

ШЕРМУХАММАД МУНИС

ТАНЛАНГАН
АСАРЛАР

ЎзССР ДАВЛАТ
БАДИЙ АДАБИЁТ НАШРИЁТИ
Тошкент — 1957

Нашрға тайёрловчи
Юнус Юсупов

*

П. Шамсиев
тахририда

МУНИС ХОРАЗМИЙ

Мунис Хоразмий XVIII аср охири ва XIX асрнинг биринчи яримларида яшаб ижод этган талантли шоир, кенг маълумотли тарихчи, таржимон ва хушхат каллиграф олимдир.

Унинг яшаган даври феодализм системасининг қулаб бора-ётган пайтига тўғри келган эди. Тарихий тараққиёт қонунларига мувофиқ, феодализм эндиликда ўз мавқенини бўлак бир ижтимоий системага беришга маҳкум этилган эди. Шунинг учун жон талвасасида қолган феодализм тузуми ўта реакцион йўлга ўтиб, янги туғилиб келаётган ижтимоий фикрларга ва унинг вакилларига қарши даҳшатли кураш очган эди. Меҳнаткаш халқ бошига туширилаётган азоб-уқубатларнинг, офицерларнинг ниҳояси йўқ эди. Феодал хонларнинг тож-тахт талашиб тинмай давом этдира-ётган ўзаро қонли урушлари халқнинг тинкасини қурутган эди.

Мамлакатни идора қилишни нормал изга солиш ўрнига, феодал ҳукмдорлар ўз шахсий манфаат ва кайф-сафолари билан шуғулланардилар. Мана шунинг натижасида мамлакат экономикиси ва маданий, маориф ишлари таназзулга юз тутган эди. Ички ва ташқи савдо барбод бўлган, қишлоқ хўжалиги ва унинг ишлаб чиқариш воситалари ўзининг қадимий ҳолида қолиб кетган эди. Мана шу сиёсий ва иқтисодий тушкунликлар натижасида меҳнаткаш халқ foят қашшоқлашган эди.

Феодал тузумининг разиллиги шу даражага бориб етган эдикки, ҳатто XVIII аср охири ва XIX асрнинг биринчи ярмида ҳам Хева хонлигига ўттиз мингдан ортиқ қул бўлиб, хонлик территориясида қул бозорлари вужудга келтирилган эди.

Шермуҳаммад Авазбей ўғли Мунис ана шундай машъум замонада, 1778 йилда Хева районининг Қиёт қишлоғида мироб онласидан дунёга келди. Мунис унинг адабий тахаллуси бўлиб, луғавий маъноси «улфат», «ҳамдам», «дўст» демакдир. Мунис

ибтидоний таълимни қишлоқ мактабида олди, ундан кейин ўша замон олий мактаби ҳисобланган мадрасада ўқиши давом этдириди. Мадрасанинг схоластик диний таълим-тарбияси олға интилевчи талант эгаларини қаноатлантира олмас эди. Мунис ҳам мадраса таълимидан сўнг мустақил ўқишга берилди, тез фурратда араб, форс тилларини билиб олиб, шарқ классик адабиётини изчил ўрганишга киришди. Низомидан тортиб, то ўзи яшаган даврга қадар ўтган сўз санъаткорларининг ижоди билан танишиб чиқди. У, Низомий, Хисрав Деҳлавий ижодидан нақадар лаззатланганлигини, Ҳофиз Шерозий, Лутфий асарлари орқали тараққий топганини, Фирдавсийнинг ижод боғида ором олганини, Анварийдан нур эмиб, Саъдий ва Жомийдан чексиз баҳраманд бўлганини, Бедилнинг ажойиб сўзларидан файз топиб, ниҳоят буюк Навоийни ўзига ҳомий билганини зўр мамнуният Сиран қайд қилди. Еш Мунисининг илм олиш йўлидаги бундай жиддий қадамлари, шубҳасиз, унинг келгусида буюк талант эгаси бўлиб чиқишидан дарак берар эди.

Мунис ўзининг ёш вақтиданоқ халқ билан бўлган муносабатлари, мактаб ва мадраса машғулотлари, илм аҳллари билан бўлган алоқалари ва китоб мутолаасига берилганлиги тўғрисида «Мунисул-ушшоқ» номли девонига ёзган сўз бошисида бундай дейди:

«Гаҳи телбалар бирла гулхан аро
Суруб дурдкашликка юз можаро,
Гаҳи риидлар базмиға йўл топиб,
Ҳамоноки мақсадға қўл топиб,
Гаҳи мактаб ичра кириб шод ком,
Мадраса сори айлаб хиром,
Қаю ерда аҳбоб базм айласа,
Тараб иртикоғиға азм айласа,
Ўзимни алар ичра солур эрдим,
Кўнгул қонғунча баҳра олур эрдим.

Табиати жибиллий ва кайфият иқтизоси била аҳёнан фузало хизматиға мойил ва китобхонлиғ суҳбатиға дохил бўлур эрдим. Шарафи хизмат натойижи ва асари суҳбат маёмини била табъимга кайфиятлар юзланиб ва ҳолатлар даст бериб, назм силкида мубайян ва вазн зевари била музайян бўлур эрди».¹

Мунисининг отаси Авазбей мироб ўз замонининг фозил ва маърифатга майл билдириган кишиларидан эди. Шунинг учун ҳам ўғли Шермуҳаммаднинг илм олиш йўлидаги истакларини бажо-

¹ «Мунисул-ушшоқ», 1875. Хева тошбосмаси, б. 6.

нидил қабул қилди ва бу истак учун лозим бўлган барча шаронти ҳозирлади. Муниснинг отаси Авазбей мироб 1800 йилда вафот этади, ўша вақтда Хева хони бўлган Аваз иноқ Мунисни сарой хизматига жалб этади. Аваз иноқнинг бундан мақсади, Мунисдан ўз шахсий манфаати йўлида фойдаланиш, унинг ширлиқ истеъодини саройга хизмат қилдириш эди. Гарчи Мунис сарой хизматини қабул этса-да, сарой ҳаётига майл кўрсатмади. Саройнинг кишини димиқтирувчи жирканч ҳаёти тобора Мунисни сиқа бошлади. Сарой аҳларинингadolatsizligi, майший бузуқлиги, порахўрлик, шуҳратпастлик ва булар теварагига тўпланиб олган бир тўда пастарин лаганбардорларнинг ҳаракатлари ва бошқа шу каби ифлосликлар Муниснинг сарой аҳлига бўлган нафрат ва ғазабини кун сайн ошира борди. Охири икки ўртада келишмовчилик юз берди.

Юсуф меҳтар ва унинг атрофига тўпланган ярамас шахслар Мунисга ҳар томондан ҳужум қила бошладилар. Мунисни камситдилар, таҳқирлашга киришдилар.

Дуруст, Мунис Хоразмий ҳали ўзининг ёшлиқ чоғларида замона аҳлидан зўр умид кутган эди. Лекин ҳаёт унинг бу умидлари пуч эканини,adolatsiz замонда, ҳар қандай яхши умид ва орзуласар поймол бўлиб кетишини амалда кўрсатди. Шу муносабат билан шоир замондан шикоят қилиб ёзган эди:

Сендан тамаим эди сарафroz ўлмоқ,
Абноин замона ичра мумтоз ўлмоқ.
Фарёдким ҳосил айладим охири кор
Афгандаву хорлиқға дамсоз ўлмоқ

Мунис Хоразмий ўзининг саройга яқинлашуви битан катта хатога йўл қўйганини, «озодалик оромгоҳи» бўлган халқ ичидан чиқиб, хўрлик, зорликка мубтало ва ярамас шахсларга хизматкор бўлганидан ғоят ўқинди.

Мунисдуру ихтиёр ила хор ўлмоқ,
Куч бирла мазаллатға сазовор ўлмоқ.
Озодалиқ оромгоҳидин рам этиб,
Ҳар дунға мулозим ила ёр ўлмоқ.

Мунис ўз шеърларини тўплаб биринчи мартаба 1804 йилда кичик девон тузди. Ундан кейин ёзилган шеърларни ҳам қўшиб, 1815 йилда 6000 байт (12 минг мисра)дан иборат тўлиқ девон тузиб, унга «Мунисул-ушшоқ» (ошиқлар дўсти) ном қўйди. «Мунисул-ушшоқ»ка шоирининг ғазаллари, мухаммаслари, робоийлари, мустазодлари, туюғлари, тўртлик ва маҳсус иккилик байтлари киритилган. Бундан ташқари девон охирига шоирнинг

1804 йилда назм билан ёзиб тамомлаган каллиграфияга оид «Саводи таълим» номли асари ҳам илова қилинган.

Мунис Хоразмий тарихшунос сифатида 1806 йилдан бошлаб, Хева хонлиги тарихига оид «Фирдавсул-иқбол» («Бахт боғи») номли тарихий асар ҳам ёза бошлади. Бу асарнинг 1812 йилгача бўлган қисмини Мунис Хоразмий ёзиб, 1812 йилдан кейинги воқналарни Мунис Хоразмийнинг жияни Огаҳий давом этдиради.

«Фирдавсул-иқбол» беш бобдан таркиб топиб, тарихий хронологик тартибда ёзилгандир. Бу асар ўзбек халқининг тарихини ўрганиш учунгина эмас, балки бошқа қардош туркман, қозоқ қорақалпоқ халқларининг ҳам тарихини ўрганиш учун ғоят қимматли манбаъдир. Мунис Хоразмий бу асарлардан ташқари Хоразмнинг сув чиқариш ишларига хос «Орналар» деган ажойиб асар ҳам ёзди.

Мунис Хоразмий ўз замонасининг пешқадам таржимони ҳам эди. У XV аср тарихчиси Мирхондинг «Равзатус-сафо» асарининг биринчи жилди ва иккинчи жилдининг бир қисмини таржима қилди.

Мунис Хоразмийнинг характерли асарларидан бири юқорида номланган «Саводи таълим»дир. Бу асар назм билан ёзилган бўлиб, бунда чиройли хат ёзиш усуллари ўргатилади. Бу асар икки қисмдан иборат. Асарнинг биринчи қисмida хат машқ қилишга тайёргарлик ва бу иш учун керакли асбоблар тўғрисида сўз юритилади. Иккинчи қисмida эса, хат машқи ва унинг усули ҳақида практик йўл билан таълим берилади.

Шоир рисоланинг бош қисмida кишилиқ жамиятида ёзувнинг катта аҳамиятга эга эканини қайд қиласди:

Сўз маҳзанининг нишонаси ҳам,
Маъни дурининг хаazonаси ҳам,
Ҳар сўзки, кўнгулдин ўлди мавжуд,
Хат бўлмаса бўлгай эрди нобуд.

Мунис Хоразмийнинг «Фирдавсул-иқбол», «Саводи таълим» ва бошқа асарлари тарихий ва илмий жиҳатдан зўр аҳамиятга эга экани шубҳасиз. Унинг поэзияси эса ўзбек адабиёти тарихининг ажойиб ва қимматбаҳо дурдоналаридандир.

Мунис Хоразмий адабиётга назарий тайёргарлик билан кириб келди. У Шарқ классик адабиётининг деярлик барча намоёндалари ижоди билан изчил танишди ва уни ўрганди, айниқса, улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоий ижодидан кўп нарсалар ўрганди ва уни ўз ижодий йўлида таяич деб билди.

Қылса ҳосид дахли бежо сүз аро йўқтур ғамим,
Ким бу маънида Навоий руҳи ҳомийдур манга

деди у. Ҳатто ҳомийгина эмас; балки ўзига устод (пир) деб англади:

Сўз ичра Навоий жаҳонгирдуур,
Мунисга маони йўлида пирдуур.

Мунис Хоразмий «Девон»ига кирган шеърларнинг кўпчилиги ишқий темаларда ёзилган бўлса ҳам, бевосита социал мотивларни ифодаловчи, мазмунан чуқур ва бадиий юксак шеърлар ҳам девонда кўп топилади. Унинг ишқий шеърларида ҳам ўзи яшаган замонага нисбатан норозилик фикрлари олға сурилади: ҳақсизлик, зулмга қарши норозилик, адолат, ҳалққа муҳаббат, сахийлик, вафо, маърифатпарварлик, илм-фанга ҳомийлик, жаҳолатга қарши кураш, инсоний фазилатлар ва ҳоказолар ҳақида жўшқин фикрлар айтилади.

Мунис Хоразмий ўз поэзиясининг кўпгина ерида мазлум халқларнинг оғир аҳволини ва орзу-армонларини акс эттиради.

Ҳар ким эшитур бехуд ўлур навҳалар айлаб,
Бисёр асар нолау ағфоним ародур.
Меҳнат тоши зарбидин ушолғонг сўнгакимдур,
Гардики бузуқ кулбай эҳзоним ародур
Бир шуъладурур оҳим ўтидин алам урғон
Ҳар мисраи жонсўзки, девоним ародур.

Шонр ўз девонини ғам ва кулфатлар натижасида ўт ичидаголган деб таърифлайди:

Ғаму меҳнат ародур эътиборим,
Ки мумтоз ўлди хористон аро ўт.
Муҳаббат қилди кўнглум шуъла иншо,
Ўқуб фаҳм айла бу девон аро ўт.

Мунис Хоразмий ҳалққа қайғудош бўлди, эл бошига тушган жабру жафоларни ўз бошига тушган кулфат деб ҳис этди.

Баси ғам боридин чекмиш оғирни,
Еғир бўлмиш ҳазин кўнглум ёғирни.
Фалак ғам юклайдин солғонда элга,
Ёғирнимга менинг қўймиш оғирни.
Билурсен ғам юкин кўп чекканимни,
Ёғирним устида кўрсанг ёғирни.

Мунис яшаган замонада меҳнаткаш ҳалқ ярим оч яшарэди. Улар йўқлик ва гадоликка маҳкум этилган эди. Бу ҳолни шоир шундай тасвиrlайди:

Фуқаро ўткара олмай баҳузур авқотини,
Кўйса ҳар сори жало марҳаласи сори қадам.

Шоир яшаган замонда феодал ҳукмдорлар пул, мол-дунё
ортдириш мақсадида тўхтовсиз ўзаро урушларни давом этдирав,
ўз шахсий манфаатлари йўлида ҳаммадан кечишга, ҳамма нар-
сани қурбон қилишга тайёр эдилар. Неча минглаб кишиларнинг
бєгуноҳ қонлари тўкиларди. Ҳатто бир қора пул учун оға ини-
нинг бошини олишгача борар эди:

Ўйла дунёдўстлиқ рафъи мурувват айламиш,
Ким инисига қилич бир фулс учун тортар оқо.

Феодализмнинг чирик аппарати ҳар қандай разилликлардан
қайтмас эди. Хондан тортиб пастки амалдорларигача ҳалққа
шафқатсиз зулм қилиш билан қаноатланмасдан, пора ва риш-
ватни кундалик одатга киритган эдилар. Мана шу чиркин ҳол-
га нафрат кўзи билан қараган шоир ҳукмдорларга шундай хи-
тоб қиласди:

Ҳокими шаръсен ўлмоқ недуур мойили ришват,
Қайси мазҳабдадур ул ҳукми шариат била жойиз?

Аҳвол шу даражага борган эдики, зулм ва истибоддога чи-
дай олмаган йўқсил ҳалқ, Хева хонлиги территориясини ташлаб
ҳар томонга бош олиб кетишга мажбур бўлди. Ҳалқнинг золим-
лар қўлидан қочиб ватангадо ва афтода бўлишини шоир кучли
ўхшатиш йўли билан шундай тасвиirlайди:

Кинаварлар зулмидин бечоралар ҳарён қочиб,
Ўйлаким бўлгай гуризон боздин дуррожлар.

Мунис Хоразмий ҳалқ бошига тушган жафоларнинг қандай
оғир эканини:

Бизни кўрган эл қилур оҳу нола, дили ҳазин била, Мунис,
Не ажаб жаҳон аро солса шўриш агар бу ҳоли табоҳимиз

каби мисраларда очиқ кўрсатди.

Мунис Хоразмий ўзи яшаган даврни тўғри тушунди. Ҳақи-
қатан ҳам шоир яшаган замонда инсоний фазилатлар, яъни ин-
соннинг касб-ҳунари, илми, ахлоқи эмас, балки унинг пули, ол-
тин -кумуши роль ўйнار эди. Шоир айтганидек:

Не натижа берур адаб, ҳунаринг, на назарга кирар насаб гуҳаринг,
Бас эрур бу замонда бисотинг аро ўлса қаро сийму заринг.

Ҳатто у замонда илм аҳллари, фазл эгалари, шу жумладан, шоирнинг ўзи ҳам хор эди, қайгу-алам, дард-ҳасрат билан кун кечирап, жоҳил, нодон, пасткаш тоифалар эса, роҳат ва фаронликда яшар эдиларки, бу қарама-қарши ҳолатни шоир ўзининг тубандаги мисраларида бадий маҳорат билан ифодалайди.

Бу замон ичра азиз эл не ажаб хор бўлуб,
Уламою фузало бўлса сазовори алам.
Не учун хор ўлмасун Муниски, бўлмишлар азиз
Билмаганилар ониким, недур оғиз, недур бурун.

Тонг эмас Мунис эса бекадр бу даврондаким,
Мұтабардур кўкни ердин қилмаганилар имтиёз.

Неча арзи ҳунар қилсан сўз ичра,
Тутарлар ул ҳунарга айб ила ном.
Оғир айлаб қулогин қасд бирла,
Бирога дарди ҳолим қилсан эълом.

Мунис Хоразмийнинг «Сўз» ва «Шуаро» радифли шеърлари унинг нодир асарларидандир. У, бу шеърлар билан XVIII—XIX асрларда шеър ва шоирларнинг нақадар тубан аҳволга тушиб қолганлигининг ҳаққоний тасвирини берди.

Шуни унумаслик керакки, Мунис Хоразмий мазкур шеърлари билан сарой маддоҳ шоирларини кўзда тутмади. Унинг тасавуридаги шоирлар ўша замоннинг илфор прогрессив интеллигенцияси бўлиб, халқ учун, маданият ва маърифатнинг тараққиёти учун интилган касб эгалари эди.

Аммо Мунис Хоразмий сарой маддоҳ шоирларининг разил афт-башарасини марҳаматсиз фош қилади ва уларни лаънатлади:

Эй нафс, бўлуб иззат эшлиги мадрус.
Бўлсанг не ажаб мазаллат ичра маҳбус.
Хар дунға қилиб нисор иззат гуҳарин,
Бисёр тўкарсен обрўю номус.

Лаънат ул шоирғаким, ҳирсу тамаъ таҳрикидин
Кўргузур ҳар сифлаю нокасга изҳори мадҳ.

Мунис Хоразмий реакция ва жаҳолат ғоят кучайган бир вазиятда поэзия байроғини юксакликка олиб чиқишига ва поэзияни маърифатнинг тарғиботи даражасига кўтаришига уринди У ўзининг шеърият ҳақидаги бир шеърида шундай дейди:

Шеър ул иетмат эрурким ҳар неча базл этсалар,
Лаззати ортар, доғи қадриға топмас нуқс роҳ.
Шеър ул маҳкам иморатдурки, сели ҳодисот
Айламас ҳар неча бўлса тунд бунёдин табоҳ.

Ҳар кишиким хотами шеър узра оти тутса нақш,
Мадҳи бешак, шахси шуҳрат бошиға бўлғай кулоҳ.
Шеърдин топмоқлиғиға Санжару Султон Ҳусайн
Номи боқий — Анварий бирла Навоийдур гувоҳ.

Мунис замона қабоҳатларининг гувоҳи бўлди. Ҳокимият тегасига чиқиб олган феодаллар мамлакатни харобазорга айлантирилар, инсон шон-шарафини ерга урдилар, халқ инсон сифатида тилга олинмайдиган бўлиб қолди, ҳурмат ўрнига ҳақорат, шафқат ўрнига кулфат, маърифат ўрнига жаҳолат авж олди. Соғ вижлонли кишилар қувғин қилинди, жоҳиллар юқори даражаларга кўтарилилар. Кишиларни қатл қилувчи газандалар, ҳийлакор золимлар иш боши бўлди. Кўчманчи ва ўтроқ халқларни очиқдан-очиқ қирғин қилиш кундалик одатга айланди. Мунис «Хос ўлуб» бошланмали шеърида ўзи яшаган даврдаги ана шу қабиҳ тузум ва унинг вакилларини ошкода таниқид қилди:

Хос ўлуб жоҳ аҳлига инъоми соҳиб тожлар,
Зулми олидин бериб жон нон учун муҳтоjlар.
Ҳар ким ул золимлар оллида тазаллум кўргузуб,
Еб алардин бош уза мушту юз узра кожлар.
Ахзу қатлу наҳаб машгули ситамгарлар тамом,
Элга соҳиб ихтиёр ўлмиш неча ҳажжожлар
Аҳли донишлар тўшарга бурёйн топмайин,
Хайли нодонлар солиб маснад уза дебожлар,
Не умид ул шаҳдин ўлғайким эрур навкарлари,
Сарбасар аллофлар, саллоҳлар, ҳалложлар.

Аммо Мунис Хоразмий феодализм шароитидаги ижтимоий тенгизликларнинг социал сабабини тушуна олмас эди. Унингча, подшо маърифатпарвар, одил бўлса, мамлакатда осойишталиқ, яхшилик ва адолат ўрнатиши мумкин. Масалан, у яхши подшо ҳақида айтади:

Шоҳ улдурки адолат ила мулкин тузатиб,
Бўлса ғамгин фуқаро очиға, хуррам тўқиға.

Мунис Хоразмийнинг одил ва маърифатпарвар подшо учук кураши натижа бермаслиги табиий эди. Чунки ҳокимият бошида эксплуататорлар синфи ҳукмрон экан, аҳвол Мунис Хоразмий кутганича бўла олиши мумкин эмас эди.

Мунис Хоразмий ўз шеърларида мазмунга қанчалик лиққат қилган бўлса, шу билан бир қаторда шеърнинг бадиий формасига ҳам алоҳида эътибор берди. Унинг поэзиясида вазнларининг равонлиги, оригинал қоғияларининг тўлалиги ва ўйноқилиги, тас-

вирий воситаларнинг хилма-хиллиги, ички руҳий кечинмаларнинг жонли ва ёрқин берилиши, умуман, бадиий маҳорат кўзга яққол ташланиб туради. Бу тўғрида шоирнинг лирик ғазалларидан талай мисоллар келтириш мумкин.

Мунис Хоразмий ўзининг ижодий такомилида халқ оғзаки ижодиётининг битмас-туганмас дурдоналаридан беҳад баҳраманд бўлди, унга суюнди. Кўпгина шеърларида фольклор манбаларидан фойдаланди. Унинг лирикасида ва турли асарларида:

Аҳбоб топди васлингу ёд этмади мени,
Чиндур бу сўзки «йўқ хабари тўқнинг очдин»

каби фольклор таъсирида ёзилган мисралар кўплаб топилади.

Мунис Хоразмий ўзбек адабиёти ва ўзбек адабий тилини ривожлантиришда жуда катта ишлар қилди. У, ўзбек адабиётида Навоий традицияларини ижодий давом этдириган катта талант эгасидир.

Мунис Хоразмийнинг айрим асарлари ўз даврининг социал қиёфасини очишда муҳим роль ўйнади. Мунис Хоразмий шеърларида халқнинг орзу-истакларини акс этдиришга уринди, феодализм асоратида қулларча азоб чеккан халқнинг аҳволига ачинди ва у аҳволга қарши норозилик билдири, гуманистик фикрларни олдинга суриб, «фақир, бечора, етим-есирларга» ҳакорат кўзи билан қаровчиларга, уларга зулм-ситам қилувчиларга нафрат билдири.

У «шоҳларнинг олтин табақдаги паловидан», «фақирларнинг аталасини» афзал кўрди, эксплуататорларнинг «заррин тўнидан, минг ямоғли фақир тўнини» устун қўйиб, «менинг муборак хилъатим ана шу минг ёмоғли фақир тўни», деди. Мунис Хоразмий халқ кучининг зўрлигини, бу кучни ҳеч қандай куч енга олмаслигини тўғри тасаввур этди. У, ўзининг «сув» радифли ғазалида феодал ҳукмдорларга хитоб қилиб: «Эй шоҳ, зулм қилма, тағин мазлумларнинг ашки давлатинг биносини йиқмасин», деди. Бу билан халқ иродасининг улуғлигини кўрсатишга тиришди.

Мунис Хоразмий маърифатпарвар шоир сифатида ўз замонаси савиясидан юқори турган кишидир. У, маърифатпарварлик ғояларини илгари сурди, халқни онгли, билимли бўлишга даъват этди ва халқни жаҳолатдан йироқ туришга чақирди. Дин аҳли халқни жаҳолатга судрар, илм-маърифатнинг ривожига тўғаноқ бўлар, шариат пешволари халқ бошига тушган барча зулм-ситамларни, азоб-уқубатларни «тақдири худо» деб, меҳнаткаш халқни

доимий қулликда сақлашга интиларди. Инсоний севгини тамоми-ла рад этиб, у дунё ҳақида вәзэз-насиҳат қиларди. Мунис Хоразмий ана шу ҳолларга қарши чиқди ва бу уринишларни фош этиб, маърифатпарварлик ғояларини олға сурди.

Мунис Хоразмий ўз шеърларида тарбия масалаларига ало-ҳида ўрин берди. У ўзининг дедактик таълимларида кишиларни ростгўйлик, мардлик, ҳалққа вижданан хизмат, дўстлик, вафо ва садоқат туйғуларини куйлади. Ҳар қандай оғир аҳволда ҳам руҳий тушкунликка тушмасликка, ярамас шахслар олдида тиз чўкмасликка чақирди. Мунис Хоразмий оптимист шоир эди. Шу-нинг учун ҳам у «юраги реш-реш» бўлганларнинг бир вақт бориб обод ва баҳтиёр бўлишларига ишонарди.

Мунис Хоразмий узоқ умр кўролмади, ижодий ҳаётининг барқ урган бир палласида 1829 йилда вабо касали билан вафот этди.

Ижодий фаолиятини эрта бошлаган шоир Мунис Хоразмий ўзбек адабиётининг тараққиёти йўлида ўттиз йилдан ортиқ хизмат қилди. Ўзбек классик адабиётининг кўзга кўринган вакилларидан бири бўлган Муниснинг адабий меросини ҳар томонлама ўрганиш совет адабиётшунослигининг муҳим вазифаларидан биридир.

* * *

Муниснинг шеърлар тўплами (девони) ўзи ҳаёт чоғида ва ўзидан кейин ҳам Хоразм каллиграф котиблари томонидан бир неча бор кўчирилган. Шу билан бирга, 1292 (1875) йилда Хева тсвбосмахонасида «Саводи таълим» рисоласи билан бирга бо- силган.

Қўл ёзма нусхалардан тўрттаси¹ Узбекистон ССР Фанлар Академияси Шарқшунослик институтининг шарқ қўл ёзмалари фондида сақланмоқда.

Биз бу танланган асарлар тўпламининг текстини аниқлашда ва уни нашрга тайёрлашда мазкур босма ва қўл ёзма нусхаларини асосга олдик.

Тўпламни ишлашда девон тузиш тартибига риоя қилиниб, ғазаллар радифлар бўйича, алифбе сираси билан жойлаштирилди, бунда эски алифбе эмас, ҳозирги жорий алифбе асосга олинди. •

¹ Инвентарь № 940, 1330, 1793 ва 7865.

Шу билан бирга, бириңчи ўринда шоирнинг айрим ижтимоий темалардаги ва сатирик шеърлари, ундан кейин лириканинг ҳар қайси турига мансуб асарлари (ғазаллар, мустазодлар, мухаммаслар, мусадdasлар, рубойй ва туюғлар) айрим равишда тұпланди. Булардан кейин шоирнинг муҳим асарларидан бүлган каллиграфияға оид «Саводи таълим» номлы рисоласи берилді.

Шоир ўз ғазалларига маҳсус сарлавҳа қўймаган. Шунинг учун биз китобда ғазаллар ва бошқа жанрлар тепасига ўзимиздан сарлавҳа қўймай, китоб охирида мундарижа тузиб, сарлавҳаси йўқ намуналарнинг бош мисраларидан тегишли сарлавҳалар ажратиб кўрсатдик.

Булардан ташқари, «Танланган асарлар» охирига тушунилиши қийин саналган сўзлар учун маҳсус «луғат» илова қилдик.

Ю. Юсупов

Урганч шаҳри

1956 й.

ШЕРЛАР

МАНГА

Волийи мулки тариқат гар Низомийдур манга,
Манзили маънифа Хизри роҳ Жомийдур манга.

Хотиримға Хисравидин ҳар замон шўре етиб,
Банда давроннинг бори ширин каломидур манга.

Пири Анзорий сўзидин чошни нутқум топиб,
Сўзда ҳосил шарбати юҳъийл-изомийдур манга.

Ҳофизи Шероз лутфидин тараққийлар топиб,
Жилвагоҳ аҳли тасаввуфнинг мақомидур манга.

Юзима Аттор ҳар лаҳза дукони файз очиб,
Доим андин атрпарвар жон машомидур манга.

Файзи Фирдавсий гаҳи кўнглум очибдур бийдек,
Гоҳ Ҳақоний футухининг паёмидур манга.

Гоҳ табъим Анварий ҷури била равшан бўлуб,
Гоҳ Саъдий жомининг файзи мудомидур манга.

Топибон ишқи Ироқийдин замирим нашъайи,
Ҳосил, аҳли ишқнинг шўри тамомийдур манга.

Нусхай таъйид Бедилдин топиб файзи сухан,
Маъни ичра ҳомаи иқболи томийдур манга.

Қилса ҳосид дахли бежо сўз аро йўқтур ғамим,
Ким бу маънида Навоий руҳи ҳомийдур манга.

Тонг эмас, Мунис, агар бўлсан киромий қадрким,
Устоди зоҳиру ботин Киромийдур манга.

Ш У А Р О

Ютубон бу замонда қон шуаро,
Назм этар гавҳари фиғон шуаро.

Ерга хуршиддек солур даврон
Қилсалар сайри осмон шуаро.

Дўстлар лутфидин қилур маҳжур
Баски, бор душмани замон шуаро.

Юз хушомад била гадолиғ этиб,
Топа олмас емакка нон шуаро.

Давлат асроридин эрур ғофил
Ҳар неча эрса нуктадон шуаро.

Бўлуб ифлосдин зарурат ила
Хиссат¹ аҳлиға мадҳон шуаро.

Шеъри янглиғ кезар маҳофил аро
Қилғали дарди дил аён шуаро.

Гўйё рўзгор аносидин
Туғди кулфатға тавъамон шуаро.

Дардманду жафокаш элга қилур
Назм ила дардини баён шуаро.

¹ *Хиссат* — бу сўз шу пайтгача «жаннат» шактида босилиб келди, шеър мазмунига қараганда янглишdir. Қўл ёзмалар асосида «хиссат» экани аниқланди. *Хиссат аҳли* — хасислар демак (ред.)

Аҳли давлатға бўлса ҳам маддоҳ
Топмас иқболдин нишон шуаро.

Ғуссадин ўлгай эрди, топмас эса
Шеъридек ёри ҳамзабон шуаро.

Баски даврон әрур ҳунар душман,
Кўрадур фазлидин зиён шуаро.

Мизбонлиғ қилурға йўқ нимаси
Бўлса Мунисға меҳмон шуаро.

ШЕЪР

Шеър ул тифи дудамдурким жаҳонни фатҳ этар,
Чекмайин лашкар гар олса илгига ҳар подшоҳ.

Шеър ул неъмат эрурким ҳар неча базл этсалар,
Лаззати ортар, доғи қадриға топмас нуқс роҳ.

Шеър ул маҳкам имораттурки, сели ҳодисот
Айламас ҳар неча бўлса тунд бунёдин табоҳ.

Ҳар кишиким хотами шеър узра оти тутса нақш,
Мадҳи бешак, шахси шуҳрат бошиға бўлғай кулоҳ.

Балки шеър афзалдурур фарзанддинким, шеърни
Насли боқидин бақолиғдур дер аҳли интибоҳ.

Шеърдин топмоқлиғиға Санжару Султон Ҳусайн
Номи боқий — Анварий бирла Навоийдур гувоҳ.

Езди Фирдовсий анинг отиға чун «Шаҳнома»ни,
Ўтти гардундин ливойи шуҳрати Маҳмуд шоҳ.

Бас эрур вожиб сенга айлаб ҳамиша тарбият,
Менки Мунисман мени қилмоқ Навоий дастгоҳ.

СҮЗ

Горчи аввал бор эди маҳбуби гулрухсора сүз,
Лек эрур ҳоло баси манкубу баҳти қора сүз.

Шоири шўридаға дил жамълик қайдин етар,
Дахли бежодин авом оллидадур юз пора сүз.

Дема сүз атрофиға чекмиш ливойи иштиҳор.
Қадрдони топмай ўлмиш даҳрда овора сүз.

Шоир ўз аҳволиға дармондау фазл аҳли хар,
Оҳким топмас бу даврон ичра бир ғамхора сүз.

Қилма изҳори суханварлик фароғи истасанг,
Симу зар ўрниға ер бошиға санги хора сүз.

Хоҳ назму хоҳ наср ўлсун фазилат аҳлидек
Хорлиғ домониға чекмиш оёқ якбора сүз.

Сүз чу мундоқ хор эса, сүз аҳли мундоқ хоксор,
Ваҳ не тил бирла деолғай Муниси бечора сүз.

А Д О Л А Т

Сабот истасанг мулк бунёдига,
Адолат била ет улус додига.

Адолатдин ўлди эл осойиши,
Эл осойиши — мулк оройиши.

Қаю мулкким шоҳи одилдуур,
Анга барча эл күнгли мойилдуур.

Шараф кўрки шаҳдин адолат чоғи,
Эрур халқ хушнуд, холийқ доғи.

Ҳам ғозодавашлар бўлуб бандаси,
Ҳам аъдойи саркаш сарафкандаси.

ХОС ҰЛУБ ЖОҚ АҲЛИҒА

Хос ұлуб жоқ аҳлиға инъоми соҳиб тожлар,
Зулми омидин бериб жон ион учун мұхтожлар.

Ҳар ким ул золимлар оллида тазаллум күргузуб,
Еб алардин бөш уза мушту юз узра қожлар.

Ахзу қатлу нағб машғули ситамгарлар тамом
Элга соҳиб ихтиёр үлмиш неча ҳажжожлар.

Аҳли донишлар түшарга бурейи топмайин,
Хайли нодонлар солиб маснад уза дибожлар.

Ҳар ким эрса ботил әл ичра бўлуб мутлақ инон,
Ҳар ким ўлса аҳли ҳақ элдин бўлуб ихрожлар...

Чун келиб аҳли тижоратлар қароқчидин омон,
Молидин ортуқ бўлуб таҳмил аларға божлар.

Ким нажибу солиҳ эрса бор таназзуллар энга,
Муфсиди бадраг тараққиға топиб меърожлар.

Нола булбуллар чекиб кўрмай ҳунардин нағълар,
Беҳунарликдин топиб тожи зумуррад сожлар.

Кинаварлар зулмидин бечоралар ҳар ён қочиб,
Үйлаким бўлғай гуризон боздин дуррожлар.

Не умид ул шаҳдин ўлғайким эрур навкарлари
Сарбасар аллофлар, саллохлар, ҳалложлар.

Эй кўнгул, кўп шиква шамъин ёқма даврон
аҳлидин,

Ким аларға ҳеч ишдин ёрумас минҳожлар...

Мунис, ўз шоҳинг дуосин қилки даргоҳидадур,
Фақр эли уммидвору банда соҳиб тожлар.

F A M B O R I

Баси ғам боридин чекмиш оғирни,
Еғир бўлмиш ҳазин қўнглум ёғирни.

Фалак ғам юкларин солғонда элга,
Еғирнимга менинг қўймиш оғирни.

Билурсен ғам юкин кўп чекканимни
Еғирним устида кўрсанг ёғирни.

Итинг кўрсам манга унс айласун деб,
Берурман гаҳ кўнгулни, гаҳ бағирни.

Рақиб оллингда бўлмоқдин ҳазинман,
Тиларман кўрмасам ул бўлмағирни.

Замон аҳлиға бўлмиш шиква ойин,
Нетонг севсам агар гунгу соғирни.

Нажоти истасанг Мунисға ғамдин,
Аёқчи, тут анга ҳар дам чоғирни.

А Б А С

Таънингға, шайх, бизни нишон қилмағил абас,
Ул ўқни бу нишонға равон қилмағил абас.

✓ Ушшоқ әлига офати жондур насиҳатинг,
Ул әлга они офати жон қилмағил абас.

Зарқу риё учун эса гар тоатинг сенинг,
Мехроби хонақаҳда мақон қилмағил абас.

Тар доман улмоқингни қилур халқға аён,
Мажлисда кўзни ашк фишон қилмағил абас.

Таҳсили симу зар учун абллаҳлар оллида
Тангри отини вирди забон қилмағил абас.

Ақл аҳли макринга қачон ўлғай фирифта,
Ёлғон кароматингни баён қилмағил абас.

Аҳли иродатинг бори ҳайвонча йўқ турур,
Ул әлга сарфи ош ила ҷон қилмағил абас.

Расволиғингдин ўзга не бергай натижай,
Гўсолалиғларингни аён қилмағил абас.

Не бор ниёзию не ўзи қошинга борур,
Мунис сари кўзунг нигарон қилмағил абас.

БУ ЗАМОН ИЧРА

Бу замон ичра азиз әл не ажаб хор бүлуб,
Уламо-ю фузало бўлса сазовори алам.

Шуаро деса ҳижо, йўқса ҳушомад дойим,
Рўзгорини фалокат била айлаб барҳам.

Фуқаро ўткара олмай баҳузур авқотин,
Қўйса ҳар сори жало марҳаласи сори қадам.

Ким мукаррамдур аларким эдилар дун ҳиммат,
Топибон жоҳилу нодон шарафу нозу ниам.

Ҳам эрур кунд табиатлар эл ичра мумтоз,
Хиссат оролиғ ила айлабон изҳори карам.

Ҳам эрур омили маҳсуси авон бирла авом¹,
Чекиб эл моли учун зулм била тифи ситам.

¹ Омили маҳсуси авон бирла авом — бошқарувчиси, соликчиши золим ва нодон демак.

РҰЗА

Рұза бисёр мени танг этмиш,
Баданим суст, аёғим ланг этмиш.

Табъима ҳар дам оғирлиқ етуруб,
Қоф тоғи била ҳамсанг этмиш.

Янги ой шавқи таним зор айлаб,
Қоматим ийд ғами чанг этмиш.

Зағф уйдин чиқоримға қўймас,
Ҳар қадамни неча фарсанг этмиш.

Бода маҳмурлиғидин рұза
Мени ўлтурғали оҳанг этмиш.

Бер жило май била соқийки, хумор
Табъим ойнасини занг этмиш.

Маст этиб қил мадади Мунисға,
Ки сипоҳи ғам ила жанг этмиш.

РАМАЗОН

Рамазон етти жаҳон бўлди тарабдин холи,
Майкада риндларининг ничук улғай ҳоли.

Шиддати рўзадин остидағи «ҳо»дек хамдур,
Шўхларнинг қади зебойи «алиф» тимсоли.

Обрўйин рамазоннинг тўкар эрдим май ичиб,
Мажлис аҳлиға агар бўлмаса бийми воли.

На қилай рўзаниким сўлди қуруғ лола каби,
Рўза заъфи била ул шўх узори оли.

Мунисо, субҳу масо орзуйи ийд қилиб,
Чун «алиф» эрди қадим бўлди мисоли «доли».

МАСАЛЛАР

Базм аро турға луъбати күрдүм,
Бошда ўт, оғзидин чиқорур дуд,

Чунки ўт бошиға бўлур ҳомил,
Қорнидин қаҳқаҳа бўлур мавлуд.

Оғзи икки дурур, бири минқор,
Лек минқори нашъа бахши рунуд.

Дами аччиғ, vale топилмаса эл,
Жони ширин бериб қилур мавжуд.

Ҳам қилур талхком, ҳам нафсин,
Ҳам йиқар ҳушини қилиб мағқуд.

Дину дунёғадур зиёни яқин,
Иштиғолида йўқ камоли суд.

Турфаким мунча кўп зиёни била,
Барча оламға бордурур мақсуд.

Бўлса ҳар ерда ул бўлур анга жамъ
Хоҳ ғамгину хоҳ эрур хушнуд.

На қушки бор анга уч юз бўлуб қанот етмиш,
Аёқ эрур икки юз, кўзгадур vale мубҳом.

Туғарда баъзи киши табъидин таваллуд этар,
Доги қарилиғи мумкин эмасдур, ўлмак ҳам.

БАХОРДА

Муждаки оқуи мәҳр ҳутдин айлаб гузар,
Қилди ҳамал даштининг гулшани сабзин мақар.
Фавжи тароват келиб қилди саф оройлиқ,
Хайли бурудат бўлуб қойили «айнал-мафар».¹
Кундуз ўлуб мустазод мисраи тадриж ила,
Тун ғазали вазнидин кам-кам ўлуб муҳтасар.
Ҳар неки найсон сочиб домани эҳсонидин,
Базли фуюзотига шомил ўлуб баҳру бар.
Баъзи матарким нузул айлади дарё уза,
Нутфадек ўлди садаф парваришидин гуҳар.
Қайси гуҳар ким эрур ақл кўзи равшани,
Тожи салотин топиб ғисбатидин зебу фар.
Ҳар неча эмторким тушти қуруғлуғ аро,
Дона кўкарди, ёғоч сабз бўлуб сарбасар.
Қилди насими баҳор субҳ қиби чоки жайб,
Ғунча ниҳон сирриға ҳар дам ўлуб парда дар.
Булбули ошуфтани айлади ошуфтароқ
Гуллар ўлуб оташин чеҳра била жилвагар.
Сунбулурайхон иси очти димоги чаман,
Андин ўлуб мунфаил нофа била мушки тар.
Хўблар оғзи уза хол ила хатдек бўлуб,
Чашмалар атрофида сабза била нилуфар.
Тоғу биёбон аро бўлди чаман ошкор,
Равза гулистонидин ер юзи берди хабар.
Лаълу зумуррад териб сабзау гул боғ аро,
Минтақаи чархдек қилди мурассаъ камар.

¹ «Айнал-мафар» — қочиш жойи қаерда, қаёққа қочамиз.

Кўйди табойиъ сори юз тараби тоза рў,
Бўлди замойир аро рафъи ғами кўҳна сар.
Сарв уза қумри солиб бўйниға тавқи нишот,
Гул уза булбул чекиб чаҳ-чаҳи ишрат асар.
Моҳ жабинлар тутуб гўшаи гулшанда базм,
Бода қуёшидек юруб давр қилиб жоми зар.
Васл аро ушшоққа етти масаррат, типиб
Ҳусн тамошосидин нашъаи файзи назар.
Топти раҳоий жунун ҳалқаи занжиридин,
Телба кўнгуллар солиб олам аро шўру шар.
Борча ичиб нўши айш соғари наврўздин,
Нашъаи завқи тараб қилдилар афзун магар.
Менки фалак гардиши согаридин нўш этиб,
Бодаи ёқут ранг ўрниға хуни жигар.
Ходиса афвожининг асрү лагад кўбидин,
Жамиятим кишвари бор эди зеру забар.
Жон аро ҳасрат ўти ўйла забона чекиб,
Ҳар шарари ҳирқати тарҳ қилиб бир сақар.
Ашки малолат оқиб дийдаи хунбордин,
Ер ўзи баҳри бўлуб нашъасидин ҳар матар.
Ўйла кўнгул оҳлар шиддат ароким чекиб,
Елга варақдек бориб бу фалаки кинавар.
Бошима туфроқ сочиб кулфат илиги била,
Гард аро бўлмай падид хаста танимдин асар...

И П Д

Чун ёшурди шоҳиди хуршед раҳшон талъатин,
Кўк ҳилоли ийддин кўргузди қоши ҳайъатин.
Ё битибдур ийд айни ҳалқасини мунфайл,
Сабт этар чоғда Аторид ийднинг таҳниятин.
Ё малойик рўза аҳлидек ибодат қилғали,
Чекдилар гардун уза меҳроби тоат суратин.
Ё намоз ичра рукуъ айларда зоҳир ажз ила,
Бори тоат ҳам қилибдур рўза аҳли қоматин.
Ё нишот аҳли тутарда рўзан шаҳри сиём,
Нисфи синмай қолди синдуруғонда жоми ишратин.
Ё саманди шўх жавлон наълининг нақши эрур,
Шахсуворим сайр этарда ийдгаҳ ноҳиятин...
Бу сифат тардид аро қолди хаёли мудрика,
То камоҳий англағунча моҳи ғав ҳаққиятин.
Сўнгра андин англабон бир-бир тўқуз гардун уза,
Сайри ҳисси босира тортиб ливои нуҳзатин.
Сабъаи сайёрани айлаб тамошо, кўргузуб
Ҳам савобит жилвагоҳиға ружуи рағбатин.
Ҳар биридин ўзгача ҳосил қилиб кому мурод,
Фош этиб олам гулистониға андин ражъатин.
Бу гулистон ичра элга фатҳ ўлуб боби тараб,
Мунзавийлар синдуруб очти тилисми узлатин.
Ийд асбобин муҳайё қилдилар ҳар хосу ом,
Айлоғоч ташхис нозирлар янги ой руъятин.
Қилдилар ҳар соат ишрат аҳли оҳангиги нишот,
Айлабон ороста ҳусн аҳли бирла суҳбатин.
Шаҳр бўлди гулшану саҳро юзи ҳам лолазор,
Баски ийд аҳли муҳайё қилди мажлис зийнатин.

Юзланиб ҳар лаҳза шоирларға файзи инбисот,
Тоза қилди ҳар бири бир назм бирла фикратин.
Мен доғи ул жумладек филжумла табъим очилиб,
Гулшани фикримда күргуздим ирам хосиятин.
Жүръати айлаб Навоийға татаббуъ айладим,
Сафқа узра хома сурдим истаб онинг ҳимматин.
Матлаи қилдим хаёл ул навъким фикр айлаган
Фаҳм қилғуси назокат ичра онинг диққатин.

Эй қошинг меҳроби тарҳ айлаб янги ой ҳайъатин,
Вақф анга қилмиш малойик хайли ңақди тоатин.
Чун бу матлаъ фикриға топти хаёлим ихтисос
Кўнглума солди ҳавас бу навъ даъвий нахватин.
Ким киши бўлғаймуким деса бу матлаъға жавоб,
Кўргузуб арзи балофат ичра табъи ҳиддатин.
Бу хаёл ичра эдим ногаҳ Аторид хандазан
Байтулэхzonумға еткурди қудуми нуҳзатин.
Турдиму арз айладим матлаъни ю даъвии ҳам,
Истимоъ этгач бу янглиғ чекти маъни суратин:
«Ким кўнгул гулзоридин хошоки нахватни орит,
Кўпдуур оламда сайр этган маъони жаннатин...»

Э И Ф А Л А К

Эй фалак, мунча недур айламак изҳори ситам,
Урубон ҳар нафас эл бағриға юз ништари ғам.
Яхшиларга етиб анвои ҳазан қаҳришгдин,
Жим ёмон эрса алар захмиға қилдинг марҳам.
Кимниким кўрсанг ичар ишрат аёғи била нўш,
Ул аёғ ичра эзиб бердинг анга заҳри алам.
Сарв қадларға қилиб ҳамл балолар борин,
Қаримай қилдинг алар қаддин ўзинг янглиғ хам.
Шод бўлдинг қора қайғу била ким чекса фифон,
Ғамга ботдинг кишиким ичса қизил май бир дам.
Еғдуруб аҳли вафо бошиға оғат тошин,
Кўп жафо бирла вафо расмини урдинг барҳам.
Неча эрмаски улус оҳи ўтининг тутуни,
Кундуз эрмаски ул ўт шуълаи барқ олуди.

ЭРУР ЧАРХ БЕРАҲМ

Эрур чарх бир турфа беражму қотил,
Ки осмиш қилич моҳи навдин ҳамоил.
Шафақ демаким меҳр қони тўкулмиш,
Кўмар чоғда ерга қилиб ним бисмил.
Бу мотамда кундуз юзин айлабон зард,
Анга тундин этмиш қаро кийиз саробил.
Қавокиб дема тун шабистони ичра,
Жафо шуъласидин ёқибдур машоил.
Анга зулми етмас яқо чокиға субҳ,
Очар нега тун панжасидин аномил.
Тўқар не учун абр ашки фаровон,
Чекар не учун раъд фарёди ҳойил.
Анинг оллида илмдин жаҳл хушроқ,
Анинг оллида ҳақдин ортуқси ботил.
Сатарвин вафо бирла меҳр айламакдин,
Вале кинаву фитна ҳамлиға ҳомил.
Ангаким берур давлату иззу иқбол,
Узоқға етурмас қилур тез зайл.
Бирор топса ёри паризодига қурб,
Бўлур дев хайлидек ўртада ҳойил.
Чучутса бирор комини ком нўши,
Қуяр жоми айшиға заҳри ҳалоҳил.
Ҳамиша улус инкисориға жоҳид,
Ҳамиша халойиқ шикастиға шофил.
Ҳусусан қишиким эрур аҳли дониш,
Анга зулмини айлор ортуқси шомил.
Жафо айламакликда тақсир қилмас,
Хирад ичра ҳар кимниким топти комил.

Мунинг бирла бас қилмайин зулму озор,
Қилур мубталойи нифоқи арозил.
Улум ичра гар рифъати топса олим,
Қилур хор, балким гирифтори жоҳил.
Қаю ерда бўлса гуруҳи аолий
Анинг қаҳри бирла залили асофил.
Бўлуб назм эли дафтариdek паришон,
Муқаффал аларға жамии мадохил.
На шеър иртифои топадур, на шоир,
На фазл эътибори топадур, на фозил.
Хусус улки бечора мадҳ боғлаб,
Агар мунъими базмиға бўлса дохил,
Сила ўрниға кўргузуб юз тамасхур,
Ани муҳзал айлар, арозилни ҳозил.
Бу янглиғ жафосиға йўқ ҳадду ғоят,
Замони анинг кинидин бўлма ғофил...
Фалак шиквасиға туганмак на мумкин,
Агар шарҳиға тортсанг хома юз йил.

ЧАРОГИ НОЛА

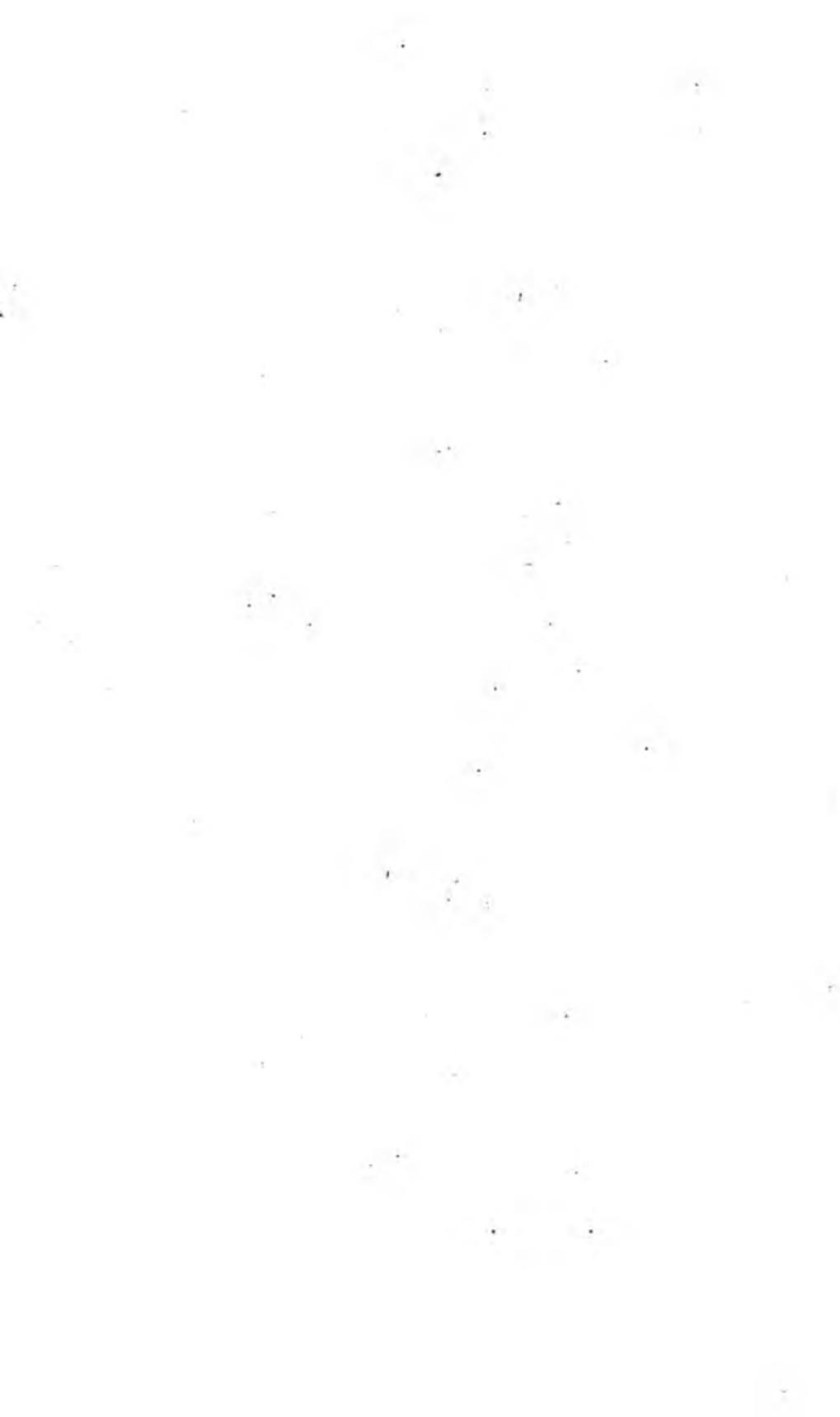
Туники зулмату кулфатдин ўлди тийра нигоҳ,
Чароги нола ёқар кулбам ичра шуълаи оҳ.
Замона боғламиш абвоби комим андоқким,
Қўз очсам ашқ бўлтур садди раҳгузори нигоҳ.
Насибам ўлди бу боғ ичра талх ком ўлмоқ,
Ки тухми найшкар экдум, кўкарди заҳри гиёҳ.
Нечук чиқай барру баҳри балову ғамдинким,
Манга на пойи тарадлуд дурур, на ласти шиноҳ.
Вужудим оҳи жаҳон сўз бирла кул бўлдич,
Ки барқ оллида ёнмай қолурму хирмани коҳ.
Қиём кўргузиб эрдим нағу хасоратға,
Ки чарх айлади юз минг балони бод афзоҳ.
Ҳусул комига дasti тасаррӯфим етмас.
Зи баски қилди ани номуродлиғ кўтоҳ.
Хунар дуқонига терсам агар матои нағс
Қилур касод ила савдои айбжўй табоҳ.
Аларки саъйим ила қилди тезлик ҳосил,
Йўлумда тиғ чекар нечукки сангига фароҳ.
Суҳайли парваришимидин аларки топти ранг,
Баҳойи гавҳари қадримни қилди хоки сиёҳ.
Ғамимға йиғлағудек йўқ кишим бағайри сиришк,
Куярга дардим учун ғамгусор йўқ жуз оҳ.
Санову мадҳим этар элга алсина тутулуб,
Изову қубҳим этар элга очилиб афвоҳ.
На ғамгусорлиғ айларга бор табъ писанд,
На дардмандлик айларга муnisу дилҳоҳ.
Мен асири балоға замона ғам едуурур,
Нечукки ҳабс элига ёри ғамгусори равоҳ.

Жаҳон улусға беҳишти нишот ўлуб, менга вайл,
Бу ибтилога сабаб билмадим эрур на гуноҳ.
Хаводис ўқларини баски очти чарх менга,
Дили низорим ўлубдур тўла нечукки шикоҳ.
Топилмади манга якранглик замон элидин,
Нечукки айламишам сайри олами ашбоҳ.
Манга на журъати сайёдлиғ бу давр ароким,
Олур шикорини шери нар оғзидин рӯбоҳ.
Гаҳи кўнгул киби ошуфтагардман, гаҳ зор,
На йўллар ичра мени солди толеи гумроҳ.
Не навъ шиква тароз ўлмайин фалак қўлидин,
Ки дунға ком расондур, аризға жонкоҳ.
Гаҳи мени солибон тангнойи ҳодисаға,
Нечукки айлади Юсуфни банди меҳнати чоҳ.
Гаҳи масолиҳи дунё учун қилиб мухтож,
Аларғаким эди номардликда ўйлаки доҳ.
Агар наҳусатидин чиқса ахтари баҳтим,
Ва гар аловатидин чарх айласа икроҳ.
Ман ул ҳарифдуурманки назм жавҳарини
Сочарда килким очар панжай меҳр лаъл кулоҳ.
Фалак фазосиға сурсам хаёл якронин,
Килур тавозиима моҳи нав қадини дутоҳ.
Ғазалларимни ўқур Зуҳра кўргузуб оҳанг,
Тутар Аторид анга гўшу ҳуши истинқоҳ.
Баҳори табъим очарда гули назокат ранг,
Килур беҳишт гулистони андин истинқоҳ...
Хунар мисоли тутарлар азиз бўлса аён,
Ишимда шойибаи айбу саҳвдин ногоҳ.
Ва лек толеи манҳуси номусоиддин,
Эмас туур ҳунарим ҳам улусға хотирхоҳ
Бале, замона тақозосидин ҳамиша эрур
Фазилат аҳли асири жафойи аҳли сафоҳ.
Ҳануз аҳли ҳунар боши узра солғон эмас,
Зилоли роҳати жовид бу яшил харгоҳ.
Жаҳон сиғла навозу сипеҳр дунпарван,
Не навъ баҳти гарон хобима қилур инбоҳ.
Фалакки душмани жондур, на дўстлиғ истай,
Чаман тароватини зоҳир этмас оташгоҳ...

ГАЗАЛЛАР

Истадинг, эй дил, кўзин, жонинг керакмасму санга?
Қуфри зулфин севдинг, имонинг керакмасму санга?

Дарду ғам сели била буздинг кўнгул кошонасин,
Эй малоҳат ганжи, вайронинг керакмасму санга?

Жамъ этиб, ўтлуғ кўнгулларни муқайяд айладинг,
Ҳалда зулфи паришонинг керакмасму санга?

Тийри ғамзанг муддай кўнглига зойиъ қилмаким,
Ул ҳадафдор, хора пайконинг керакмасму санга?

Сарсари оҳимни, эй гардун, қилурсан тунду тез,
Машъали хуршеди раҳшонинг керакмасму санга?

Эй гул, айларсан жафо хорин уруб, Мунисса жавр,
Андалиби дилкаш илҳоснинг керакмасму санга?

* * *

Нола қилмөн ҳар нечаким ёр бедод айласа.
Айб әрур ишқ аҳли маъшуқ илгидин дод айласа.

Мен қозормен күҳи ғам, қилғай эди кўп фахрлар,
Гар бу иш мингдин бирин умрида Фарҳод айласа.

Хаймаи нилий аро тузмиш ул ой эл бирла базм,
Тонг эмас оҳим фалак сақфини барбод айласа.

Баски ишқ аҳлиғадур матлаб тамошо хуш эди,
Юз очиб оламни жонон ҳайрат обод айласа.

Ишқ онингдек йўл дуур манзилға етмак йўқ магар,
Улки азмида саботу сабрини зод айласа.

Даҳр золи кўргузур ўзни аруси шўхшанг,
Вой анга ҳар ғофиликим ўзни домод айласа.

Эҳтисоб аҳлинин расво айлагумдур, Мунисо,
Дайр пири гар мани шайдоға иршод айласа.

* * *

Ишқ ғамидин етар үйла малолат манга,
Ким бўладур ҳар нафас ўзгача ҳолат манга.

Васлида жон бермайин ҳажриға бўлдум асир,
Эмди қилур қасди жон ушбу хижолат манга.

Мақдамиға бош қўюб, номасиға жон берай,
Андин агар етқуур қимса рисолат манга.

Тобии ҳукмим агар бўлса нетонг аҳли ишқ,
Мулки муҳаббат аро етти аёлат манга.

Тун кеча зоҳид манга ишқни тарк эт деди,
Қилди бу жоҳил ажаб ишни далолат манга.

Дониш ила мен топиб мулки маонийға даст,
Буғз қилурлар аён аҳли жаҳолат манга.

Бўлмоқ улуғ истасанг ажз ила бўл хоксор,
Мундин эрур жилвагоҳ авжи жалолат манга.

Ер сўзи зикрини қилғали Мунис хаёл,
Юз берадур ҳар нафас турфа мақолат манга.

* * *

Арзи ҳусн айладилар гарчи баси ёр манга,
Лек топилмади бир ёри вафодор манга.

Ҳусниға күз била күнглум тиламасман маҳрам,
Жим алар доғи бу ишда эрур ағёр манга.

Ошиқи бедилидурменки, агар дилдорим,
Бор дурур ҳар нечук иш қилса сазовор манга.

Күйи фирдавсидин айрилғали дүзах үтидек
Күрунур ҳар неча дилкаш эса гулзор манга.

Ишқ үти шуъласиким бошдин оёқим тутмиш,
Шуъла әрмаским, эрур жомай гулнор манга.

Доим ул бут қошида сажда қилурмен не ажаб,
Зулфи торидин агар боғласа зуннор манга.

Даҳр бозоридадур үйла матоим косид,
Ки топилмас ҳунар олмоқға харидор манга.

Масжидингға мени, эй шайх, далолат қилма,
Ким баси хушроқ эрур күлбаи хаммор манга.

Мен киму ул қуёш оллида ўлтурмоқ; Мунис,
Бас дурур күйида бир сояи девор манга.

* * *

Фироқинг ичра эрур чекмак оҳ пеша манга.
Тараҳұм айлаки бу пешадур ҳамиша манга.

Вафо тариқида мандек қачон топилғусидур,
Ки тортмоқ ғами ишқингни бүлди пеша манга.

Қозормен ўйлаки Фарҳод дарду ғам тоғин,
Валек тирноғим ўлди қозорда теша манга.

Ниҳоли ишқ мену сарафролиғдур. ишим,
Ки ажз хоки ародур нумуиі реша манга.

Санга не нисбатим, эй тилку шайхким, мени ишқ
Паланг қилди, найистони ғамни беша манга.

Замона ичра на дил жамълик манга бүлғай,
Ки ҳодисот тошидин ушолди шиша манга.

Ҳамиша айла мени Мунисингға раҳм, эй шүх,
Ки қасди жон қиласадур дарду ғам ҳамиша манга.

* * *

Жилва қилур ҳар қачон ул қаду қомат манга,
Құзғалур охым уни бирла қиёмат манга.

Ишқ ғами етган әл тарк қилур ному нанг,
Таъна урап беҳуда аҳли саломат манга.

Ер сари күйінға Ҳизри раҳ, эй баҳт бүл,
Токай үлурму фироқ ичра иқомат манга.

Лашкари ғам қасдима қылса ғулу ғам эмас,
Бүлди ҳисори ҳасин санги маломат манга.

Ишқида үлсам қилинг лавҳи мазоримни сариғ,
Ранжим учун басдуур мунча аломат манга.

Васл майи қилмади ғамзада күңглумни шод,
Ҳар нечаким ҳажридін етти саомат манга.

Тун кеча махмур үлуб дайрға азм айладим,
Бода ту tub пири дайр этти каромат манга..

Мунис эсанг дардкаш қыл манга таслимким,
Ишқ аро жон үйнамоқ бүлди давомат манга.

* * *

Эйки зулму кин эрүр ойин санга,
Зулмдур тарк айла демак кин санга.

Үргатур душман санга расми жафо,
Дүст йўқ қилса вафо талқин санга.

Қадду рухсорингни кўргач жилвагар,
Бўлдилар қул сарв ила насрин санга.

Синса тонг эрмас кўнгуллар шишаси,
Негаким бордур дили сангин санга.

Ҳар боқишда юз кўнгул сайдинг бўлур,
Айламас бу ишда ким таҳсин санга.

Заҳри ҳажринг бирла комим талх эрур,
Қилмоқ осондур ани ширин санга.

Хўблар ишқин дединг, эй шайх куфр,
Бўлди маълумимки, йўқдур дин санга.

Мен десам чин ёлғон англарсен ани,
Деса душман ёлғон улдур чин санга.

Мунисингга бер закоти ҳуснким,
Ул эрур бир ошиқи мискин санга.

* * *

Маҳвашим жавлон қилур якрони шабгун устида,
Ё қуёш чобуксувори жилва гардун устида.

Чатри шоҳийдурму боши узра бўлғон соябон,
Ё магар очмиш ҳумо боли ҳумоюн устида.

Буки солмишдур ғазабдин қоши учига гириҳ,
Ўйладурким шамра марқум оўлгуси «нун» устида.

Ул парининг нахл қадди сарв эрур, рухсори гул,
Ким кўрибдур гул очилмоқ сарви мавзун устида.

Жисми зорим сели ашким узра ҳар сори борур,
Ўйлаким оқғай қуруғ ҳошок Жайҳун устида.

Ўйла муътод ўлмишам тортарға дарди ишқим,
Оқибат жонимни бергумдур бу афюон устида.

Эйки заррин тўн била хурсандсен, билма ҳақир
Кўрсанг эски шол агар дарвиши маҳзун устида.

Эй кўнгул, ташла тааллуқ жомасинким, йўқдурур
Хильати урёнлиғидин ўзға мажнун устида.

Толиби сийму зар ўлма, Мунис, андин қил ҳазар,
Ҳасрати Қорундур аждар ганжи Қорун устида.

Жилва айлар дилбарим заврақда Жайхун устида,
Е мунир ахтар янги ой узра гардун устида.

Хар замон юз минг бало күнглумга ишқ ичра етар,
Издиҳом ўлғайму мунча қатраи хун устида.

Шабнамидур жонфизо жаннат тули барги уза,
Қатраи майким эрур ул лаъли майгун устида.

Хол эрурму қоши узра, йўқса килки сунъдин
Нуқтаи мушкин тушубдур вожгун «нун» устида.

Бир саҳи қад зоридурманким бошимдин эврулур,
Кумриеким нола айлар сарви мавзун устида.

Жаври ёр, андуҳи ҳижрон, дарди дил, бедоди ишқ,
Не балолардур ҳужум айлар бу маҳзун устида.

Кўр ғами ишқ улфати таъсириниким ишқ аро,
Солдилар қушлар очиб пар соя Мажнун устида.

Ваҳки, туфроқ остида ҳоло эрур манзил гузин,
Гарчи Мажнун неча кун сайр этти ҳомун устида.

Хилъати ҳиммат санга, Мунис, бас эрмасму кўруб
Бўлма маҳзун жомаи зарбафт ҳар дун устида.

Шамшод қоматингға бўлуб банда боғда,
Айлар топуғ ҳамиша туруб бир аёғда.

Кўйингдин айру нохуни ғам тирнатур юзин,
Гулга агарчи бўлди ватан саҳни боғда.

Парвона ўзни ўтға солур ихтиёrsиз,
Гўёки кўрди партави ҳуснунг чароғда.

Сен ўртада қуёшсану, маҳбублар нужум,
Нур айлар иқтибос, туруб сўлу соғда.

Ҳажрингда бедимоғлиғ этсам на айбким,
Гисуий мушкборинг иси йўқ димоғда.

Ҳар кимниким кўрармен эрур жустужў иши,
Бу олам ичра бир киши йўқдур фароғда.

Мажнуну кўҳкан ета олмас ғуборима,
Ҳар нечаким алар югурур дашту тоғда.

Васлинг ҳарими ичра эрур оламу валек
Бир кимса йўқки, бўлмағай анда сўроғда.

Дарёйи ишқ қаъриғадур ғарқ дур каби,
Мунисни демангизки, қолиодур қироғда.

Васл субҳи-ю сафолар анда.
Ҳажр шоми-ю балолар анда.

Ул қуёш даргаҳиким олийдур,
Бандадур моҳлиқолар анда.

Қоши меҳроб дуурким эрмас,
Мустажоб ўлса дуолар анда.

Ер күйи сари, эй баҳт, етур,
То қилай жонни фидолар анда.

Ишқ даштики эрур ҳавл ангиз,
Иттилар роҳатнамолар анда...

Кўнгул ойинасиға сайқал бер,
Солсун ул жилва жилолар анда.

Борма масжид сариким, рўй берар
Сенга юз навъ риёлар анда.

Гулшани васлиға етсанг Мунис,
Чекма густоҳ наволар анда.

* * *

Эй пари, мен сори гузар айла,
Кир бузуқ күнглима, мақар айла.

Жавҳари жоним айларам эйсор,
Гар қабул айла, рад агар айла.

Нигаҳингдур баси саодат баҳш,
Толии наҳсима назар айла.

Муддаиу ՚рақиб паст ўлсун,
Мени оллингда муътабар айла.

Мениким бир камина бандангмен,
Шафқатинг бирла баҳравар айла.

Фурқатинг ханжаридин, эй қотил,
Ўлтуру жонни бехатар айла.

Оразинг офтобини кўрсат,
Фурқатим шомини саҳар айла.

Эйки дилбар висолин эстарсен,
Ўздин ўзлук юкин бадар айла.

Қилмағил Мунисингға мунча жафо,
Оташин оҳидин ҳазар айла.

* * *

Васл саргаштасимен водийи ҳижрон ичра,
Қолғон әлдекки сувсиз ташна биёбон ичра.

Тушғали ишқ үтиға үртанур андоқ күнглум,
Қим қуруғ барғ қиби оташи сүзөн ичра.

Яна бир келса эди ул маҳи хуршед лиқо,
Қолмағай эрди күнгүл зарраи армоп ичра.

Ишқ бозори аро охир асирона кирап,
Ҳар күнгүл тушса агар ҷоҳи занахдои ичра.

Бармоғин оғзиға ул шўхки солмиш, гүё
Моҳи сиймин эрур ҷашмаи ҳайвон ичра.

Гул узоримни чаман сайри аро кўрмишдур,
Андалиб андин этар нола гулистон ичра.

Мунисо, Лайлию Мажнунни анга қилма шабиҳ,
Ҳеч бир важҳ ила йўқ ўҳшаши даврон ичра.

* * *

Бинафшазорни сайр айларам баҳор ичра,
Не судким ани күрмөн бинафшазор ичра.

Бинафша хат санами лола рухсиз, айлармен
Бинафшу лолани помол раҳгузор ичра.

Бинафша ранг мөнгин күргач инфиолидин,
Бинафша тутди ватан дашту күҳсор ичра.

Дедим бинафши холин чу хат аро күрдим,
Магарки қолди бинафша гилу ғубор ичра.

Бинафшани на қиласай даҳр бўстонида,
Хати бинафшаси бас гулшани узор ичра.

Бинафшагун хати шавқида дам-бадам йиғлаб,
Бинафшавор қаро кўзум интизор ичра.

Менги бинафшаси ёдида оҳким тутмиш,
Бинафша фом тугунлар дили фигор ичра.

Бинафша холи фироқида санги ғам доғи,
Бинафшазорлар очди тани низор ичра.

Бинафша вақтидур, эй пири дайр, Мунисга
Бинафшагун қадҳи лутф қил хумор ичра.

* * *

Шаҳдни тутмоқ баробар ул лаби хандон била,
Тенг демакдур заҳр нӯши чашмаи ҳайвон била.

Юз очиб маҳви тамошо қилки, бир дам кўрмасам,
Үртарам хур shedни оҳи шарап афшон била.

Раҳм қилмай ҳолима ғайриға дамсоз ўлмоғинг.
Шуълаи дардим баланд этмакдуур домон била.

Жилва перо қоматинг сарви мени зор айламиш,
Ишқ аро не нисбатим бор қумрийи нолон била.

Үқ чу урдинг жонима зинҳор чекма ониким,
Айрилурға тузмайин жоним чиқар пайкон била.

Нолаларким мен чекармен дам-бадам кўйинг аро,
Итларинг ул шўрдин бедор эрур афғон била.

Бодаи васлинг била тиргуз мени махмурни,
Ким бўлубмен қатл заҳри қотили ҳижрон била.

Юз уза зулфи паришонинг тўкубсен зеб учун,
Турфаким жамъ айламишсен куфри имон била.

Кўзгудек чехранг тамошоси қилур тўти мисол,
Рўбарў бўлсанг қачонким Муниси ҳайрон била.

* * *

Таҳрик топор тонг ели бирла дөғи лола,
Лўли дурур ўйнар боши устида пиёла.

Сунбул гул уза соя солибдурму ёхуд
Ҳарён очилибдурму юзунг узра кулола.

Кўрдим юзунг атрофидадур халқаи зулфинг,
Ой даврида ким кўрмиш экондур қаро ҳола.

Шавқи гул рухсоринг урап ҳар сори юз хор,
Не айб кўнгул айласа булбул киби нола.

Рухсоринг эрур ҳусн гулистони, кўзунгдур
Гулшанлар аро ўйнағучи шўх ғазола.

Авсофи баҳори рухинг итмомға етмас,
Гул баргларидин битсам неча рисола.

Мунис мижаси кўйинг аро ашк фишондур,
Андоғки булат ёғдурадур бор аро жола.

* * *

Эй телба күнглимиизга сочинг тори силсила,
Солсанг ҳам они чоҳи зақан ичра йўқ гила.

Шарҳи ғамим эшит ҳам эт ирсоли руқъаи,
Йўқ айб, дўстлар, йиборишимак маросила.

Эй шўхи сангдил ҳазари айлаким тушар,
Тоғларға нолишим асари бирла зилзила.

Ишқинг йўлиға киргалидур ғам емак ишим,
Гўё будур бу йўлда менга зоди роҳила.

Яктосен ўйла ҳусни жаҳонсӯз бирлаким,
Йўқ ҳадки кун жамолинга бўлғай муқобила.

Рафъ айлагил рақиб ташовишин ўртадин,
Мобайнимиизда ҳожат эмастур бу фосила...

Мунис, сўзингға қил дури маънини мунтазам,
Лекин замона аҳлидин этма тамаи сила.

* * *

Айни иноятынгдин ҳолимға қыл назора,
Үлмакдамен ғамингдин дардимга айла чора.

Базмимни равшан айла хуршед талъатингдин,
Ким рўзгорим онсиз бўлмишдур асру қора.

Эй дўст, келмагингдин ортар эди муҳаббат,
Не бўлди душман ўлдинг жонимға бора-бора.

Дийдоринг офтобу мен заррамен қошингда,
Эй шўх, суҳбатимдин тутмоқ недур канора.

Ўтлуғ фифонларимдин кўнглингга йўқ асар ҳеч,
Бўлмиш қаттиғлиғидин гўёки санги хора.

Жаврингни торта-торта дарду ғамимдур андоқ,
Ким йўқ бу бирга ғоят, ул бирга йўқ шимора.

Не бўлди буткарурга келсанғ тараҳум айлаб,
Мунисдек этти ҳажринг кўнглумни пора-пора.

* * *

Берурсен эйки заҳри ҳажр әзиб ҳар лаҳза жомимға,
Дамо-дам талхлиқлар еткуур үл заҳр комимға.

Фамингдин ним бисмил қолмишам, жоно, тамом ўлтур,
Худо ҳаққи учун, раҳм айла кори нотамомимға.

Халойиқ ичра мумтоз айла дашноми била бори,
Жавоби бергали тебратмасанг лаб гар саломимға.

Мени то хорлиғлар бирла сурдунг останингдин,
Ғубори ҳам сари қўйингда қўпмас эҳтиромимға...

Қорормиш рўзигорим зулмати андуҳи ҳажрингдин.
Аён қил субҳ бир кулмак била бу тийра шомимға.

Бузубдур хотири Мунисни торожи ғаминг, бергил
Низоми илтифотингдин бу мулқи бенизомимға.

• * •

Табассумда күрүб рангин лабингни ногиҳон ғунча,
Қилиб дилтанглик зоҳир ичидин бўлди қон ғунча.

Сабо таҳрикидин йўқ, балки оғзинг шармидин бошин
Қуий солмоққа майил бўлғусидур ҳар замон ғунча.

Очиқ чеҳрангни то кўрди дема, эй гул очилмишдур,
Хижолат ғоятидин айламиш кулгу аён ғунча.

Кўнгул тор оғзинга бир хандада олдурдим, эй гулрух,
Қиши кўрганму эркан бу сифат бир дилситон ғунча.

Омонлик истасанг бу боғ аро хомӯш бўл доим,
Қи оғатдин омондур сиррин айлар то ниҳон ғунча.

Сенинг оғзинг хаёлидин қилур кўнглум қуши нола,
Эрур боис чу булбул қилса фарёду фифон ғунча.

Кўнгул жамъияти топса халал эрмас таажжубким,
Эмас бу боғ аро ошуфта бўлмоқдин амон ғунча.

Недур бу размгоҳ ичра бошингга истамаклик худ,
Қи ел хайли ўқиға бордур аввалроқ нишон ғунча.

Шитобон бўлма рифоъат қулласиға то кун эрмассен,
Камин айлаб ётибдур йўлда шери осмон ғунча.

Фифонким, барча бу гулшан видоидин эмас эмин,
Қи гаҳ гул узмак этмиш даъб, тоҳи боғбон ғунча.

Анинг рухсору лаъли ўйла рангиндурки, эй Мунис,
Агар қўрса бўлур афсурда тул ҳам нотавон ғунча.

Хабар юзунг гулидин топса эрди тар лола,
Бориб ўзидин ўлур эрди бехабар лола.

Юзунгға жилва бериб кирсанг эрди гулшан аро,
Чамаңда бўлмас эди яна жилвагар лола.

Кўнгулни доғи ғаминг қон қилибму ё анда
Баҳори шавқинг очибдурму сар-басар лола.

Кўруб юзунг бошинга эврулурга баргидин,
Чиқарди бағри қародек очарга пар лола.

Чу топти бандалигинг доғидин кўнгулда нишон,
Чаман сарири уза бўлди тожвар лола.

Юз узра холи сиёхинг нахуш ярашибдур,
Ки доғдин топар ортуқси зебу фар лола.

Юзунг фироқи аро доғлиғ кўнгуллардин,
Нишонадур бу чаман саҳни узра ҳар лола.

Мұҳаббатинг ўти Мунис дилига солмиш доғ,
Киши на билсун аниңг ҳолини, магар лола.

* * *

Ваҳки кўнглум маҳвашеға мубтало бўлди яна,
Чархдин ҳар дам насибим юз бало бўлди яна.

Телбалиқдин қўйди юз оворалиғ саҳросиға,
Ул ғарибим хонумонидин жало бўлди яна.

Ташнаи васл ўлдиму бошимға ғам тифи ёғар,
Манзилим ишқ ичра дашти карбало бўлди яна.

Чарх ғам хайлини унданб қўнглум этти реш-реш,
Ичгали қонимни ул элга сало бўлди яна.

Холи ўлмиш эрди даҳр афсонаи Фарҳоддин,
Кўҳи ғам қозмоқлиғим бирла тўло бўлди яна.

Оҳим ўлди тожу ғам туфроғи, Мунис, маснадим,
Ишқ аро бўйла манга иззу ало бўлди яна.

Рағбатим йўқ сен пари борида ҳар дилдорға,
Рағбат этмак мумкин эрмас сендин ўзга ёрға.

Ҳасратингдин жонға етдим кеча-кундуз йиғлабон,
Ҳақ учун қил илтифоти бир замон мен зорға.

Мақсадим улдурки берсам жилваи ҳуснингға жон,
Мумкин эрмас боқмоғим ҳар сарви гул руҳсорға.

Топмоқ истармән дудоғинг шарбати бирла ҳаёт,
Тутма онсиз обиҳайвонни мани беморға.

Жилванга ишқ аҳли кўп зоҳир қилурлар эҳтиёж,
Жонларин қилсун фидо қаддингни сол рафтторға.

Не балолардурки Мунис чекди ҳижрон ранжидин,
Нетти они қўймасанг, жоно, яна озорға.

Мен сани күргач күнгүл зор ўлди, күз ҳайрон санга,
Балки жисмим хоки пою жон дөфи қурбон санга.

Хүр эрурсен ё пари ёхуд малак бу ҳусн ила,
Йүкса қайси тил била де олғамен инсон санга.

Меҳри рухсоринг эрур бир шамъким эврулгали,
Бошинга парвоналиғ айлар маҳи тобон санга...

Нола тортармен висолинг орзузи бирла, лек
Етмас, эй кофирвашим, мен тортғон ағфон санга.

Етмишам кўйининга жоним туҳфа айлаб, қил қабул,
Берма кўп озорким мен бўлмишам меҳмон санга.

Отланур бўлсаңг менинг кўнглумни жавлонгоҳ қил,
Ким муносибдур баси, жоно, бу кенг майдон санга.

Захм ураг кирпикларинг кўксимга қоним тўккали,
Етмасун ногаҳ зарар ҳар дам тўкардин қон санга.

Жилва айлаб чиқсанг айлармен бошимни хоки по,
Ноз ила кулбам аро кирсанг берурман жон санга...

Не паридурсанки, Мунис оразинг қўрган замон,
Бўлди дашти ишқ аро мажнуни саргардон санга.

Бедиликим ишқинг ичра йўқтур осойиш анга,
Қон ёшимдин сурх рўй ўлмоқдур оройиш анга.

Кўнглума йўқ дашти хажрингда фароғ андуҳдин,
Нетти берсанг васл кўйи ичра осойиш анга.

Дарди ишқингким дамодам тоқатимни ўксутур,
Ваҳки шавқингдин етар кун-кундин афзойиш анга.

Бандадур ул хўблар шоҳига кўнглумким тутар,
Жон била ҳар навъ андин бўлса фармойиш анга.

Арсай оғоқфа ул навъ тўлмиш кулфатим,
Ким яна қолмайдур анда жойи кунжойиш анга.

Кўр на тайшу бехирадлиғурки ринди, учраса
Арз этар май тавбасини носиҳи тойиш анга.

Фақр майдонида собиқдур риёзат тортғон,
Айла нафси белажоминг тавсанин ройиш анга.

Масжид ичра шайхдин Мунис ридо олмиш эди,
Қўрки бу кун дайр ародур бода полойиш анга.

Арз бисёр айладим ҳолимни то ёр оллида
Бўлмишам мубрим гадодек хор бисёр оллида.

Ваҳ менга ёр оллида не навъ бўлғай манзалат,
Ким тақарруб рутбасин топмишлар ағёр оллида.

Ул кўзи қотил қошида кўнглум айлар изтироб,
Бир ўлумлик кимсадек жаллоди хунхор оллида.

Бир сўз айтур бўлсам айтурмен баси қўрқунч ила,
Қайдадур журъат манга айларга такрор оллида.

Иzzатим эрди агар кўйида берса эрди йўл,
Оҳким ит ҳам эмасдур мен каби хор оллида.

Ҳажрида ҳар дам жафосидин ўлармен юз карат,
Қошки бир қатла ўлсам ул ситамкор оллида...

Қилмангиз, эй аҳли дунё, арзаи асбоби жоҳ,
Ким эрур фақр андин ортуқ Муниси зор оллида.

Сұз дегай тұти нечук ул шаҳд гуфтор оллида,
Ажз этарлар чун шакар сүзликлар изҳор оллида.

Гул жабинлар манглайиға доғ тушмиш саждага,
Баски қўймишлар бошин ул лола рухсор оллида.

Офтоби ҳуснидин шармандалик топмиш пари,
Бу жиҳатдиндур бўла олмас падидор оллида.

Сарв аёғи тушти сув ирмоғлари занжириға,
Жилва қилмоқ журмидин ул шўх рафтор оллида.

Бўлса ҳам қоним чучук ул қўзга ёқмаским, бўлур
Ногуворо шарбати гулқанд бемор оллида.

Лаъл ила гавҳарни, эй дарёву кон, арз айламанг,
Ким аларда қадр йўқ ул лаъли гуҳарбор оллида...

Эйки истарсен риёлиғ саждадин бўлмоқ халос,
Қўй суроҳийдек бошингни пири хаммор оллида.

Дилбаринг, Мунис, эрур нозик мизожу тунд хўй,
Қилма ҳолинг арз густохона зинҳор оллида.

* * *

Ул қуёш борур тушуб соч соя осо кейнида,
Зарра янглиғ музтарибмен зору шайдо кейнида.

Шаҳсуворим сурса майдон ичра рахшин ҳар тараф,
Қўзғолурлар гарддек аҳли тамошо кейнида.

Катлима азм этмиш ул кофир, vale кўнглум келур,
Нақши пойига бўлуб ҳар дам жабинсо кейнида...

Мен гирифтори ғаму кейнимдадур юз минг бало,
Ҳеч ўлумликнинг эмас бу навъ ғавғо кейнида.

Сочидур андоқ узун ул сарвнингким, очсалар,
Соясидек бўлғусидур хок фарсо кейнида.

Пўя айлармен жунун кўйида, ваҳким, тифллар
Тош отарлар издиҳом айлаб бу расво кейнида...

Ишқ даشتি қатъида Мунис тўкар ул навъ ашқ,
Ким бўлур ҳар нақши по бир мавжи дарё кейнида.

* * *

Ул париким судралур зулфи паришон кейнида,
Сарви нозидурки бўлғай соя пўён кейнида.

От сурарда демангиз туз қўзғалиб қолмиш кейин,
Хаста кўнглумдур борур афтону хезон кейнида.

Лаъли нўши ўйла шириндурки ул шаккар шикан,
Ҳар қаён борса чибин янглиғ борур жон кейнида.

Нақши по эрмас хиром айларда ул хуршед чеҳр,
Ким эрур йўл узра қолғон чашми ҳайрон кейнида.

Не тағофуллурки, ул бераҳм боқмас кейниға,
Ҳар неча кўнглум югурса тортиб аффон кейнида.

Қўрки дажжолу аниг аъвонидин тамсилдур,
Шайхи жоҳилким иғормиш неча нодон кейнида.

Дарду ғам афвожидур Мунис изида ишқ аро
Ўйлаким хайлу сипаҳ султони даврон кейнида.

* * *

Күнгүл кирса йўлунгға тунд ё оҳиста-оҳиста,
Чиқар ғам айлаб истиқбол анга оҳиста-оҳиста.

Ўқунг кўнглумга захм урғон сойи равшан бўлур эрди,
Кирар равзаниғ уйларга зиё оҳиста-оҳиста.

Ҳар ишда тезлик қилмоқ на ҳожат, эй кўнгул, кўрким,
Қуёш ердин қилур азми само оҳиста-оҳиста.

Кўнгул, событ қадам бўл ишқ ароким, ошиқи содик
Топар бօр эрса ҳар нё муддао оҳиста-оҳиста.

Фигонким яхшилар маъюс ўлуб, ҳар дам ёмонларнинг
Қилур чархи даний комин рано оҳиста-оҳиста.

Вараъ таркин тутуб, Мунис, мақом эт дайр кунжинким,
Фарофат рўзи ўлғай то санга оҳиста-оҳиста.

* * *

Олиб күнглумни қилдинг зулм тифи бирла юз пора,
Бу ишдин бўлди маълумимки йўқ сендек ситамкора.

Равон бўлса қадинг гар арзи раънолик била ҳар ён,
Саҳи қадларға сажданг айламоқдин ўзга йўқ чора.

Тамошо аҳли оллида агар очсанг узорингни,
Қани тоқат кишига қилғали хуснингға наззора.

Қилиб қатл элни ғамзанг қон ичардин қолмади ҳаргиз,
Қиши кўрганму эркан қотили бу навъ хунхора.

Жамолинг зийнатидур гарчи кундек юз уза холинг,
Вале улдур сабаб эл рўзгори бўлғали қора.

Эурсен чунки ортуқ жон карам айларда ошиқға,
Хижолатдин пари бўлди ниҳонлиғ сори овора.

На янглиғ бўлмасун девона Мунис дашти ишқ ичра,
Ки сендуурсен париваш тифл отарсен бошиға хора.

* * *

Ақлу хирадни олдинг тарзи хиром бирла,
Оlamfa фитна солдинг ҳусни тамом бирла.

Бошимға зулмати ғам солдинг узоринг очмай,
Бахтимни тийра қилдинг бу навъ шом бирла.

Дармон на бўлди қилсонг гаҳ васл шарбатидин,
Дардимни қилдинг афзун ҳажри давом бирла.

Сиймин танингни истаб бердим ҳаёт нақдин,
Суд ўлмади манга бу савдои хом бирла.

Тифи сиёсатингдин ушшоқ топди ором,
Туз бўлди мулки ишқинг мундоғ низом бирла.

Аҳли вафо тиларлар базмингда неъмати васл,
Ул элни айла хурсанд инъоми ом бирла.

Раҳм эт ҳазинлиғимға, нокомлиғда қўйма,
Рафъ айла кулфатимни бир жоми ком бирла.

Жазби каманди лутфинг жон сайдига эрур дом,
Жоним қушини, жоно, сайд эт бу дом бирла...

Ноз айламак ишингдур чун шохларға, эй шўх,
Не навъ тутғунг улфат мендек ғулом бирла.

Мунисға кўйинг ичра кўп хорлиғ етибдур,
Мумтоз қилғил они бир эҳтиром бирла.

Бошимға солди ишқинг чун юз ошуб,
Танимдур дард хайлиға лагад күб.

Эрурсен ҳусн гулзорида бир гул,
Ки эрмас оразингча настаран хүб.

Қадинг зебо ниҳолидур ки, йүқдур,
Раунат боғида сарв онча марғуб.

Жанобинг құллиғи тун-кун ишимдур,
Сепар күз сув мижам гар урса жоруб.

Буким шамъ ўртанур ҳар кеча тинмай,
Магар сўзи дилимга бўлди мансуб.

На афсун айламиш душманки ҳар сўз
Деса рағиммға табъингға тушар хўб.

Балолар ичраким солмиш фироқинг,
Эрурмен сабр қилмоқликға Айюб.

Мени бир хат била то қилмадинг ёд,
Кўнгул пешишдадур андоқки мактуб.

Бу даврон ичрадур баским ҳунар айб,
Ҳунар аҳли киби йўқ элда маъюб.

Улусға эйки ғолиблик тиларсен,
Бурунроқ айла ўз нафсингни мағлуб.

Кўтар бир лутф ила Мунисниким, ул
Оёқ остида қолмиш хору манкуб.

* * *

Қилурлар бир-бирининг суҳбатин гарчи ҳавас аҳбоб,
Эмаслар лек даврон гардишидин даст рас аҳбоб.

Фалак мундоғки душман комлиғ зоҳир қилур ҳар дам,
Эмаслар ҳеч фориғ ғам чекардин бир нафас аҳбоб.

Муҳаббат расмидин огоҳ этиб, миннат тутуб бергил.
Агар жон нақдии сендин қилурлар мултамас аҳбоб.

Замона аҳлининг манзуридур чун молу жамъият,
Қачон топғай менингдек бир ғариби бе ҳечкас аҳбоб.

Эрурман ўйла бекаским, борурға боғласам маҳмил,
Тополмас айламакка нола андоқким жарас аҳбоб.

Тутай кимдин умиди марҳаматким ёқғали жоним,
Үрарлар оташ аъдоу солурлар хору хас аҳбоб.

Десанг аъдо шикасти давлатимға топмасунлар даст,
Йиғ атрофингға, эй шаҳ, адл бирла пешу пас аҳбоб.

Шакар янглиғ жаҳон аҳлиға ширин комлик еткур,
Ҳужум этсун десанг устингда андоқким магас аҳбоб.

Эрур бир гул ҳавоси бирла Мунис кўнгли бол афшон,
Нечук сақларлар айлаб они маҳбуси қафас аҳбоб.

* * *

То юзига ул қуёш чекти ниқоб узра ниқоб,
Дуди оҳимдин бўлур зоҳир саҳоб узра саҳоб.

Мен ниёз узра ниёз изҳор қилсам оллида,
Кўргузур ҳар дам менга ул ой итоб узра итоб...

Турфа умри сенки ногаҳ мен сори қилсанг гузар,
Борғали кўнглумдек айларсен шитоб узра шитоб

Ваҳ нединдурким юбормассен навозиш номаи,
Мен неча ирсол агар қилсам китоб узра китоб.

Шуъла узра шуъла оҳимдин борур гардун сари,
Ўйлаким кўқдин нузул айлар шиҳоб узра шиҳоб.

Гарчи жон бермай висолинг ичра қилдим бир гуноҳ,
Қеч гуноҳим токи топғайсен савоб узра савоб.

Онча махмур ўлмишам, мумкин эмас дафъи хумор.
Бермасанг соқий манга ҳар дам шароб узра шароб

Муниси саргашта қатлидин савол этсам агар,
Тиф ила ҳар дам берур ул ой жавоб узра жавоб.

* * *

Ёлборсам ул соқиға, бер бир жом, деб
Қон ичиб дуур ҳар дам майи гулфом деб.

Ул ҳусн шоҳидин на деб лутф уммид этай,
Ким ғам берур ҳар дам менга инъом деб.

Ул кўй тавфин ҳажжи акбар англасам,
Гарди роҳини жомай эҳром деб.

Андиша бирла сўз дейким, пухтани
Ташларлар эл оғзиға олмай хом деб.

Давлат қуши, эй шоҳ, қўнмиш бошинга,
Ҳуркутма ани зулм бирла ром деб.

Мунис нигори булъажаб бераҳм эрур,
Бермас анга коме ани ноком деб.

* * *

Фасли гулу баҳор эрур мавсуми шабоб,
Хушдур бу чоғда даври маю нағмаи рубоб.

Ҳирмону дарду ранж қорилар насибидур,
Сур ишрат, эй йигитки, ғанимат эрур шабоб.

Соқий, шароб баҳриға сол ўйла жўшким,
Бўлсун тараблар ойинаси анда ҳар ҳубоб.

Базм аҳлиға ичурдинг эса май, газак учун,
Омода айла ўртада ҳам нуқл, ҳам кабоб.

Кайфияти шароб қилур айш соридин,
Махмурлар кўнгуллари юзиға фатҳи боб.

Чун бода айлади мени холис вужуддин,
Ҳар сўз десам бўяур зари беғаш киби лубоб.

Туз ботинингни Мунису бўл ҳар либос ила,
Ким пардапўш бўлса хушо ҳолинга қубоб.

* * *

Буки күнглум қуши, ишқинг ғамидиндур бетоб,
Булбулидур гули рухсоринг учун ҳоли хароб.

Үрганиб куймасун ошуфта күнгул ғайрат аро,
Очма эл оллида рухсорадин, эй шўх, ниқоб.

Лабларинг оби ҳаётики эрур рашки асал,
Лаъли сайёл дейинму ани, ёқути мизоб.

То юзинг шаъшааси солди улус базмиға ўт,
Тушди жонимға гудозу жигарим бўлди кабоб.

Ҳадафи тири бало қилма мени ишқ ичра,
Ҳар замон отма жафо ёйи била шасти итоб.

Ногиҳон келдинг эса бормоқ учун ёнимдин,
Не учун кўргузадурсен, дегил, эй умр, шитоб.

Урушур жоним учун лабларинг ол оники, то
Ул жиҳатдин орага тушмағай, эй жон, шакароб

Юзу холинг ғами кўз мардумидин қон тўкти,
Йўқса нечун оқизур ул мижалардин хуноб.

Илтифот айлагил арбоби вафоға, жоно,
Алами ҳажрда ул хайлға йўқ тоқату тоб.

Зор кўнглумки жунун даштида айлар таку тоз,
Зулфинг ошуфтасидур бўйниға қил они таноб.

Жилваи нахл қадинг мойили эрмас, муҳтоҷ,
Жилваи сарвға ҳар неча эса ноз маоб..

Неча Мунис чекар андуҳи фироқинг заҳрин,
Нетти қилсанг ани васлинг майи бирла шодоб.

Эрур менга ғами ишқингда то жигар хуноб,
Тўкар жигардин олиб юзга чашми тар хуноб.

Менга замона дамо-дам ғамингда қон ичиур,
Азалдин ўлди менинг қисматим магар хуноб.

Эрур чу сендин ичармен камоли завқ била,
Агар шароб тутарсен менга вагар хуноб.

Чаманлар очти тузу тоғ қонлиғ ашкимдин,
Жаҳонда айлар эмиш мунча ҳам асар хуноб.

Кўзум оқизди жигар қонин ўйла ҳажрингда,
Ки бўлди олам аро барча баҳру бар хуноб...

Фалак танаъумидин ҳарна етса Мунисға,
Фифонки, барча бўлур дард сарбасар хуноб.

Чун оразинг гули била гулзор топти зеб,
Васлингда нола нағмасини тузди андалиб.

Хуфош кун борида чиқа олмас, эй қуёш,
Сендин ниҳон юруса пари йўқтуур ажиб.

Қилғил буён хиром насими баҳордек,
Ким ғам хазонидин қурумиш гулшани шикиб.

Дармон етурди дардима кўзинг нигоҳ ила,
Беморлиғни кўп кўран охир бўлур табиб.

Гардуни дун муродинг ила айланур агар,
Зинҳор ғофил ўлма, эрур ҳалқаи фириб.

Ажзу ғуур ҳосиятин кўрки меҳрга,
Мундин гаҳи фароз мақом ўлди, гаҳ нишиб.

Лойиқмудур рақиб висолингға йўл топиб,
Ҳажрингда ғам била юрмак Муниси ғариб.

Күйди сабру борди ҳуш ул чеҳра тимсолин кўруб,
Мардуми топдим жунуним кўзиға холин кўруб.

Андин эрмиш бенишон Анқоки топмиш инфиол,
Парфишонлиқ ҷоғи кўнглумнинг пару болин кўруб.

Ул ҷароғи безиёдек ким бўлур дамсози субҳ,
Гулнинг ўчти ранги ёрим чеҳрай олин кўруб.

Қўрқарам андинки парво қилмағай ўрнимға дун,
Жондин этмон ваҳм қасдимда фалак золин кўруб.

Абрдекким ашк тўккай ғунча бўлғай тангдил,
Йиғлар осонлиқ била эл кўнглум ашколин кўруб.

Давлатингдур гар насиб ўз сарвату жоҳинг қилур,
Недур очмоқлиғ тамаъ илгин киши молин кўруб.

Бўлма ғофилким фалак маккораси деб саъду наҳс,
Ҳийла изҳор айлар анжумдин нахуд фолин кўруб.

Кўрмамиш даврон кўзи бир золим андоқ меҳрсиз,
Найлайин гар раҳм қилмас Мунис аҳволин кўруб.

* * *

Юзу зулфинг этсам талаб йўқ ажаб,
Ки айшимғадурлар сабаб рўзу шаб.

Лабинг ила шириндуурким, анга
Не мумкинки бўлғай мушобиҳ рутаб.

Эрурсан ниҳон, эй пари, ўйлаким,
Сани топмас айлаб бу мажнун талаб.

Фироқ ичра васлингни зикр айларам,
Уларда ҳаётимға улдур сабаб.

Хумор ичра мен ўлгали етмишам,
Қадаҳ тут менга, соқиё, лаб-балаб.

Қўнгул шишаидурки қилса бўлур,
Ани рўкаши коргаҳи Ҳалаб.

Ҳаёу адаб, иффату ростлиғ,
Агар бўлса доим ишингдур тараб.

Нединким ҳаводис ўти дафъиға
Бу тўртов вужудинградур чорқаб.

Аруси жаҳонға кўнгул қўймаким,
Вафодин муарро дурур ул (шааб).

Ғурур этма аслингға, қил касби фазл,
Эрур муътабарроқ насаддин ҳасаб.

Чу дам ишқдин урдинг ўлма малул,
Санга, Мунисо, етса ранжу тааб.

Боқса гар мен зорға чашми сиёҳинг масти хоб,
Бўлса диним мулки тонг йўқ фитна хайлидин хароб.

Авжи ҳусн узра эрурсан офтобиким, санга
Иктисоби нур учун ҳар кун қўяр юз офтоб.

Баҳри ҳуснидур юзинг, анда замаҳдонинг бўлуб,
Бегумон ул баҳр уза бир вожгун тушган ҳубоб.

Очма нур афзо жамолинг тийра дил ағёр аро,
Офтоб олмас юзидин кечалар ичра ниқоб.

Жилвагоҳинг гардин айлаб тўтиё қилғил илож,
Жилванг истаб йиғлай эркан кўзларимға етмиш об.

Отланур бўлсанг жамолингни очиб майдон аро.
Офтоб айлар кўзини ҳалқаи чашми рикоб.

Не ажаб чекса фифон Мунис қадингнинг шавқидин,
Нола тортар сарв ишқидин чекиб қумри азоб.

Тез этар жонон ғами ишқим ўтини қўзғалаб,
Куйдуур ул ўтға бир-бир устихонимни қалаб.

Зулфида кўнглум ватан қилмиш, vale тутмай қарор,
Тор уза ўргамчидек ҳар ён югуур ўрмалаб.

Нуқтаи ҳоли ғалат тушмиш лабининг устида,
Берса рухсат олғамен ул нуқтани андин ялаб.

Кўксум узра доғи ишқи битмаги имкон эмас,
Ким бузармен нохуни ғам бирла ҳар дам тирмалаб.

Ул не золимдурки гар қилсан шикрят зулмидин,
Кўргузур аввалғидин кўпроқ ситамлар урчалаб...

Гар тиласан жоҳу иқболингни, эй шаҳ, мустадом,
Беваларни шод тут, айтом бошин сийпалаб.

Ҳар қаён нафсинг тилар ул ён югурмакдур ишинг,
Гўйё минмиш сени ул дев бошинг нўхталаб.

Не муравват кўз тутарсен чархи дундинким, қилур
Хасм отани ўғлиға, ўғлин отодин бошқалаб.

Мунис, асбоби жаҳон жамъиятиға қилма майл,
Ким олур ворисларинг бир кун йўқу боринг талаб.

* * *

Эй латофат осмони узра ҳуснинг офтоб,
Заррадек маҳвашлар атрофингда айлар изтироб.

Моҳ рухсоринг намоён айлабон чиқсанг агар,
Кун хижолатдин юзига шомдин тортар ниқоб.

Оташин лаълинг ғамидин тушгани жонимға ўт
Сочилур ҳар дам шарар оҳимдин андоқким шиҳоб.

Куйди сабрим пардаси шавқи жамолинг тобидин,
Ори, ўртангай катон гар етса анга моҳтоб

Лола доғидек кўнгулда бордурур доғ узра доғ,
Чеккали холи рухингдин айру дард ичра азоб.

Етти, эй соқий, Хизр осо лабимга жон келиб,
Бошим узра лутф ила тут обиҳайвондек шароб.

Оҳким бу чархи каж рафтордин даврон аро
Дўстлар ноком, душман хайлидурлар комёб.

Чунки лаълинг зоҳир этти жон берурдин муъжиза,
Ер юзидин айлади Исо фалакка ижтиноб.

Назминга тартиб бер, Мунис, ғаму шўриш била,
Айласун ишқ аҳли ўртамакни андин иктисоб.

* * *

Бўлмаса жинси жамолингға харидор офтоб,
Не учун зарпошлиғлар айлар изхор офтоб.

Сенки шоҳи ҳуснсен ҳар кун қилиб куллуқ сағга,
Сажда айларга қўяр туфроққа рухсор офтоб.

Чиқ жамолингни очиб то элга ҳуснин сотғали,
Қилмасун олам аро кўп арзи дийдор офтоб.

Хокбусинг ҳусн элига мужиби иззат дурур,
Чарх уза чиқмас йўлингда бўлмайин хор офтоб...

Шамъи васлингдин агар етса фуруғе басдурур,
Андин ўзга шоми ҳажримға не даркор офтоб.

Даври рухсорингда мушкин зулф эмастур гўйё,
Қилди фош ойинаси гирдида зангор офтоб.

Не учун шому саҳар бошинг ўза айланмасун,
Қўрмамиш ҳуснинг киби бу чархи даввор офтоб.

Рутбаи олий тиласен соғ қил кўнглингниким,
Иртифоъ айларга мундиндур сазовор офтоб.

Ёрутур яхши амал қабрингни йўқса суд эмас,
Тожинг узра бўлса гар ҳар дурри шаҳвор офтоб.

Бўл тажарруд пеша Муниским Масиҳоға мақом
Бўлди бу ишдин сипеҳр авжида то бор офтоб.

*

* * *

Янги ой эмастур ҳилолингча хўб,
Қуёш бўлмағондек жамолингча хўб.

Масиҳо дами жон берур элга, лек,
Эмас руҳпарвар мақолингча хўб.

Қизил гулки хушрангу нозик эрур,
Эмас тоза рухсори олингча хўб.

Риёзи биҳишт ичра йўқ салсабил,
Юзунг гулшанида зилолингча хўб.

Эмас хўб зулфинг киби сунбули,
Доғи сарви зебо ниҳолингча хўб.

Хизр айнида чашмаи нилуфарий
Лабинг узра йўқ хатту холингча хўб.

Жунун ичра мажнун эмас, эй пари,
Йўлингда бу ошуфта ҳолингча хўб.

Агарчи фараҳбахш эрур жоми жам,
Йўқ, эй соқий, синfon сафолингча хўб.

Парию малоик эмас, Мунисо,
Сенинг ёри фарҳанда фолингча хўб.

Чашмаи ҳайвон эмастур лаъли хандонингча хўб,
Жилвалиғ сарви саҳи қадди хиромонингча хўб.

Нофаи чиники атри бирла эл табъин очар,
Биллаҳ эрмастур манга зулфи паришонингча хўб.

Не учун айни камоли ҳусн аро топмиш завол,
Бўлса эрди меҳри рахшон моҳи тобонингча хўб.

Олмаким ранги латофат бирла шириндур баси,
Ҳар жиҳатдан йўқдурур себи занахдонингча хўб.

Шаккар афшондур такаллум вақтида тўти, vale,
Йўқ фасоҳат ичра лаъли шакар афшонингча хўб.

Кўйи гулзори эрур албатта ортуқ, зоҳидо,
Ор эрур билмас они фирдавси ризвонингча хўб.

Мунисо, Ширин била Лайлининг авсофин дема,
Қайдадур ҳусну латофатда фалон жонингча хўб.

Қилди күзум қаро мани ғам тийра ҳол этиб,
Хуршеддек ёрут ани арзи жамол этиб.

Мардумларим юзиға ёпуштиму ё магар,
Машшота зеб берди мушига ани хол этиб.

Жисмим ғамиң тоши била күйингда бўлди гард,
Қил сарфароз гоҳи ани поймол этиб.

Ишқимни айла тарк дединг, мақсадинг недур?
Мундоғ мени мукаллафи амри маҳол этиб.

Найранги дарди ишқни кўргилки пайкарим
Зулфингға тушти заъф ила тор хаёл этиб.

Бер файз шоми ийд қошилг аксидин манга,
Ёқут ранг май шафақида ҳилсл этиб.

Топдим муҳаббат аҳли аро сурх рўйлиғ,
Қонлиғ сиришк чеҳраи зардимни ол этиб.

Ҳар неча топса кимса қуёшдек камол, чарх
Ҳок ичра солур охир асири завол этиб.

Мунисға ҳар неча ғами ҳажринг ҳужум эгар,
Дафъ айлар ани ёди ништи висол этиб.

* * *

Ул шүхки от сурди бошимға қилич тортиб,
Қилди мани юз пора күргач ғазаби ортиб.

Ул қотили худройим бераҳм эрур әндоқким,
Бир қатла назар қилмас, юз мартаба ёлбортит.

Зулф ила ёпиб юзни ҳажримни узотти күп,
Күргузмади субҳи васл ул кечани қисқортиб.

Күнглумни адам сори ҳижрон алами элтур,
Васли била қайд этмас ул телбани қайтортиб.

То дашти жунун ичра овора эрурман, чарх
Топмас манга монанди ғам хайлиға ахтартиб.

Йүқтур манга Хизриким, то оби ҳаёти васл
Топсам анга йўл фурқат зулмотида бошқартиб.

Махмурман, эй соқий, лутфинг майдин айру,
Маст эт мени бир лаҳза юз косани сипқортиб.

Не битгай иши онингким элга мусаллатдур,
Битмас ишини ҳар дам бедод ила биткартиб.

Мунис келу қонеъ бўл фақр ичра маюнингға
Зар қилма тамаъ элдин гул юзингни сарғартиб.

Ешурди юзини мендин ҳаё баҳона қилиб,
Ниқобин олмади элдин ибо баҳона қилиб.

Агарчи оғримамиш эрди күргали ҳолим,
Күз очмади манга оғриқ анга баҳона қилиб.

Чун истадим бути зоҳидвашим юзин кўрмак,
Юзига тутди қўлини дуо баҳона қилиб.

Агарчи шоҳча қадрим бор эрди олам аро,
Йўлиға чекдим ўзимни гадо баҳона қилиб,

Висол ваъдаси айлаб хилоф қилди яна,
Рақиб касратин ул дилрабо баҳона қилиб.

Фақиҳ бодани наҳй этти, дардим ўлди зиёд,
Аёқчи тут манга жоме даво баҳона қилиб.

Фироқ аро ғам ила юрганингча жон чекибон,
Ўзингни еткур анга, Мунисо, баҳона қилиб.

Зулфи юзиға тушди янгоғидин осилиб,
Сунбул доғилди гулга қироғидин осилиб.

Жайбіда тугма ҳайъати турғон киби әрур,
Амрудлар қатор сабоғидин осилиб.

Қайди ғамида толпинатурғон күнгүл әрур,
Күшким уар қашотини боғидин осилиб.

Ул юз ғамида гулшан аро чексам охи сард,
Гуллар бүлур фасурда будоғидин осилиб.

Жон файзи зарра-зарраи хокимга еткуур,

Бир қатра бода түшса дүдөғидин осилиб.

Саъд ахтари ҳилолға қилди қирон дегил,
Хар қатра терки турди сақоғидин осилиб.

Зулфида сарнигүн туруғ айлар фифон күнгүл,
Хақгү қаш ун чеккандек оёғидин осилиб.

Жонимни рашик ўти аро ўртар исирғаси,
Чун майл этар юзига қулоғидин осилиб.

Мунис жанобиға бора олмаски, итлари
Үткармас ул тараф сүлу соғидин осилиб.

* * *

Үқиким сен отарсен жони зоримға тегар ишлаб,
Олурға қўймас они устихоним ҳар тараф тишлиб.

Тушубмен ҳажрға васлингда жон бермай қилиб
журми,
Олиб жонимни эмди ёрлиқа, жонимни боғишилаб.

Чекар кирпикларим ашкимни кўздин доманим сори,
Нечукким элтгайлар дашт эли ошлиғни ирғишилаб,

Висолинг офтоби тобиши бирла чиқар ёзға,
Ки етдим ўлгали ҳажринг совуқ ели била қишилаб.

Тани зоримни солдинг итларингға поралар айлаб,
Нима топмас сўнгакларни алар ҳар неча қиртишилаб,

Уруб ўқ ҳар тарафдин бағрима бедод ўтин ёқдинг,
Ҳамоноким кабоб айларсен ул ўтға ани шишилаб...

Ажал бир кун уруб йўл йўқу борингни олур қўлдин,
Неча берк этгасен дунё юкин орқангға тирмишилаб.

* * *

Эй лабинг ёдида жомим обиҳайвондин тўлуб,
Балки айшим косаси кайфияти жондин тўлуб.

Баски ғамзангдин етиб қасдимға мижгон ўқлари,
Барча узвим мўй янглиғ нўги пайкондин тўлуб.

Чун тамошойи жамолингдин кўзум холи қолиб,
Захми пайкони хадағигинг янглиғ ул қондин тўлуб,

Ўйла хушбўдур сочингким ул тараф эсгаҳ сабо,
Даҳр бўстони саросар атри райхондин тўлуб.

Нуктаи рангинларинг хажрида андоғ қон тўкуб,
Кўзларимким, доманим ёқуту маржондин тўлуб.

Чун тушуб кўнглумга шавқи оразингдин партави,
Байтул-аҳзоним шиои меҳри раҳшондин тўлуб.

Жилваи сарви қадингдин чун топиб бўстон хабар,
Шохлар барг ўрниға қумрийи нолондин тўлуб.

То жамолингдин етиб гулшанга файзи жилваи,
Наргис ўрниға саропо чашми ҳайрондин тўлуб.

Кўнглини Мунис ҳавоий ғайридин холи қилиб,
Парпарилиғ шишадек дийдори жонондин тўлуб.

Кел эй маҳваш, қамар янглиғ хиром ичра шитоб айлаб,
Юзунгдин тийра шомимни ёрут рафъи ниқоб айлаб.

Саховат нуридин еткур ёруғлиқ рүзгоримға,
Лён қил зарра парварлик юзунгни офтоб айлаб.

Бақо сарчашмаси оғзингдуур, жоно, мани саршор
Қил ул сарчашма нүшидин Хизрдек комёб айлаб.

Раво күрмә манга маҳрумлиқни, сарфароз этгил,
Вафо күйидә итлардин мени ҳам бир ҳисоб айлаб.

Либоси лолагун ичра қадингким ноз парвардур,
Биҳишт ородур андин жилва туби иктисоб айлаб.

Сужуд этсам қошинг меҳробиға йўқ айбиким, улён
Жаҳон аҳлин қўярлар бошин уммиди савоб айлаб.

Маоли ҳолим охир ишқинг ичра не бўлур билмон,
Урарсен тифи кин бошимға ҳар дам юз итоб айлаб.

Иноят кўргузуб кулбам сори кел, то аёқингға
Нисор айлай кўзимнинг ёшларин дурри хушоб айлаб.

Келиб ушшоқ аро Мунисға сен дилдорлиғ қилким,
Кўнгул бермиш сени маҳбублардин интихоб айлаб.

* * *

Алам чекдинг чу ҳусн авжиға юзунг офтоб ойлаб.
Узоринг зарраси бўлдилар ой, кун изтироб айлаб.

Баҳо қилсанг агар васлингға жоним жавҳарин, эй шўҳ,
Берурмен бўлса юз жониму мингдин бир ҳисоб айлаб.

Даводур нўши васлинг ошиқи маҳжур дардиға,
Даво еткурки ўлмишмен мени ҳажринг хароб айлаб.

Эрурлар чашми фаттонинг ажаб хунхораким бир дам,
Ичарлар нотавонлар қонини гулгун шароб айлаб...

Саодат авжи узра офтобидур жамолингким,
Сенга бир заррадур сендин қуёш нур иктисоб айлаб.

Тушармен соядек шамъи рухинг кўргач аёқингға,
Туним ёрутғали келсанг агар рафъи ниқоб айлаб.

Оқизди ваҳки ишқинг сели ашким бирла тўфонлар,
Анга етти фалак гунбазларин етти ҳубоб айлаб...

Адабгоҳи муҳаббатда эрур забти нафас марғуб,
Эмас хуш арзи ҳол этсам агар рафъи ҳижоб айлаб.

Нетонг бўлса дамимдин дудлар ҳар лаҳза соидким,
Ниҳони доғлар кўнглумда ўртарсен азоб айлаб.

Гаҳи Мажнун киби Мунис кулармен, гоҳ йиғлармен,
Мени ўз ҳолима қўймас бу даврон инқилоб айлаб.

* * *

Майи васлингни манга тут карам оғоз айлаб,
Шод ком эт мани ушшоқ аро мумтоз айлаб.

Саъілар кўргузубон базми висолинг топмон,
Ким пари суҳботиға етти таку тоз айлаб.

Бўлмишам хор баси кўюнг аро туфроқдек,
Қўй аёғингни бошим узра сарафroz айлаб.

Оқар ашким ғами ҳажринг аро тинмай кўздин,
Тиндур ул селни васлинг била эъжоз айлаб.

Лаби лаълинг ғамидин етдим ўлар ҳолатға,
Янгидин жон бер ани муъжиза пардоз айлаб.

Ажаб эрмас агар айланса бошинг узра кўнгул,
Учти ул шавқ қаноти била парвоз айлаб.

Доф эрурмен бу ишингдинки қиё боқмассен,
Мен ниёз айласам оллингда манга ноз айлаб.

Тани зоримни ҳадаф айламишам ўтруда,
Анга бир отмадинг ўқ чап ғалат андоз айлаб.

Қилди Мунисни кўзинг ваҳшийи саҳробойи жунун,
Они сайд айла нигоҳингни фусунсоз айлаб.

Ул пари ёшунғоч истиғно қилуб,
Бўлди мажнун кўнглум аъзосин юлуб.

Оҳким ғам қайдиға бўлди асир,
Кўнглум ул ой зулфиға шайдо бўлуб.

Қўрки очғач холлиғ рухсорини,
Тўкти баргин лоланинг ранги сўлуб.

Кўзу лаъли шавқи андоғ жондадур,
Жим тирилмакдур ишим ҳар дам ўлуб.

Ҳажрида гар саъблиғ аҳволима
Раҳми йўқдур нетти боқса бир кулуб.

Андин аввал маст бўлким, ичгасен,
Бир куни паймонаи умринг тўлуб.

Эмди, эй золим, қилурсен кимга зулм,
Мунис ўлди ҳажринг ичра зор ўлуб.

* * *

Күзни ёрутғаң манга шамъи жамолинг ёниб,
Айлади парвоналиғ бошинга жон айланиб.

Қадинг этиб жилвагар боққа қылсанғ гузар,
Сарвға қумри назар айламас андин ёниб.

Бошни қилиб хоки по, жоним этармен фидо,
Ноз ила базмим аро келсанг агар салланиб,

Күйинга бордур маҳал, саъйим эрур бебадал,
Енсам этармен ҳаял ҳар нафаси куйманниб...

Аҳли вафо жонлари хоки раҳ ўлғай бори,
Борголи майдон сари чиқсанг агар отланиб.

Ишқинг аро телбараб тутғали дашти тааб,
Ўзум ила рўзу шаб сўзлашурам гунграниб.

Күйинг аро гар ватан айласам, эй сийм тан,
Етғамен ўлгунча мен хоки даримгии ёстаниб.

Тутғали роҳи вафо Муниси шайдо санга,
Шукрки қилди фидо топти неким қозғаниб.

* * *

Үлтүрурлар мени ҳар дам күзу қоши талашиб,
Тиргузурлар икки жонбахш дудоғи ярашиб.

Күзи мужгсилариким қасдима саф турмишлар,
Қон түшар қатлим уза бири-бирини сўрашиб.

Шодмен, захмларидинки кўрарлар юзини,
Жону кўнглум анга бу равзаналардин қарашиб.

Ваҳ недин етмади ёримға ғамимдин хабари,
Тутти олам юзини дарди дилим ҳаддин ошиб.

Қочинг, аҳбобки, тўфони бало қўзғамишам,
Шўри оҳим била ашким суйи ҳар лаҳза тошиб.

Десам ул ой юзини меҳри дарахшон не ажаб,
Боқа олмаслар анга кўзлари элнинг қамашиб.

Тут кафорат учун, эй пири ҳаробот, қадаҳ
Мангаким, бу кеча масжид сори бордим адашиб.

Ишқ рамзи эмас осонки, билай деса киши,
Гар Фалотун эса ҳам ҳайрат этар ақли чошиб.

Ишқ бир шуълау Мунис ишидур сўзу гудоз,
Шамъдек жониға ул шуъладин ўтлар тулашиб.

* * *

Телбамен волийи ишқ ичра тушуб,
Үз-үзүм бирла дамо-дам урушуб.

Оқким лаъли фироқида ишим,
Бехуд ўлмоқдур ўларга ёвшуб.

Нақди айшимни қилурлар торож
Хайли ғам қасдима ҳар дамда тушуб.

Узолур шоми ғамимким, қуёшим
Чиқа олмас совуқ оҳимдин ошиб.

Булъажаб ҳолим эрурким, аҳбоб,
Йиғлашурлар гаҳ анга, гаҳ кулушуб.

Турфадур аҳли замон дўстлиғи,
Гарм турмаслар авалда совушуб.

Мунис ўлғайму мұяссарки мурод,
Топсам ул шўх ила ногаҳ кўрушуб.

* * *

Тутти чун кулбамда манзил жон киби жонон келиб,
Кирди жонон янглиғ үлгон жисмим ичра жон келиб.

Шоми идборимни қилди домани гулчехр меҳр,
Субҳи иқболим очиб юз гул киби хандон келиб.

Ерлиғ зоҳир қилиб сўрди бу мажнун ҳолини,
Ул париваш дийдаи ағёрдин пинҳон келиб.

Боғи айшимни хазони ҳажр хушк этмиш эди,
Тоза еткурди тароват ул баҳористон келиб.

Васлдин файзи етиб кўнглимни очти гул киби,
Ғунчадек танғ этмиш эрди хотирим ҳижрон келиб.

Гул юзи наззорасидин айлади равshan кўзум,
Лола ранг этмиш эди юни жигардин қон келиб.

Ё қуёшим очти юз шомимни равshan қилғали,
Ё магар партав фиган бўлди маҳи тобон келиб...

Қилмиш эрди ҳажр Мунис кўнглини вайрон яна.
Айлади обод ўз мулкни ул султон келиб.

* * *

То кокулинг доғилди юзингта тароғланиб,
Күнглум асир бўлди камандингға боғланиб.

Шод айладинг чу келмак ила хотирим яна,
Ношод қилма борғали ҳар лаҳза чоғланиб.

Ёдур қошинг, миҗинг ўқ, ғамзанг қилич эрур,
Эй шўх, кимни ўлтурадурсан яроғланиб?

Мужгонларинг кўнгулдин ўтар гўйи отилур.
Олмос ғамза бирла бу ўқлар бошоғланиб.

Кўнглум фироқ даштида то итти телбараб,
Мумкин эмас топилмоғи онинг сўроғланиб.

Жиссим қуруғ сўнгак бўлуб андуҳ ила, вале
Ҳажринг ўтиға ёнди ёшим бирла ёғланиб,

Соқий, хумор ранжида қолдим аёғдин,
Тут бир аёғ, то чиқайин мен аёғланиб.

Мунис борурни қўймас олиб илгига таёғ,
Ҳар неча ул қовулса қопунгдин таёғланиб.

* * *

Заҳри ғам ўлтурмасун бир васл тарёкин эзиб,
Гар ича олмон ичур оғзимға оз-оз томизиб.

Бир иситма ориз улмиш ҳажр ўтигинг тобидин,
Күйдурур жонимни ул ўтдин таним ҳар дам қизиб.

Тушгали жоним лабингдин айру дардим шиддати,
Үйладурким истарам ҳар дам ўлум жондин безиб.

Сафҳай ишқ узра чекти суратим наққоши сунъ,
Чун чиқорди ҳусн лавхидан сенинг нақшинг сизиб.

Тишлар эрмас, балки оғзинг хуққай ёқутидин,
Қўйдилар жон риштасига бебаҳо дурлар териб.

Истама ҳаргиз вафо бу даврдаким, топмадим
Шаммаи андин нишон кўп умрлар ҳар ён юриб.

Эй фалак, қилғил ҳазар, тўфонлар этмиш ошкор.
Муниси маҳзун бало даштида ашкин оқизиб.

* * *

Эмас күнгүлга оху ңола бесабаб,
Ки қилди шұх кофири мәнга ғазаб.

Чекиб юзиға зулфии ул қуёш мәнга
Бу ғам била баробар үлди рўзу шаб.

Күнгүл жунун аҳлидек так урса нетонг,
Ки ул парини ҳар тараф қилур талаб.

Мең ўртаниб фироқиға, vale рақиб
Етар висолиға онинг будур ажаб.

Гаҳи гүҳар сочар, гаҳи шаккар түқар,
Такаллум этгали баногаҳ очар лаб.

Қадақкаш элга бандаманки, дам-бадам
Берурлар илгима пиёлаи тараб.

Гаҳ ул парини Мунис истасанғ жалис,
Күнгүлни қил нечукки шишаи ҳалаб.

* * *

То жамолингдин күзум маъюс ўлуб,
Кўрмак абвоби анга мадрус ўлуб.

Чун нигоҳинг куфри динимни бузуб,
Кўнглум оҳи ғулғули ноқус ўлуб.

Шамъ ўлуб юзунг хаёли кўнглима,
Пардаи жоним анга фонус ўлуб.

Хоки кўйинг салтанат тожи манга
Лашкарим ғам хайли, оҳим кўс ўлуб.

Дуди оҳим шавқи хуснингдин ураг,
Чатр ҳамранги пари товус ўлуб.

Топти шуҳрат ишқ аро расволиғим,
Улфатимдин наангфа номус ўлуб.

Қутқор, эй жонон, ўларга қотилмишам,
Хажр зиндоғи аро маҳбус ўлуб.

Борғил, эй зоҳид, сени севмас кўнгул,
Тавру тарзингдин риё маҳсус ўлуб.

Мен бўлуб ул ойға Мунис, оҳим.
Ул бориб ағёрға маънус ўлуб.

* * *

Күрмас мени ўз базмиға чун ёр муносиб,
Бўлғайму анга суҳбати ағёр муносиб.

Рухсори эрур пок ўзи, вах, нечук ўлғай,
Дийдориға бу дийдои хунбор муносиб.

Рафторидадур фитнау қаддида қиёмат,
Ул шўхғадур бу қаду рафтор муносиб.

Зебанда аниңг лаъли лабу чашми сиёҳий,
Жон бермаку олмоқ анга бисёр муносиб.

Хуршеду ҳилол авжи жамол узра эрурлар,
Бордур анга мундоғ қошу рухсор муносиб.

Кўнглум чаманин ғайр хасидин оритибмен,
Бордур анга сайд этса бу гулзор муносиб.

Ҳарне манга ул қилса хушояндадур андин,
Ошиқға на иш айласа дилдор муносиб.

Мунисға етар дам-бадам озорлар андин,
Гўёки кўрулмиш анга озор муносиб.

* * *

Чиқса ногаҳ ул пари бурқаъ жамолидан олиб.
Ким дуурким бормағай ўздин анга ҳайрон қолиб.

Шоми ғам дайжури ҳар ён юз қўяр олам аро,
Тушса гар рухсориға зулфи сиёҳи тарқалиб.

Сарвдек гар қоматин қилса хиромон иноз ила,
Фитналар барпо бўлур, шўри қиёмат қўзғолиб.

Зийнат афзойи чаман бўлмиш жаҳон бўстонида
Тори гисусиға онинг сунбули тар ўхшолиб.

Гар қуёшни ўртаса оҳим шарори тонг эмас,
Ким ёқибдур завқи ҳусни жони зорим ўт солиб.

Васлин истай қўйиға етгаҷ йиқилдим, қовмангиз
Ким мажолим йўқтурур андин чиқарға судралиб.

Ишқ нуқсонидин эрмас етса оҳимға қусур,
Дам ололмасмен камоли заъфдин бағрим толиб.

Эй насими вasl, учурким тард янглиғ қолмишам,
Дашти ғамда пайкарим ҳижрон юкидин товшалиб.

Бўлма мағрури нафири давлатинг, эй шоҳким,
Бир кун этгунг риҳлат оҳангига фано кўсин чолиб.

Мунис ашку оҳидин қил ваҳмким айлар хароб,
Гар тенгиз юзланса ҳар ён тунд елдин чайқалиб.

* * *

Қилмас мени бирдам ўзига ёр мусоҳиб,
Бори хуш эди бўлмаса ағёр мусоҳиб.

Ҳамсуҳбати қилмас мени ул ёр қилиб хор,
Ҳар нечаки гул бирла бўлур хор мусоҳиб.

Бир кўрмадим ул ёр киби ёр жаҳонда,
Кўп ёрлар ўлди манга бисёр мусоҳиб.

Дилдорлиғ айларга топилмас манга ёри,
То бўлмади мен зорға дилдор мусоҳиб...

Десанг қўшулай зумраи ахёрга, бўлма
Арбоби шарорат била зинҳор мусоҳиб.

Мунис бу жаҳон неку бадидин на ғами бор
Ҳар кимга эса ёри вафодор мусоҳиб.

* * *

Үтдинг эл ичра чу ошуб солиб,
Бердилар жон бари ҳасратда қолиб.

Не ҳаёдур сантаким боқса киши
Фарқ ўлурсен арақ ичра уёлиб.

Баски бедод тошин ёғдурдинг,
Гард бўлди бари узвим ушолиб.

Тори зулфингға асир ўлмишмен,
Етмишам комима умрим узолиб.

Учғали пар чиқорибдур кўнглум,
Ҳар сори новаки шавқинг қадалиб.

Шамъдек сўзу гудоз ўлди ишим,
Жонима ишқинг ўти шуъла солиб.

Кўргузуб қасдима ғам хайли хужум,
Ҳажр қўрғонида қолдим қабалиб.

Эй хуш улким, киядур фақр тўнин,
Анга юз руқъаи саодат ямалиб.

Мунис айёмдин ўлди-ю дилтанг,
Мутриб, оч кўнглини танбур чолиб.

• • •

Лол қил тұтини руҳафзо такаллум күргузуб,
Фунча бағрин айла қон шириң табассум күргузуб.

Хүсн буржи офтоби сен, қошингда шұхлар
Юз оча олмаслар анжумдек ўзин кам күргузуб.

Турфа хуршеди әрүр авжи ҳаёда оразинг,
Равшан ўлмиш қар сори терлардин анжум күргузуб.

Давлати ҳусники ҳақ бермиш аниң шукронаси
Хони васлингдин мени түйдур танаъум күргузуб.

Дурри ноёби әрүр васлинг топа олмас күнгүл,
Күзларимни жүши ашки бирла қулзум күргузуб.

Дарди ҳижрон лашкари илгіда мен зору асир,
Кел нажоти бер манга андин тараҳұм күргузуб.

Ваҳ не золимсенки додимға етушмассан дами,
Ҳар неча мен ҳажринг илгидин тазаллум күргузуб.

Эй күнгүл, алданма зоҳид донаи ашкиғаким,
Муштариға жав сотар, зоҳирда гандум күргузуб.

Истимоъ айланглар, эй ушшоқким, Мумис хазин
Тузди сози ишқ ғам шарҳин тараннум күргузуб.

* * *

Бу янглиғ күзларимким оқизур ҳажрингда ёшдин сув,
Ажаб эрмас жунун водиси ичра ошса бошдин сув.

Юзинг күрсам арақ рези ҳаёйрат қилиб дермен,
Қуёш чиқса керак эрди судин йўқким, қуёшдин сув.

Ғами ҳажрингда андоғ ҳолатим андоғ дурурким ёғ,
Агар кўрса эриб бағри оқар ҳар лаҳза тошдин сув.

Будур ваҳмимки, тўфонға янги ой заврақин бергай,
Кўзум тинмай оқизғай ҳасрат ул эгма қошдин сув.

Нетонг мужгонларим хуноб агар оқизса пинҳони,
Ки бағримни қилибдур кўзларинг ўғрин қарошдин сув.

Ёшим кулбам ичинда мавж ураг, тошда бало сели,
Ииқилмай қолмас ўй гар бўлса жорий ичу тошдин сув.

Урарсен зеб ила миъжар киби дасторинг, эй зоҳил,
Хижолат айлар эрни бу сифат дастор ўрашдин сув.

Талашмақдур ишинг нокаслар инъами учун доим,
Сени қилғай эди бўлса уётинг бу талошдин сув.

Талаб қил, ташна лаб қолма қироқда ўлтуриб, Мунис,
Иноят жўйборида оқар пайваста рошдин сув,

* * *

Бас дуур ишқ ичра түкмак дийдаи хунбор сув,
Истама ҳайвон булоғиндин Сикандарвор сув...

Қасб қил қадр аҳли одобида ойини виқор,
Мояи тамкин дуур гарчи гуҳарда бор сув.

Пок тиіннатларға густох ўлмаким, бардур бало,
Гарчи рухафзо дуур түфөн қилур изҳор сув.

Сайр қил, сайр ичра шириң комлиғ ҳосил бўлур,
Талх ўлур бир ерда гар макс айласа бисёр сув.

Недуур иахват елидин кибр ўтиң тез айламак,
Бошинга туфроқки, аслинг қатраи мурдор сув.

Ииқмасун мазлумлар ашки бинойи давлатинг,
Қилма зулм, эй шаҳки, бордур офати девор сув.

Йўқ қаноат гўшасида қон, vale айлаб тамаъ,
Нокас оллида юзунгдин тўкмагил зинҳор сув.

Бўлмаса шеъри равонинг қадри, Мунис, тонг эмас,
Ким эса жонбахш ҳам бор асру бемиқдор сув.

* * *

Шараф авжида юзунг меҳри саодат партав,
Меҳринг узра келиб эрди муқаввас маҳи нав.

Хўблар айласалар қулуғунга фахр нетонг,
Ки алардур санга хайлу сен аларға хисрав.

Бўла олмас яна кун тавсани гардунға сувор,
Сен бўлуб чеҳра кушо секраса остингда бедов.

Истасанг нашъаи мақсад ила бўлмоқ сархуш,
Зоҳидо, сабҳаву сажжодани қил майга гарав.

Риндлик кайфияти дайрда дуур, топилмос
Кўчаи зухдда ул ҳар неча қилса таку дав.

Хирмани давлатинга қилмагил, эй шоҳ ғурур,
Хуштур андин фуқаро ҳайлиға бир донаи жав.

Истиқомат йўлидин мунҳариф ўлма, Мунис,
Бу равишда ким эса событ, эрур ул раҳрав.

* * *

Жонима тушди юзинг фурқатидин ўйла олов,
Ким сўнгакларни аниңг ҳирқати ўртар лов-лов.
Тўш-тўшимдин бошима қилди ғулу дарду ғаминг,
Кишидекким кобоғай тўрт тарафдин ани ёв.
Ишқ мулки шаҳимен, ҳайли балодур сипаҳим,
Мадди оҳим аламим, шуъласи гулзори ялов.
Ўртанур кўнглима келса алами ишқингдин,
Ваҳ нечук тоб кетургай шааре етгач қов.
Кўзларинг қатлим учун ғамза қиличин тортиб,
Мижалардин ясамиш ҳар сори қасдимға ёсов.
Шавқ саҳросида нахчири эрур кўнглумким,
Айласанг азми шикор, асрү муносибдур ул ов.
То мени қилди ғаминг силсила жунбони жунун,
Дилхарош оҳим эрур силсилаи жонға эгов.
Минсанг, эй шоҳ, фалак маркабини кун янглиғ,
Бўлма мағурки, ул ашҳаб эрур асрү асов.
Зоҳуд эл сайди учун кўргузур афсунларким,
Аниңг оллида дуурур сомирий андоқки бузов.
Хуш турур хони қаноат аро явғон умоч,
Бўлмаса бўлмасун олтун табаку анда палов.
Соч оқарди, адам омодаси бул, йиғ ҳушиңг,
Бил хазондин асари сабза уза тушса қиров.
Чунки ўлтурмак учун Муниси зорингни саманд
Сурдинг, эй қотил, анга етмагучча чекма жилов.

* * *

Кўнглум сайд қилдингу парвой қилмадинг,
Кўйингда итлар ичра анга жой қилмадинг.

Занжири ғамдин этмадинг ул телбани раҳо,
Мажнундек ани бодия паймой қилмадинг.

Кўнглум ўтиға бергали таскин сув урмадинг,
То они фурқатида фалаксой қилмадинг.

Ҳар кечада анжуман тузубон ман умид ила,
Сен шамъи васлинг анжуман орой қилмадинг.

Ғам тийра шомида кўзум ахтар фишондуур,
Равшан қилурға они юзунг ой қилмадинг.

Еткурдинг элга васл била ўзгача тараб,
Лекин менга ани тараб афзор қилмадинг.

Тўқдинг жафодин абр киби кўзларим ёшин,
Бир ерни қўймадинг ани то лой қилмадинг.

Ҳар неча йиғламоқ била ғамдин кўтармадинг,
Кўнглумни хуррам, эй бути худрой, қилмадинг.

Васфинг дегучи Мунисинга бермадинг лабинг,
Бир тўтийи ҳазинни шакархой қилмадинг.

* * *

Не вусмаға вобастадур абруйи сиёҳинг,
Не ғозаға муҳтож эрур руҳи паноҳинг.

Вайрон не ажаб бўлса жаҳон, қатл бўлуб халқ,
Ким солди кўзунг фитна чекиб тифи нигоҳинг.

Рафтор ила хижлатға солиб сарвию нахлнинг
Ҳусн ичра хижил айлади хуршедни моҳинг.

Сен шоҳсен иқлими жаҳон узра, нигоро,
Хунхора санамлар дурур олингда сипоҳинг.

Жон мулкига шўриш тўшар, исломға рахна,
Синдуранг агар маст чиқиб тарфи кулоҳинг.

Ортуқроқ ўлур сабз хатингдин сенга меҳрим,
Сен рост дегилким, будуур меҳри гиёҳинг.

Нетти қадаминг бирла кўтарсанг они ердин,
Мунис баданин қилди ғубори сари роҳинг.

* * *

Масти жоми васл этиб аввал мени зор айладинг,
Сўнг недин ҳижрон хумориға гирифтор айладинг.

Сендин умидим бу эрмас эрдиким, бедод ила
Хотирим ошуфта у кўнглум табаҳкор айладинг.

Салсабили шафқатингдин истадим саршорлиғ,
Билгач они қаҳринг ўтиға сазовор айладинг.

Кин ила ҳар зулмким бор эрди кўргуздинг манга,
Зулм ила ҳар кинки мумкин эрди изҳор айладинг.

Юз уординг дўстлиғдин, душмани жоним бўлуб,
Оқибат мен зорға йўқ расмлар бор айладинг.

Не кўнгулда сабр бор, не жонда тоқат, оҳқим,
То манга кўп жавр ила бедод бисёр айладинг.

Журмим, эй гулрух, не эрдиким юзинг ҳижронида
Бағрими қон айладинг, кўзумни хунбор айладинг.

Иstab эрдим шарбати васлинг ичиб сиҳҳат топай,
Заҳри ҳижрон бердингу ортуқси bemor айладинг.

Нола қилсан айб эмаским, гул юзингни ёшуруб,
Булбули кўнглум асири меҳнати хор айладинг.

Сўҳбатингдин қовдингу маҳрум қилдинг васлдин,
Бовужудиким, азиз эрдим, мени хор айладинг.

Вақтдур Мунисға ёр ўлсанг карамдинким, ани
Асрн мискин қилдингу ғам хайлиға ёр айладинг.

* * *

Шоҳмен, ғамлар дуур ҳайли саф оройим менинг,
Утлуғ охимдур ливойи чарх фарсойим менинг.

Дилбарим базмида суҳбат тутмиш ағёру рақиб,
Оҳким маҳрумлиғ кўйи бўлуб жойим менинг.

Бу не зулм эрдики, ҳолимни десам тутмас қулоқ,
Айлаб изҳори тағофул ёри худройим менинг.

Ернинг мужгон била қоши хаёлин қилғали,
Оҳиму ҳам қоматим бўлди ўқу ёйим менинг.

Эй кўнгул, ул қадди раъно жилвасининг шавқидур,
Боғи умрим ичра сарви зийнат афзойим менинг.

Шоми хижлатда суҳодек бўлди маҳвашлар ниҳоят,
То сипехри ҳусндин қилди тулуъ оҳим менинг.

Чунки душман сўзидин онинг қулоғидур тўло,
Бўлмаса масмую тонг йўқ, ҳуй ила ҳойим менинг.

Зоҳидо, таҳриси зуҳд айлаб ридоким бердинг аввал,
Кўрки бу дам дайр ародур бода полойим менинг.

Гарчи бордурман ўлук, ғамдин топар эрдим ҳаёт,
Мунисо, май берса шўхи бода паймойим менинг.

* * *

Эй солиб ошублар жон мулкига фаттон күзинг,
Күр на қотилдур қилур қасдим чекиб мижгон күзинг.

Хар тараф олам аро ғоз рустхез ўлмиш падид,
Даҳр элин қатл айлабон қилғоч назар ҳар ён күзинг.

Хар нафас лаълинг бериб, жон ошкоро жисмима,
Ўлтуруб ҳар ён қиё боқмоқ била пинҳон күзинг.

Дардин жонимға етдим, асру шод айлар мени,
Ё даво еткурса лаълинг, ёхуд олса жон күзинг.

Ваҳ нечук bemор эруким, заъфиға истаб илож,
Жавркашлар бағри қонидин қилур дармон күзинг...

Саъй ила мүмкин эмастур дағъи бирон абрдин,
Найласун, Мунисға дединг, бўлмасун гирён күзинг.

* * *

Қоматингни ғулшан ичра то хиромон айладинг,
Сарвни по дар гилу құмрини нолон айладинг.

Юз очиб чун айладинг ҳуснинг баҳорин файз бахш,
Фам хазон этган күнгүлларни гулистон айладинг.

Лаълу гавҳар баҳру кон ичра ёшунди шармдин,
Лаъли серобингни токим гавхар афшон айладинг.

Чехра очдинг шуълаи шавқингга жоним ўртадинг,
Зулф тарқатдинг, ҳазин күнглум паришон айладинг.

Жамъ қилдинг даврима юз навъ фам ишқинг аро,
Е қошингдин чекдингу жонимни қурбон айладинг.

Не паёми бирла қилдинг ёденин васл ичра шод,
Мунисингни то асири дарди ҳижрон айладинг.

* * *

Маҳвашимким йўқдур андоқ бир пари рух шўху шанг,
Чин ғазолин киргузуб девоналиқға ғедаранг.

Саҳвдин Лайлиға гар десам назиридур анинг,
Еғдуринг ўлтургали мен телбани бошимға санг.

Кулгу чоғи дуржи лаълидин сочар дур баҳру бар,
Жилва вақти боғи ҳуснидин очар гул ранг-ранг.

Юз уза мушкин хати бош чекмиш андоғ ҳар тараф,
Ким магар тутмиш қуёш ойинасини нима занг...

Жон аро зебо алиф янглиғ ниҳоли асрарам,
Гар етушса кўксума ул ғамза ёсидин хаданг.

Эй муғонний, муждан васли била оҳанг туз,
Ким баси нолон эрурман ҳажридин андоқки чанг.

Носиҳа, расволигим таън этмаким, ул шўх учун,
Ақлу диним ўйнамишмөн қайдга ул ғомусу нанг.

Қасби ваҳшат қилди то Мунис ул ой савдосидин,
Солди ғам дашти жунун ғваҳшийлариға полаҳанг.

* * *

Хұснинг әрүр ҳадиқаи Фирдавс ичра фард,
Не ҳурлар жамоли ғазири бўлуб не вард.

Сорғорди оразим хатти сабзинг хаёлида,
Зарҳал қилур андаки нақш ўлса ложувард.

Андин бери ғаминг аро расвою хастамен.
Не тонгға чок жайб эди, не кунга рўйи зард.

Беважҳ әмасдур оҳим отиб бу хадангни,
Дарду бало сипоҳи била айларам набард.

Тандин сиришким айламади рафъи изтироб,
Кўр турфа нам ҳужумидин этмас нашаст гард.

Эй шаҳ, баҳори зулм ила сарсабз бўлмағил,
Боди ҳазон эрур фуқаро чеккаң оҳи сард.

Мунисни кўрдию йиғлади Мажнуну Кўҳкан,
Дард аҳли ҳолатидин этар риққат аҳли дард.

* * *

Ҳалқаи зулфи бўлуб икки каманд,
Айлади эл бориси кўнглини банд.

Настаран ўлди юзи бирла хижил,
Қомати бирла доғи сарви баланд.

Лабларининг суйидур обиҳаёт,
Кўзларинингдур иши қатлу газанд.

Бор ики юзи ўти шуъла физо,
Нуқтаи холи анга тухми сипанд.

Лутфи уммидига кўзимни очиб,
Борман онинг йўлида зору нажанд.

Ҳар нечаким ҳолими дедим анга,
Тушмади кўнглига бириси писанд.

Муниси бедил иши оҳу фифон,
Сургали ўзга сори борди саманд.

* * *

Истасанг қилмоқ агар мен телбай зорингни банд,
Үйлаким бүйнімға зулғи анбарин торингни банд.

Чун Масиҳо мұъжизи нутқингдадур ишқ әхлиға,
Нұкта дердин қилма лаъли мұъжиз осорингни банд.

Ахли ишқ очмиш жамолинг орзуси бирла күз,
Қилмағил, жоно, аларға роҳи дийдорингни банд.

Хонақохинг сори, зоҳид, бормоғим мумкин әмас,
Судрасанг ҳам гар қилиб бўғзимга дасторингни банд.

Гарм равларға бўла олмас тааллуқ садди роҳ,
Эй муғилон, доманимға қилмағил хорингни банд.

Келмишам дайрингға иршодинг тилаб, эй пири дайр,
Қил мени сармаст этиб, белимға зиннорингни банд.

Мунисо, шояд мушарраф қилғай ул шаҳ арзига,
Қил кабутар болиға тумори ашъорингни банд..

* * *

Оташи оҳимғадур гардуни қийр андуғ дуд,
Ишқ аро бермас булардин ўзга ўт-ўт, дуд-дуд.

Оразингни севгали хаттинг манга мақбул эрур,
Ўт топулғон эл қошида бўлмади мардуд дуд.

Ўтлуғ оҳимдин сууд айлар аниңт даврида ким,
Андоқ изҳор айлай олмас оташи Намруд дуд.

Мумкин эрмас тоблиғ қўнглимдин ўлмоқ ғам жудо,
Шуълалиғ ўтдин на янглиғ айлагай падруд дуд.

Ишқ нурин жонға чун солдинг на ҳожат тийралик,
Ўт ёқарлар ўзга ком учун эмас мақсуд дуд.

Тун қоронғуси била анжум эмаским, ҳар кечада
Ўтлуғ оҳимдиндур айрилғон шарап олуд дуд.

Ҳар дамимдин буки дуд изҳор ўлур хайли бало,
Мижмари танда сўнгаклардин қилурлар уд дуд.

Ламъадур ҳусн андін тийралик қилмай зуҳур,
Шуъладур ишқ андин бўлмайин мавжуд дуд.

Зоҳир айлар охи Мунис қўнглидин пинҳон ғамин,
Қилғай, орий, уйда ўт бор эрканин машҳуд дуд.

* * *

Меҳр ҳар кимдинки уммид этдим улдим ноумид,
Нечун узмай олам аҳлидин мени шайдо умид.

Үзгалар ҳарнеки уммид этти ётти комиға,
Менда етмак қайда қилмоқ, дөғи йўқ қатъо умид.

Икки зид бир ерда жамъ ўлмоқ эрур амри маҳол,
Кел жаҳондин ё тамаъ уз, ғхиратдин ё умид.

Ҳар ким ўз хасин бу бозор ичра айлар арзи кас,
Шайхдин зуҳд истаю, соқидин эт саҳбо умид.

Гӯша тутма, бош олиб кетким, фароғ асбобини
Қилмас эрмиш ихтилоти халқдин доно умид.

Одамидин бўлмади мавжуд жуз жавру жафо,
Тутмағил бу жинсдин меҳру вафо асло умид.

Мунисо, не бахту толиъдур манга ким бўлмади,
Ёрдин бир илтифот изҳор қилдим ё умид.

* * *

Кулбам сари жононим келмасму экан оё,
Хажрида ёмон ҳолим, билмасму экан оё.

Сүрмоқقا борур ёрим, ошиқлари аҳволин,
Деб ул мени ҳам ошиқ, келмасму экан оё.

Хажрида қолиб йиллар олмас хабари мандин,
Оллида киши ёдим қилмасму экан оё.

Сүрғай эди ҳолимни, ошиқларидин билса,
Гар билса доғи қўзга илмасму экан оё.

Ханжар чекиб эл бағрин тилмакдин этар эҳсон,
Бағримни менинг, ёраб, бир тилмасму экан оё.

Баским тўладур ўшдин, қўзни оча олмасман,
Бир лутф илиги они силмасму экан оё.

Гулзори висолиға Мунис ета олмас ҳеч,
Айлаб талабин елдек елмасму экан оё.

* * *

Эй мақдаминг гарди жаҳон аҳли қўзига тўтиё,
Бал қалблар комил иёр ўлмоқ учундур кимиё.

Жоно, ниқобинг бандини уз, кўргуз жаҳон аҳлиға юз,
То Тур янғлиғ тофу туз бўлсун бари маҳви зиё.

Мағлуб этиб шавқим агар рухсоринга қилсанм назар,
Тердин бўлур ғарқи гуҳар, баским эрур ғолиб ҳаё.

Сайд ўлмоқ истаб ҳар замон қўнглум қушидур парфи-
шон
Қил сайд они отиб равон ғамзанг ўқи, эй қоши ё.

Андоқ кичикдур ул даҳанким йўқ аён вақти сухан,
Топмай бўлуб мағлуби зан ожиз қолурлар зокиё.

Эй кўзи қиймоч, ёнима кел раҳм этиб аффонима,
Қилғил балолиғ жонима қўз учидин боқиб қиё.

Фақр ичрадур тожи каён доғи ҳасири тайласон,
Бошимға хоки остои, жисмимға нақши бўрё.

Ҳайҳотким, Мунисға ғамдур андин ортар дам-бадам,
Май тўлдуруб қилғил қарам жом ул ҳазинға, соқиё.

* * *

Очилди гул ғамиға топти андалиб илож,
Мәнинг ғамимға ҳануз этмади ҳабиб илож.

Фироқ дарди танимни баси заиф этмиш,
Беринг хабарки анга борму анқариб илож.

Масиҳим этмаса дардимға бир нафас дармон,
На ҳадки айлай олур анга ҳар табиб илож.

Дедики түкма сиришк, оқким на чора қилай,
Егарда абрга қылмоқдуур ажиб илож.

Чу қатл қилди мени ёр комима етдим,
Агарчи топди ғами дардига рақиб илож...

Аёқчи, гүшай дайр ичра ер бериб май тут,
Ғамиға топмас эса Муниси ғариб илож.

* * *

Лаълинг эрур беҳаду ғоят лазиз,
Сўзинг эрур ўйлаки шарбат — лазиз.

Айла менга раҳм қилиб афви журм,
Келди гунаҳкорға шафқат лазиз.

Нечаки роҳат қўрунур дилпазир
Билмас ани аҳли муҳаббат лазиз.

Гарчи гадо олмоқида ҳаз топар,
Лек саҳиларға саховат лазиз.

Нашъаи зул келди суубат асар.
Андин эрур бодаи фурбат лазиз.

Фақр шаробидур асру алаz,
Эйки қўрарсен майи давлат лазиз.

Сенсиз ўлур Мунисингга заҳрдек,
Гарчи эрур шарбати иззат лазиз.

* * *

Агар ишқ үйлиға қўйсанг қадам туз,
Санга дилбар аввал қадамда очар юз.

Еруғлиғ тилар бўлсанг ашкингни тўкким,
Тонг отмас тўкулмай саҳар чоғи юлдуз.

Жило истасанг кунгулга кўзгу янглиғ,
Ҳаво рангин оритғали жаҳд кўргуз.

Мену ишқ майдонию ғам сипоҳи,
Эвурман юз: ўлсун агар минг, агар юз.

Тўқуз кўқдин ўтсанг ҳам этма ғурури,
Ки фақр аҳли оллида ҳечдур бу тўққуз.

Эмас мард турғонни йиқса ғиши,
Агар келса қўлдин йиқилғонни турғуз.

Ўгут элга бергунча, Мунис, ўзинг ол,
Халойиқни қўрқузғуча ўзни қўрқуз.

* * *

Фунчалар очилди-ю, күнглум очилмайдур ҳануз,
Булбул осо хотирим гул майли қымайдур ҳануз.

Заъф аро ушшоқға ибрат бўлубман, оқим,
Жўзга аҳволи низорим ёр илмайдур ҳануз.

Ваъдаи васл айлаб эрди, айлади таъхир қўп,
Ё ибо қылди-ю, ё ёдига келмайдир ҳануз.

Пеша айлаб чарх золи тинмайин тун-кун дами
Дилбаримча жавр ойинини билмайдур ҳануз.

Ери ашким ғарқ этиб, зўр этти оҳим сарсари,
Недин эркандур фалак тоқи йиқилмайдур ҳануз.

Юз надсмат бирла эмди ўзни ўлтурсам нетонг,
Сажда қымоқлиқға бошим бир эгилмайдур ҳануз.

Ихтиёр этса агар Мунис яна саргашталик,
Панд қымангким жунунидин ойилмайдур ҳануз.

Очиб кулбамға кел, эй дилрабо, ҳуршед янглиғ юз,
Қоронғу оқшомимни айла бу тадбир ила кундуз.

Ешурдинг то қүёшдек оразынғи парда остида,
Эрүр оқим шарори, күк уза әрмастурур юлдуз.

Равон қил күнглума лайкон, тийри ғамзант, эй қотил,
Мени лаб ташнага яъни бу сувдин марҳамат күргуз.

Жафокашларни инжитма, вафо қасрини қил өбод,
Күңгүллар мулкини бузма, жағвоу жавр расмин буз

Үлар ҳолатға етмишмен ғаминг захрин ичиб ҳар дам,
Кел, эй исивашим, нўши лабинг бирла мени тиргуз.

Наво еткур вафо оҳангидан ушшоқи бедилға,
Мұҳаббат қохуни бирла жағо қонуни торин уз.

Яланглар ҳолидин бўлғай хабар қайдин совуқ тунлар,
Санга, эй шаҳки, кийгунг тўбатў синжоб ила қундуз.

Қилиб имдод лутфинг бирла Мунисни халос этқим,
Сипоҳи бегарони ғам аро қолмишдурул ул ялғуз.

* * *

Хилвати бўлмас мұяссар ёр ила ағёрсиз,
Рози эрдим бу жиҳатдин ўртнурға ёрсиз.

Эй парий, қилмоқ недур икроҳ мен девонадин,
Ким тули очилмади бу гулшан ичра хорсиз.

Шамъи хуснинг ёрутуб қулбамни равшан айлагил,
Ким қўз очмоқ истамас мен шуълаи дийдорсиз.

Ортадур қўйингдин айру зор кўнглум ноласи,
Гарчи булбул бир нафас чекмас наво гулзорсиз.

Дарду ғам етган сойи ишқ ичра кадар ортар манга,
Ҳашмат изҳори на мумкин элга хизматгорсиз.

Васлидин уммид узган нолалик кўнглум менинг,
Турфа созиким чиқиб оҳангига онинг торсиз.

Мунис асру ҳажридин озурдадур, арз айлангиз,
Ернинг оллида, эй жамъики, маҳрам борсиз.

* * *

Ерим ўл жовидана, эй қора күз,
Лутф қил берарона, эй қора күз.

Күз қаро қилма ғайр қониға,
Қоним ич қона-қона, эй қора күз.

Ашк әмаским құзум аёқингға
Дур сочар дона-дона, эй қора күз.

Манга май ҳасратингда қон ютмоқ,
Нола чекмак тарона, эй қора күз.

Қора зулфинг қызил узор узра,
Дуду ўтдин нишона, эй қора күз.

Нега охимни сен әшиитмассен,
Дардим ўлмиш фасона, эй қора күз.

Дўзах ўти киби урар жондин
Үтлуғ охим забона, эй қора күз.

Қора күзлар жаҳонда қўпдур, лек
Сен дуурсен ягона, эй қора күз.

Интизорингдин ўлгали етдим,
Келу қилма баҳона, эй қора күз.

Қўзума тийра қилма оламни,
Урма зулфингға шона, эй қора күз.

Уртанур булбул, айласа Мунис
Нолай ошиқона, эй қора күз.

* * *

Ултургалии ошиқни қародур сенга то кўз,
Йўқ сен киби ҳусн аҳли аро шўҳ, қора кўз.

Кўз кўрди сени қатлима етти ғами ишқинг,
Жон қасди учун турфа бало бўлди манга кўз.

Юзу ой ангаким бўлди қўзу қошинг асири,
Ким сендацуур օфати дин қошу бало кўз.

Бедодгари сенки мени ишқинг этиб қатл,
Ҳолимға дами солмадинг, эй ҳурилиқо кўз.

Арбоби вафоға чу жафо қилмоқ ишингдур,
Сендин на тутарлар экан арбоби вафо кўз.

Сен, сен чу вафосизлик ила шухраи оғоқ,
Сендин тута олғайму қиши ғайри жафо кўз.

То бўлди кўзум коми тамошойи жамолинг,
Фарёдки бир топмади комини раво кўз.

Гулзори ҳаётингға қўнгул бермаки, андин
Тутмаслар эмиш аҳли хирад ранги бақо кўз.

Муниски, сўз иқлими анга бўлди мусаххар,
Суртарлар анинг хоки раҳифа шуаро кўз.

* * *

То сафар азмиға маҳмил боғлади жононимиз,
Гарди роҳидек парашондур изидин жонимиз.

Чун ватандин айлади риҳлат диройин ғоласанж,
Бўлди қулфатгаҳ ватан янглиғ дили вайронимиз.

Гарчи ҳандон лаб била қилди видоъ изҳорлик,
Телмуруб қолди йўлида дийдаи гирёнимиз.

Фурқатидин субҳимиз бўлди қоронғу шомдек,
Борғали хуршеди раҳшондек маҳи тобонимиз.

Топмиш эрди кўнглимиз файзи ҳузуридин сурур,
Оҳқим эмди аниңг дармондаи ҳижронимиз.

Бахтимиздек тийра бўлса не ажаб равшан жаҳон,
Шамъсиз қолди қоронғу қулбаи эҳзонимиз.

Гар яна бизни ғисоли бирла обод этмаса,
Осмонни йиқғудекдур нолау ағғонимиз.

Шиддати ҳижрони бирла бизга тоқат бўлди тоқ,
Кошқи оллида гардун тўккай эрди қонимиз.

Мунисо, гар келмагидин қилмаса уммидвор,
Ҳасратидин борғай эрди жони саргардонимиз.

* * *

Эй хаёли қоматинг жон гулшанида сарвиноз,
Бошларин айлар хиромингга фидо аҳли ниёз.

Қуллиғинг тавқин солур қумри киби озод сарв,
Бўйниға ногоҳ қилсанг қоматингни жилва соз.

Пок юзни оч, қиласай то поклик бирла назар,
Шукрлиллаҳ, аҳли ишқ ичра эрурмен покбоз.

Сенсизин хор ўлмишам андоқки бир гарди ҳақиқи,
Мақдамингдин қил мени, эй сарвинозим, сарфароз.

Гард янглиғ ҳар тараф юз жон парашонлиғ қилур,
Тиф тортиб ноз майдонида қилсанг турк тоз.

Келмасанг бошимға гар, жоно, ўлурменким, эрур
Иштиёқим асрү қўпдин қўпу сабрим оздин оз.

Ваҳ нечук аҳли жаҳон жони қутулғайким, эрур
Ҳарнаки қилмоқда жоду қўзларинг афсун тароз...

Ҳаққа қил бир тун ниҳони, зоҳидо, изҳори ажз,
Халқ тасхiri учун зоҳирида кўп қилма намоз.

Хўблар ишқидин, эй носиҳ, мени манъ айлама,
Гар ҳақиқатбин эсанг айни ҳақиқатдур мажоз.

Тонг эмас Мунис эса беқадр бу даврондаким,
Муътабардур қўкни ердин қилмағонлар имтиёз.

* * *

Ииқитди заъфиму дилдор келмади ҳаргиз,
Ғамидин ўлдиму бир шод қилмади ҳаргиз.

Чаманда ҳар сори қонлиғ сиришклар гул очиб,
Ҳавойи саир ила күнглум очилмади ҳаргиз.

Кече тонг отгуча охимдин ўт фалакка тушуб,
Фигонки машъали баҳтим ёқилмади ҳаргиз.

Рақиблар сўзиға ёрим эътиқод айлаб,
Жафо қилиб манга қадримни билмади ҳаргиз.

На ғамки кўрмайин омода васл марҳамини,
Фироқ ханжари бағримни тилмади ҳаргиз.

Кетур манга тўла ул бодадин қадах, соқий,
Ки они ичган ўлуб маст ойилмади ҳаргиз.

Чу давлати алами ишқ етти Мунисға,
Кўзиға Вомуқу Мажнунни илмади ҳаргиз.

* * *

То юзинг ҳаёлида бўлди менга гирён кўз,
Лахта-лахта бағримдин юз уза тўкар қон кўз.

Тунки юз очиб чиқтинг базмдин тамошоға,
Ҳар сори кавокибдиҳ очди чархи гардси кўз.

Сайри гулшан айларда наргис ўлди помолинг,
Гўйё аёқингға суртадур гулистон кўз.

Қилғали қатил элни ғамза тифини чекма,
Бузғали жаҳон мулкин, эй гул очма фаттон кўз.

Сўрғали ҳазин ҳолим келсанг айлагай ийсор,
Қатра-қатра қон ёшдин мақдамингға маржон кўз.

Баски шамъи ҳуснингдур жонгудози роҳат сўз,
Оҳқим сола олмон оразингға осон кўз.

Қатра-қатра қонимни тўкмагай эди ғамзанг.
Лахза-лахза ҳолимға солсанг эрди пинҳон кўз.

Шамъдек жамолингни айламакда наззора,
Барча узвидин Мунис равшан этти ҳайрон кўз.

* * *

Оlam менга томуғдур, эй гул узор, сенсиз,
Солмас күнгүлға файзи сайри баҳор сенсиз,

Боғ ичра гуллар ўтдур ўртарға жони зорим,
Бас мен нечук қилурмен сайр ихтиёр сенсиз.

Дашт ичра гар улоқсам ғамдин ажаб әмаским,
Қилмиш мени фироқинг девонавор сенсиз.

Раҳм айлагил мангаким, то уздинг ошнолиғ,
Не баҳт ёваримдур, не рўзгор сенсиз.

Ҳуснинг қуёши, жоно, қилрайму ёна равшан,
Ким тийрадур чекардин кўз интизор сенсиз.

Юз дарду ғам бошимда минг қулфату алам ҳам,
Лекин кўнгулдағи ўт юз онча бор сенсиз.

Меҳри мунирдек ет бошим уза очиб юз,
Ким менда зарра янглиғ йўқдур қарор сенсиз.

Жоно, вафову аҳдинг билмонки, қайда бордур,
Аммо вафода бормен, мен устувор сенсиз.

Ўтлуғ фифоним ўтмиш авжи фалакдин, эй моҳ,
Анжум дурур сочиғон андин шарор сенсиз.

Нолам униға раҳм эт, ашкимдин айлагил ваҳм,
Буким иков жаҳонда қўймас мадор сенсиз.

Мунис фироқинг ичра бекас қолибдур андоқ,
Ким дарду ғамдин ўзга йўқ ғамгусор сенсиз.

* * *

Дўстлар, менсиз дами оҳанги ишрат қилмангиз,
Сиз ичиб саҳбо, мени хунхори ҳасрат қилмангиз.

Гар муюссар бўлса бир маҳбуб ила базми нишот,
Менсизин сұҳбат тузарга майлу рағбат қилмангиз.

Топсангиз базми висоли анда ёд этмай мени,
Зор кўнглумни асири доғи фурқат қилмангиз.

Мен киби йўқдур орода, мен киби маҳмури айш,
Кимсага мендин зиёда бода шафқат қилмангиз.

Аҳли дониш бирла ҳар дам айлангиз базми китоб,
Жамъи нодонлар била изҳори улфат қилмангиз.

Дўст улдурким ёмон кун юз эвурмас дўстидии,
Мунис аҳволин кўруб тарки муҳаббат қилмангиз.

* * *

Кирди мардум аро чун ёшгина жононғинамиз,
Түкди ёш-дургинасин дийдаи гирёнғинамиз.

Сен чекиб юзгинасиға икки кокилпинасин,
Үтға қайди била тушти күнглу жөнғинамиз.

Ним бисмилғиналар бўлди тапиш бирла ҳалок,
Яна бир келмас эса бўйниғадур қонғинамиз.

Кунимизни кеча қилди ғами ҳижронғинаси,
Вақтдур келса агар шамъи шабистонғинамиз.

Билмадук қайси паривашгина манзур эркан,
Бизга мажнуни алоҳону аломонғинамиз.

Ҳажри шомида ул ой юзгинасин ёд этдук,
Топти бир шамъгина қулбаи эҳzonғинамиз.

Васл бўстонида гулгашт таманномиз бор,
Ераб, ўлғай мұяссар чаманистонғинамиз.

Ишқ майдониға жонбозғина йўқ биздек,
Ким бошу қадғинамиз гўй ила чавгонғинамиз.

Гарчи ёдур қадимиз қил ҳазар, эй гардунким,
Оҳ, эрур ўқғинамиз, шуъласи пайконғинамиз.

Ғам эмас бўлса жафо ҳосили хирман-хирман,
Барқ оламға урар беасар афғонғинамиз.

Ўзимиз телбаву Лайлившмиз тифлгина,
Мунис ўлғай нечук аҳволи паришонғинамиз.

• • •

Ваҳки ул золим мени мазлумга қотил ҳануз,
Яъни ағёrimfa юз минг меҳр ила мояил ҳануз.

Ешурун сирримни демай халқ англаб войким,
Айтиб англатмоқ била ҳолимни ул ғофил ҳануз.

Ваҳ нечук баҳр эрди ҳижронким миниб ғам
зavraқин,
Ҳар неча қатъ айларам мавжуд эмас соҳил ҳануз.

Күзү күнглумдин балоға қолдим ори кимсага,
Суд еткурған эмас ахбоби ноқобил ҳануз.

Нафий илми ишқ этиб, құлмоқ недур исботи зарқ,
Келмамиш, зохид, жаҳонға сен киби жохил ҳануз.

Мунисо, ҳүшинг бор эрса дахри дун таркини тут,
Ким онинг бўлғон эмастур мойили оқил ҳануз.

* * *

Санамо, ғамингда ёқиб фалакни телефону нолау оҳимиз,
Дили саҳтинга асар этмади нечук эрди баҳти
сиёҳимиз.

Не фироқинга эрур интиҳо, на висолинга эрур ибтидо,
На тамом ўлур ситаму жафо, на асар қилур сенга
оҳимиз.

Сен агар инонмас эсанг фироқ аро ҳоли зоримиза
бизинг,
Рухи зардимиз била ашки олимиз ўлди икки
гувоҳимиз.

Қутулур киынки жинон риёзиға кирса дўзах қаҳридин,
Бу ажабки жавринг ўлур фузун сари кўйинг ўлса
паноҳимиз.

Не ажаб фироқ қаро туни кунимизга ғолиб эмас эса,
Ки хаёлу завқи висол эрур куну тун гунаш била
моҳимиз.

Нега, эй кўнгул, тилабон сарир ила тож ғам аро
қолғасен,
Бор эса фараҳға чу мояи фақр аро бўрёву кулоҳимиз,
Бизи кўрган эл қилур оҳу нола дили ҳазин била,
Мунисо,
На ажаб жаҳон аро солса шўриш агар бу ҳоли
табоҳимиз.

* * *

Танимға солди дарду ғам табу ларз,
Карам қил ёхуд ўлтур, қўйма бу тарз.

Ясат кўйингда қабримни, гар ўлсам,
Сенга, эй ёр, мендин будур андарз.

Мақомим кўҳи ишқинг бўлса басдур,
Менга марғуб эмас не буму не марз.

Эрур кўнглумда ишқинг шавқи-ю оҳ,
Алардин ўзга йўқ бу кишт аро барз.

Ривожи ҳусн чеҳрангға бичилмиш,
Нечукким қоматингға ҳилъати тарз.

Баҳо жонимғадур гарди самандинг,
Бу жавҳарға йўқ ўзга қиймату арз.

Жунун даштида мен мажнуни урён,
На бошда бўрк бор, на жисмда дарз.

Гирифтор ўлмишам ғам панжасиға,
Нечукким чархнинг чанголиға чарз...

Вафо тухмин экиб топдим жафо бар,
Эрурман, Мунисо, турфа кишоварз.

* * *

Эй жамолинг файзидин ҳар тун топиб парвона файз
Үйлаким гулдин саҳарлар булбули девона файз.

Илтифотинг абри раҳматдур муҳаббат аҳлиға,
Ёғдуур ул хайлнинг кўнглиға жовидона файз.

Ҳам келурда ўтрунга берди юзинг кўзгуға руҳ,
Ҳам тараарда топти зулфинг мукнатидин шона файз.

Субҳи васлинг файзидин топтим ҳаёти тозаи,
Олло-олло, мундин ортуқ борму эркан ёна файз.

Кимки дардимни эшитти риққат изҳор айлади,
Гўйё ишқ ичрадур сар-тосар ул афсона файз...

Масжидингда файз йўқ, зоҳид, ҳузурингда футуҳ,
Еткуур соқий футуҳ, эл кўнглига майхона файз.

Чиқма Мунис гўшаи майхонадин жон чиқса ҳам,
Еткуур пайваста анда соқию паймона файз.

* * *

Ҳар кишига гар эса пайдо эваз,
Қим бўла олгай сенга жоно эваз.

Нахл қаддинг борса агар боғдин,
Сарв бўлурму экон оё эваз.

Нуктаи жон парварингга ваҳ қачон,
Бўлғуси анфоси Масиҳо эваз.

Гул юзунг ар бўлса назардин ниҳон,
Бўлмас анга лолаи ҳамро эваз.

Зулфинг исин топмаса ногаҳ димоғ,
Мумкин эрмас анбари соро эваз.

Тушса кўзинг фурқатиға жонимиз,
Қайдин ўлур нарғиси шаҳло эваз.

Жон берадур шавқ ила Мунис сенга,
Етгай анга марҳаматинг то эваз.

* * *

Зулф бирла оразингдур куфру иймондин ғараз.
Хатту лълинг доғи Хизру обиҳайвондин ғараз.

Ошиқи бечораларға зулм әрур даъбинг сенинг,
Гарчи сўрмоқ адл бирла бўлса сultonдин ғараз.

Ҳажр аро ўлмаслигимга бор эдим ҳайрон, сени
Оқибат бир кўрмак эркан жисмима жондин ғараз.

Жонима тушмиш дурур ишқ оташидин сўзиши,
Демангизким недурур чоки гирибондин ғараз.

Ёрсиз ҳар гул әрур кўнглумға бир хори бало,
Гарчи табъ очмоқ эса сайри гулистондин ғараз.

Шавқим афзунроқ бўлур кўрган сойин мушкин
хатинг,
Боғбон хуррамлиғидур сабз райхондин ғараз.

Мұлтисо, майхона азмин қил фароф истар эсанг,
Негаким қайғуни дафъ этмакдуур андиг ғараз.

* * *

Оразинг ҳусн ичрадур фирмави ризвон гулшани,
Ҳам латофатда саропойинг эрур гул хирмани.

Боқмон истиғно қилиб ою қуёш рухсориға,
То кўзумдур партави шамъи жамолинг равшани.

Доғи ишқинг кўнглума қолқон эрур дафъ этгали,
Етса гар ҳусн аҳлиниг мижгони новак афгани...

Лаъли жонбахшингни гар ўпмак мұяссар қилса баҳт,
Тоабад қотил санамлар ўлтура олмас мени.

Равзай ризвон гулистониға қилмон илтифот,
Бўлса кўйинг гулшани овора кўнглум маскани.

Ҳусн буржининг қўёшисенки, андиндур мудом
Заррадек саргашта ҳар ён шўхлар жону тани.

Жавҳари хулқингга гар жонлар фидо қилсан нетонг,
Ким эурсен лутф кониу малоҳат маъданни...

Юз очиб арзи жамол этдинг, vale не судким,
Шиша банд ўлди таҳайордин кўзумнинг равзани.

Нолалар ишқинг аро, эй гул, чекарменким, эмас
Ул сифат таъсирлиғ саргашта булбул шевани.

Қилмасунлар арзи умри жовидон Хизру Масиҳ,
Ким эрур Мунисға умри тоза ҳар кўрмак сени.

* * *

Лола ҳуснинг китобидин варақи,
Нола ишқинг баёнидин сабақи.

Ашклиғ ҳар кўзум нисори учун,
Қилмиш омода бир тұхар табақи.

Ваҳки қон қилди ҳуснинг ашкимши
Турфа меҳри-ю булъажаб шафаки.

Нола қылсам нетонгки, ишқи ғами
Солди бошимға хомавор шақи.

Эйки қатлим учун қилич чекдинг,
Келу бўйнимға собит айла ҳақи.

Басдур афсона Мунис аҳволи,
Эй рафиқ, этма зикри мосабақи.

* * *

Савсанни озоду сарви сарфарозинг бандаси,
Оташин гул кўнглум ўртанган юзунг шармандаси.

Юз очиб чиқсанг шабистондин жамолинг шамъира
Бўлғуси парвона гардун ахтари рахшандаси.

Давр этар буким қуёш ҳар кун фалак майдонида,
Рост айтайким, эрур меҳри рухинг жўяндаси.

Ғамзай хунхоринг андоқ қон тўкарким, қатлда
Ошкорову ниҳон йўқтур аниг монандаси.

Истамас икки жаҳон султонлиғининг маснадин,
Ҳар гадойиким бўлур хоки раҳинг афгандаси.

Зоғу нолон қилса тонг йўқ даҳр элин булбул киби,
Юз туман гуллар сочар буким лабинг ҳар хандаси...

Жилва қилсанг сен. пари кўнглум этиб девоналиғ,
Жисми чокимдур аниг юз пора бўлғон жандаси.

Офтобидур юзунг ҳусну жамол авжи уза,
Они ҳар ким кўрса бордур толии фархандаси,

Неставон Мунис туни кўп тийра бўлмити ҳажрдин,
Нетти ёругса жамолинг машъали тобандаси.

* * *

Юзунгдур ҳусни дилкаш буржининг хуршеди раҳшони,
Ер узра юз қўярлар маҳлиқолар кўрсалар они.

Висолинг шамъидин кўнглум уйин равшан қил, эй
дилҳоҳ,
Вафо кўйида они тийра қилмиш ҳажр зулмони...

Фалакдек эврулуб бошинг уза хайли малак саф-саф,
Фидо айлар сенга ҳар бирининг гар бўлса юз жони.

Жафо таркин тутуб, кўнглумни ғамдин айлагил хориж,
Жаҳон бўстони бўлмиш сенсизин андуҳ зиндони.

Эрур пайваста қошинг ёйи қатлим қилғали, аммо
Умид улдурки жоним айласам ул ёй қурбони.

Наво топмоқ тилаб ҳуснингдин ою йил тўкар ашқин,
На давлатдур юзингни кўрса Мунис чашми гирсни.

* * *

Не сенга ҳар дам ғамингдин ўлмагимда мотами,
Не менга дарди ниҳоним айтишурға ҳамдами.

Ўртабон ҳар лаҳза бепарволиғинг мен зорни,
Бу на бепарволиғ эрдиким, сенга йўқтурғами.

То гули рўйингни қилдинг кўзларимдин иопадид.
Бу чаманга тушмади ашкимдин ўзга шабнами.

Барча ғам бир ён бу ғам бир ён, ғамим шарҳин сенга
Қилғали ирсол йўқ ҳижрондин ўзга мотами.

Ижтиоб айлаб менга лутф айламакдин бўлмадинг
Мултафит ҳар дам куюб оҳим ўтидин олами.

Ўїла мушкил ҳолатим борким, паришон айлагай
Даҳр элин очилса дардим уқдасидин бир хами.

Қўнглума юз заҳм урарсен хор-хори жаврдин,
Ваҳангага қўймас ҳаким илтифотинг марҳами.

Эй сенга берган азоб эл ихтилоти дўзахи,
Бил биҳишт ул мавзуиким йўқтур анда одами.

Ҳасратингдин Мунис айлаб жон вафо йўлида тарқ,
Не жафо эрдики тутмассен жафо таркии дами,

* * *

То ул ой орази ўтрусиға күзгу чекти,
Рашк ила дийда жигар чашмасидин сув чекти.

Кирпику ғамзаси ўқиға қоши ё бўлғоч,
Ишқ кўнглумдин аниңг оллида қобу чекти.

Рўзгорим ғам аро бўлди қаро, ўйлаки зулф,
Парда рухсориға чун ул бути маҳрӯ чекти.

Боғ аро сарв ила шамшодға рағбат қилмон,
То кўнгулни ўзиға ул қади дилжӯ чекти.

Оқибат роҳи адамда баданим товишалли,
Дарду ғам бориниким, ҳажр аро асру чекти.

Берма бедорлиғ асбобини илгингдинким,
Ўкӯш огоҳни ғафлат сари уйқу чекти.

Мунисо, кўк уза тун шамълар этди зоҳир,
Утлуғ афғонки кўнгул субҳға тегру чекти.

* * *

Жонондин узоқ солди мени чарх жафоси,
Үлмакка яқин қилди ғами ҳажр балоси.

Күн шефтаси қилмади парвойи кавокиб,
Онсиз менга хуш келмади маҳвашлар адоси.

Ул чехра фироқида ҳужум айлади андуҳ,
Ул навъки күн ғайбатида кеча қароси.

Бир шўх гирифторимен озод ўла олмон,
Йиқмиш мени бир дард, йўқ имкони давоси.

Ишқингни ниҳон асрағали жонима тоқат,
Не кўнглума қилмоқ анинг изҳори ризоси.

Ҳижрон ғамию бийми жафодин ўлар эрдим,
Гар бўлмаса уммиди висолию вафоси.

Ул шоҳ висолидин эмас айб дам урсам,
Шоҳ оллида густоҳ бўлур ишқ гадоси.

Бир гулшан эрур ишқи ўт гуллари, аммо
Кўз ёши кўнгул оҳи дурур обу ҳавоси.

Ҳар нечаки дашном қилур ёр жафодин,
Ортуқроқ ўлур Муниси дилхаста дуоси.

* * *

Не гўзалсенким қуёшда йўқ жамолинг зийнати,
Оразингдин партавидур бил қуёшнинг талъати.

Йўқ қадингдек сарви раънойи жаҳон бўстсизда,
Балки қаддинг соясидур сарв раъно қомати.

Ўт тушуб кўнглум аро кўргач жомолинг шуъласин,
Туя куяр янглиғ таним қиздурди онинг ҳирқати.

Захмлар солди мижакиг новаклари кўнглум аро,
Кўрки қон оқғон нишонидур сиришким ҳумрати.

Қошларинг кўргач тараб юзланди маҳзун кўнглима,
Ийд муштоқини шод айлар янги ой рўъяти.

Лабларингдин гар зулоли етса ўлгои жэн топар,
Ким кўрубтур оқғанин ёқутдин жон шарбати.

Юз очиб, улфат тутиб, васлингга маҳрам қил мени,
Ким муносибдур баси гул бирла булбул суҳбати.

Чеҳраи зардим сариғлиқ улча имкон жазб этар,
Онча бўлмаски чекарда каҳрабо хосияти.

Жилва қилғоч қоматинг боғ ичра хам бўлди ниҳол,
Расмдур таъзимким бўлғай ғийиклар иззати...

Не бўлур Мунисфа васлинг бирла берсанг тоза руҳ.
Ким ани ўлтургали етмиш фироқинг шиддати.

* * *

Яна ҳижрон балоси зүр құлди,
Висолидин мени маңжур қилди.

Тараб тахти уза әрдим Сулаймон,
Ғамингдин ул сифатким мүр қилди.

Тулуи ахтаримни қилди маъкус,
Еруқ субҳим шаби дайжур қилди.

Нечукким күзни айирди юзунгдин,
Құнгулни шодлиғдин дур қилди.

Мени булбулдек айлаб зору нолен,
Рақибим гул киби масрур қилди.

Ажал заҳрин қилиб комимға шириң,
Ҳаётим шарбатини шүр қилди.

Бадан узра каған айлаб либосим,
Мақом этган еримни гүр қилди.

Қилиб юз пора ҳасрат нохунидин,
Либоси оғиятдин ур қилди.

Фами ҳижрон құлидин дод, Мұпіс,
Фалакдек зулмни мақдур қилди.

* * *

Фаҳр айлабон қуёшнинг фарқи фалакдин ўтди,
Хоки дарингни ўпмоқ бирлан чу кўз ёрутди.

Эрнинг зулоли жонбахш улғоч халойиқ ичра,
Хижлатдин обиҳайвон зулматда гўша тутди.

Заъф этди ишқинг ичра ҳолимни ул сифат зор,
Ким ҳар кишики кўрди ўз ҳолини унутди.

Лаълингдин айру кўзинг ёди кўнгулга тушди,
Захроби ғамза бирла жон мазриин қурутди.

Жоми висол тутғил, эй соқи, айлабон раҳм,
Ким бу гадо ғамингдин қон беҳисоб ютди.

Ўт урди оразингдин жонимға завқи ишқинг,
Не ўтки хонумондин жонимни ваҳ совутди.

Эйким бисоти иззат нардиға ғарра бўлдинг,
Таҳқиқ дам-бадам бил наррод чарх утди.

Шаҳлиғ мусалламидур иқлими маъни ичра,
Ҳар кимки фақр нақши бирла кўнгул ғовутди.

Куонгға топса гар йўл Мунис таажуб әрмас,
Ким итларингнинг оғзин жон ширидин чучутди.

То дарди ишқинг ақлимни олди,
Турлук балолар бошимға солди.

Еңдүрди ишқинг ғам тошин андоқ,
Ким узв-узвим бир-бир ушолди.

Гул узра бўлди шабнам аракрез,
Гўёки ҳуснинг кўргач уёлди.

Қўпдин бериким кам бўлди меҳринг,
Ўксулди сабрим, қайғум кўполди,

Ҳайратфизодур андоқ юзуигким,
Ҳар кимки кўрди ҳайратға қолди.

Кирпикларингни ёд этди кўнглум,
Ғамдин анга кўп пайкон қадалди.

То, эй париваш, ишқингға тупиди,
Мунис асиринг мажнун аталди.

* * *

Кўрубон ул жамоли зебони,
Борму қилмоқ кўзумни ҳайрони.

Оқмайин қолмади кўзумдин сув,
Сув демай, балки бағримнинг қони.

Абр эмас, кўкда дуди оҳимдур,
Ёмғур эрмас, кўз ашки ғалтони.

Бор эса ҳажрдин қутулмоқлик
Ўлмак ила, манга ўлум қони?

Ҳажр аро кўзларимға барқи бало,
Қўрунур чарх меҳри раҳшони.

Сўзи жонбахш ёри моҳвашим
Бўлмаса найлайин Масиҳони.

Манга кўргузди чархи кажрафтор
Ҳар жафойиким бордур имкони.

Монии ашқ эмас мижам банди,
Хору хас боғлағайму дарёни.

Ваҳки ҳажр илгидин булубтур чок
Муниси зорнииг гирибони.

* * *

Келди фироқ, кетдию маҳзунлиғ офати,
Ҳарфики дединг ўлди нишотим изофати.

Гар жон десам сени ери бордурки, айламиш
Пинҳон назора оллида жисминг латофати.

Не кудрат ишқ әлигаки қилғай хилоф ҳукм
Сен-сен чу ҳусн қишвари соҳиб хилофати.

Меҳмоним ўлдинг, ўлмади бори кўнгул хижил,
Йисор жонин этди кудуминг зиёфати.

Хижрон йўлики бор эди поёни нопадид,
Чун келдинг ўлди қатъ бу йўлнинг масофати.

Менким ҳамиша йиғлар эдим, йиқти кулгудин
Сўрмоқға зоҳир ўлди чу нутқинг зарофати.

Жонимни васл манзилида олки, ўлтуур
Қатъи тариқи меҳнати ҳижрон маҳофати.

Майхона сори борки, шарофатлар андадур,
Масжидга кирма, етгуси зоҳид касофати.

Мунисин сидқ чекти ҳарамгоҳи васлга,
Кўрким, бу ғоят ичрадур онинг шарофати.

* * *

Хамушлиғ била андиша ҳамсар бўлди,
Садаф чу юмди оғиз қатра сув гуҳар бўлди.

Замона аҳлиға изҳори фазл қилма абас,
Аларға айби ҳунар борҳо ҳунар бўлди.

Чу экти ком таманноси нахлини кўнглум,
Маҳоллиқ самари бирла борвар бўлди...

Қамоли фазл агар бўлмаса гунаҳ недур,
Ки беҳжатим аламу фойдам зарар бўлди.

Кўнгулни айла мусаффо тилар эсанг мақсуд,
Қўёш жамолининг ойинаси саҳар бўлди.

Ривожи шеър умидин бу давр аро, Мунис,
Кўтарки, барчаға манзур сийму зар бўлди.

* * *

Ваҳки мендин ишқ аро озурда жонроқ йўқ киши,
Хусн аро сендек доғи номеҳрибонроқ йўқ киши.

Қимга заъфим шиддатин зоҳир қилурмен мунглашиб,
Чун ўзумдек ғам чекардин нотавонроқ йўқ киши.

Сели ашқу ғам йиқибдур жисм ила кўнглум уйин,
Мен киби ушшоқ аро бехонумонроқ йўқ киши.

Жонлар ийсоринг қилиб кўрдум жафо ваҳким санга,
Неча қилсам яхшилиқ, мендин ёмонроқ йўқ киши.

Ҳажр саҳросини гулгун айладим қон ёш ила,
Мен киби бу навъ кўзи хунфишонроқ йўқ киши.

Узв-увзвимдин фифонлар бош чекибтур тил киби,
Ишқ асрорига мендин таржимонроқ йўқ киши.

Ишқ ўти Мунис вужудин куйдуруубдур ўйлаким,
Эмди андин ўзга беному нишонроқ йўқ киши.

* * *

Кимниким дүст дедим душмани жон топдим ани,
Неки андин тиладим суду зиён топдим ани.

Ер меҳрин тилаб, ағәр жафосин күрдүм,
Майи гулгун талаб этдим қора қон топдим ани.

Фунчай хотирим очмоқға насими тиладым,
Гоҳ ўтлиғ елу гаҳ боди хазон топдим ани.

Ҳар не ишга илик урсаң бўладур маҳл,
Ойки айш истадим, анда рамазон топдим ани.

Неккоҳим деганим барча бор эркан бадхоҳ,
Ониким англар эдим яхши, ёмон топдим ани.

Ишқ аидуҳи ниҳон қолмоқи имкон эрмас.
Менки ёшурмоқ ишим эрди аён топдим ани...

Вақтдур дилбариға топса нишони Мунис,
Ким ғами ишқ аро беному нишон топдим ани.

* * *

Эй бүлүб күнглум қуши шамъи рүхинг парвонаси,
Юз очиб кел равшан ўлсун хотирим кошонаси.

Юз уза холу хатинг ҳажрида марғубим эмас,
Гүлшан ичра сабзаи райхону райхон донаси.

Шамъи васлин равшан эт тенгри учун, эй рашки моҳ,
Ким қоронғудур баси бу нотавон ғамхонаси.

Жон нечук асрар жаҳон аҳлики мижғон ҳанжарин,
Чекти қотил қўзларингнинг ғамзай мастонаси.

Элнинг уйқуси ўчар ҳар тун десам ишқиниг сўзин,
Ори, уйқу доғинидур дарди ишқ афсонаси.

Не ажаб ишқи ғамин күнглумда пинҳон асрасом,
Ўлдурур ганжи муроду бу аниг вайронаси.

Гаҳ тушар Мунис бало даштиға, гаҳ занжир аро,
Еўйладур ҳоли ким ўлса бир пари девонаси.

* * *

Оразинг оч то кўруб ҳуснингни ҳайронинг бўлай,
Зарра янглиғ маҳви хур shedi дарахшонинг бўлай.

Бошима чек тифи буррон ғамзай хунрездин,
То ҳузурингда шаҳиди тифи бурронинг бўлай.

Дардима еткур давойи лаъли хандонинг била,
Эйки ман ҳар дам фидойи лаъли хандонинг бўлай.

Раҳм этиб жоним олурдин кўргуз эҳсони манга,
То бериб жонимни миннатдори эҳсонинг бўлай.

Холима боқ гоҳ-гоҳи мастилик ҳангомида,
Нашъа памойи нигоҳи чашми фаттонинг бўлай.

Мен ўларга етмишам ҳажрингда бер лаълиниг майин,
Жон топиб саршори файзи обиҳайвонинг бўлай.

Жилваи оғоз этиб келгил хироми ноз ила,
Қумри осо бандай сарви хиромонинг бўлай.

Илтифотинг шамъидин базмим ёрутким, бошинга
Эврулай парвонадек ҳам садқай жонинг бўлай.

Нўши васлинг еткуруб комимни ширин айлагил,
Тобакай мен талх коми заҳри ҳижронинг бўлай.

Шеъринг ул юз васфида, Мунис, очар гулранг ранг,
Булбули шўридаи гулзори девонинг бўлай.

* * *

Тилармен сари күйи дилбарда жой,
Кел, эй бахт, бўлғил дами раҳнамой.

Ҳужуми аламдин заиф ўлмишам,
Десам йўқ ажаб дам-бадамвой-вой.

Ул ой қоши ёдида хамдур қадим,
Анингдекки, маръий бўлур янги ой.

Ўпуб нақши пойини туфроқдин
Юз олмон агар сурса ул бодпой.

Гадойи гадой ўлмишом ишқ аро,
Жаҳон ичра борму менингдек гадой.

Менга рашк аро сабр гар йўқ эса,
Анинг майлини ол ғайрдин, эй худой.

Чекар ёр йўлида Мунис фифон,
Нишони сафардур садойи дирой.

* * *

Чораи гар ғамима йўқ мани шайдо найлай,
Ул ғамим айласа олам аро расво найлай.

Ҳар неча ишқини жоним аро пинҳон қилсам,
Айлар афғону сиришким ани пайдо найлай.

Не қародур, ёрумас шоми спёҳӣ ҳажрим,
Еруб оҳим ўтидин гунбази хазро найлай.

Фурқати андуҳи зиёда бўлар аввалғисидин
Қилсам ул шўх висолини таманно найлай.

Етушуб оғзима жоним, бошим узра келмас
Ул Хизр, келса табобатға Масиҳо найлай.

Зоҳид, олмон пари коҳига матон пандинг,
Гар анга бўлса баҳо луълуи лоло найлай.

Кўйди Фарҳод ила Мажнун манга Мунис мерос,
Масканим бўлса агар тоғ ила саҳро найлай.

* * *

Ол ниқобингни, жамолинг ошкоро айлагил,
Оlam аҳли кўзларин маҳви тамошо айлагил.

Сенки жонлар жонисан, сенсиз ўлукман ҳажр аро,
Кел равон бир дам ҳазин жонимни маъво айлагил.

Кўзларин олам элининг тийра қилди шоми ҳажр,
Офтоби оразингни олам оро айлагил...

Дарду ғам тоши била бошим эрур йўлинигда гард,
Секратиб от елдек они чарх фарсо айлагил.

Равзай ризвондин ортуқдур сари кўйинт сенинг,
Ул мақоми дилкушо ичра мени жо айлагил.

Жон физо ширин лабинг ҳажриладурмен талҳ ком,
Лутф этиб нўши мени андин шакархо айлагил.

Асрү бепарволиғингдин бўлмишам ошуфта ҳол,
Бир тараҳум кўргузуб ҳолимға парво айлагил.

Не ҳузури сенсизин ҳосил дурур, не роҳати,
Кел ҳузурингни кўнгулга роҳат афзо айлагил.

Заррадек Мунис юзинг ҳажрида нопайдо эрур,
Эй қуёшим, оч жамолинг они пайдо айлагил.

* * *

Оразу қошингни кўрсам бўйла айлармен хаёл,
Турфа кўрким бир қуёшға бордуур икки ҳилол.

Беқарор ўлсам юзинг кўргач мени ҳайрон нетонг,
Заррага ором йўқтур офтоб очғач жамол.

Раҳм чашми жон ситонингдин нечук айлай тамаъ,
Қаҳр аро жаллоддин бўлмоқ карам зоҳир маҳол.

Дайр аро ичсам қўлингдин соғари лаълииг сўруб,
Кавсару ҳайвон суйи мендин қилур касби камол.

Меҳрибон бўлмоқ рақиб аҳлиға сендиндур ажаб,
Билмадингму девларга ҳурдин йўқтур висол.

Новакинг кўнглумға урғон захмлар хунобидур,
Ашкдек кўздин оқиб қилғон сариф чеҳрамни ол

Урма зулфинг тобини очмоққа шона, эй пари,
Қилма мажнуниг паришон хотири ошуфта ҳол.

Оҳ чекмай найлайн ҳажкинг балоси айлади
Мен ғарибу хастай бехонумонни поймол.

Жилва айлаб, юз очиб, борсанг гулистон сайриға,
Гул юзин юз пора йиртиб, ерга бош қўйғай ниҳол.

Нола қилса қадду юзинг шавқидин Мунис агар,
Қумри ўзини унутғай, булбул ўлғай гунгу лол.

* * *

Манга бор турфа баҳти ңакбат анжом,
Эрур таъсиридин субҳим қаро шом.

Еғиб бошимға онинг шоматидин,
Ҳаводис абридин борони олом.

Неча арзи ҳунар қилсам сўз ичра,
Тутарлар ул ҳунарга айб ила ном.

Фуруғи истасам гар зарра янглиғ,
Юзига кун чекар абри сияҳ фом.

Агар фаҳм этса ҳолим эҳтиёжин,
Қилур изҳори бухлу хиссати том.

Сусаб гар қатраи қилсам таманно,
Бўлур дарё саропо ҳавл фаржом.

Оғир айлар қулоғин қасд бирла,
Бирорга дарди ҳолим қилсам эълом.

На шаҳ оллида бор бир қулча қадрим,
На қуллардин манга бир итча икром.

На насрим ҳосили жуду суорғол,
На назмимға сила таҳсину инъом.

Ҳам аҳбобим бўлуб ҳасм ўйлаким чарх,
Ҳам ақроним бўлуб зид мисли айём.

Фароғу жамъият мендин қилиб рам,
Бўлуб ранжу фаришонлиғ манга ром.

Мунга шукр айлагил, Муниски, мундин
Батаррак қилмағай иш баҳти худ ком.

* * *

Бордим сари күйингғаву ҳирмон била ёндим,
Васлингни тилаб меңнаты ҳижрон била ёндим.

Бордим лаби хандон била тавфи ҳарамингға,
Фамгин күнгулу дийдаи гирәп била ёндим.

Оғзингни тилаб, зулфинга жон бўлди гирифтор,
Дилжамъ бориб, ҳоли паришон била ёндим.

Мепдан асари истамангиз жуз бир овуч кул,
Ким ишқ киби оташи сўзон била ёндим.

Мунис киби васлинг тилаб, топмадим охир,
Мақсадима бир етмадим, армон била ёндим.

Ичиб тутса манга май гар нигори бода ошомим,
Бўлур жамшидлиғ ойиним, гетинамо жомим.

Кўнгул ором топмай юз қўяр оворалиғ сори,
Ёнимда тутмаса ором агар бир дам дилоромим.

Агар бир шом шамъи васл базмим айласа равшан,
Манга юз минг ёруғ кундин эрур ортуқроқ ул шомим.

Ажаб ишратпастименки базми ишқ аро бўлмиш,
Фифон оҳанги айшим, хуни дил саҳбойи гулфомим,

Диёри ишқ шоҳимен, эрурлар дарду ғам чокар,
Кўнгул мулки-ю жон нақди аларға бордур инъомим.

Сўз аснофида андоқ маърифат бўлмиш манга ҳосил,
Ки хасмимга эрур мушкилки бергай даст илзомим.

Агар иззат тиласен хоксор ўл факт аро ердек,
Ки мундин ҳам бўлуб, таъзимима чарх айлар икромим.

Эрур бир жилваи мақсад, аммо кўргузур ҳар дам
Назарга муҳталиф тимсоллар миръоти авҳомим.

На магрур ўлғамен Мұнис буқим фурсат ҳаётимга.
Ки учқундек эрур бир жилваи оғозу аңжомим.

Лабингдин жонфизо ширин табассум,
Сўзунгдин шаккарин рангин такаллум.

Менинг мажнунлиғимдин бу ғараздур;
Тамошо айлабон қилсанг табассум.

Жамолингдур намоён зулфинг ичра,
Маҳи анварға манзил бўлди гаждум.

Жафокоро, ниgoro, тул узорю,
Тараҳҳум қил, тараҳҳум қил, тараҳҳум.

Эрур ўтлуғ фиғонимнинг шарори,
Фалакда зоҳир ўлса ҳар тун анжум.

Шаҳо, туз ўйла адл ойининиким,
Жаҳонда қолмасун расми тазаллум.

Хумор этса агар Мунисни бехуд,
Қуюнг оғзиға онинг дурдаи хум.

* * *

Ошиқингмен йиғларам зор, эй санам,
Қон оқар гирёи күзумдин дам-бадам.

Боғладим күйингға әхроми тавоф,
Үлдуур ишқ әхлиға байтұл-ҳарам.

Бұлди жисмим фурқатингда саҳт суст,
Сабрим ўлди ҳажр аро бисёр кам.

Корзори ишқ аро ғам лашкарим,
Дуди оқимдур бошим узра алам.

Эврулуб мажнун қуюндеқ бошима,
То жунун даштиға мен қўйдум қадам.

Үт вужудингдин тиласен гар висол,
Топмас ул давлат киши бўлмай адам.

То ёзилди отима маншури ишқ,
Мунис олдим дард мулкиң якқалам.

* * *

Вах не яхши куилар эрдиким санга ҳамдам эдим,
Не гирифтори бало, не мубталойи ғам эдим.

Давлати қурбинг топиб, бир навъ қадрим бор эди,
Равзай кўйинг аро ман доғи бир одам эдим.

Ҳазратингга беибо фойиз бўлур эрдим мудом,
Ваҳт ўлуб ёвар, ҳарими васлинга маҳрам эдим.

Гарди роҳи маркабинг эрдим қилурда азми сайр,
Қайтурингда уйга хоки остоенинг ҳам эдим.

Илтифотинг нашъаси кўнглумни айлаб шод ком,
Мен гадо Жамшеддек сармасти жоми жам эдим.

Сарвдек озод эдим доим ҳазони ҳажрдин,
Навбаҳори васл ила гулшан киби хуррам эдим.

Илтифотинг не зиёда эрди мендин ўзгага,
Шафқатингни не кўтарда ўзгадин мен кам эдим.

Оҳқим Мунис киби ҳажрингда бекас қолмишам,
Вах не яхши куилар эрдиким санга ҳамдам эдим.

* * *

Бўлуб маҳруми васлинг ком ҳосил қилмади кўнглим,
Хумор ичра тушуб бир жом ҳосил қилмади кўнглим.

Рақибинг гаҳ қувар, гардун солур гаҳ ҳажр даштига,
Сари қўйинг аро ором ҳосил қилмади кўнглим.

Висолинг ҳасратидин топти юз ғам, ҳажрдин минг дард,
Нелар, эй фитнаи айём, ҳосил қилмади кўнглим...

Ҳубоб осо умид обод қилди сели бим узра,
Бузулмас янглиғ истиҳком ҳосил қилмади кўнглим.

Маош асбобин истаб асрү саъй пухта кўргузди,
Ул ишдин жуз хаёли хом ҳосил қилмади кўнглим,

Тўкуб нақди вафо элга гирифтори жафо бўлди,
Сочиб бу донани жуз дом ҳосил қилмади кўнглим.

Фамингдин қон ютуб Мунис киби ҳар лаҳза ишқ ичра,
Лабингдин бодаи гулфом ҳосил қилмади кўнглим.

* * *

Күнглум эрур шикаставу жоним низор ҳам,
Ошуфтадур замириму жисмим фигор ҳам.

Бекасману аламзадаву зор мустаманд,
Не ёр бу ғамим аро, не ғамгусор ҳам.

Не роҳату не роҳат этарга манга макон,
Не маъману не амнияти ошкор ҳам.

Ғам бирла гул киби жигарим пора-порадур,
Дард ичра хордек баданим асру хор ҳам.

Олтуп киби юзим ғами айёмдин сариф,
Даврон жафоси бирла кўзум сиймбор ҳам.

Селобдек қўлумда дами йўқтур ихтиёр,
Симобдек кўнгулда замони қарор ҳам.

Муҳтолаи жаҳон талаб асбоби ишратим,
Золи фалак уйимни қилиб тору мор ҳам.

Ағёр таънаси била мажруҳ хотирим,
Қилмай назора ҳолима бир лаҳз ёр ҳам.

Мунис, ғамимни кимга деянин, қилмаса карам,
Дастури аъзаму шаҳи воло табор ҳам.

* * *

Тиш қадаб бағримға асrorимни пинҳон айларам,
Элга үзни дардисарлардек намоён айларам.

Хар қачон гар илтифот изҳор қилсанг ғайрға,
Мен ниҳони йиғлабон оҳиста ағфон айларам.

Шиддати ҳижрон ғамидин оқса ашким ногиҳон,
Қўзларимга дарду озоримни пинҳон айларам.

Лаългун май ичсанг, эй насрин узор, ағёо ила,
Лола баргидек кўнгул жомин тўла қон айларам.

Чун рақибу муддаийлар бўлди атрофингда жамъ,
Рашқдин кўнглумни зулфингдек паришон айларам.

Сен чу мустаҳкам қилурсен элга занжири висол,
Мен ҳаётим қатъиға оҳимни суҳон айларам.

Гуллари дўзах ўтидек жону кўнглумни ёкар,
Хар қачонким сенсизин сайри гулистон айлзрам.

Гарчи эрмас келмагинг мумкин менинг сори, валек
Кўнглум ўтиға taxайюл бирла меҳмон айларам.

Сақланурмен сиррим эл фаҳм этмасун деб, Мунисо,
Йўқса бир оҳимда кўкни ерга яксон айларам.

* * *

Киē-қиē боқишиңгга фидо ҳазин жоним,
Нисор ғамзаи нозиңгға нақди иймоним.

Юзунг қуёшин очиб келки, интизорингда
Оқарди субҳ қиби чашми кавкаб афшоним.

Лабинг зулоли эрур матлабим, не Хизр сүйн,
Кўзунг қатилеману будур оби ҳайвоним.

Чаман-чаман гул очар ҳар замон юзунг, тоиг йўқ
Дамодам ўртаса булбулни ўтлуғ афғоним.

Жамолинг ойинаси мазҳари саодатдур,
Зиҳи саодат ани кўрса чашми ҳайроним.

Улусни ўртабон ўтлуғ фиғонидин ҳар дам,
Жаҳонни қилди паришон дили паришоним.

На бўлди Мунисим ўлсанг висол базми тузуб,
Ки ғамгусорсиз ўлтурди дарди ҳижроним.

* * *

Сенинг қудуминг ила шодмон эрүр олам,
Ҳизр киби қадам урғон еринг бўлур хуррам.

Етар ҳузуриңг ила навҳа аҳлиға беҳжат,
Бўлур жамолинг ила сурға бадал мотам.

Такаллумингдин ўлук жисм жон топар тоза,
Табассумингдин ажал захмиға етар марҳам.

Висолинг ўйла фараҳ бахшдурки, муждасидин
Бўлур адам сари овора хайли кулфату ғам.

Йўлунгда Муниси саргашта жисми бўлди губор,
Ани қилурға сарафroz ранжа айла қадам.

* * *

Лолаи садбарг эмаским дашт аро чекмиш алам,
Жисми зоримдурки юз бўлмиш ани тифи ситам.

Лолаи садбарг янглиғ бўлди қон, бўлғай кўнгул
Ҳажр аро юз пораву ҳар пора бир доғи ғам.

Баски қўйдим бошда ҳар ён захмлар узра момук,
Кўрунур оқ лолаи садбарг янглиғ дам-бадам.

Кел менинг бағримни кўр, юз пора ҳар бир доғида,
Кўрмиш эрсанг боғ аро гар лолаи садбарг кам.

Сончмишсен лолаи садбаргни ё зулфинга,
Ё анга юз пора кўнглум банд қилдинг, эй санам..

Соч дирамлар лолаи садбарг баргидек мудом,
Ўз замонингда бўлай десанг агар соҳиб карам.

Гул киби ораз очиб келким, аёқингға сенинг
Сочмоқ истар лолаи садбарг баргидин дирам.

Лолаи садбарг бир кеча эса умринг йили,
Ўтгуси бир-бир бори тутғил бу дамни муғтанам.

Лолаи садбарг бир қулдур сенгаким, бошинга
Бир табақ зардурки сочғай боғ аро қўйсанг қадам.

Бошинг узра лолаи садбарг кўргач англадим:
Бағри бўлғон реш-реш ўлғуси охир муҳтарам.

Бўлди кўнглум поралар, Мунис,, жафо тоши била,
Оича бўлмас поралиғда лолаи садбарг ҳам.

* * *

Подшоҳименки кўйинг туфроғидур афсарим,
Ишқ мулки мулкиму хайли балолар лашкарим.

Бўлса парвозим бийик ишқинг ҳавосида нетонг,
Ким ўқингдин бордурур ҳар сори юз болу парим.

Кўрқарамким айлагай гардун биносини ҳароб,
Ашк селиким дамо-дам оқизур чашиб тарим

Ишқ бозорида ашким бебаҳо гавҳардурур
Лекин асру хордур йўлинг уза бу гавҳарим.

Шуълаи ҳуснинг мени то ўртади, ишқ элтадур
Урғали сайқал қуёш кўзгусиға хокистарим.

Ишқ элининг зевариидур чеҳраи зард олтуни,
Шукр лиллаҳ, барчадин ортуқси бўлмиш зеварим.

Баски ёғдорди фалак санги ҳаводис бошима,
Бўлди андин гард бошим, балки туфроқ пайкарим.

Соқиё, тут сандалий соғар била саҳбо манга,
Ким хумор ичра мени йиқмишдурур дарди сарим.

Назм аро, Мунис, тўкар килким балогат шаккарин,
Ким шакар лаблар қилурлар орзу бу шаккарим.

* * *

Малул улмиш анингдек ёр мендин,
Ки ҳушроқдур анга ағёр мендин.

Фамидин ҳар нафас юз қатла ўлсам,
Қачон парвойи онинг бор мендин.

Анингдек бўлди кам шафқат манга ёр,
Ки ваҳшатдур анга бисёр мендин.

Юзига ҳар неча ўғринча боқсам,
Ниҳон айлар ул ой руҳсор мендин.

Анга ҳар неча қилсам зорлиғ мен,
Етар кўпроқ анга озор мендин.

Мен айлаб ишқи ичра тарки номус,
Тутарда базм этар ул ор мендин.

Аёқиға агар суртсам мижамни,
Қафиға сончилур юз хор мендин,

Нетай Мунис анинг зулмидин ўлмай,
Ки ҳолим қилмас истифкор мендин.

* * *

Кўнглум нечук қутулғой ул ошуфта сочдин,
Солмиш камандлар анга икки қулочдин.

Қаддинг киби қачон бўла олғай ниҳоли сарв,
Ким ноз расми бўлмади зоҳир йиғочдин.

Наргисни ўхшатур кўзингга, боғонни кўр,
Қиймони ҳеч тамиз эта олмас талочдин.

Аҳбоб топти васлингу ёд этмади мени,
Чинdur бу сўзки: «йўқ хабари тўқнинг очдин».

То қошларинг камонини зеҳбаст қилдилар,
Чиқмади ўйла ёй Сифоҳону Чочдин.

Ишқингда кўнглум ўйла эрур гарм тозким,
Фарсангдин на огаҳ эрур, не йиғочдин.

Нонӣ жавини фақр элига хушдуур баси,
Шаҳ суфраи наволида қандин калочдин.

Ул қавмки муроди жаҳондин емакдуур,
Қамрак эмас бутуни аларнинг саночдин.

Васфингда тўти ўлмади Мунисча пукта санж,
Булбул навоси мумкин эмас қарлуғочдин.

* * *

Күзум ул шамъ ила равшан бўлсун,
Кўнглум ул гул била гулшан бўлсун.

Барқи ишқи чокилурда ҳар ёп,
Жонлар ўтрусида хирман бўлсун.

Истамон равзада онсиз манзил,
Манга ул кўй ишишиман бўлсун.

Улсам ул ёр эшиги туфроғи
Жасади зорима мадған бўлсун.

Келса ул жонима жондек кўрсун,
Жоним ул жонға доги тан бўлсун.

Ишқи сарпанжасидин жоман ақл,
Чок то гўшан доман бўлсун.

Дўст зикрини гар этсам таътил,
Ўзга сўздин тилим алкан бўлсун...

Ишқ зиннорини боғлаб белиға,
Мунис ул бутға бараҳман бўлсун.

* * *

Парийсен, йўқса нечук кўзларимдин бўйла пинҳонсен,
Парий демак хатодур, балки бу жисмим аро жонсен.

Хавои кўйинг афзалдур манга жаннат насимидин,
Ки сен ҳусни дилоро бирла рашки ҳури ризвонсен.

Лабингдур нўши жон, анда ҳаёти жовидон музмар,
Бу нўши жон била хижлат физойи обиҳайвонсен.

Висолингға етурмак ваъда айлаб қилмадинг восил,
Матар они фаромуш айладинг ёхуд пушаймонсен.

Эрур гулгун шароби ишрат афзодин манга ортуқ,
Иноятдин гар ўз илгинг била берсанг манга қонсен.

Ниҳони кел иёдатға ўлар ҳолатға етмишмен,
Агар зоҳир келурда халқ таънидин ҳаросонсен.

На золимсенки, кўнглумни бузарсен зулм ила ҳар дам,
Демай кўнглумниким, айларсен ўз мулкингни вайрон
сен,

Юзингға боқсам, эй дилбар, қамошур кўзларим гўё,
Сипеҳри ҳусн уза бу юз била хуршеди раҳшонсен.

Эрурсен кўнглум ичра, жавҳари жоним нисорингдур,
Недин тутмай азиз, эй шўх, бу кулбамға меҳмоисен...

Жаҳону жон нисоринг қилсам, эй жонон, тоғ эрмаским,
Жаҳон аҳлиға жонсен, балки жон аҳлиға жононсен.

Навозиш бирла Мунисни гаҳи осуда хотир қил,
Эмастур беасар, кўп зулм ила чекдурма афроҳ сен.

* * *

Бало кўҳсорининг Фарҳоди мен-мен,
Жунун тасвирининг Беҳзоди мен-мен.

Жаҳонда ҳар қачонким бўлса пайдо,
Агар шўре анинг бунёди мен-мен.

Фаму меҳнатта бор эрса аруси,
Билингларким анинг домоди мен-мен.

Нетонг Мажнун менинг шогирдим ўлса,
Ки ишқ атфолининг устоди мен-мен.

Қўнгулда захмлардурким, фалакнинг
Нишони новаки бедоди мен-мен.

Менинг ноламға худ шўхи сабабдур,
Вале эл боиси фарёди мен-мен.

Қуруб ҳижрон тузоқини ҳамиша,
Балолар сайдининг сайёди мен-мен.

Вафода муддайлардур мутии,
Жафо айлар чоғи минқоди мен-мен.

Жунунда, Мунисо, муршидлиғ этсонг,
Анинг шойистаи иршоди мен-мен.

* * *

Парда рухсоринг уза чекким, жаҳон ўртаимасун,
Шуълаи ҳуснингни пинҳон қилки, олам ёнмасун.

Ҳар кишига шамъи рўйинг очмаким, бошинг уза
Мандин ўзга ҳечким парвонадек айланмасун.

Лаъли майгуниг зулоли бўлмоса, эй нўш лаб,
Ташна жоним ўзгалар нўшин лабидин қонмасун.

Ўйла, эй Лайли, бўлурмен ишқинг ичра телбаким,
Қўрсун аҳволимни Мажнун, ўзни ошиқ сонмасун.

Васл кўйиндин қоварсен телба кўнглумни, санга
Хўй этибдурким, борурда не учун куйманмасун.

Нўш лаъли жон физойинг ёнида шарманнадур,
Обиҳайвон неучун зулмат аро гезланмасун.

Жаврларким сен эторсен қилма зинҳор ошкор,
Ўзга ҳусн аҳли кўруб они ёмон ўрганмасун.

Илтифот эт гоҳ-гоҳи нотавон кўнглумгаким,
Ул асиринг кўп ғаму ҳирмон била эмганмасун.

Нола кам чеккил сари кўйида, Мунис, кечалар,
Борса ёринг уйқуға ул иоладин сескамасун.

* * *

Эй парий, күнглумниким қилдинг нишиман ёшурун,
Истасанг мажнунлуғимни күзима гоҳи күрун.

Бебасарлар оллида қилма намоён оразинг,
Балки күнглум ічра жоним пардасида ёшурун.

Гар қуёшдек солмасанг кундуз ўйимга партави,
Кел маҳи шабгард янглиғ бошим узра кечқурун.

Үйла бепарво эрурсенким, қошиңгда ёлбориб,
Хар неча ҳолимни арз этсам бири тутмас ўрун.

Гар ҳаёти боқи истарсен бақо мулки аро,
Фақр тиги бирла ўлдур ўзни ўлмасдин бурун.

Ваҳ нечук хор ўлмасун Муниски, бўлмишлар азиз
Билмаганлар ониким, недур оғиз, недур бурун.

* * *

Фироқинг дардидин, эй шүх, озурда жондурман,
Зайфу хаставу зору низору нотавондурман.

Шаробим хуну жомим ҳажрү дамсозым ғаму кулфат,
Нишотим базмини күрким, ажойиб комрондурман.

Агарчи ранжу меҳнат шиддатидин асру ожизман,
Валекин күҳи ишқингни чекарга паҳлавондурман.

Ғубори ғам бошимға баски ёғди дашти ҳажкингда,
Ажал хайли неча ахтарса топмасдек ниҳондурман.

Мажолим йўқ камоли заъфдин гар урғали гоми,
Вале сели сиришким бирла ҳар сори равондурман.

Шаҳи мулки муҳаббатманки, тузсам ғам била базми,
Ёшимдин мажлис аҳли бошиға гавҳар фишондурман.

Висолингдин нишон топсам ажаб эрмаски, йиллардур
Нишонимни фироқинг ўти ўртаб бенишондурман.

Замон аҳли қочинглар суҳбатимдинким, қаён борсам,
Фифоним рустхези бирла ошуби замондурман.

Насабдан суд йўқ суд истасанг қил маърифат ҳосил,
Дема зинҳор Муниским, фалон ўғли фалондурман.

* * *

Ғамза тиғин қатлима тортиб буён келмасмусен,
Олғали жонимни, эй ороми жон, келмасмусен.

Интизоринг торта-торта қилмиш охир ҳажр аро,
Шавқ ўти бағрим кабоб, ашкимни қон келмасмусен.

Сарв қаддинг орзусидин йиқилдим соядек,
Ноз бирла жилвалар айлаб аён келмасмусен.

Гул юзунгнинг ҳасратидин кечалар булбул қиби,
Нолада фош айларам минг достон келмасмусен.

Заъфи ҳажрингдин ўларга етмишам бир раҳм этиб,
Бошим узра ўйлаким руҳи ғавон келмасмусен.

Жоним ичра оташи меҳринг бўлубдур шуъла зан,
Кўргузуб бир меҳр, эй номеҳрибон, келмасмусен.

Ошкоро юз очиб, хуршед янглиғ келмассанг,
Халқдин бори парийлардек ниҳон келмасмусен.

Неча кунлар ўтти ҳижронинг арову келмадинг,
Эмди маҳви васл этарга бир замон келмасмусен.

Муниси маҳзун баси ноком ўлубдур ишқ аро,
Бир замон айларга они комрон келмасмусен.

* * *

Очиб кел оразингни, токи базмимға чароғ ўлсун,
Кўруб парвона бу базмимни рашк ўтиға доғ ўлсун.

Висолинг жомидин кўнглумни саршори тарағ қилким,
Анга ҳажринг гаму андуҳидин бир дам фароғ ўлсун.

Равон қил сарвдек қаддинг, очиб гулдек узорингни,
Ки иқболим баланду базмгоҳим рашки боғ ўлсун.

Агар мен етмишам ўлмакка ишқингдин, дуом улдур,
Ки ҳуснинг ортибон, жонинг сенинг пайваста соғ ўлсун.

Забун эрмасмен ўтмоқдин ушотиб Кўҳкан янглиғ,
Йўлинг ҳар гарди гар олимда бир яклухт тоғ ўлсун.

Узоринг хўблуқ буржида хуршеди дараҳшондур,
Анга етмай заволи чашми бад андин йироқ ўлсун.

Лабинг обиҳаёти ком эрур, не чашмаи ҳайвон,
Аниңг ҳар қатрасига садқа юз мундоқ булоғ ўлсун.

Янгоғу ғабғабингға бандадурлар хўблар барча,
Агар симин сақоғ ўлсун, вагар худ ол янгоғ ўлсун.

Жафолар тортибон итганларингни гар талаб қилсанг,
Санга мен хастадин гоҳ-гоҳи бир сўроғ ўлсун.

Очиб зулфинг шамимидин димогимни муаттар қил.
Рақиб англаб бу лутфингни манға кўп бедимоғ ўлсун.

Ниҳони дардлар Мунисға етмиш ишқ аро, ёраб,
Даво бу дарди пинҳонига ул ширин дудоғ ўлсун.

* * *

То мен улоқиб дашти жунун сори чиқибмен,
Дил шўришидин ақл биносини йиқибмен.

Душман сўзига зулм ишида то илиқибсен,
Бедодинг аро оҳ чекардин ёлиқибмен.

Жуз рашҳаи ғам бўлмади мендин мутараашшаҳ,
То панжайи бедодинг ила ўзици сиқибмен.

Мунглашғали бир кимса топилмас ғаминг ичра,
Ҳамдард тамажносидин эмди ториқибмен.

Васлинг ҳарами сори мени бошла Хизрдек,
Ким ҳажр ғами бодиясида озиқибмен.

Йўқ носиҳи огоҳки, панди била очса,
Ғафлат момуқи бирла қулоқимни тиқибмен.

Соқий, қилибон афв гуноҳимни қадаҳ тут,
Мунис киби гар шайх сўзига илиқибмен.

* * *

Менки ишқинг тоши захмидин саропо доғмен,
Йўлинг узра поймол улғон қаро туфроғмен.

Дарди ишқинг бирла андоқ хўй этибмен мудом,
Соғлиқдин хаста, балким хасталиқдин соғмен.

Заъф хушк этган таним оҳим била ҳар ён борур,
Сарсар олида хазон етган қуруғ яфроғмен.

Ишқ ила топдим тудозу ғамдин оташ ичрамен,
Шамъдек бошдин оёқ ёнмоқлиқ учун ёғмен.

Менсизин бўстон боғи тозалиғ топмас, vale
Не насими бўстонмен, не баҳори боғмен.

Қон ёшим ерни қизил, кўкни қилур оҳим қаро,
Ишқ аро бу раиглар бирла ажаб саббоғмен.

Бордурур ҳар ҳол ила ишим менинғ саргашталик,
Дашт аро кирсам қуюнмен, сув аро ирмоғмен.

Үт ниҳон кўнглумда бошимдин равондур чашмалар,
Ишқ дашти узра Мунис турфа олий тоғмён.

* * *

Ваҳки билмон қайси захмидин сенга етмиш зиён,
Ким тушубсен бистари заъф узра мендек иставон.

Заъфарон очмиш менинг сориғ юзумдек раңждин,
Оразингким ҳусн гулзорида эрди арғувон.

Жон менга талх ўлса тонг йўқким, етибдур талхлиқ
Дардин оғзингғаким, бор эрди айни нўши жон.

Хар қачонким ингранурсен шилдати заъф ичра сен,
Мен чекармен дардин беихтиёр оҳу фифон.

Мен бу дардинг дафъиға ҳардам тасаддуқ қилғали
Сийму зар ўрниға жондин бўлмишам гавҳар фишон.

Қошларингким фитнада тоқ эрдилар даврон аро,
Ваҳки чин бетоблиғдин кўргузурлар ҳар замон.

Еткуруб ҳуснингға бот сиҳҳаҳт баҳори тозалиғ,
Гулшани умрингға, ёраб, бўлмасун ҳаргиз хазон.

Оразинг гул-гул очиб файзи шифойи ожили,
Арғувон бўлсун жамолинг боғи очғон заъфарон.

То кўруб Мунис бурунғидек жамолинг равнақии,
Ғуссадин ўлган тани зориға топсун тоза жон.

* * *

Узорингда нуре аёндур-аён,
Ки андин куну ой нишондур-нишон.

Бало ўқларин отфали жонима,
Ики эгма қошинг камондур-камон.

Рақибингдин ўлмас аён яхшилик,
Ки қавли-ю феъли ёмондур-ёмон.

Хаётимға зикри лабингдур сабаб,
Йўқ эрса тириклик гумондур-гумон.

Манга суд эрур суди ишқинг ғами,
Анинг ҳарна ғайри зиёндур-зиён.

Эрурсен гаҳи кўз, гаҳи жон аро,
Сенга бу ики ер макондур-макон.

Нечук ел эрур оҳи сардим менинг,
Жаҳон боғи андин хазондур-хазон.

Жигар бирла кўнглум қилиб қон ғаминг,
Ики кўз йўлидин равондур-равон.

Улус келса мендин фифонга нетонг,
Ишим кеча-кундуз фифондур-фифон.

Нетонг чиқмаса Мунис ул кўйдин,
Ки ул анда ғамдин омондур-омон.

* * *

Юзунгдур ҳусн буржидин тулуъ этган маҳи тобон,
Бўлурлар хўблар боқғоч анга анжум киби ҳайрон.

Эрур қаддинг ажаб сарви саҳиким, жилва қилғонда,
Санўбар қад санамлар бош қўярлар оллида ҳар ён.

Даҳонинг ғунчайдурким, табассум бирла очилса,
Хижолатдин тўкар туфроқ уза баргин гули хандон.

Гаҳиким нўши лаълинг васфиини битмак хаёл этсам,
Бўлур, бил; найшакар килким, давотим чашмаи ҳайвон.

Агар файзи каломингдин насими баҳравар бўлса,
Ул эсгон ер ғуборининг бўлур ҳар зарраси маржон.

Равон қил ғамза пайконин қуруғон жисми зоримға,
Ки оқизмоқ қуруқ ерларга ҳар ён сув эрур эҳсон...

Оқизди қон ёшимни балки лаълинг шавқида чашмим,
Тамошо қилки, бўлди шохи маржон анда ҳар мижгон.

Ниҳоли ҳоматинг ҳажрида Мунис ўйла нолондур,
Ки сарв устида ҳаргиз қумри ўлмас ул сифат нолон.

* * *

То фарақ топмоқ учун истар нигорим заъфарон,
Ишқ ранжи қилди оллида узорим заъфарон.

Жомаи заррин кийиб чиқмиш, мағар зоҳир қилур
Хотиримни қилғали хурсанд ёрим заъфарон.

Фам ҳужуми бирла сарғармиш юзум, гүёки мен
Бир дарахтименки бордур баргу борим заъфарон.

Сарғариб ишқ ичра чеҳрам ёр ани кўргач кулар,
Бу гулимни гўйё қилди баҳорим заъфарон.

Баски сарғармиш бари узвим ғами ҳижрон била,
Хоки кўйингға сочар қўйса ғуборим заъфарон.

Заъфароний майга андок хўй этибмен, соқиё,
Ким қилур бу дайр аро дафъи хуморим заъфарон.

Мунисо, бориб йигитлик, қорилиғ қилди асар,
Гул юзимдин зоҳир этти рўзгорим заъфарон.

* * *

Номангға тилар эсанг тар афшон,
Қил ёди рұхим била зар афшон.

Ешурғали оразинг қүёшин,
Ашқ этти күзумни ахтар афшон.

Күк сағұасида нужум әмастур,
Оқим анга бўлмиш ахгар афшон.

Тұтини хижолат айласун лол,
Шириң тилинг айла шаккар афшон.

Сүзда лабингу йигида чашмим,
Бордурлар икиси гавҳар афшон.

Ер арсаси бўлди Қарбалодек,
Тифингни чу айладинг сар афшон.

Бўлмас қафаси ғамингдин озод,
Қўнглум нечаким бўлур пар афшон.

Оlam юзин айлади Хўтандек,
Чун сунбилинг ўлди анбар афшон.

Мунис қошидин қочинглар, аҳбоб,
Ким оҳи анингдур озар афшон.

* * *

Оразинг ҳижрони бағрим айламиш ул навъ хун,
Ким борур кирпикларимдин ҳар дам ашқи лолагун.

Бодаи васлинг таманносида қон йиғлаб мудом,
Қосани синдумиша, минони айлаб сарнагун.

Давлати дийдоринг айлар орзу кўнглим, валек
Найлайинким комиға еткурмас они даҳри дун.

Эй пари, савдойи ишқинг тушса ҳар ким бошиға,
Қилмайин қўймас ани саргаштаи дашти жунум.

Лаъли сёробингни қил гавҳар фишонким, шармдин
Лаълу гавҳар баҳр ила кон ичра қолсунлар забун.

Лола эрмас дашт ароким холи рухсоринг ғами,
Лахта-лахта тўқмиш айлаб доғлиғ кўнглумни хун.

Ҳар замон раҳм айлаб аҳволимға боқ, эй нозанин,
Ким ғами ишқинг қилур ранжимни кун-кундин фузун.

Жилва қилса қоматинг боғ ичра раънолиғ била,
Сарви мавзундин олур қумридек орому сукун.

Орзуманди висолингдурмен, аммо бўлмади
Бахти гумроҳим меенинг ул сори бир кун раҳнамун.

Нотавон Мунис жамолинг кўргали Фарҳоддек,
Тирноғи бирла қозар ишқинг аро юз Бесутун.

* * *

Хануз васлинг аро ком топмайин даврон,
Ичурди кўнглума хунобаи ғам ҳижрои.

Агарчи лутф ила қилдинг менга видоъ, аммо
Етиб фироқ мени қилди ер била яксон.

Чу сен борурға қошимдин хиром кўргуздинг,
Қилиб видоъ менга тутти йўл санинг била жон.

Кўзум баҳори жамолинг била эди гулшан,
Юзунгдин ўлғали маҳрум анга етушти хазон.

Хануз бодаи васлингдин ўлмайин сархуш,
Насибим айлади соқийи фурқатинг қаро қон.

Муродима янги етганда номурод этди,
Мени мухолафати даҳру инқилоби замон.

Бу борғонингдин агар келмасанг яна қайтиб,
Маҳол Муниси зоринг тириклиги, эй жон

* * *

Тилим очилса бори аъзодин,
Айта олмон санамим бедодин.

Йўқтур анда чу вафодин асари,
На умид этғамен ул раънодин...

Ҳар неча арзи ниёз этсам анта,
Ўлтуур ноз ила истиғнодин.

Кўр на вайронлиғ эрурким, ҳижрон
Қўпорибдур тарбим бунёдин.

Ишқ маҳв айлади андоқ мениким,
Бил вужудим нишонин Анқодин.

Айни фарёд дуурур кўнглум, лек
Эшитурга киши йўқ фарёдин.

Чархи мину ғами кўнглумга гириҳ
Солмиш, эй муғ, ани оч, минодин.

Ваҳ не бераҳм эрур ул қотил,
Ки дами қилмади Мунис ёдин.

* * *

Хилъатини қилмиш ул чобук миниб ашҳаб қаро,
Айлагандек чарху тундин ой түн, маркас қаро...

Ул юз узра холи мушкинлар тушубдур турфадур,
Ким қамарға ҳар сори қилмоқ қирон кавкаб қаро.

Партав афзодур жамолингға қаро зулфинг, бале,
Шамъ равшанроқ бўлур ҳар неча бўлса шаб қаро.

Қосидо, мактаб сари номамни элтиб айт алға,
Ким асиринг номасиға, эй маҳи мактаб, қаро.

Ул қуёш етгач манга зулфин чекар рухсорига,
Толиимни қўйма мундоқ жовидон, ёраб, қаро.

Зулм ўтии, эй шоҳ, ёқма халқ ароким, ногиҳон
Қилмағай ул шуъла дуди рўзгоринг қап-қаро.

Амр тақлиди кишига тийара диллик еткуурур.
Кўрки, қилди кўп кўнгулларни маҳи нахшаб қаро.

Истасанг кўнглунгни оқ, Мунис, аморат тарки тут,
Ким ани хотам юзи янглиғ қилур мансаб қаро.

* * *

Ашк хун, рухсор зарду дил ҳазин, толиъ қаро,
Дард гуногун, фалак дун, ахли даврон бевафо.

Жон ғамин, хотир мушавваш, ақл мағқудул-асар,
Хажр қотил, ёр ғофил, ишқ ғолиб боржо.

Захм муҳлиқ, тиіри ғам парсон эрур, роми фалак,
Заъф муставли, бадан мажруҳ эрур, марҳам фано.

Дүст бепарво, күнгүл ошуфтау душман қавий,
Мұддаий күп, таъна бисёру жафокор ошно.

Хам ҳаво бөрдур самуми оху ҳам сүз ашк,
Мазраъ оғат, шохи нахли умр бенашьу намо.

Ер ҳамсұхбатлигидин токи айрилдим, эрур
Ҳамдамим ранжу ано, ҳамроз ғам, маҳрам бало.

Қишвари меңнат шаҳименким манга бөрдур мудом,
Бошға сочқан хок тоғу тахт эски бүрә.

Масқаним хоки мазаллат, бистарим хори тааб,
Тұъмам андуху надомат, ишратим тутмақ азо.

Мажлисим кайғы, майим хүни жигар, жомим фироқ,
Лекин, эй Мунис, бу ҳангом ичрадур соқиі қазо.

Истасанг сайр учун, эй дилбари зебо, саҳро,
Кўнглума келки эрур турфа мусаффо саҳро.

Етти саҳроға магар файзи баҳори ҳуснинг,
Ки эрур боғи эрамдек чаман оро саҳро.

Келу саҳроға хиром айла баҳор осоким,
Кўкариб сабзалар ўлсун тараб афзо саҳро.

Сайри саҳро кеторур занги қудурат дилдин,
Мундин аксар эди маъвойи Масиҳо саҳро.

Ул қадар шўри жунун воқиъ ўлур кўнглумаким,
Вусъати бирла бўла олмас анга жо саҳро.

Гоҳ тоғ ичраву таҳ шаҳрдадур ошубим,
Мени мажнуннинг эмас манзили танҳо саҳро.

Доғлиғ кўнглум ўлуб, қон тўкулур кўзлардин,
Кўр не янглиғ очадур лолаи ҳамро саҳро.

Ўтти Мажнун киби кўп телбараган ишқ эли, лек
Топмади мен киби бир бодия паймо саҳро.

Оҳи тоғларни йиқар, ашки иморатларни,
Ер юзин охир этар Муниси шайдо саҳро.

* * *

Сен яқо чок отланиб, ағёр ила, эй маҳлиқо,
Мен йироқдин рашқ илги бирла йиртармен яңо.

Оразингдур ҳусн гулзори, тилармен тенгридин,
Ким анга бергай баҳори лутфдин ранги бақо.

Телбараб, күөнг аро ҳар ён югурсам тонг әмас,
Ким әрүр комимки топсам итларингға илтиқо.

Буки оламни тенгиз құлмиш иҳота гүйе,
Ким анга гирён күзум сар чашмасидиндер сақо,

Құрқадурменким фалак узра малакни ўртагай,
Баски охым шуъласи ишқингда топмаш иртиқо.

Оби гавҳардек сафодин ўзгани зоҳир құлур
Ҳар кишиким жавҳари зотидадур мавжи нақо.

Үйла дунә дүстлик рафъи муруват айламиш,
Ким инисиға қилич бир фулс учун тортар оқо.

Майкада дафъи ғам айлар, келтуур ғоз қайғы
шайх,
Хоки даргоҳи куништ ўл, құлма азми хонақо...

* * *

Давлатинг боридадурлар барча олам ошно,
Қайтгач давлат жаҳонда топилур кам ошно.

Үйла бекаслик мени^н маҳзунға топмиш дастким,
Бир киши йўқдур манга жуз кулфату ғам ошно.

Баски даврон хоҳиши бегоналиғ солмоқфадур,
Бир-бириға бўла олмас иккى ҳамдам ошно.

Кимки бўлди ошно ёт айлади бегоналиғ.
Топмадим бу давр аро бир аҳди маҳкам ошно,

Гар вафо бўлса парида бўлғай эрди, кўрмадим,
Бўлдилар ҳар нечаким авлоди одам ошно.

Ҳажр ранжидин ўларга етмишамким, кўрсалар
Ҳолима тутғай азо бегона мотам ошно.

Ишқ аро ул навъ эрур ваҳшат мени мажнунғаким,
Узгани демай бўла олмас кўнгул ҳам ошно.

Дард чекмақ, ашқ тўқмак ишқ элига хосдур,
Ҳар кўнгулга дард, ҳар кўзга эмас нам ошно.

Мунисо, даврон ғами бегона бўлса тонг эмас,
Ким сенга бўлмиш бийик донишвар Акрам ошно.

* * *

Ярам қон бөгламиш тиғингра айлаб орзу пайдо,
Ақиқ оғзига олмиш айлай олмай ташна сув пайдо.

Баҳори ишқ бүйидин димоғим то муаттардур,
Еўлубмен телбау атфол изимда кў-бакў пайдо.

Саропо дор ўлурмен жоладек ғам ёғдуруб тошлар,
Замони бўлмасанг кўз боғида, эй лола рў пайдо.

Гадоийи васлмен кўюнг аро фарёдким бўлмас,
Тараддувлар қилиб мақсад саридин бир қопу пайдо.

Кўнгул кўзгусига жисминг кулидин бермайни сайқал,
Мурод очмас нурин ҳар неча қилсанг жустужў пайдо.

Висолин сурмасин жоми вафо ичра эзиб тутғил,
Бўлурму тобакай мендин садоий ҳой-ху пайдо.

Ниҳон элдин юруса Мунис эрмастур таажжубким,
Эрур ҳар соридин юз минг рақиби тунд хў пайдо.

* * *

Турфа буким заъфдин жисмим тутуб ер хок аро,
Оташин оҳим дамо-дам ўт солур афлок аро.

Абр аросидин кўрунгандек эрур меҳри мунир,
Кўринур ҳар дамки жисминг тўнга тушгач чок
аро...

Дарди ишқинг ҳар кишига етса они ўлдуур,
Гўйёким заҳрдур мамзуж ул тирёк аро.

Жисм аро ишқинг ғами бирла сўнгаклар ўртанур,
Куймайин қолғайму ўт тушса хасу хошок аро.

Беқарор ўлмиш жунунийлар каби кўз мардуми.
Бехуд ўлсун, эй парий, кир дидай чамнок аро.

Дўстлар, осон эмас қошимға келмакким, эрур
Даврими тутғон сиришким қулзуми кўлок аро.

Даҳр золидин ситам кўрсанг талоқ айлаб ани,
Раз қизи юзига тузгил базми тоқи ток аро.

То мусаххар айладим сўз бирла маъни кишварин.
Шоҳмен, эй Мунис, аҳли донишу идроқ аро.

«Алиф»дур равон қомати жон аро,
Недур жилванг, эй сарв, бўстон аро.

Жафову ситам фаннида кўрмадим,
Ул ой янглиғ устод даврон аро.

Жаҳонға солур эрди шўр, ўлмаса
Кўнгул қайди зулфи паришон аро.

Тишу лаъли ёдини қилмиш эдим,
Ер этти кўз ашк, кўнгул қон аро.

Тутуб олмада дона янглиғ макон
Кўзум мардуми ул занахдон аро.

Югуур рикобида қон ҳар тараф,
Агар солса отини жавлон аро.

Фалак қилди ҳазар, гарчи ҳоло эрур
Шаар банди занжири афтон аро.

Бўлур муғча Фарҳоду Мажнун қачон
Ўтуб умри кўху биёбон аро.

Килур Мунис изҳори девоналиғ,
Нетонг сиғмаса дашти имкон аро.

* * *

Рұх парвар лаълинга руҳи равонимдур фидо,
Жонфизо шириң сўзингға хаста жонимдур фидо.

Ваҳки ғамзанг хайли торож айлади бору йўқим,
Эйки қошу кўзларингға хонумонимдур фидо.

Зулфи мушкининг камандига эрур кўнглум асир,
Чашми бермордингға жони нотавонимдур фидо.

Ҳайф эрур әлга ниҳону ошкоро шафқатинг,
Эйки саңга ошкорову ниҳонимдур фидо.

Мўнча ҳижрон шиддатии қилмоқ манга рўзи педур,
Лаҳзаи васлингға умри жовидонимдур фидо...

Дарди ишқингға эрур ҳам жавҳари жоним нисор,
Ҳам йўлингға кўнгул отлиғ бўстонимдур фидо...

Нега Мунис сори келмассен хироми поз илл,
Қадди хуш рафторинга назми равонимдур фидо.

* * *

Жамол бурқани оч бир дам, эй малак сиймо,
Етушсун аҳли вафо тиіра күзлариға зиё.

Бақо тиласең агар давлати камолингға,
Фарнбларға вафо айлаб ол ҳамиша дуо.

Рақіб боис әрүр тиіра рұзгоримға
Саводи зулфидек ўлса нетонг узори қаро.

Тариқи ишқ аро бир-иқи гом қўйсанг эли,
Мұнинғдек этмас әдинг ошиқингни хор асло.

Қўнгулни ҳар неча асралай десам рамида бўлур,
Рафиқим ўзга нечук бўлғуси фироқим аро.

Нисор этармен аёқингға ашқ гавҳарини,
Итииг агар кўзум оллида бўлса жилванамо.

Жамолинг этма намоён рақиблар қопида,
Жунун аро манинг ўлмаклигимни кўрма раво...

Нуқуди умрини Мұнис кетурмиш, эй соқи,
Нега тааллул этарсең тутарда бода анго.

* * *

Ерни күрдүм қизил түни била ағәр аро,
Үйлаким очағай юзин гул зеб бирла хор аро.

Лаҳза-лаҳза ёғдуруб санги бало бошимға рашк,
Қолмади жон бирла күнглум бу тани афгор аро.

Ишқи ичра дарди ишқ андоқ заиф этмиш мени,
Күрсалар ўлмиш дегайлар бир неча бемор аро.

Айш этар эрди күнгүл рухсори бирла, қылди банд
Шаҳнаи шавқи тутуб ул зулфи анбар бор аро.

Мүмкин эрмаңтур қутулмоқ инсу жоңға ўлмайин,
Тиғ чекмиш икки жаллод ул ики хунхор аро.

Даҳри дун ичра фалакнинг ҳодисотидин агар,
Эйки амнистар эсанг кир кулбай хаммор аро.

Бергали Мунис күнгүл ул зулфу қадға истамас
Сарв ила сунбул тамошосини бу ғулзор аро.

* * *

Доми зулфу донаи холингға бўлғач мубтало,
Чарх қилди хотирим ошуфтаву баҳтим қаро.
Ҳар неча кўз қатрарез ўлди булутдек, оҳқим,
Очмади уммид вардин шоҳсори муддао.

Ғам кулидин қилди сайқал ишқ кўнглум кўзгусин,
Гар малул ўлсанг нетонг боқғоч анга, эй дилрабо.
Дарди ишқ ойирди ўзлукдин кўнгулни заъф ила,
Гўйё бу мисни зар айларга улдур кимиё.

Ашк оқиб ҳар дам яқиндурким оқорғай кўзларим,
Эй сабо, келтур аниңг жавлонгаҳидин тўтиё.

Ваҳки кўнглум бўлди ғам даштида мафқудул-асар,
То белу оғзинг хаёли ҳажридин чекдим ано.

Не ажаб ишим рукуъ ўлса, ерим меҳробким,
Лида қошинг тоқи нақши жилвагардур борҳо.

Онсиз ўлсам лол, қилманглар таажжубким, бўлур
Топмаса булбул навоий васли гулдин бенаво.

Бўлса гар ҳуснинг тамошоси мұяссар ногихон,
Истарам ҳар тук тубидин бўлса юз минг кўз манго.

Яхшилар базми ёмонларға муассир тушмади,
Кўрки хат бордур қаро ҳар сори оқ авроқ аро.

Кутқар ўзни май ичиб дайр ичра аҳли ҳуш бўл,
Недурур масжид аро бўлмоқ гирифтори риё.

Яхши от қозғонки, учмоқ истаса руҳинг сенинг,
Гарчи бу фони аро бўлғунг фано, топғунг бақо.

Мунисо, же тийралиқдурким қилурсан ҳажригин,
Жим аниңг базмида назминг машъали ёймиш зиё.

* * *

Күлбамға құй қадам, әй дилрабо,
То қиласай жавҳари жоним фидо,

Мубтало бүлди күнглум зулфишга,
Үйлаким домиға қүш мубтало.

Топса васлинг күнгүл тортар ағғои,
Гулни күргач чекар булбул шаво.

Олди ақлим фироқинг меңнати,
Келтуруб бошима юз минг бало.

Хажр аро бүлмишам махзун баси,
Соқиң, эт лутфи жоми ғамзадо.

Синди күнглум фифон күз тутмаким,
Мүйи чиңий қилур дағъи садо.

Мунисинг ҳолига раҳм этмасанг,
Кимга үл дардини айттур яно.

* * *

Менга бори ишқинг фузун бўлдило,
Бу бор остида қад нигун бўлдило.
Хуснинг ҳажрида дафъи ғам қилғали,
Сумурган майим бодаи хун бўлдило.
«Алиф»дек қадинг ёдида ғам чекиб,
Қадим ҳайат ороий «нун» бўлдило.
Узоринг фироқида қон йиглабон,
Кўзумининг ёши лолагун бўлдило.
Баҳори ғами ишқ ўлуб файзбахш,
Кўнгул бўстони жунуни бўлдило.
Дема, менча Фарҳодниким, мақом
Менга ғам, анга Бесутун бўлдило.
Очиб чеҳра комимға еткурки, жои
Менга онсиз асрү забун бўлдило.
Лабингдин бўл ўлганга муъжизнамо,
Кўзунг офати элга фусун бўлдило.
Ливосидур оҳим бало хайлиниң
Дема ул фалакка сутун бўлдило.
Ҳар овораким қўйинигга топти йўл,
Фироқ офатидин масун бўлдило.
Жаҳондин муроди мұяссар бўлур,
Жаҳон ичра ҳар кимки дун бўлдило.
Алабгоҳи улфат сари, шукрим,
Менга толиим раҳнамун бўлдило.
Нетонг бўлса Мунисға ушиюқ асир,
Ки ишқ ичра ул зуфунии бўлдило.

* * *

Гоки күнглум бўлди сен ширин лиқоға мубтало,
Кўҳкандек бўлмишам кўҳи балоға мубтало.

Лйлар аҳволи табоҳимдин бало ҳам эҳтиroz,
Бўлмасун, ёраб, бало мен мубталоға мубтало.

Мен киби тушгай жафо зиндони ғам қайдира
Бедиликим бўлса сендеқ бевафоға мубтало.

Зулфинга ҳуснинг таманиоси била бўлдим асир,
Ганж савдосидин ўлдим аждухоға мубтало.

Чарх ҳажридин мусибатлар манга рўзи қилиб,
Ўлмай ўз ҳолим учун қилди азоға мубтало...

Мубтало бўлдум сангову айладинг бегоналиғ,
Бўлмасун бир кимса сендеқ ошиноға мубтало.

Бу замона аҳлидин қилма вафо уммидким,
Бу жиҳатдин бўлмишам мен юз жафоға мубтало.

Ҳалқаиким тузди зоҳид бир неча жоҳил била,
Ҳалқа эрмаским, бўлур доми риёға мубтало.

Чархдек саргаштаю туфроқ кибидур хоксор,
Муниси зор ўлғали сен дилрабоға мубтало.

* * *

Ҳар қачон, жонон, мени кўрсанг қошингни читма кўп,
Қаҳру кин изҳори бирла хотирим оғритма кўп.

Басдур улким, ишқ дарди бирла кўп озурдаман,
Сен ҳам озоримга бел боғлаб мени инжитма кўп.

Шавқдин етдим ўлар ҳолатга кел бошим уза,
Чунки келдинг бир замон ўлтур қошимда кетма кўп.

Йўлунг ўзра гард эрур хоки таним ғам тошидин,
Қетмасун ул гард учуб ҳар ён онинг секратма кўп.

Раҳм этиб васлинг шароби бирла сархуш қил мени,
Ютдуруб хуноби ҳижрон жонима жавр этма кўп.

Гоҳ, гоҳи оразингға рухсати наззора бер,
Қўзларимни қийри ҳижронинг била беркитма кўп.

Итмишам оворалиғ даштида ҳажринг зулмидин,
Не бўлур топиб десангким, Мунисим, сен итма кўп.

* * *

Ийд субҳидин счук жабҳанг ҳумоюнроқ эрур,
Оразинг кун сафҳасидин тоза мазмунроқ эрур.

Боғбон сарвии кўп арз этмасун олланғдаким,
Бегумон аидин қадинг шамшоди мавзунроқ эрур.

Даргаҳинг тупроги бўлмоқ истарам, не шоҳлиғ,
Даҳр аро аидин маңга бу давлат ағзуироқ эрур.

Соҳир икки кўзларингким, даҳр элии тасхир этар,
Сиҳр ишида бир-биридин соҳиб афсуироқ эрур.

То ҳилол этти қошинг оллида саркашлиқ аёи,
Тоби хижлатдин таши хам, ооши вожунроқ эрур.

Офтоби оразингдин кимки кўз равшан қилур,
Ахтари масъудроқ, иқболи маймунироқ эрур.

Равзай ризвон қачон кўйингча бўлғайким, мудом
Рифъат ичра ул баси аълову бу дунроқ эрур.

Жомай гулгун била то кўзга бўлдинг жилвагар,
Жома торидин мижам ҳар тори гулгуироқ эрур.

Айла васлинг жоми бирла жону кўнглум шодким,
Ул эков бир-биридиц ҳажрингда маҳзунроқ эрур.

Нашъа паймоийи карам қил жонима мишият қўюб,
Неча қилсанг лутф бу бечора мамиунироқ эрур.

Гарчи мажниун эрди Мунис шўхлар савдосида,
Лек эмди сен пари ишқида мажниунироқ эрур.

* * *

Маст чиқиб ул пари ҳар сори жавлон қилур,
Жонларини телбараб даҳр эли қурбон қилур.
Хуси тамошосиға берса ижозат агар,
Чарх уза хайли малак кўзини ҳайрон қилур.
Мумкин эмас юзиға субҳи баҳор ўҳшамоқ,
Файзи жамоли аниңг даҳрни бўстон қилур.
Дўст ғами кунжини асралмоқ истаб кўнгул,
Сайли бало бирла ул ўз-ўзи вайрон қилур.
Давлати дийдориға етмаганидин кўзум,
Ашк тўкуб ер юзин ғарқан тўфон қилур.
Раҳм қилиб келмади мени сори юз ноз ила,
Ўзга тараф қоматин гарчи хиромон қилур.
Забт эта олмас ўзин кўзгу аниңг оллида,
Гар юзи хуршедини элга намоён қилур.
Улки аниңг кўйининг тупроғини тож этар,
Мамлакати ишқ аро чарх ани султон қилур.
Жавру жафодур иши ошиқиға субҳу шом,
Кўрки кўзум йиғласа лаълини хандон қилур.
Ул бут агар кулбама кўйса қадам, кўзларим
Сочиғ учун ашкини гавҳари ғалтон қилур.
Билма баробар манга ишқда булбулниким,
Мен киби булбул қачон иолову афғон қилур.
Лутф агар этса нетонг Муниси мискиниға,
Қим тилабони лутфиини садқаси юз жон қилур.

* * *

Чун уйидин келгали мен сори жононим чиқар,
Айлаб истиқбол анинг ўтрусиға жоним чиқар...

Бўлғил, эй идбор шоми зулмати, овораким,
Машриқи иқболдин хуршеди рахшоним чиқар.

Жойиким ташриф келтурса нисор ўлмоқ учун,
Дуржи чашмимдин гуҳардек ашки ғалтоним чиқар.

Офтобим чеҳрасин ёшурди то абри ниқоб,
Раъду барқ әрмас фалакка ўтлуғ ағфоним чиқар.

Ингласам ашк ўрнига хуноба тўкса кўз нетонг,
Ким гузори шавқ ила бағрим эриб қоним чиқар.

Мунисо, сўз тифидиндurmён ҳарифи сағ шикан,
Кимса йўқтурким бу ишда марди майдоним чиқар.

* * *

Ел била бошингға чун зулфи паришон эврулур,
Үтлүғ оҳим дуди хуршед узра ҳар ён эврулур.

Тифи нозинг ўйла бўлмиш даҳр аро хунрезким,
Ҳар қаён наззора қилсан кўзума қон эврулур.

Ошкоро эврула олмас рақибинг хавфидин,
Бу жиҳатдиндур кўнгул бошиға пинҳон эврулур.

Кўрсалар ҳуру пари садқанг бўлурлар шавқ ила,
Эй малакваш, бошинга ёлғуз на инсон эврулур.

Нотавон ошиқларинг туфроғидур истар сени,
Буки кўкка чирманиб гарди биёбон эврулур.

Бир қуёшға мен киби вола бўлубтур гўйё,
Лаҳзаи ором тутмай чархи гардон эврулур.

Оразинг шамъиға равшан айласанг май тобидин
Бошинга парвонадек хуршеди рахшон эврулур.

Бода давронин ғанимат англағил, эй зуҳдким,
Бермайин фурсат нафас олғунча даврон эврулур.

Мунис аҳволин сўрарға келсанг айлаб илтифот,
Гоҳ қурбонинг бўлур кўнглум, гаҳи жон эврулур.

* * *

Юзунгким ҳусн буржи узра хуршеди дарахшондур,
Анга боқғон киши ойинадек албатта ҳайрондур.

Аён қилсам агар оҳи чекиб ўртар жаҳон аҳлин,
Юзунг ҳижронидинким шуълалар жонимда пинҳондур.

Қиёмат жилва қаддинг нори бўстанидадур сарви,
Насими фитна таҳрики била ҳар ён хиромондур.

Бафодин ваъдалар айлаб бириға етмадинг, билдим
Ки аҳли ҳусннинг аҳду вафоси барча ёлғондур.

Балолар ҳар нигоҳинг фитнасидин қўзғолур юз навъ,
Ўлус қатли учун чашми сиёҳинг турфа фаттондур.

Жамол аҳлиға йўқ ҳадким, қошингда жилва қилғайлар,
Қуёш оллида анжум арзи ҳусн этмак на имкондур.

Эрурсен турфа золимким, санга қилмас асар ҳарғиз,
Агарчи нолишимдин барча олам аҳли нолондур...

Хироминг ким қиёмат қўзғалур андин жаҳон ичра,
Аннинг ошуви ошиқлар аро ҳар ён намоёндур.

Висолинг шаҳдидин кўнглумга ширин комлиғ еткур,
Ки ул ғам соғаридин талх коми заҳри ҳижрондур.

Отарсен новаки нозу урарсен ханжари бедод,
Еале ҳар бири бағрим қонидин бир шохи маржондур.

Жаҳон аҳлиға сен, жоно, адову хулқи хуш бирла,
Сенингдек қайси бир дилбар жаҳон аҳлиға жонондур.

Ҳавойи завқи ишқинг токи Мунис бошиға тушти,
Жунун даштида Мажнун алоҳону аломондур.

* * *

Сенсиз, эй тул, турфа аҳволи харобим бордур,
Оҳдек сўз, ашк янглиғ изтиробим бордур.

Оташин чеҳранг ғамидин нотавон жисмим била,
Ўтға тушган қил киби юз печ-тобим бордур.

Бода ичсанг менсизин айлаб муҳайё базми айш,
Сенсизин ғам суҳбатида қон шаробим бордур.

Эй қуёш юзлук санам, сенсиз у uom топмас зиё,
Моҳвашлардин агар юз офтобим бордур...

Жаннати васлингға еткурким, ҳужуми дард ила,
Дўзахи ҳажринг аро турлук азобим бордур.

Ёр дардимдин савол этсанг камоли заъфдин,
Айта олмай бирни гарчи юз жавобим бордур.

Қон ютуб бехуд бўлурмен фурқатинг андуҳидин,
Ишқ авторида мундоқ хўрду хобим бордур.

Дафтари ишқ ичра, Мунис, кўпдуур мазмун, вале
Жон вафо йўлида бермак интихобим бордур.

* * *

Меҳри жамолинг шавқидин күнглумга тушти изтиор
Албатта айлар заррани хуршед жазби бекарор.

Хуснинг чароги партави жон шавқини қилди қавий,
Кел, эй парилар хисрави, садқанг бўлай парвонавор.

Масти майи ишқ ўлмишам, дарду ғамингдин ўлмишам
Шавқингда аъзо юлмишам мажнунлиғ айлаб ихтиёр.

Ҳар дам ошиб ортар ғамим ҳажрингда ўлғоч мотамим
Бўлсанг агар сен ҳамдамим не ғам бўлур, не дард ёр

Суратда топмай ашҳабинг кун бўлди хоки даргаҳинг,
Ой кимдур ўлғоч оғаҳинг ким бўлмағай ул шармисор.

Фарёду оҳимдин магар йўқтур санга, эй жон, зарар,
Қўймас эдинг билсанг агар мундоқ мени зору низор.

Айларда сайри бўстон рухсоринг очиб ҳар қаён,
Булбул берур олингда жон, айлаб зарини гул нисор.

Жавлон қилурда ҳар сори кўрмиш жамолингни пари,
Хижлат била андин бери бўлмас назарга ошкор.

Утлуғ юзунг наззораси бўлди ғамимнинг чораси,
Орий, қуёш рухсораси зулматни айлар тору-мор.

Нетти мени, эй моҳ рў, васлингдин этсанг ком жў,
Ким жондадур кўп орзу кўнглумда беҳад хорхор.

Мунис бўлуб ҳайрон сенга, жонин қилур қурбон сенга,
Бас фарз эрур, эй жон, сенга бермак анга васлингта бор.

* * *

Қүёшким даҳрда нуру сафо ондин намоёндур,
Жамоли олам оройингға ул бир қашми ҳайрондур.

Хизр сарчашмасиким тиргузур элни зулолидин,
Лабинг зулмоти ҳажри ичра қолғон зору гирёндур.

Қадингким жилвасининг руҳлар бўлмиш гирифтори,
Алифдур жон аро ёхуд ниҳоли боғи ризвондур.

Хиромон қоматинг шавқидаким оҳи чекар кўнглум,
Ливоий лашкари ғам ё сутуни чархи гардондур.

Юзунгда холи мушкинлар эмаским мардуми қашмим,
Жамодинг шуъласи бирла эриб ҳар сори томғондур...

Қуруб қолмиш ўтундек жисмим андуҳи фироқингдин,
Агар ёқмоқ тиласен они васлинг ўтидин ёндур.

Хадангиким мижангдин шаст бердинг кўнглум айлаб
қасд,
Ҳаётим истасанг чекма аниким жисм аро жондур.

Тилаб манзууринг ўлмоқ Мунис ўлмиш яъс ила маҳзун,
Нигоҳи бирла шод этким асири дарди ҳирмондур.

* * *

Юзинг сипеҳр жамоли узра офтобдуур,
Улусға зарра киби андин изтиробдуур.

Нечукки маънийи нозикда фикр ўлур бежон,
Хаёли зулфинг ила жонда петчтобдуур.

Күнгүл бузулди чу ишқингға бўлди хос, бале,
Шаҳики золим эрур, мулк ачиға харобдуур.

Замона гулшанидин топмадим гули як ранг,
Магар баҳориға кайфияти инқилобдуур...

Не айб Мунис агар ғам ебон борур ўздин,
Ки ахли ишқға бу навъ хўрду хобдуур.

* * *

Дөғики юзинг фурқатидин жоним ародур,
Андин қаро қон дийдаи гирёним ародур.

Коғир күзинг ўқ чеккали қасдимға мижадин,
Юз шўр менинг кишвари имоним ародур.

Кўнглимни ул ойдин сўрадим, деди кулумсуб,
Жамъ ўлки, сари зулфи паришоним ародур.

Ҳар ким эшитур бехуд ўлур навҳалар айлаб,
Бисёр асаре нолаву афғоним ародур.

Меҳнат тоши зарбидан ушолғон сўнгакимдур,
Гардики бузуқ кулбаи эҳзоним ародур.

Бир шуъладурур оҳим ўтидин алам урғон
Ҳар мисраи жонсўзки девоним ародур.

Мунис жигари ичра нашаст айламиш, эй шўх,
Тийри мижанг андоқким алиф қоним ародур.

* * *

Юзунгда буки мушкин холлар ҳар ён намоёндур,
Қизил гул сафҳаси узра магар анбардин афшондур.

Ваё фирмавс гулзорида шабнам ўрниға ҳар ён,
Де: зулмат акси тушган қатра-қатра обиҳайвондур.

Ваё хуршед ила айлаб қирон масъуд ахтарлар,
Топибдур эҳтироқ ул важаҳ бирла тийра ҳар ёндур.

Ваё очиб баҳори ҳусн тарфи лолазор анда,
Муанбар доғлардурким бори зеби гулистондур.

Ваё раммол иқболим урада толиим рамлин,
Қизил коғазға мушкин нұқталар ҳар сори қўйғондур.

Ваё арзи жамол айлар чоги ҳар сори ёпушғон,
Гули рухсоринг узра мардуми ушшоқ ҳайрондур.

Юзу холингни васф айларда Мунис тўқти ашк андоқ
Ки андин шавқ оташгоҳида осори борондур.

* * *

Раҳм қилғил ҳолима, эй сарв қадди гул узор,
Ким әрурмән булбулу қумри киби ишқингда зор.

Хусни олам сүзинг андоқ шамъ әрурким, руҳлар
Үртандурлар әврулуб бошинг уза парвонавор.

Маҳв қил юзинг очиб хуршеди олам тобни,
Ким юзунг шавқида улдур зарра янглиғ бекарор.

Тарк қил дер носиҳи нодон менга ишқинг, агар
Қўрса ҳуснингни бўлур деган сўзидин шармисор...

Лолаи садбаргдек бағрим менинг юз порадур,
Қўйғали ғам доғин айлаб тифи ишқ они фигор...

Ҳар жафойиким қилурсен жонима хушроқдур,
Андин, эй жонким, вафо қилғайсен элга ошкор.

Жилва берсанг қаддингга боғ ичра руҳсоринг очиб,
Сарв ўлур оллингда ҳам, гул йўлинг узра хоксор.

Истасам мен базми васлинг ичра ичмак жоми айш,
Сен берурсен заҳри ҳижрон бирла юз ранжи хумор.

Налайинким, ҳар неча арз этса Мунис ҳолини,
Қўргузурсен юз жафо бириға қилтмай эътибор.

* * *

Хилъати гулгун кийиб то чиқдинг, эй насрин узор,
Лол этар булбулни чексам нолаи беихтиёр.

Даҳр боғида қадингдек навниҳоли топмадим,
Ҳар тараф, эй сарв, истаб тутмайин бир дам қарор.

Үт солиб эл кўнглига ўтлуғ юзинг, ҳар лаҳза мен,
Турфа буким, оҳлар чексам бўлур зоҳир шарор.

Юз гириҳ кўнглумга солғоч зулфи пур тобинг санинг,
Доғларким зоҳир этти, тийра бўлди рўзгор.

Қошларинг ёйиға қурбон бўлмоқ истар кўнгул,
Новаки мижгони тезинг бирла то бўлди фигор.

Васлинг истармен, vale мумкин эмастурким санга,
Ҳам ғурури ҳусн бордур, ҳам эрур ағёр ёр.

Ерлиғдин келтуруб ташриф, аёғинг гардидин
Тўтиё солким, ёшармиш дийда тортиб интизор...

Нола то қилди ғамингдин Муниси ошуфта ҳол,
Беғам эл кўнгли бузулди, кўзи бўлди ашкбор.

* * *

Агарчи чашмаи ҳайвон суйи жон бахш төглиғдур,
Вале муъжизнамо лаълинг зулолидин ўётлиғдур.

Ажаб бегонаваш ноошно маъшуқдурсенким,
Санга иш ошноға ғайрлик, ошиқға ётлиғдур.

Мени мажнун бериб жон нақдини бормен харидори,
Агар васлинг матои ул пари рухсора ётлиғдур.

Ҳавойи ишқ аро кўнглум қушидурким қилур парвоз,
Саропо тийри шавқинг парлари бирла қанотлиғдур.

Эрур дунё бисоти турфа майдоники, келганлар
Борурлар барқдек хоҳи пиёда, хоҳ отлиғдур.

Қиши улдур насабдин урмаса дам, бўлса соҳиб файз,
На суд андинки, гар қўнгротлиғ ёхуд қиётлиғдур.

Кезар Мунис маломат кўчасида бўлғали ошиқ,
Биҳамдиллаҳки, ул бадномлиғда яхши отлиғдур.

* * *

Май тобидин, эй шўх, юзингким қизорибдур,
Ўт жонға солиб, шуъла дамимдиң чиқорибдур.

Хуснинг била ой баҳс қилиб эрди, кўр эмди,
Ким доғи хижолат била юзи қарорибдур.

Мужгонинг эрур ханжари хунрез, фифонким,
Фамзанг келиб онинг била кўксимни ёрибдур...

Жавлонагаҳинг ичра қиличинг ўлтуриб элни,
Қон сели ўлукларни хасингдек кўторибдур.

Ул холи сиёҳики жамолингға бериб зеб,
Онинг ғамидин мардуми чашмим оқорибдур.

Зоҳирдуур элга буки ҳижрони жафокор,
Не нағъ балоларки бошимға юборибдур...

Новакларинг афгор қилиб жисми низорим,
Жонимни бу тадбир ила андин қуторибдур.

Зебо қаду хуш жилванг эрур турға ниҳоли,
Ким ишқ ани ашки равондин сугорибдур.

Йўқ ғайри вафо ҳосилим, эй шўхки, тақдир
Жон мазраиға тухми муҳаббатни қорибдур.

Оҳим елидин қил ҳазар, эй меҳри ситамгар,
Бу ел фалак айвонини ердин қўнгорибдур.

Не айб жунун даштиға Мунис қадам урса,
Ким ишқ ғулув айлаб онинг ақли борибдур.

Кийиб ҳамиша баҳорий лиибос чиқғали ёр,
Жаҳонда равзадек ўлмиш аён ҳамиша баҳор.

Юзи тулини ҳамиша баҳордек тутсун,
Буким ҳамиша баҳори қадаҳ ичар дилдор.

Нетонг ҳамиша баҳор ўлса даҳр гулшанида
Ки дилбар очти ҳамиша баҳордек дийдор.

Юзинг ҳамиша баҳори эса нетонг ғамдин,
Ки хуррам ўлди ҳамиша баҳордек ағёр.

Хазони дард ҳамиша баҳорима битибон,
Манга сорорди ҳамиша баҳордек рухсор.

Қўнгулни айла ҳамиша баҳордек хуррам,
Чу қолмағуси ҳамиша баҳордин осор.

Гули ҳамиша баҳор узра бода ич, Мунис,
Ўзингни қўйма ҳамиша баҳор вақти хумор.

* * *

Дүстдорим, то менинг ул сарви гул ғұхсордур,
Хасм хори жавридин қар дам менга озордур.

Не учун тутмай фалакни душман, эй ақбобким,
Кимсага қар кимсадин озордур безордур.

Шиддати зағфим йиқитди келгил әмди, эй Масиҳ,
Хол сүрмоқ вожиб әрмиш кимки ул бемордур.

Кимга изҳор айлайин, эй ёр, ишқ асрорини,
Ким тафаҳхус айладим олам манга ағердур...

Меҳри күнглум ичра, күнглум қар сори бормоқ била,
Анжуми гардунға ўхшаб событу сайердур.

Асру маҳзун бўлма ҳижрон тийра шомидиг, кўнгул,
Топмақинг ҳайвон суйи зулмотсиз душвордур.

Ошиқиким, лаҳзаи маъшуқининг кўйин мақом
Айласа, Жамшид тахтидин анга юз ордур.

Васл иқболи мұяссар бўлмоқи имкон әмас,
Мунисо, кўйи аро токим рақиби бордур.

* * *

Заъфаронзор рухимда күзларым жўлармудур,
Ашки ҳасрат ул ариғларда оқар сувлармудур.

Ё эрам боғида сунбуллар эрурму мушкбор,
Ё узоринг узра анбар сойи гисулармудур.

Кўзларингким, ғамза бирла кўргузур ҳар ён ўюн,
Гулшани ҳусн ичра шўху шанг оҳулармудур.

Қатра-қатра терки рухсорингдадур май тобидин,
Оташин ёқут уза сераб луълулармудур.

Холи мушкинларки ҳуснинг ламъасин равшан қилур,
Билман оё ўтға кирган жодуви ҳиндулармудур.

Буки зоҳидлар қилур шаҳларни мафтун зарқ ила,
Ҳийла бирла сайди шер этгувчи тилкулармудур.

Коматинг васфида мисраъларки Мунис фикр этар,
Нозаниң қадлармудур ё сарви дулжўлармудур.

* * *

Күнглум шаари жақонни ўрттар,
Оқим ўти осмонни ўрттар.

Ёлғуз мени ўртаган эмасдур,
Үтлуғ юзи инсу жонни ўрттар.

Гар чиқса ичиб май ул париваш,
Бир жилвада хонумонни ўрттар.

Жисмим қуруса ажаб эмаским,
Лаъли ғами танда қонни ўрттар.

Сайр этгали қылса азми гулшан,
Сарву гули боғбонни ўрттар.

Туз қадди сукуну сайр бирла,
Ҳам сокину, ҳам равонни ўрттар.

Жон пардасиға юзи солур ўт,
Маҳтоб нечук катонни ўрттар.

Хижрон туни оҳи оташиним
Гардун уза каҳкашонни ўрттар.

Сориғ юзима муқобил ўлса,
Хижлат ўти заъфаронни ўрттар.

Фарёдки чархи фитна ангиз
Яхшини ёқиб, ёмонни ўрттар.

Ҳайратки, улус фараҳ қилур, чарх
Чун Муниси нотавонни ўрттар.

* * *

Баҳрлар кўзимдин оққан қатра-қатра ёш эрур,
Тоғлар бошимға ёққан зарра-зарра тош эрур.

Ойдин-ойдин равшан ўлғондек юзинг хур shedидин
Ҳусн анвори саодат оламида фош эрур.

Ишқ чавгони била гўйики ғалтондур мудом,
Ханжари ҳижрон била бизнинг кесилган бош эрур.

То зуҳур этдинг ниҳонлиғ пардасидин чиқмади,
Гўйёқим сен қуёшдурсен пари хуфлош эрур.

Ваҳ бўлуб манкуб соҳиб фазл ила аҳли салоҳ,
Чархдин ҳар дам ривожи, муфсиду авбош эрур.

Ошнолар қадрини яхши билурмен, йўқ эса.
Кўзларим нечун бало базмида гавҳар фош эрур.

Гавҳаридур комили ишқу харидори жаҳон,
Кўрки куфру динга устумда баси парҳош эрур.

Дема Мажнундек мени, Мунис, жунун дашти аро,
Анга ваҳшу тайр, дарду ғам манга йўлдош эрур.

* * *

Тиғинг қилди күксум ағфор,
Андин топдим іоз мінг озор.

Күнглум олди ғамзанг, аммо
Билмон невчун қилмас темор.

Гулким шаҳдур тулшан ичра,
Құллуқ айлар очсанг рухсор.

Қотил чашминг күп қон ичти,
Андин бўлди охир bemор.

Сарву раъно по дар гилдур,
То кўргуздинг расми рафтор.

Наргисдин кўз бўстон очғай,
Қилсанг токи арзи дийдор.

Мунисдур ғам дашти узра
Мажнундек саргардон зор.

* * *

Оҳи дил сўзимға не боңс тиласиз, ёрлар,
Ким урарлар кўнглума ҳижрон ўтин дилдорлар.

Ишқ сахросида бир саргаштаменким, топмағай
Неча юз йил ҳар сори гом урсалар сайёrlар.

Демангиз, эй дўстлар, жону кўнгулни найладинг,
Олдилар афсун била мен зордин маккорлар.

Жони саргаштим агар айланса тонг йўқ оғзидин,
Эврулур албатта гирди нуқтадин паргорлар.

Ул лаби майгун уза хатдурму бўлмиш ошкор,
Ё магар гул барги узра бош чиқармиш хорлар.

Мен киби зори топилмоқ мумкин эрмас ишқ аро,
Гарчи кўпдур ул сари кўй узра ётғон зорлар.

Ул узуб якбора мендин риштай меҳру вафо,
Мен жафову жавридин жонлар берурмен борлар...

Етса бир ғам барча эл ғамхор ўлур эрди манга,
Эмдиким юз ғам етар, Мунис, қани ғамхорлар?

* * *

Қошларингни ҳилол дебдурлар,
Қоматингни ниҳол дебдурлар.

Мени тиргуз такаллуми бирла,
Сени Исо мақол дебдурлар.

Молким шайх макр ила йифнар,
Майни андин ҳалол дебдурлар.

Менга май манъин этма, эй зоҳид,
Тарки одат маҳол дебдурлар.

Кимки, Мунис, қилур фано ҳосил,
Ани неку хисол дебдурлар.

* * *

Күнглума бир тул ғамидин сончилибдур хорлар,
· Оҳким ҳар хордин жонимдадур озорлар.

Айламиш күнглумни мажнун жилваи лайливаши,
Ким асири ғамзасидурлар пари рухсорлар.

Турфа айёрики дин нақдин олурда турраси,
Үрганурлар андин ўғрилиқ ишин таррорлар.

Гардиши чашмидадур кайфияти даври қадаҳ,
Мен билибдурманки, билмаслар ани ҳушёrlар.

Мунисо, ағәр гар ҳамсуҳбат ўлса ёр ила,
Бўлма маҳзун ҳамдами гул бўлғусидур хорлар.

* * *

Эйки қатлим уза ҳар дам күзу қошинг талашур,
Бу талашмоқлик аларға не ажойиб ярашур.

Қон эмас захмларим ичраки юз пора күнгүл,
Оразингға чиқиб ул равзаналардин қарашур.

Хусн буржида юзинг ўйла дарахшондурким,
Дийдаварлар күзи наззора қилурда қамашур.

Ишқ саҳроси ажаб дашт дурур ҳавл ангиз,
Хирад ул дашт аро аввал қадамида адашур.

Ҳар киши маҳрами асrorи муҳаббат эрмас,
Токи ҳамроз топилмас санга розингни яшур..

Агар ул ёр карам қилмаса, Мунис, не осиғ,
Нечаким йиғлабон оқингуни күкдин ошур.

* * *

Олди бир гүшай чашми била жоним дилдор.
Қўймади жисмим аро руҳи равоним дилдор.

Равшан ўлғон эди меҳри руҳидин мардумаким,
Манзил этса эди чашми нигароним дилдор.

Тиламон кавсару фирмавсни, гар бўлмас эса,
Лаби кавсар, юзи фирмавс нишоним дилдор.

Лола, гул кўкарур ҳар сори туфроқимдин,
Тўкса ханжар била туфроқ уза қоним дилдор.

Меҳрибонлиғлар этар эрди аён раҳми келиб,
Қўрса ҳажрида менинг дарди нишоним дилдор.

Жоним олди-ю, таним гардини барбод этти,
Қўймади ишқи аро ному нишоним дилдор.

Ваҳ не киндур, очилур гулдек, эшитса ногаҳ,
Булбули зор киби оҳу фифоним дилдор.

Жонға миннат тутубон ўлгучча қул бўлғай эдим,
Ҳажридин берса агар хатти амоним дилдор.

Тоза жон топғай эдим ёки агар деса мени,
Муниси хастау бетобу тавоним дилдор.

* * *

Шароб ичма, куйдирмагил димоғ абас,
Бу фитна шуъласидин ёқмағил чароғ абас.

Бошиңгни ўйнамасанг урма лофи ошиқлик,
Чу Күҳкан йўқ эсанг маскаи этма тоғ абас.

Биҳишт эстама бўлсанг хумор ё маҳжур,
Қи келди бемаю дилдор сайри боғ абас.

Шароби нобни, эй шайх, ўзинг худ ичмассен,
Нега тўкарсен ани, синдуруб аёғ абас.

Ҳамиша дўст сенинг бирла бордуур ҳамроҳ,
Жаҳонда ҳарза кезиб қилмағил сўроғ абас.

Маҳол келди вафо бўйи лола рухлардин,
Алар ғами била кўнглингға қўйма доғ абас.

Ҳаёли дўст била, Мунисо, ҳамоғуш ўл,
Бу хўблардин эрур бўсау қучоғ абас.

* * *

Юзунг сабоҳати ҳар яхши юзда топилмас,
Қадинг рашоқати ҳар қади тузда топилмас.

Чучук сўзингдурур андоғ малиҳким, ҳаргиз
Анинг малоҳатидин нашъя тузда топилмас.

Тўқуз фалак менга ғамдин тўқуз-тўқуз туҳфа,
Чекар магар тараби бу тўқузда топилмас.

Менингча бўлмади Мажнуну Кўҳкан ишқи,
Агарчи ул икидек тоғу тузда топилмас.

Нишони ишқни ҳар тийра баҳтдин тилама,
Ки чеҳра гул исидин қўнғузда топилмас.

Менинг ғамим қиби Вомиқ ғамида қайди шукуҳ
Ки анинг салобати албатта бунда топилмас.

Балойи ишқ юкин руҳ тортадур, не ақл,
Ки пил қуввати ҳаргиз ўкузда топилмас.

Топарму зоҳиди ях аҳли ишқ риққатини,
Эримагунча сув жараёни музда топилмас.

Шабоб кайфиятин истама қарилиғда,
Баҳор мавсумининг файзи қузда топилмас.

Ҳароми маҳздурур аҳли зулм бошдин-аёқ,
Ки ҳиллият асари бил тўнгузда топилмас.

Забунлиғ айлама ҳар нокас оллида, Мунис,
Бу феъли зишт нажроду ўғузда топилмас.

* * *

Сенсиз, эй гулрух ишим жуз нолау фарёд эмас
Ким навиди васлидин ҳар лаҳза күнглум шод емас.

Эрдилар Фарҳоду Мажнун комили ишқи жинун,
Лек мендек бириси дард аҳлиға устод эмас.

Чин десам: Чин мушки чин эрмас сочингдек, десалар:
Рост айтсам, қоматинг оллида сарв өзод эмас.

Бир юмуб очғунча кўз ушшоқ хайлин қаҳр ила,
Мунча қатл этмак недур гар кўзларинг жаллод эмас.

Гарчи Ширин ишқидин бор эрдилар шайдо, vale
Ханжари Хисров ҳарифи тешай Фарҳод эмас.

Саҳт рӯ фарзандидин озор отога етгуси,
Тоғ бошиға бало жуз тешай пўлод эмас.

Ваҳ нечук ўлмай дамо-дам, Мунисо, ҳажр ичраким,
Бир нафас йўқким фироқ андуҳидин бедод эмас.

* * *

Боғлади бўйнумға ишқинг тори зулфингдин ҳарас,
Чиқса жоним ҳам бу қайд ичра нажот этмон ҳавас.

Илтимосим буки, қилсанг итларингға ҳамсафол,
Мен киму сендин шароби васл қилмоқ мултамас.

Тўш-тўшимдин баски ғам ютмиш, қочарға йўқ тилим,
Булбули янглиғки ул бўлғай гирифтори қафас.

Муддаийлар дахл қилғон сойи ишқим тез ўлур,
Ори, афзун айлар оташ ҳиддатини хору хас.

Етти фарёдим фироқинг зулмидин афлокға,
Ваҳ на золимсенки бир дам бўлмадинг фарёд рас.

Қим эса ишқ ичра соғ еткуурурлар васлға,
Маҳмили Лайли сори Мажнунға ҳодийдур жарас.

Соқиё, тут бода пайдар-пай фалак жоми била,
Май бериб Мунисға икки-уч пиёла, қилма бас.

* * *

Мен-мен, эй ёр, талабгоринг бас,
Нақди жон бирла харидоринг бас.

Бу чаманда гули хуш рангу бўй
Кўпдур, аммо гули рухсоринг бас.

Ҳарнаким сенсиз эрур дўзахдур,
Жаннатим гулшани дийдоринг бас.

Кўпдуур муддаи-ю булҳавас эл,
Лек мен ишқ аро мени зоринг бас.

Дўстим дардлик афғон фақат,
Душманим дардсиз ағёринг бас.

Бўлмагил ғоғилу хайрот эттил,
Ки жаҳонда қолур осоринг бас.

Раҳмким, токи сени севди, эрур
Муниси бекасу зоринг бас.

* * *

Ниқоби абрфоминг түшасидин арзи рухсор эт,
Қүёшдек зарра хайлиң музтариб қил, маҳви дийдор эт.

Хароб ўлғон қўнгулни истасанг гар айламак обод,
Ғамингдин улғон элга нуктаи жон парвар изҳор эт.

Гул ўлмиш асру мағруру санўбарлар баси саркаш,
Юзунгни тул-гул очиб жилва бирла сайри гулзор эт.

Кўнгулда йўқ қарор, айлаб ватан ғам, қил қарам, яъни
Бу сайёrimни собит айлаб, ул собитни сайёр эт.

Керакдурким тараққий топса ишқ ҳаљи таназзулдин,
Чиқиб ҳомундин, эй сели сиришким, азми қўҳсор эт.

Тиларсен гар майи мақсад, қочиб шайхи риёйидин,
Харобот аҳлидек ўзни муриди пири хаммор эт.

Муҳаббат икки ёндин бўлмаса қўшиш абас бўлғай,
Илоҳий, ул пари кўнглини Мунисфа гирифтор эт.

* * *

Тушубдур лабларингдин жон аро ўт,
Юзингдин дийдаи ҳайрон аро ўт.

Висолинг машъалин ёқфилки, тушсун
Фуруғидин шаби ҳижрон аро ўт.

Рақам қилсам юзинг шавқида дардим,
Тушар мазмунидин девон аро ўт.

Ҳадаф қилсанг гар ўтлут кўнглум, эй шўх,
Ўқинг ёниб тушар шайкон аро ўт.

Жамолинг офтобидурки, андин
Юзинг ҳар кун солур даврон аро ўт.

Эрур ул навъ рангин лабларингким,
Солур сарчашмаи ҳайвон аро ўт.

Ҳароратлиғ кўнгулда завқи лаълинг
Эрур андоқки тобистон аро ўт.

Сари кўйингда кўнглум шуълазандур,
Ажабдур равзай ризвон аро ўт.

Нечук ёнмай қолур даҳр аҳли, Мунис,
Чу зоҳир айласанг афғон аро ўт.

* * *

Барқи ҳуснингдин тушубдур чашми хунборимға ўт,
Шуълаи ишқинг солибдур жони беморимға ўт.

Қон эмастур, захми тифингда кўрунган ҳар сори,
Тушмиш онинг шуъласидин жисми афгоримға ўт.

Оташи рухсоринг, эй жонон, эрур не навъ шамъ,
Ким тушар парвонадек андин дили зоримға ўт.

Жон аро душвордур ишқингни пинҳон асрамоқ,
Шуъла оҳимдин чекар солиб йўқу боримға ўт.

Үқ отиб таскиниға пайкондин урсанг нетти сув,
Хорхори солди жони меҳнат осоримға ўт.

Васл субҳида юзингдин зоҳир эттил офтоб,
Тушсун андин то фироқ отлиғ шаби торимға ўт.

Нақд қалбим топмади савдойи ишқингда ривож,
Ғашдин эт холис солиб бу қалб дийноримға ўт.

Ҳар дам ўртарсен мени ағёrima айлаб вафо,
Гаҳ менга нетти қилиб лутғ, урсанг ағёrimға ўт.

Мунисо, ҳар ким эшитса қуйдурур жону дилин.
Гўйёқим имтзожи топмиш ашъоримға ўт.

* * *

Құлди хатинг мени шайдо ародада хол не қожат,
Чунки савдо пишулур, үргада даллол не қожат.

Лаби шаккар шиккінг шаҳди агар құлмаса шириң,
Коми талхим чучутурға шакару бол не қожат.

Ишқ ранжидин ўлар қолдамен, ҳажрға солма,
Үлгали етган асириңға сиях чол не қожат.

Дарду ғамни пару бол этдиму күйингға етушдим,
Күйдур ул болу парим, әмди, пару бол не қожат.

Қўйма кўнглумни бало қайдлари ичра муқайяд,
Қил карам бирла асир ани, бу ағлол не қожат.

Эй мунахжим, ўтубон умр фалакдин дам урарсан,
Хирманин ўртади барқ, әмди бу ғарбол не қожат.

Орзуладардин ўтуб, ёр ризоси била бўлким,
Мунисо, соҳиби таслимға омол не қожат.

* * *

Масти жоми ишқинг ўлғон истамас обиҳаёт,
Ори-ори, бода ичган сувға қилмас илтифот.

Ҳайратим афзун қилур мәхри жамолинг партави,
Гарчи расм эрди қуёшға заррадин олмоқ сабот.

Моҳ рўйинг то тулувъ этти малоҳат буржидин,
Гаҳ қизортур, гоҳ сарғартур қуёш рангин уёт.

Давлати дийдоринга бўлғай мушарраф ул киши,
Ким вужуди вартасидин руҳиға етгай нажот.

Нуктаи сурким, топай жисмимға жон, ваҳким, неча
Соқийи ҳирмон менга ҳар дам тутар заҳри мамот.

Зоҳир этсам жондағи пинҳон ўтимни оҳ ила,
Элга оташгоҳ ўлур бешак риёзи коинот.

Раҳм ила еткур қудуминг бошим узра, эй Масиҳ,
То қутулғаймен фироқинг заъфидин мөн хаста бот...

Нечаким элдин маломат етти, ишқим бўлди фош,
Бу сифат бадномлиғ бирла чиқордим яхши от.

Рафъ этар, Мунис сипар айлаб хаёли суҳбатинг
Ёғса ғам саҳросида кўнглига санги ҳодисот.

* * *

Эй тоза юзинг зийнати гулзори назорат,
Күюнгдадур учмоқ гули помоли ҳақорат...

Жон шақди бериб жинси висолингни олурмен,
Суд айлади бу навъ қаю аҳли тижорат.

Не кофир эрур кўзларинг, эй шўх, солурлар,
Қонимни тўкуб, дину дилим шақдиға ғорат.

Бир тиф дурур ғамзаи жаллодинг элида,
Қошингки қилур қатлима ҳар рўз ишорат.

Кўнглумни ғаминг ғорат этиб айлади вайрон,
Ўз мулкинг эрур лутғила қил они иморат.

Ширин дурур ул навъ лабинг нўшики онсиз,
Жон шаҳди қилур қомима изҳори марорат.

Олам тўладур жилваи жонон била, Мунис,
Оғғил назар ўлса санга гар ҷашми басорат.

* * *

На зебодур санга, эй шүх қомат,
Қўпар ҳар дам қиёмингдин қиёмат.

Кўзунгдин фитнадур, мумкинки эрмас,
Киши ул фитнадин қолмоқ саломат.

Сенга ошиқмену ишқимға бордур,
Кўзу ашку кўнгул оҳи аломат.

Сенинг ишқингда ғам ерман, валекин
Қилибдурмен бу афюнни давомат.

Жафо ҳар неча ул кўргузса, Мунис,
Вафо расмида сен қил истиқомат.

* * *

Эй қуёш рухсариға меҳри жамолингдин уёт,
Вей янги ойға қуёш узра ҳилолингдин уёт.

Лола узра шабнам эрмаским арақ зоҳир қилур,
Юзланиб ҳар дам анга рухсори олингдин уёт.

Лол ўлур-оллингда тўти нутқ олмай бир дами,
Баски юз бермиш анга шаккар мақолингдин уёт.

Ҳеч кўзга зоҳир ўлмас чашмаи ҳайвон суйи,
То анга юзланди жон парвар зулолингдин уёт.

Боқса ҳар кўз оразинг сори бўлурсен мунфайл,
Ваҳ нечук кўздурки топмас инфиолингдин уёт.

Равзай ризвонида райҳон сочилғон донаси,
Топғай очиб чеҳра кирсанг хатту холингдин уёт.

Гар савол этсанг ҳазин ҳолим бера олмай жавоб,
Терга фарқ айлар саропойим саволингдин уёт.

Ноз парвар дилраболарға на нисбатдур санга,
Ким аларға юзланур ғанжу далолингдин уёт.

Жилва айлаб сайри бўстон этгали қилғил хиром,
То етушсун сарвға наврас ниҳолингдин уёт.

Үйла бўлмишмен ҳаё парвар муҳаббат базмида,
Ким топар кўнглумга истило хаёлингдин уёт.

Найласун Мунис эрам боғинки ҳар дам юзланур
Ул чаманға нузҳати базми висолингдин уёт.

* * *

Гарчи авваллар ниёзимни кўруб ноз этти дўст,
Лек ҳоло дўстлиғ ойинини соз этти дўст.

Ҳажр саҳросида зору бекас эрдим, шукрким,
Рахши алтофин менинг сори сабукбор этти дўст.

Ўлтуруб ёнимда юз турлук навозишлар қилиб,
Дўстлар ичра мени бу навъ мумтоз этти дўст.

Илтифоти жомидин масти шароби васл этиб,
Душмани бадхоҳлар ичра сарафroz этти дўст.

Занги ғамдин тийра бўлмиш табънинг ойинаси,
Сайқали лутфидин ул кўзгуга парвоз этти дўст.

Чун менинг сайд ўлмоғим майлини мафҳум айлади,
Ғамзасин кирпикларидин новак андоз этти дўст.

Хулқи хуш бирла мени ҳам дўст тутса, йўқ ажаб,
Чун ўзиға Мунисин ул шўхи танноз этти дўст.

* * *

Хижрон ғамидин этсам тонг йўқ сенга шикоят,
Ким ети захмат андин жонимға бениҳоят.

Бераҳм эрурсан андоқким тутмадинг қулоқ ҳеч,
Ҳар нечаким ғамимдин арз эттилар ҳикоят.

Мен мулки ишқ шоҳи, лашкар менга ғаму дард.
Оҳим ўтидин ўлмиш барпо бошимда роят.

Ҳар сори боқсам элга мунгсиз киши топилмас,
Гўё жаҳонга қилмиш дарду ғамим сироят...

Етти рақиблардин озорлар, қилиб раҳм
Мен хастадин аларнинг шаррини қил кифоят.

Сен шоҳи ҳусн эрурсан, ишқ аҳли қулларингдур,
Қулларға айб эмастур шоҳ айласа ҳимоят.

Мунис хақир тушмиш то кўйи ишқинг ичра.
Недур гуноҳи сендин бир кўрмади иноят.

* * *

Эй ҳурвашки, покдур асру сенга сиришт,
Ранг айлар иктисоб юзунгдин гули биҳшат.

Нозик танинг латифдур андоқки кўрунур,
Онинг латофати қошида барги гул дуршут.

Ҳуснингдин ўлди саҳни ҳарам ўйла нур фош,
Ким ою кундур анга бир-икки шикаста хишт.

То хўблуқ сипҳери узра партави жамол
Фош айладинг, назарга кирап офтоб зишт.

Маълум эмас чу ғайб иши, эй шайхи хонақоҳ,
Нафй этмагил аниким, эрур сокини куништ.

Эй шоҳ, инонма отингта давлат эвурса рух,
Мот айлагай сени етуруб бир пиёда кишт.

Мунисса, носиҳ, айламагил манъи ишқим,
Инк чора кўрмагуңча неким бўлса сарнавишт.

* * *

Ишқ жисмим қуввату заъфидин этти саҳту суст
Бешу кам лутфингдин, эй жон, қил бузуғ ҳолим дуруст,

Жўши ашкимдин ҳароб ўлди жаҳон кошонаси,
Тунд сел оллидадур ори бинои хок суст.

Итти кўнглум ғам ҳужумидин бало водисида,
Эй пари, не бўлди ул Мажнунни қилсанг боз жуст.

Изтиробим заррадек бу кун эмастур ишқ аро,
Меҳри ҳуснинг беқарор этмиш эди рўзи нахуст.

Ўтдилар Фарҳоду Мажнун тўху дашти ишқ аро.
Онча эрмас эрдилар ғамкашлик атворида чуст.

Гар наво истарсен оҳанги фанодин най киби,
Бенаволар хизматиға боғлағил белингни руст.

Фақр эски шолидур Мунис муборак хилъати,
Шод бўлким, қомати ҳолингға улдур асру чуст.

* * *

Муждаким меҳру ۋافو расмини ئوز ئىتتى دۇست،
Ùзгacha дилдорلىف оخانгинى سوز ئىتتى دۇست.

Пойимолى ئام بۇلۇب қولмиش эدىم كۈلپات اپو،
Ногىخون چەلدى-يۇ گاردىمنى فالاكتۇز ئىتتى دۇست.

Еتتى سارۋاڭتىمىغا-يۇ بوشىم uez ىكۈйدى ۋادام،
Бۇ ىنوايتلار بىلا ئۆھىر ساراپروز ئىتتى دۇست.

Мен تۇشуб تۇپرۇڭ uez ۇپتىم گافى پойىن ئىننەت،
Кۈتاپى بوشىم ناۋوziش اىللاب ئېزۆز ئىتتى دۇست.

Гарчи душман كەملىقلار كۈرگۈزىب، خور اىللادى،
Оқىبات اىللاب مۇھابbat زوھىر ئېزۆز ئىتتى دۇست.

Охи ساردىمدىن қىش үلмиش эردى җاڭرىم تۇنلارى،
Юз ىكەشىدىن تۇنۇم چەندىز، қىشىم ئىز ئىتتى دۇست.

Изтиробىم эрدى كۈپدىن-كۈپ، ۋارورىم ئۆزدىن-ئۆز،
Илтифوتى بىرلا ئۆزىم كۈپ، كۈپيم ئوز ئىتتى دۇست.

Оллиدا жонىم فido қىلدىم كۈرۈب алтофинى،
Шукркىم، مۇنис، мени ۋاسلىغا жонбوز ئىتتى دۇست.

* * *

Нигоро, ғаминг ичра ҳолимға раҳм эт,
Фироқингда етган малолимға раҳм эт.

Тилааб илтифотингни қон йиғларам кўп,
Қилиб илтифот ашки олимға раҳм эт.

Ҳилол ўлди қаддим фироқинг ғамидин,
Юзи офтобим, ҳилолимға раҳм эт.

Ғамингдин топар меҳри умрим заволи,
Камоли қарамдин заволимға раҳм эт.

Савол айларам юз қўюб ерга лутфинг,
Солиб ажзима кўз, саволимға раҳм эт.

Фироқингда ёлғуз чекармен фифон кўп,
Бўлуб Мунисим бўйла ҳолимға раҳм эт.

* * *

Фифонки қолмади мен телбада қарору сабот,
Фироқ даштиға то солди чарх каж ҳаракот.

Масиҳим ўлмаса ҳозир Хизр киби не осиғ.
Үлук танимни ғариқ этса зулоли ҳаёт.

Хуш ул замонки әдим вәсл соғаридин масть,
Хумори ҳажрида зойиъ кечар шариф авқот.

Фироқ кечасидур тийра ул сиғат, вақым,
Ерумас ўлса қуёш гар кавокаби заррот.

Түкүб сиришки-ю, эй дийда, йиғла ҳасрат ила.
Ки ул пари юзини күрмайин етишти мамот.

Ғанимен ўйта ғаму дарл нақдилинки, билинг.
Қошимда Вомуқу Мажнун не мустаҳиқкій закот.

Балову дарлдин, эй Мүнис әктипоз этма.
Ки бордур учғали дийдор күйи сори қанот.

* * *

Юзунг күрарда сужуд этгали бўлурмен паст,
Магарки ишқ аро бўлмишмен офтоб пааст.

Ниҳоли сарвин этар боғбон абас менга арз,
Қадинг ҳавосида мен ҳимматим эмастур паст.

Сочинг муқайядидур кўнглум,, нажот анга йўқ,
Нечук қутулғуси қуш бўлса дом аро пайваст.

Муҳаббатинг майи бирла бутун эмон сархуш.
Бу нашъадин мени масти этмиш эрди жоми аласт.

Чу сен саманд сурарсен таҳим қарори борур,
Ел эҳтиози чоғи гардға бўлурму нишастан.

Қошинг қошида янги ой камина банда дурур,
Ки солди касрати таъзим анинг таниға шикаст.

Эрур қошинг била ғамзанг ажаб камонвори
Урар юз ўқ мижадин жонға очса гар пар шаст.

Шароб гардиши чашмингда нашъайдурким,
Улусни файзи нигоҳи етушгач айлар масти.

Тариқи ишқ аро Мунисни бекас англамаким.
Анга аниб балову ғаминг эрур ҳамдаст.

* * *

Эй зинда мақолингга фасоҳат,
Эй банда жамолигга сабоҳат.

Ширин сўзинг асру келди тузлуғ,
Ким кўрди шакарда бу малоҳат.

Бордур шакарин лабинг хаёли,
Хотирға фароғ, жонға роҳат.

Мажнунга не ҳадки ҳамтак ўлғай,
То пеша эрур менга саёҳат.

Қўй панду насиҳатингни, носиҳ,
Ким бўйла ишинг эрур қабоҳат.

Ханжар била заҳм сол, валекин
Тил бирла етурмагил жароҳат.

Мунис сўзида тааммул айланг,
Йўқтур анга ўткудек сароҳат.

* * *

Мендин, аё рафиқ, нигоримға нома бит,
Ашким мидод этиб мижа нугини хома бит.

Ул нома ичра диққат ила арзи ҳолими
Ҳар дам анга сочиб гүҳари нутқи нома бит.

Мазмуни шавқ шарҳи ғамимнинг қанотига,
Ул ён агар учурғали топсанг ҳамома бят.

Гар битмак истасанг санамим васфи ҳолини,
Хуршеди сийм пайқару зарбафт жома бит.

Мехри рухи сафосини субҳи баҳор ёз,
Шабгун сочи саводини анбар шамома бит.

Гар шаҳр шайхи васфини сабт этмак истасанг,
Мағрури хонақоҳу ридову амома бит.

Мунис, не сўзки сафҳа узра айласанг рақам,
Мақбули табъи хоссаву матбуи омма бит.

* * *

Хижронига қилди бу вафо пеша мuloқot,
Ул нағызың қилғай тош ила шиша мuloқot.

Яхши-ю ёмон ҳодисадин әмин әмасдур,
Олтунға ўту тошқа қилур теша мuloқot.

Хар күйға кирсанг аниң ақлини топарсен,
Шер айлар агар бўлса еринг беша мuloқot.

Наҳли тарабим ўйла қурубдурки, баҳори
Не барг чекар бош, на қилур реша мuloқot.

Мунис, гұҳари фикру қаломимға сочарлар,
То қилди манга дилбари андиша мuloқot.

* * *

Жеракмас жон менга жонондин айру,
Киши нетсун баданни жондин айру.

Лабидур чашмаи ҳайвон эмас Хизр,
Тирик ул чашмаи ҳайвондин айру.

Этур равшан анинг ҳуснида они,
Ки кўнглум шод бўлмас андин айру...

Булоғда ер пари тутғондек эрмас
Хаёли дийдаи гирёндин айру.

Вуҳуш ўлғон киби Мажнунга дамсоз,
Ғами эрмас бу саргадондин айру.

Недин васлиға еткурмас мениким,
Эмас гул булбули нолондин айру.

Эмасмен ишқидин айруки, бўлмас
Самандар оташи сўзондин айру.

Қўнгул кўйингдин айру бенаводур,
Наво булбулда йўқ бўстондин айру.

На нашъа ҳосил айлар шайхи нодон,
Шароби соғари ирфондин айру.

Елиқтилар жаҳон аҳли, валекин
Дами Мунис эмас аффондин айру.

Кошинг ё, кирпикинг ўқ — отиб они ғамзаи жоду,
Қутулмоқ қайдадур құнглумгаким, бўлмиш анга қобу.
Висолинг шоҳиди бирла ҳамоғуш ўлмоқ истармен,
Валекин мумкин эрмастур менга бўлмоқ мұяссар бу.
Таололлоҳ, қадинг не сарв эрур бўстони ноз ичра,
Тилар ҳар дам насими оҳ бирла кўз ёшимдин сув.
Латофатдин юзунгдур махзани ҳусну эрур анда
Лабинг ёқуту оғзинг хуққаи лаълу тишиңг инжу.
Юзингдур Чин гулистони, анда чашми фаттонинг
Югуруб ҳар тараф ўйнар аниңгдекким ики оҳу.
Ғарибинг мен, сўроғ айлаб сени юз жустужӯ бирла,
Ғулу айлар рақибинг топғоч эмди бул дами дилжӯ.
Мусаффо оразинг меҳри била зулфинг ҳавосидин,
Менга мумкин эмас кундуз қарору кечалар уйқу.
Равомудур этиб ушшоқинга жавру жафо беҳад,
Рақибинг сори қилмоқ ҳар нафас меҳру вафо асру.
Эрур даври узорингда хату холинг намудори,
Аниңгдекким, келибдур Рум сори лашкари Ҳиндур.
Лами ҳолимни сўрким, ўлган эрсам жон топай, йўқса
Даво харгиз бу дардимға, Масиҳо, айла олғайму?
Жунун саҳросида то жонға қўйдинг доғи ҳажрингни
Бағир қонидин очтим даста-даста лолаи худрӯ.
Улус айлар юзунг меҳрин тамошо заррадек, ваҳқим,
Етар бу важҳдин ҳар дам мени ўлтургали қайғу.
Ишондир кўзга Мунис заъфдин то чархи дун қилди
Жамоли жаврдин юз гамға ҳамдам васлдии айру.

* * *

Нотавон күнглумгадур ул лаъли хандон орзу,
Гүйё айлар заифе обиҳайвон орзу.

Бошина зулфи мuanбар янглиғ әврулмак недур,
Ҳажр аро айлар бу аҳволи паришон орзу.

Оразингни ҳажр аро кўрмак тилар шайдо кўнгул,
Булбул этгандек хазон фасли гулистон орзу.

Хоки по бўлмоқлик айлар нотавсон жисмим манинг
Тавсанинг майдон аро қилғонда жавлон орзу.

Ошкоро ул пари ағёрдин айлар ибо,
Тонг эмас қилсан агар васлини пинҳон орзу.

Эй кўнгул, васл истасанг ҳижрон ғамидин инжима,
Тоғ ранжидин қочарму айлагон кон орзу.

Ер кўйи Муниси шайдо таманноси эрур,
Үйлаким зуҳд ахлиға фирдавси ризвон орзу.

* * *

Жонбахш зулолинг бадали бода бўлурму?
Ҳайвон суви қайфияти саҳбода бўлурму?

Андоқ йиқилибманки кишим йўқ қўтарурға,
Оlamda менингдек киши афтода бўлурму?

Хусн аҳли аро йўқ бу санга монанд нигори,
Ҳеч одами андоқки паризода бўлурму?

Рухсоринга шамъ ўхшамоқи мумкин эмастур,
Ўт шуъласи андоқки, рухи сода бўлурму?

Ишқинг аро мёндин тилама ақл нишонин,
Дониш асари телбаи шайдода бўлурму?

Ашким чу муҳит ўлмади ҳаргиз муталотим,
Тўфони бало шўриши дарёда бўлурму?

Ишқимни қилиб манъ берур тавба менга шайх,
Оlam аро мунча киши ҳам лода бўлурму?

Арбоби ғино тўнини фақр аҳли на қилсун,
Итнинг жулидин кимсага сажжода бўлурму?

Салб айла ўзингни олами ишқ ила Мунис,
Бу ишни киши қилмаса озода бўлурму?

* * *

Эй бўлуб ҳуснингга хур shedi дарахшон кўзгу,
Акси рўйингни нечук забт этар осон кўзгу.

Гул юзинг акси эмастурки муқобил бўлғач,
Фояти шарм била бўлғон эрур қон кўзгу.

Пайкаринг ҳасратидин музтариб ўлмиш симоб,
Оразинг талъатидин ўйлаки ҳайрон кўзгу.

Асра кўнглингни ёмон феълдин, яхшилик эт,
Ким қилур кўрганини элга намоён кўзгу.

Тарки ғафлат қилу дилдор жамолиға кўз оч,
Жилвагар дурур назаринг оллида ҳар ён кўзгу.

Кўнгул ойинасини айла муаф ғо, Мунис,
Ким ани мийл қилур қилғали жонса кўзгу.

* * *

Тез ўлур мижгонларинг қатл айламоқдин бехилоф,
Рост, тўккан сойи қон бўлғай далир аҳли масоф.

Баски захм урди танимга тийри борони ғаминг,
Узв-увзим очти жавшан ҳалқаси янглиғ-шикоф.

Тифи хунрезингки ишқ ахлиға айлар қатлиом,
Келки, эй қотил, анга кўксумни истармен ғилоф.

Бори ишқингдин букулса қоматим эрмас ажаб,
Ким бу бир юкурки хам бўлмиш аниг остида Қоф.

Ақл ила ишқ ихтилофидин кўнгул бўлди хароб,
Мулк вайрон бўлғуси тушса ароға ихтилоф.

Каъбаи аҳли муҳаббатдур жанобинг туфроғи,
Мен бурун боғлармен эҳром этсалар азми тавоғ.

Ишқ даъвосида Мажнунни беганмас аҳли дард,
Ким анингдек рўстони кўптур урғон тўрда лоғ.

Ишқдин дам урмагил, то қилмасанг жонбозлиқ,
Даъвийи парвоналиғдур ўтға ўртсанмай газоғ.

Ишқ атворидин этма, зоҳидо. Мутисни мањъ,
Боши ҳам кетса бу йўлдин ҳаргиз этмас инҳироғ.

* * *

Ишқ аро Фарҳоду Мажнун эрдилар аҳли салаф,
Мен аларға тоғу саҳрони тутуб бормен халаф.

Кўюнг ичра тутмишам маскан, биҳишт этмон ҳавас.
Найлайноники ишқ аҳлиға басдур бу шараф.

Баҳр эмас, жўши сиришкимнинг оқизғон селидур,
Абр эмас, тутмиш анга оҳим шамоли бирла каф.

Үлтуур мижгонларинг, кўргач мени қотил кўзунг,
Қатл воқиъ бўлғай, ори, ҳар тараф туз бўлса саф.

Чархи золим зулмидин фарёд уза фарёдким,
Васлинга еткурмади бир дам бўлур умрим талаф...

Лола эрмас тоғу ҳомун ичраким оқмиш эриб,
Қатра-қатра доғлиғ қўнглум кўзумдин ҳар тараф.

Мутрибо, жон ҳалқасин айлай жаложил Зухрадек,
Нағмаи дилкаш тараннум қил олиб илгингга даф...

Кўргали то Мунис ул ғаввоси баҳри ҳуснни,
Ишқ аро ашким эрур гавҳар, ики кўзим садаф.

* * *

Күйига қўймағил қадам густоҳ,
Бормағил жониби ҳарам густоҳ.

Ишқ эрур шер панжасиға мақом,
Қўйма бу бешага қадам густоҳ.

Тунд хўдур, доғи тағофул кеш,
Урма дилбар қошида дам густоҳ.

Анга густоҳ эрур рақиб, орий,
Бўлғай ит бўлса муҳтарам густоҳ.

Йиғладим оллида, деди кулубон:
Бўлур эрканму гадо ҳам густоҳ.

Тилга олмоқ эрур адаб тарқи,
Васфини қилмағил рақам густоҳ.

Шояд ул раҳм қилғай, эй Мунис,
Арзи ҳол айла бешу кам густоҳ.

* * *

Жилвангдин айру әрмас, эй сарв қадди гулрух.
Булбулға гул муборак, құмриға сарв фаррух.

Үлган отинг танига руҳимни солғай әрдим;
Хақ бўлса эрди, жоно, гар мазҳаби таносух.

Ишқинг ҳавоси андоқ хушк айламиш мениким,
Не танда бор рутубат, не устихон аро мух.

Жонбахш сўз лабидин ҳар дам савол этармеи,
Фарёдким лабин бир очмас берурга посух...

Чун сен кичикдуурсен, қилма улуғлув изҳод.
Ким бордур асру совуқ қилмоқ сабий ташайлох.

То шаҳ ёнида ердур фарзиндеқ әгриларга,
Муниски ростравдур дур ўлди ўйлаким рух.

* * *

Эй ғамзанга шогирд фани қатлда Миррих,
Айёми зуҳурисігдин эрур зулмға тарих.

Үзумда әмон ишқ аро гар оқ чекарман,
Кам зарфлиғимдин менга күп айлама тавбих.

Ажз аҳли дуосини камолингға сабаб бил,
Қайдин күкарур сабза агар бўлмас эса бих.

Қахр ўтини тез этдингу кўнглумга ўқ урдинг,
Гўёки кавоб этгали сончарсен анга сих.

Элдин кумушу олтун этар рафъи мурувват,
Андоқки сақол қатъ қилур оҳаку зирниҳ.

Мунисға етар зикринг ила лаззати саршор,
Эл хотирихи хуш қилур андоқки таворих.

* * *

Қиё-қиё боқишинг жоними олур, эй шўх.
Такаллуминг доғи жисмимга жон солур, эй шўх.

Лабинг табассумини кўрса ғунчай дилтанг,
Фараҳ-фараҳ очилиб барғ ранг олур, эй шўх.

Завол айни камол жамол аро толадур,
Не навъ оразинга меҳр ўхшалур, эй шўх.

Каманди зулфинг агар йўқ нажот мумкин эмас,
Қўнгулгаким зақанинг ҷоҳидин қолур, эй шўх.

Саманди жилва агар шўхлиғ била сурсанг,
Қиёмати қўпубон ҳашр қўзғолур, эй шўх.

Қилур салосили ғам тийра рўзгоримни,
Чу зулғи меҳри рухинг узра тарқалур, эй шўх.

Тараҳум айлаки, ҳар кимса кўрса ҳолимни,
Агарчи коғир эрур кўнгли юмшалур, эй шўх.

Ниёз тифи била шўхлар боши кесилур,
Чу ноз шўхлиғинг қўсини чолур, эй шўх.

Жафову жаврни Мунисға қилма кўп, басдур
Ки ғам юки тагида жисми товшалур, эй шўх.

* * *

Күнглумни асир этти зулфи била ором ўлғоч,
Бўлмасму муқайяд қуш манзил анга дом ўлғоч.

Кўргилки қуёшимнинг ҳар субҳи висолида,
Гардун киби ўйнармен бош гардиши жом ўлғоч.

Учмоқға санўбарлар баргин пару бол айлар,
Гулшан сори ул қомат товус хиром ўлғоч.

Ҳижрон ғами зўр этгач кўнглум бузулур, орий,
Мулк ўлғусидур вайрон тағири низом ўлғоч.

Ҳирмон тузидан ғори юз дашт сурар баҳтим,
Кўйида ватан қилмоқ мен телбага ком ўлғоч.

Ҳижрон жуниким бордур юз шомдин афзунроқ
Не навъ кечар, ёраб, ногаҳ қаро шом ўлғоч.

Ашъор аро шеъримдек бўлдим шуародин хос,
Мунис жетонг ул рутба эл шафқати ом ўлғоч.

* * *

Фам кетса нетонг бошима дилдор етушгач,
Ким соя қочар нур баякбор етушгач.

Комим не эрур обиҳаёту не Масиҳо,
Үлган баданим рух топар ёр етушгач.

Рашк ўтига парвонадек ўртар мени ғайрат,
Ул шамъ рух атрофиға ағәр етушгач.

Жонимники даврон ғами олғусидур, этсам,
Эй кош, фидо ёри ситамкор етушгач.

Оё на тараб юз берур ул ёри ҳазинға,
Ким яъс чоғи бошиға дилдор етушгач.

Изҳори ҳунар айлама ҳар сифлаға, аммо
Ёшурма матонингни харидор етушгач.

Даҳр аҳлидин улфат нега узмайки, қишидии
Безор ғўлур кимсага озор етушгач.

Мунис фуқаро суҳбатидур робитай файз,
Гулшан бўлур ул файзға ҳар хор етушгач.

* * *

Ҳар тараф айладинг паришон соч,
Жонға қурдинг тузоқ қулоч-қулоч.

Мен ҳам ўз турк қулларингдинмен,
Холима боқғил, эй күзи қиймоч.

Ишқ аҳлин тиласен ағёринг,
Сур йиғоч уруб, бир-икки йиғоч.

Хони дийдоринга киши тилама,
Борму оламда мен киби күзи оч.

Эй күз оллида тори мужгонға,
Лаъл тергунг неча оёқиға соч.

Гаҳ тўним дашт, гоҳ тоғ этаги,
Мени шайдони демангиз ялағоч.

Шайхлар базмидин қочиб келдим,
Дайр пири турууб эшигингни оч.

Яхшидур шоҳ қурсу шарбатидин,
Фуқаро ичра атолау умоч.

Кунжи узлат биҳишт эрур, Мунис,
Кеч жаҳондин, доғи улусдин қоч.

* * *

Тийра ҳол ўлмоқ ишимдур чеҳра пинҳон айлагач,
Күзгудек ҳайрат зада, аммо намоён айлагач.

Тупроти эрдим сарафroz айлади қўйгач қадам,
Сарв эрдим қилди хас қайтурға жавлон айлагач.

Ул кўзу лаб даврида ўлмак-тирилмакдин не ғам,
Ким бири жон қилғуси эҳсон, бири қон айлагач.

Жилваи басдур санўбарларга таъдиб этгали,
Бўстон сайри учун сарвин хиромон айлагач.

Гар ани золим десам йўқ айбким, бузди қўнгул,
Қайда одил бўлғай ул шаҳ мулк вайрон айлагач.

Чин гулистонида рангу бў топар тағиири ҳол,
Гулшани ҳусн узра зулғиз анбарафшон айлагач.

Беҳаёлиғдур бало чекмакда бўлмоқ танг зарф,
Не ажаб урсам қўнгул оғзиға афғон айлагач.

Эй тамиз аҳли қўнгул шавқи пари пайкарларин
Арз этармен, шайх васфи ҳури ризвон айлагач.

Ғамзаси новакларин қўксим аро жо айлади,
Қошлиари ёсиға Мунис жонни қурбон айлагач.

* * *

Чаманлар сайриға келгилки, фасли жавбаҳор ўлмиш,
Риёзи ҳулд янглиғ төғу саҳро лолазор ўлмиш.

Май ичган хўблар рухсоридин гуллар очиб олам,
Ўланғ сувлар лабида ул сифатким, хатти ёр ўлмиш.

Паривашлар киби гуллар қилиб гулшан аро жилва,
Алар шавқида булбул ун чекиб девонавор ўлмиш.

Муносиб эрмас уйда айламак оромким, фирдавс
Назоҳат ვажҳида саҳро юзидин шармсор ўлмиш.

Тамошо қилки, ошиқлар кўзи янглиғ бўлуб ҳар ён
Аёқиға хиромон сарвларнинг дур нисор ўлмиш.

Ҳаво Исо дамидек руҳпарвар тул нишот афзо,
Хушо улким, чу Мунис гашт этардин комгор ўлмиш.

* * *

Күнглума жүйинг сари бормоқдур иш,
Муддайға они қайтармоқдур иш.

Ваҳ не қотил сен, сенга ханжар чекиб,
Синаи ушшоқни ёрмоқдур иш.

Күнглум итмиш ўйлаким топмон, менга
Ҳар нечаким они ахтармоқдур иш.

Сен жафо қылғон сойи мен зорға,
Зорлиқлар бирла ёлбормоқдур иш.

Тұтса ишқинг ҳар неча жоми бало,
Күнглума ложуръа сипқормоқдур иш.

Дайр пири бандасименким, анга
Ғамдин ақли ғамни қутқармоқдур иш.

Шукрким, баҳти расоға Хизрдек,
Дайрга Мунисни бошқармоқдур иш.

Вафо бўстонида раъно қадинг наврас ниҳол эрмиш,
Риёзи равзада тўбиға андин инфиол эрмиш.

Дами тиғинг улус қони била то қатрапез ўлди,
Гул очилғон киби қўҳсору саҳро зайди ол эрмиш.

Юзунг ҳусн авжида хуршед эрур, хуршед анга зарра,
Бу хуршед узра эгма қошинг андоқким ҳилол эрмиш.

Равон бахш айлар ўлган элга заҳри фурқатинг бирла,
Лаби лаълинг суйиким обиҳайвондек зулол эрмиш.

Замони илтифот этсанг ўлармен ўзгага, ҳаққо,
Шаҳо, қонимни ноҳақ тўқмаким охир вабол эрмиш.

Юзинг хуршедини хуршед шамъидек демакдур жаҳл,
Мунга ҳар кун камол эрмиш, анга ҳар тун завол эрмиш.

Ўлукка жонфизо нутқинг била то нафҳи ғуҳ этдинг,
Сифотинг зубдаи амвот аро Ийсо мақол эрмиш...

Фалак ҳар лаҳза душман коми бирла айланиб, айлар
Сазовори жафо Мунисни, ёраб, бу не ҳол эрмиш.

* * *

Бу на ҳижрон шоми эрдиким анинг поёни йўқ,
Васл субҳининг тулувъ этмак дами имкони йўқ.

Ёрсиз хайли бало торожлар солғои кўнгул,
Гўйё бир кишваридурким, анинг султони йўқ.

Гулшани комим хазон урмиш саросар, ўйлаким,
Барги ҳам йўқтур, демайким, бир гули хандони йўқ.

Завқи дийдори жамоли шоҳиди тавфиқ ишқ,
Ҳар кўнгулким, анда йўқтур пайкаредур жони йўқ.

Даврдин ҳар дам етар осиб, ўлур расвойи даҳр,
Улки рози чеҳрасининг пардаи китмони йўқ.

Ошиқниким ёр оллида демас аҳволини,
Булбулидурким, чаманда нолаву афғони йўқ.

Жоҳу фақр, эй Мунис, андоқ зид эрур бир-бирига,
Ким бу мавжуд ўлмағай то қилмағунча они йўқ.

* * *

Күйингда қиласай десам тадолиғ,
Дерлар санга борму подшолиғ.

Тарк айладынг аҳли ошисни,
Бегонаға айлаб ошнолиғ.

Хар на ситам ўлса қилғиң, эй чарх,
Солма ораға vale жудолиғ.

Ботинда риёдур этса зоҳид,
Зоҳирда агарчи порсолиғ.

Мунис неча нукта күп сурарсен,
Кам бўлса матоъ ўлур баҳолиғ.

* * *

Маҳвашеким илтифотидин топармен шодлиғ,
Йўқтур онсиз доми ғамдин кўнглума озодлиғ.

Ҳалқа-ҳалқа дом қурмиш кўнглума ҳар соридин,
Турфа қуш сайди учун қилмиш ажаб сайёдлиғ.

Мен киби қозғай бало метини бирла кўҳи ғам,
Ҳар ким ул ширин лиқоға истаса Фарҳодлиғ.

Дарди ҳижрониға хўйлаб етушдим жонима,
Оқибат қилғай зарар тарёқға муътодлиғ.

Не ғам ул ой даврида ўлмак тирилмакдин манга,
Ким лаби жонлар берур қилса кўзи жаллодлиғ.

Зулм эрур гар келмаса ул хирмани гулким топар,
Ҳажр аро бешак ҳаётим ҳосили барбодлиғ.

Жон берур ҳар дам олур жон ҳар нафас, ваҳким, анга
Не бало жон бермаку олмоқдадур устодлиғ.

Үйла ғам сели бузубтур хотирим қасриниким,
Бўлмаса меъмори лутфи топмағай ободлиғ.

Нега марғуб ўлмасун девоналиғ таври манга,
Ақл ишидур борча ишқ оллида бебунёдлиғ.

Айлагил майхонани ороста, эй пири дайр,
Раз қизиға истарам Мунис жиби домодлиғ.

* * *

Яхши кунимда ҳар кишиким қилди ёрлиғ,
Дүнгач замона айлади душман шиорлиғ.

Атфол этакка тош йиғингизким, мени бу күн
Девоналиққа еткурадур беқарорлиғ.

Нақди ғаминг күңгүлда ниҳон эрди ганждек,
Синдуруди бу тилисмни бейхтиёрлиғ.

Итлар азизроқ күринур халқ ёнида,
Мендинки күйинг ичра чекармен бу хорлиғ.

Сувдек эриб оқармен этарда ғамимни шарх,
Е тоқат айлай олмон ё шармсорлиғ.

Зулфингни ораз узра күрармен нечукки абр,
Ман-ман ёруғ жаҳонда қаро рўзгорлиғ.

Мен гарчи суҳбатингға эмон лойиқ, этма рад,
Бу гулшан ичра гул ул эрур бўлса хорлиғ.

Эй мутриб, ўлди ҳалқаи нағманнингға жон асир,
Созингға ёр зулвидин олдингму торлиғ.

Мунисни ғам етурди ҳалокатға, эй Масиҳ,
Мақтулинга дами қила кўр ғамгусорлиғ.

* * *

Ишқ аҳлиға кўюнгдур инзҳатда чаман янглиғ,
Ҳар хору хаси онинг бир тоза суман янглиғ.

Зулфинғки эрур мушкин ул сори насим эсгач,
Атридин этар хушбӯ оламни Хўтан янглиғ.

Лаълинг ғамида кўзким ашкини тўкар хунин,
Бу ғавъ ақиқидин пур кони Яман янглиғ.

Сочингға тароқ урдинг рашкида анинг тушти,
Юз тоб гириҳ танга зулфинғға шикан янглиғ.

Кел жон киби, эй дилбар, сийнамда қарор этгил,
Оғушинга то чексун жоним сени тан янглиғ.

Ишқида жаҳон аҳли девона дуур, лекин
Ул хайл ичидай ўқтурсада мен янглиғ.

Овора эдим ғамдин, юз шукрки, банд этмиш,
Ҳар сори тушуб зулфинг бўйнимға расан янглиғ.

Кўюнгда шаҳид ўлсам дафн айла мени андоқ
То гарди раҳинг ўртуб жисмимни кафсан янглиғ.

Мунисға бу боғ ичра сенсиз кўрунур, эй гул,
Ҳам савсану ҳам насрин, ҳам лола тикан янглиғ.

* * *

Гарчи юзунг қүёшидин топди ғамим туни чароғ.
Лек юз узра менгларинг ўртади күнглим ичра доғ.

Хар кеча шуълаи ғаминг бирла күярмен, ўйлаким,
Йиғлабон ашкин оқизиб ҳолима ўртанур чароғ.

Сунбули мушксој очиб айла абир безлик,
Йўқса мени ҳазинға йўқ нофани исламак димоғ.

Айлади лолагун бошим ранжи хумору нўши васл,
Еткур аёқ бошим уза лола мисоли тут аёғ.

Ёрлиғ, эй суманбарим, бўйла бўлурмуким мудом,
Мен-мену бистари тааб сен-сену маснади фароғ.

Хар неча тўксам ашкни дардим ўти бўлур фузун.
Гўйи ул ўтға айламиш ишқ ғами бу сувни ёғ.

Айлади Мунис оҳини новаки осмон шикоғ,
Хайли ғам айласа ғулу дафъиға будуур яроғ.

* * *

Соқиё, тут лутф жоми била саҳбойи сабуҳ,
То етушгай кўнглума кайфияти файзи футуҳ.

Нашъаи майдин мени маҳмур жон топсам, нетонг,
Ким эрур «иълол» фанни бирла асли роҳ-руҳ.

Муғбача, тут соғари тавба шиканким, маст ўлуб,
Тавба айлай, тавба қилмоқдин анингдекким Насуҳ.

Сарбасар бўлмиш бу юлғон парлар ўрнидек тўшук,
Баски пайконинг тани бўстонима солмиш журуҳ.

Мунқатиъ бўл, бўлма кўп саргаштаи тиҳи амал,
Йўқса топмассен раҳи мақсад, ўтуб юз умри Нуҳ.

Ишқ асроринки Мажнун айлади музжиз баён,
Нўги мижгон бирла сабт айлар анга Мунис шуруҳ.

* * *

Юзинг ҳажрида кун эрмас буким равшан бўлур ҳар
субҳ,

Тутошқон ўтдуур чекканда оҳи дард парвард субҳ.

Дамидин не учун зоҳир бўлур эъжози Руҳуллоҳ,
Шараф топмаса лаълинг хандаси тақлидидин гар субҳ.

Жамолин партави таъсири ашкимни қурутди, ваҳ,
Ки шабнам гавҳариға бордудур оғат саросар субҳ.

Ҳамоноким юзунг меҳриға бўлмиш ошиқи содиқ.
Бўлуб раиги сариф ҳар тун яқосин чок айлар субҳ.

Ўчар васфингни қилсан ҳурвашлар чеҳрасидин ранг,
Ўчар шамъ ул замонким даҳрни қилғай мунаvvар субҳ.

Қўнгул то бўлди ишқ ила юзунг меҳри хаёлидин,
Тажаллий зой эрур андоқки кунга келди мазҳар субҳ.

Юз узра кўргали ошуфта зулфинг сунбулин, эй шўх,
Ғамим шомиға равшан айламас бу чархи ахзар субҳ.

Нетонг гар рўзигорим тийра деб қилсан шикоятлар,
Ки ҳижрон оламида шом ила келди баробар субҳ.

Хумори ранжидин, эй чарх, ғофил ўлмағил зинҳор,
Кун олтун жомидин ҳам гар сабуҳи берса соғар субҳ.

Муассирдур фифону нола, эй Мунис, фифон қилк'им,
Қилур гул атридин будбул димогини муаттар субҳ.

* * *

Жон бағишилар өңде үлгандарға, эй шұхы малиҳ
Хуш баёнлиғ оламиға келмамиш сендер фасиҳ.

Үлтуурда әлни ғамзанғ айласа юз фитна фош,
Күргузур жонбахшликда лаълинг эъжози сариҳ.

Шуълаи оқимниким гардун фалакка еткуур,
Шамъ этар они ибодатгоҳида ҳар тун Масиҳ.

Сарв ила гулни санға ўхшатмоқ ўлмаским, эрур
Қоматинг асру рашиқу оразинг беҳад сабиҳ.

Лаънат ул шоирғаким, ҳирсу тамаъ таҳрикидин
Күргузур ҳар сифлау нокасға изҳори мадиҳ...

Шуҳрати жовид топсун десанг, эй Мунис, сұзим
Нуктаи тамкин била жойида ҳам бўлсун сахиҳ.

* * *

Кўз ёрутдим то жамолинг шамъидин, эй рашки моҳ,
Ҳар кеча парвонадек ўртармен ўзни тортиб оҳ.

Кирмамиш ҳам кўчаи ишқ ичра мен янглиғ киши,
Келмамиш ҳам кишвари ҳусн ичра сендек подшоҳ.

Ваҳ нечук ойина эркондур мусаффо оразинг,
Ким нишаст этмак анга мумкин эмас гарди нигоҳ.

Тоза-тоза қил муқайяд, эй пари, эл кўнглини,
Ҳалқа-ҳалқа анбарин зулғингни очфил гоҳ-гоҳ.

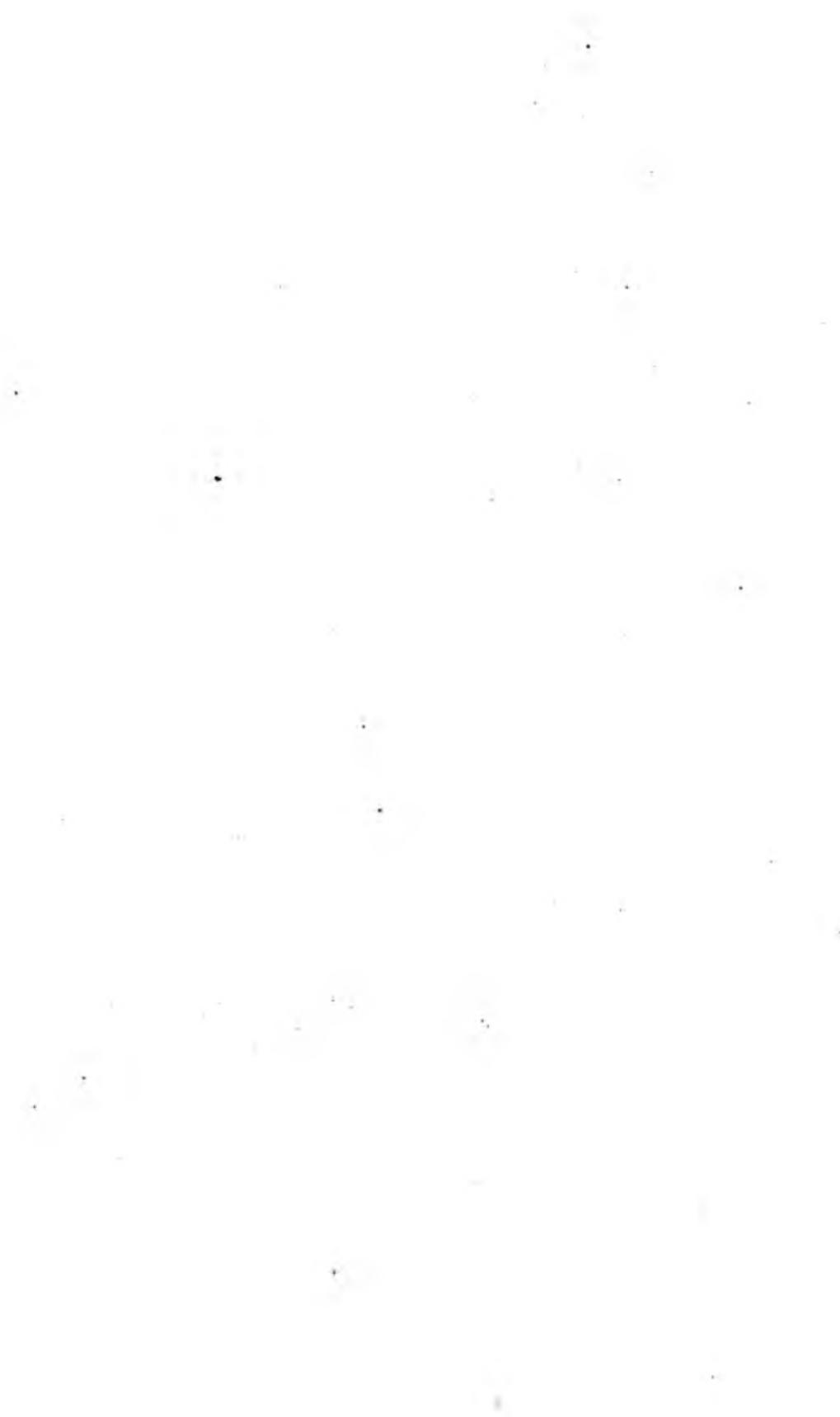
Хўрдабинлар кўп тараддуд қилди оғзингдин нишон,
Чунки маълум эрди охир салб бўлди иштибоҳ.

Ҳусн мулки шаҳлари киймиш эди тожи ғурур,
Сен зуҳур этгач алар енгилдилар, эй кажкулоҳ.

Не ажаб куйса вужудим ишқ ўтидинким, эрур
Бу бири барқи жаҳонсўз, ул бири ожиз гиёҳ.

Баъзи эл дер дилбаримиздин вафо кўрдик, ани
Бовар этмон гар тонуқлиқ берсалар юз минг гувоҳ...

Раҳм қил Мунисға бори даҳр эли ҳолин кўруб,
Ким мунинг жонкоҳ оҳидин алар бордур табоҳ.

МУСТАЗОДЛАР

Ишқинг ўтидин ўртанаңдур жони низорим,
ул наўъки машъал,
Хокистар ўлуб елга борур гарди ғуборим,
жисмим бўлубон ҳал.

Бошиңгдин агар эврулубон ўпса аёқинг
кўнглумга ажаб йўқ,
Бу мартабага еткурадур они нигорим,
гисўйи мусалсал.

Дард аҳли чекар ҳар неча ожизроқ ўлуб оҳ,
таъсири фузундур,
Софинма агар паст эса нолау зорим,
зинҳорки асҳал.

Эй шўх, мени солма иноят назаридин,
ҳар ҳол или бўлсан,
Сен-сен менинг уммидиму мақсадиму ёрим,
ҳам сўнгра, ҳам аввал.

Лаълинг майи бирла мени саршори ҳаёт эт,
ҳайвон суйи янглиғ,
Ким жонима қасд айлабон андуҳи хуморим,
қилди мени маҳтал.

Луълуи хушоб ўлди тишинг васфини қилғоч,
ҳар нуктаки сурдум,
Ҳай, ҳай на бало яхши ҳаёл ўлди шиорим,
ҳар фикридин афзал.

Ҳар ён югуруб дашт уза саргашталик этсам,
манъ айлама зинҳор,
Ким келди ғаминг олғали орому қарорим,
бир ояти мунзал.

Эрдим гули васлинг била шод ўйлаки булбул,
ҳажр айлади маҳзун,
Эйвой, хазон мавсимиға фасли баҳорим,
чарх этти мубаддал.

Не ўт эди ҳуснингдаки, кул бўлди саросар,
бўлғон анга нозир,
Қайси кўнгул әркан анга, эй шуъла узорим,
бўлғуси сижанжал.

Беҳудадурур сарзиниш этмак менга Мунис,
расвониғ ишидин,
Одоби муҳаббатда агар кетмаса орим,
бўлғайму ман акмал.

* * *

Ой юзунг ҳажрида ҳар тун қилиб оҳим шарари
авжи гардунға сууд,
Еқадур анжуму ой шамъини онинг асари,
чархни бил анга дуд.

Кунга боққан киби ҳуснинг ламаотига мудом,
маҳв ўлуб тийра қолур,
Чун жамолингға топар аҳли муҳаббат назари,
шарафу иззу вуруд.

Ҳусн мулкида сенинг манзилатинг ўйладурур,
ки қилурлар зоҳир
Ҳараму дайрга гар тушса хаёлинг гузари
мўъмину габр сужуд.

Бўлмайин йўқ киши сирри даҳанинг англамади,
қуввату саъй илаким,
Элтмак мумкин эмас роҳи адам рамзи сари,
қилмайин тарки вужуд.

Истай-истай бару бүм ичра сани телба кўнгул,
тутмам орому қарор,
Ўзи ҳам итти анингдекки топилмас хабари,
буд эрур ё нобуд.

Ситаминг шиддати кўнглум ғамини тез қилур,
ўтни гўгирид киби,

Лутф ила айлабон ул дағдағадин они бари,
неге қилсанг хушнуд

Мунис ғамзадаву саргашта эрүр шому саҳар,
топмайин базми суур,

Бу сифат доим они күчәи ғам дарбадари,
қўйма ё ҳайи вадуд!

МУХАММАСЛАР

* * *

Бу кеча сахни гулистонда бизинг жононалур,
Илкида жому суроҳий, шеваси мастиналур,
Бода тобидин юзи ҳар лаҳза гул-гул ёналур,
Шуълаи рухсориға кўнглум қуши айлонадур.
Тонг эмас гул шамъига булбул агар парвонадур.

Телба кўнглум ғорат айлар юз туман ранжу ано,
Мояи ақлимни илгимдин олиб дарду бало,
Мухтасар буким, мени гағ кўрсалар ҳижрон аро,
Йиғлар аҳволимға ҳам бегонаву ҳам ошно,
То улусга ошно ул ой менга бегонадур.

Кечалар анжум тўкуб ўздин кетар ҳар субҳ чарх,
Юзга мотам тирноғидин хат битар ҳар субҳ чарх,
Баски ғамдин ўзга ҳолатға етар ҳар субҳ чарх,
Булғониб қулга ёқосин чок этар ҳар субҳ чарх,
Бир қуёш ишқида гўё мен киби девонадур.

Чашм ағёр узра солғоч нақш аниңг рахши суми,
Неш урап кўнглум аро ҳар сори ғайрат каждуми,
Айлагон чоғда талотумлар сиришким қулзуми,
Қирпик узра қатраларким томди бу кўз мардуми,
Мазраи дард ичра гўё бу экин, ул доналадур.

Баски мен муҳлик хумор ичра бўлубмен музмаҳил,
Жон чекиб дайрингға ўзни еткурубмен, англагил,
Эмди ҳолимға менинг айлаб тараҳҳум муттасил,
Соқиё, даврон эли паймонидин ёд этмагил,
Давр аёғин тутки, матлубим бу дам паймонадур.

Ишқ даъвосида бир қилғон күнгүл бирла тилин,
Айлади маъшуқ қўйида муҳайё манзилин,
Ақлдин бегона билгил даҳри дуннинг мойилин,
Эрмас ул фарзонаким тарк этти дунё ҳосилин,
Балки ҳосил қилғоли майл этмаган фарзонадур.

Токи солди Муниси бечора кўнглига яро,
Новаки мижгони бирла ул кўзу қоши қаро.
Зоҳир ўлғон ҳолатимни бир-бир этсам можаро,
Эй Навоий, ўйла воқиъ достоним ишқ аро.
Ким бу дам Фарҳоду Мажнун қиссаси афсонадур.

* * *

Фироқ даштини чарх этти то диёр манга,
Этур висолинга иш чекмак интизор манга
Ҳамиша саъю тараддуд бўлуб шиор манга,
Агарчи йўқ талабингда дами қарор манга.
Ирадат эмгагидур бу, на ихтиёр манга.

Фалакдин ошурубон оҳим ўтининг тутунин,
Кўнгулга тушти тугун топмайин висол кунин,
Рақиб инонмади арз айладим кўнгул тугунин,
На билсун ул кишиким кўрмамиш фироқ тунин,
Ки не сифат кечадур тийра рўзгор манга.

Кўруб ҳамиша зарап ақлим истаган ишдин,
Бошимға ёғди ғам изҳори фазлу бинишдин,
Билибман эмдики чиқмон бу коҳишдин,
Қочиб адамға борай ақлу фаҳму донишдин,
Ватан борида бу ёт эл аро не бор манга.

Фироқ дарди қилиб зўр ҳам туну ҳам кун,
Жафо қиличи била қўймади танимни бутун,
Дедимки сабр қилай топмади бу чора ўрун,
Буюрмағил янә сабр, эй табиб, тенгри учун,
Ки ушбу шарбат эмас асрү созкор манга.

Бориб хироми ғами бирла донишу фарҳанг,
Букулди қад чекибон заъф ул сифатким чанг,
Васият элга қилур бўйла Муниси дилтанг,
Навоийдек қадидин қилсанм ўлгали оҳанг
Бийик мақом топиб ясангиз мазор манга.

* * *

Ширин суҳан Лайлившим вақтики қохир бўлғуси,
Тифи сиёсат тортибон қатлимға ҳозир бўлғуси,
Тан чиркидин жоним менинг ул лаҳза тоҳир бўлғуси,
Ишқ аҳли гўристонида қабрим чу зоҳир бўлғуси,
Фарҳод анинг тошин йўнуб, Мажнун мужковир бўлғуси.

Фаттон кўзунг мардумлари хунхора икки жодудур,
Меҳри жамолинг оллида хуршеди рахшон кўзгудур,
Қилсан анга наззораи мен зорға бу қайғудур,
Дерсен юзум сори кўзунг кўп боқмасун гар юз будур,
Ул меҳр тобидин эриб оқғунча нозир бўлғуси.

Коғир кўзунгнинг хизматин ихлос ила қилмиш ажал,
Ханжар миҷангдин айлабон эл бағрини тилмиш ажал,
Қотиллифингни, эй пари пайкар, магар билмиш ажал,
Ғамзангдин ўлтурмак ишин таълим ила келмиш ажал,
Бу навъ устод ўлса ул оз чоғда моҳир бўлғуси.

То ғайр ила мажлис тутуб майл этти ул маҳ жомға.
Ҳар кеча оҳим ўт солур гардуни нофаржомға,
Ҳамкишлиқ қилмай дами мен зори беоромға,
Ўл ғамза куфридин кўнгул навъи кёлур исломға,
Қим тарки ислом айлабон гўёки коғир бўлғуси.

Бордур манга золим ики: гардун бири, дилбар бири,
Ашким била оҳир эрур Жайҳун бири, сарсар бири,
Беҳад ғамим бор ўлса сабт ўлғуси минг дафтар бири,
Кўнглумдаги ҳар нешдин гар бўлса бир тил ҳар бири,
Юз тил била ўз ҳолининг шарҳида қосир бўлғуси.

Дилдор васлин истасанг ўздин аносир дафъин эт,
Бору йўқин таркин тутуб, пинҳону зоҳир дафъин эт,
Ҳар ишқи мақсад нурига бўлғуси сотир дафъин эт,
Хотирни жамъ истар эсанг аввал хавотир дафъин эт.
Кимда хавотир бўлмаса осуда хотир бўлғуси.

Хусн ичра ақл айлаб санга Канъон шаҳи ташбиҳини,
Қўнглум қилиб рухсоринга гардун маҳи ташбиҳини,
Қўюнга Мунис равзанинг айлаб гаҳи ташбеҳини,
Қилди Навоий қаддинга сарви саҳи ташбиҳини,
Бу табъи номавзун ила бечора шоир бўлғуси.

* * *

Баҳор осо жамолидин гул очмоқ иктисоб айлаб,
Мусалсал зулфиши сунбул киби пур печтоб айлаб,
Тутуб расми жафо таркин вафони иртикоб айлаб,
Тун оқшом келди кулбам сори ул гулрух шитоб айлаб.
Хироми суръатидин гул юза хайдин гулоб айлаб.

Етушти бошим узра юздин олиб буркаъ ул дилбар,
Қийиб түн нилгун атласдин андоқким маҳи ховар,
Қилиб айёрваш азми била афлокни музтар,
Чекиб мижгони шабравлар киби жон қасдиға ханжар,
Белига зулфи анбар тобидин мушкин таноб айлаб.

Эшикдин меҳрдек юз бирла чун кулбам аро кирди,
Адаб домониға такрор иззат дурларин терди,
Юзидин фаҳм қилдим шафқат осори аён эрди,
Келиб ўлтурди-ю илгим чекиб ёниға ер берди,
Такаллум бошлади ҳар лафзини дурри хушоб айлаб.

На дурларким, аларға жони маҳзуним эди маҳзан,
Бўлуб ҳар бирисидин бенаво кўнглум кўзи равшан,
Деди мундоқ гуҳар афшонлиғ асносида ул пур фан,
Ки эй зору балокаш ошиқим, менсиз нечукдурсан?
Мен ўлдум гунгу лол, айтотмайин майли жавоб айлаб.

Менинг чун булбули маҳзун киби лол улғоним билди,
Табассум зоҳир айлаб ғунча янглиғ гул-гул очилди.
Қўлин қўйчиға солди-ю қошимға рўбараў келли,
Чиқорди шишаи май доғи бир соғар тўла қўйди,
Ишиб тутти менга юз навъ ноз осо итоб айлаб.

Деди: кей телба токай лол ўлуб ёш түккасен күздин,
Ичиб бу майни де ҳолинг ҳижобин рафь этиб юздин,
Мен они илгидин олиб бўлуб хушҳол бу сўздин,
Ичиб фарёд этиб тушдум аёқиға бориб ўздин,
Мени йўқ бодаким, лутфи ани масти хабор айлаб.

Бўлуб Мунис мұяссар ёр ила бир ерда ўлтурмоқ,
Навозишлар кўруб комин топиб ҳар лаҳза афзунроқ,
Ичиб соғар аёқиға тушуб ул навъким туфроқ,
Ониким элтгай васл уйқуси ишрат туни мундоқ,
Навоийдек нетар то субҳи маҳшар тарки ҳоб айлаб.

* * *

То ғами ишқ бўлубтур ромим,
Зуҳд кўйиға эмас эҳромим,
Риндлик бирла кечар айёмим,
Май учун дайр ародур оромим,
Дайрнинг эски сафоли жомим.

Мангадур дайр жинондин беҳтар,
Ҳурдин соғаркаши сийминбар,
Англарам майни шароби кавсар,
Дайр пири қўлидин ҳар соғар,
Қим етар умрдин улдур комим.

Бода раҳни бўлуб асбобу яроқ,
Кафшу дастору ридо бирла ғитоқ,
Турфа шўридамен аҳволима боқ,
Яқо чоку ялангу бошдин-оёқ,
Булъажаб ҳол ила субҳу шомим.

Дам-бадам коса тутуб соқийи шанг,
Ман қилиб нўши шароби гул ранг.
Маст ўлуб елга бориб ном ила нанг,
Ўйнатиб муғбачалар масти маланг,
Куфр помоли бўлуб исломим.

Ақлу идрокима мандин рам ўлуб,
Қуфрим оптиб ғами диним лам ўлуб,
Дайр аро масхараи олам ўлуб,
Жом расвониғ ила ҳар дам ўлуб,
Олам аҳлиға салойиомим.

Дайр пири менга лутф айлаб хос,
Мен қўюб ерга жабини ихлос,
Гоҳ йиғлаб, бўлубон гаҳ раққос,
Мен-мен ўзлук юкидин эмди халос,
Негаким қолмади нангу номим.

Сотмангиз зуҳду вараъ ғайрға деб,
Мунис осо юз урунг хайрға деб,
Келингиз дайр сори сайдарға деб,
Эй Навоий, кирингиз дайрға деб,
Тақви аҳлиға етур пайғомим.

Субҳким дайр аро тутдим ором,
Муғбача берди шароби гулфом,
Мен ичиб җашъасидин топғоч қом,
Бодадин жон иси касб этти машом,
Гүйё лаълиға етмиш эди жом.

Кўруб ул ой бу ҳазин ахтаришин,
Топғоч оллида туруб ёлборишин,
Қўймади борғали йўл бошқоришин,
Кўрмасанг ҳизр суйининг боришин,
Келу кўр обиҳаётимға хиром.

Дилбарим юзи агар тун очилур,
Хусни маҳтоби жаҳонға ёйилур,
Они кўргон нечук эрконни билур,
Тулун ойни недин эл васф қилур,
Ки мушобиҳ дурур ул юзға тамом.

Келибон бори гарон бошима қўй,
Миннати жумла жаҳон бошима қўй,
Гардин тожи каён бошима қўй,
Қадам, эй руҳи равон, бошима қўй,
Негаким руҳи бийик топти мақом.

Дилбарингким ангадур жон аро ер,
Тиши таърифида, Мунис, дур тер,
Лаби зикрида улусға жон бер,
Оғзи васфида Навоий сўз дер,
Мухтасар чунки эрур хайр калом.

* * *

Фалак шабгун күнгүл дудисі намоён этдигумдантур,
Замин гулзор қоң ёшим гулафшон этдигумдантур,
Жаҳонда шўри расволиғ фаровон этдигумдантур,
Паришон халқи олам оҳу афғон этдигумдантур,
Паришон ўлдуғум халқи паришон этдигумдантур.

Саропо ақли худройим гирифтори жунун ўлмоғ,
Дамодам чашми гирёним сиришки лолагун ўлмог,
Дили маҳзуним андуҳ ичра ҳар соат забун ўлмоғ,
Тани зоримда дарди ишқ кун-кундин фузун ўлмоғ,
Тани бедарда тадбир ила дармон этдигумдантур.

Етуб гар ҳолате ошиқ дўгар ёш ё эдар ғола,
Сабаб таъсири файзи маъшуқ ўла ул ҳола,
Эшит бурҳоними тасдиқинг ўлмазса бу ақвона,
Кўзимким бағриминг қонин дўкар паргола-паргола,
Дамодам орзуйи лаъли жонон этдигумдантур.

Ҳачан афсус эдрадим сиррими пўшида қилсайдим,
Ҳачан ҳасрат чекардим зоҳиран гул-гул очилсайдим,
Ҳачан заҳмат кўрардим даъвати орома келсайдим,
Ҳачан расво ўлурдим қон ютуб сабр эда билсайдим,
Маломат чекдигим беҳуда афғон этдигумдантур.

Жунун водилариға Хизри узлат гўстра оҳим,
На ҳамроҳим ўлуб Мунис киби ҳамрозу дилҳоҳим,
На бир одам кўруб ашким эшитур нолау оҳим,
Фузулий, ихтилоти мардуми оламдин икроҳим,
Гаривашлар хаёлин муниси жон этдигумдантур.

* * *

Бир ўддир ишк ким сўзина нуқсон айламак ўлмаз,
Ул ўддан мушкилим чўхдирки осон айламак ўлмаз,
Аламлар жондадирким, махфий, эй жон, айламак ўлмаз,
Кўнгулда минг ғамим вордирки пинҳон айламак ўлмаз,
Бу ҳам бир ғамки, эл таъниндиг афғон айламак ўлмаз.

Мубаддал гаҳ ўлур васла муҳаббат аҳли ҳижрони,-
Бўлур гаҳ жамият ушшоқнинг ҳоли паришони,
Иложи зоҳир ўлур киминг ўлса доги пинҳони,
На мушкил дард ўлурса бўлунур оламда дармони,
На мушкил дарддир, ишқингки, дармон айламак ўлмаз,

Ғами ҳижрон дурур ушоққа бир шиддатлу меҳнатким,
Анинг дафъина тадбир айламак ким, аҳли ҳикмат ким,
Висола етмадин ўлмак ила бўлди саломатким,
Фано мулкина чўх азм этма, эй дил, чекма заҳматким,
Бу тадбир ила дафъи дарди ҳижрон айламак ўлмаз.

Кўнгул оғзинг уза лаълинг ўпар завқина мойилдир,
Дилар бир амри мавҳуми-ю билмамким, на қотилдир,
Кўзингким манъ идиб тифи ғазаб-ла, ваҳ, на қотилдир,
Даҳонинг узра лаълинг истамиш дил дафъи мушкилдир.
Гўрунмаз ҳеч журми, йўх ера қон айламак ўлмаз.

Сўзингдир заҳри қотил, ишқ элин ўлтурма, эй носиҳ,
Насиҳатдин аламлар жонима еткурма, эй носиҳ,
Дема ваъзу паришон хотирим синдирма, эй носиҳ,
Соҳин кўнглум йихарсан, панддин дам урма, эй носиҳ,
Ҳавойи нафс ила бир мулки вайрон айламак ўлмаз.

Фиғонким, ул саҳи қад ёр келмак ихтиёр этмаз,
Қадам бошим уза қўймаз, тани хоким ғубор этмаз,
Бу шафқатлар била ман зори соҳиб эътибор этмаз,
Дуолар айларам бандин нега бир дам гузор этмаз
Не чора, сиҳр ила сарви хиромон айламак ўлмаз.

Эрур Мунис кими ўлмоғ фано ишқ ичра мустаҳсан,
Еужудинг шамътак ёндириладин ўлмаз кўнгул равшан,
Лагил сен рост ошиқ дутмаз эсанг тарки жону тан,
Фузулий, олами қайд ичра сен дам урма ишқиндан,
Камоли жаҳл ила даъвийи ирфон айламак ўлмаз.

* * *

Эй сарв киби қадди камолинг на бало хўб,
Эй ғунчай лаълинг уза болинг на бало хўб,
Эй Исиий жонбахш мақолинг на бало хўб,
Эй рашки пари меҳри жамолинг на бало хўб
Эй нилуфарилик қўша холинг на бало хўб.

То зулфинга пайванд бўлуб риштai иймон,
Кофирилиф этибдур неча юз хайли мусулмон,
Бу зулмати куфр ичра қадинг соридин, эй жон,
Фикрингда бўлуб кўзларима жилва намоён,
Ҳар соату, ҳар лаҳза хаёлинг на бало хўб.

Қўргач карамингдин ўлук ишқ аҳли ғажотин,
Олуда қилиб хижлат ила шарму ўётин,
Тарк айлади Исо шарафи анфоси сифотин
Лаълинг ғамидин ташлади хизр обиҳаётин,
Кавсар сувидек соф зулолинг на бало хўб.

Ғамзангдин эрур даҳр эли саргашта қуюндеқ,
ЛАълинг уза хаттинг чиқиб ўт узра тутундек,
Ҳар ёнда ики кокилинг аммо ики тундек,
Эй ҳур юзунгнинг бири ой, бириси кундек,
Бу ою қуёш узра ҳилолинг на бало хўб.

Чоҳи зақанинг кўнглумадур маскани хўби,
Ҳам қошу кўзу юзу лабинг маҳзани хўби,
Ҳам жилваи рафторинг эрур хирмани хўби,
Бошдин-оёқингдур очилон гулшани хўби,
Сар то қадами тоза ниҳолинг на бало хўб.

Мажнундек ўлуб дашти фироқ ичра паришон,
Фарҳод киби доғи алам тоғида нолон,
Етган чоғи васлингға уруб кўксума мужгон,
Ўлтурса кўзунг, икки лабинг, лек берур жон,
Жон бахшлифинг хўб, қитолинг на бало хўб.

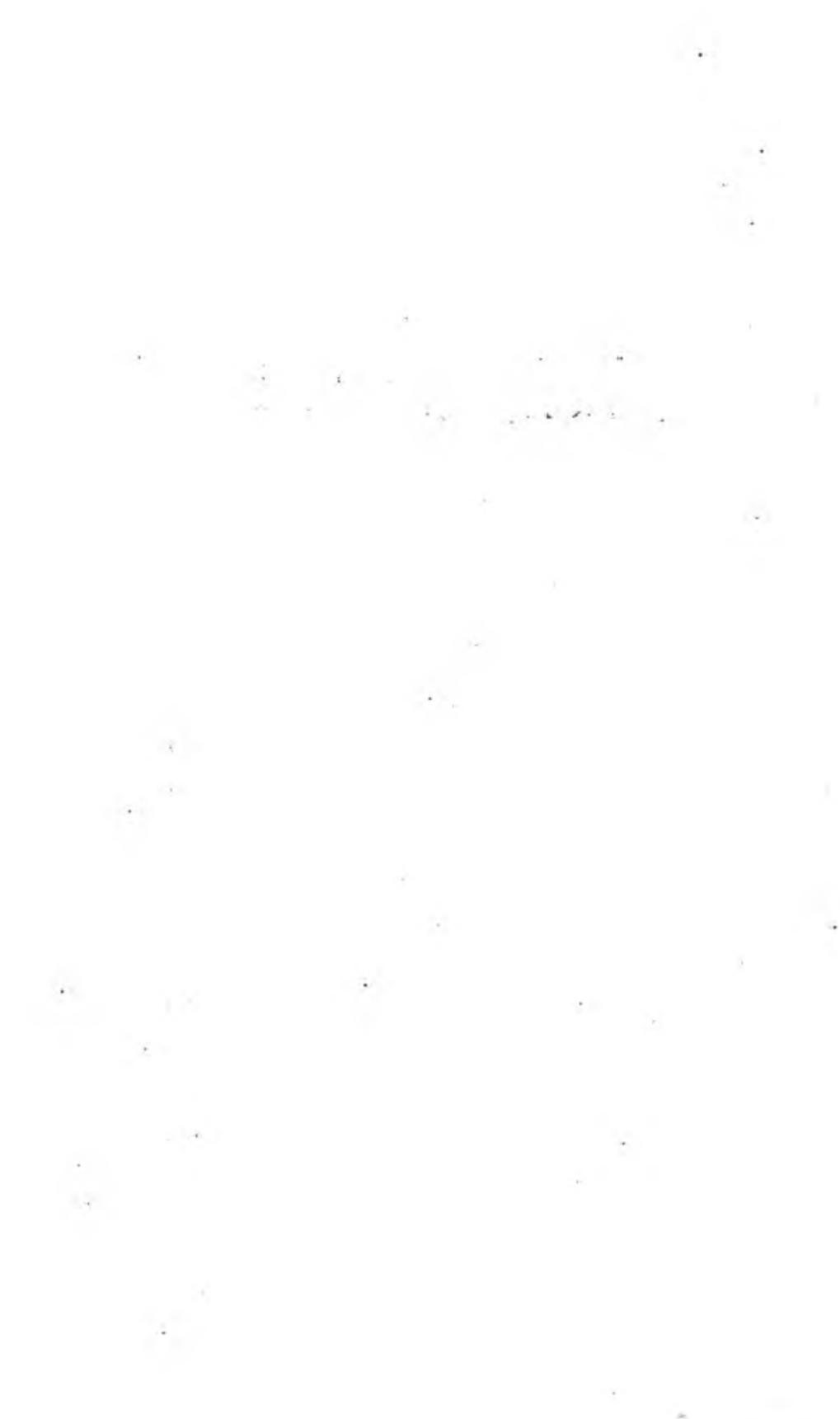
Даҳр ичра бирор сен киби олий насаб эрмас,
Ҳар бебасар авсофини демак адаб эрмас,
Мунисға йўлунгда юрумак бесабаб эрмас,
Боқсам юзунга Андалибосо ажаб эрмас,
Фурқатзада бўлғонга висолинг на бало хўб.

МУСАДДАСЛАР

* * *

Не хуш жонон эрурсенким жаҳон ишқинг харобидур,
Паривашлар боши маснадгаҳинг хоки жинонидур,
Юзунгда равзаи ризвон гулининг обутобидур,
Жамолингдин қуёшу ойға заррот изтиробидур,
Демон хуршеди рухсорин кўруб чарх офтобидур
Фалак илғига олғон бир варақ хуснинг китобидур.

Очиб кўнглум тўшуклар ҳар тараф ҳижрон хадангидин,
Топиб тори нишоти захмалар анлув chanгидин,
Тузуб ҳар лаҳза оҳангি фифон аҳволи тангидин,
Ҳазин нолишлар айлаб рост оҳи бедрангидин,
Наволар соз этиб фориғ эмас ушшоқ chanгидин,
Бу қонун бирла кўнглум маҳфили шавқинг рубобидур.

Кўнгулни панди бетаъсир бирла банд этиб бўлмас,
Жунун аҳлин дами дилгир бирла сард этиб бўлмас,
Ғаминг шўридасин тадбир бирла банд этиб бўлмас,
Асиринг ҳийлау тазвир бирла банд этиб бўлмас,
Гирифторингни бу занжир бирла банд этиб бўлмас,
Вале тадбири ройинг ҳалқаи зулфинг танобидур.

Фироқинг ичра ғам зулмотидин бир дам эмон эмин,
Кўрарда тийра ҳолим ўртандурлар кофири мўъмин,
Бу зулмат ичра меҳнат кунжида ҳар тун бўлуб сокин,
Тилармен оразингни кулбам ичра жилвагар, лекин
Жамолинг офтобиға назар қилмоқ эмас мумкин,
Ки чун хуршед рухсор очса ўз нури ниқобидур.

Гаминг саҳросида то бўлмишом мажбуни саргардон,
Фироқингдин ичимга тушмиш андоқ оташи сўзон,
Ки они бир нафас имкон эмастур асрамоқ пинҳон,
Чекармен бу жиҳатдин ўтлув оху шуълалиғ афғон,
Борур ҳижрон туни чарҳ узра охим учқуни хэрён,
Ани эл фаҳм этарким, барқ, ё кўкинг шиҳобидур.

Санга ул замонким эдим ошино,
Манга ваъда айлар эдинг борҳо,
Ки бегоналиғ зоҳир этмон санго,
Не бўлди ҳолимға боқмай қиё,
Бу дам қилғонингча қилурсен жафо,
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

Шабу рўз базмимға келмиш эдинг,
Менинг ҳар ие ҳолимни билмиш эдинг,
Қилиб шод гул-гул очилмиш эдинг,
Фидо бўлғаним кўзга илмиш эдинг,
Вафодин баси ваъда қилмиш эдинг,
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

Бурун дўстлиғдин қилиб ваъда фош,
Менинг бирла бир ерда туздинг маош.
Бўлуб бу замон душмани дилхарош,
Бошимға урарсен ғазаб бирла тош,
Асар қилмас эмди санга оҳу ёш
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

Рақибим била бода нўш айладинг,
Килиб айш ҳар дам хуруш айладинг,
Алар ҳарна сўз деса гўш айладинг,
Манга ваъдани пардапўш айладинг,
Дегач ҳолим ўзни хомуш айладинг,
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

Еқиб танни андоққи машъал манга,
Жаоф расмин этдинг муфассал манга,
Етар ҳар дам андухи акмал манга,
Фифоиким, эмас мушкили ҳал манга,
Булар эрдиму ваъданг аввал манга,
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

Ваъда айлаб унутдинг доғи,
Тариқи жафо азми тутдинг доғи,
Мұхаббат русумидин ўтдинг доғи,
Кўнгул суҳбатимдин совутдинг доғи,
Муродим ниҳолин қурутдинг доғи,
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

Вафо ваъдасин ошкор айладинг,
Хазин кўнглум ёндин шикор айладинг,
Яна бевафолиг шиор айладинг,
Жафо расмини ихтиёр айладинг,
Мени қўргач охир фирор айладиснг.
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

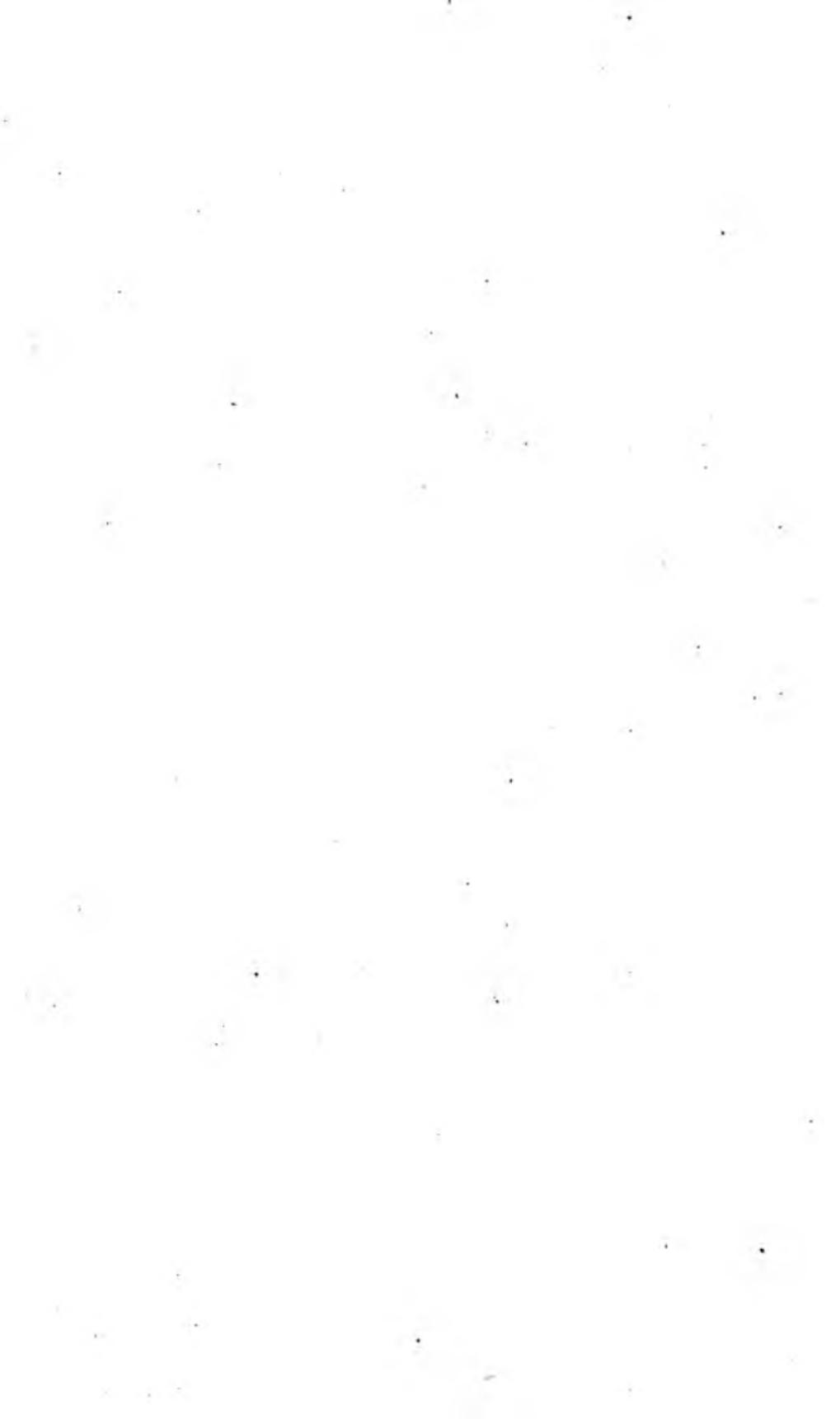
Эдим вяълау лутфлии комёб,
Топиб ўзни ҳар лаҳза ишрат маоб.
Чу етдим ҳузурингга қилдинг итоб,
Десам ҳар неча эмди ҳоли хароб,
Мингдин бирига эшиитмон жавоб,
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

Нигоро, бўлуб Муниси меҳрибон,
Жафо бирла кўп қилма бағримни қон,
Неким ваъда қилдинг вафо қил аён,
Неча топмайин марҳаматдин нишон,
Бу мазмунға токай бурай таржимон,
Қани айлаган ваъданг, эй бевафо?

РУБОИЙЛАР

1

Улуғин тутмаса азиз кичик,
Хор бўлса улуғ кичикка истонг.
Игна еткурди тўнға чун озор,
Аидин ўлди бошу оёғи яланг.

2

Гарчи зоҳирда барча дўстдуур,
Бўлма эминки, душманим ўқдуур.
Яхши қилсанг назар жаҳон элига
Жонингга хасм дўстинг-ўқдуур.

3

Тутма бадгў бирла суҳбатким, ёмон сўз заҳридин,
Неши занбўри киби ҳар дам берур озорлар.
Ким яқинроқ борса итга урмогидин инжитур,
Балки тишлаб жисмин афгору тўнин мурдорлар.

4

Ангаким масти жоми давлатдур,
Қон ичарда фақирлар на хабар.
Орий, уйқуға борғон англамағай,
Уйқусизларға ҳар на бўлса агар.

5

Эл айни шиҳониға недур пардадар ўлмоқ,
Ким айламак ўз айбинг эрур халқға урён.
То айламасанг ўзгалар асрорини изҳор,
Фаммоз демаклик сенинг отишгии не имкон.

6

Инсондин ўзунгга ошно қилма талаб,
Жон фарқиға шамшири бало қилма талаб,
Мақбуллиқ истасанг бўлурсен мардуд,
Қоч жавру жафосидин, вафо қилма талаб.

7

То билди менга меҳр этар ул моҳ рақиб,
Оҳимға менинг бўлди сабаб оҳи рақиб
Ёраб, менга комимча насиб айла висол,
Маҳжур бўлуб ўйлаки дилҳоҳи рақиб.

8

Мунис, талаб эт камол—эрурсен чу йигит,
Ким яхшидур этса фазл учун қайғу йигит.
Ўқ қилғон ишин ё қила билмас ҳаргиз,
Қарилар ила баробар ўлғайму йигит.

9

Эй ҳуснинг олиб кўнгулдин орому сабот,
Вей лаълинг ўлуб боиси тарвиҳи ҳаёт,
Не бўлди етушсанг бошима Хизр киби,
Сенсиз менгадур ҳаёти жовид мамот.

10

Ҳарчанд берур лаззат саршор қадаҳ,
Юз нашъа қилиб жонға падидор қадаҳ,
Бир дамки ичар ёр ила ағёр қадаҳ,
Макруҳ кўрунур менга бисёр қадаҳ.

11

Совуқ юзунги совутма, эй зоҳиди яҳ,
Ишқ аҳлиға таъна бирла кўп урма занах,
Сўзунгни бас эт, айлама изҳори азоб,
Йиф маъракани, қилма намоён дўзах.

12

Ҳар дамки хаёлингни қилурман, эй шўҳ,
Уммиди висолингни қилурман, эй шўҳ,
Үлган танима равон кирав ширин жон,
Чун ёди зулолингни қилурман, эй шўҳ.

13

Ераб, ману ёримни қилиб айш ила шод,
Ағёр тасаллутидин этгил озод.
Ошиқ била маъшуқ топиб кому мурод,
Кўрсун руқабо сипҳери дундин бедод.

14

Ҳар неки кўнгул айлади жонон била аҳд,
Жонон тил учи бирла кўнгул жон била аҳд,
Кўнглумга анинг кўнгли агар бўлмас эса,
Не фойдадур ваъдаву паймон била аҳд.

15

Шоҳо, фуқароки муниси ғамдурлар,
Бедор дилу кўзлари пурнамдурлар,
Зинҳор аларни қилмағил озурда,
Оташ даму барҳамзани оламдурлар.

16

Ҳар кимки эрур сифлау хиссат парвар,
Бўлма анга дўст жонини ҳам берса агар.
Охир сени онинг била қилмай қўймас
Бир кун душман муҳаббати сийму зар.

17

Кўнглум ўтидин сипеҳри хазро ёнадур,
Оҳим тафидин боли малак чургонадур,
Ўт ичра самандарки топар эрди ҳаёт,
Кўр шуълаи ишқимда нечук ўртонадур.

18

Сўз ичра Навойики жаҳонгир дурур,
Мунисфа маоний йўлида пир дурур,
Йўқ ғайрият андин ўзгаким айтурлор,
Бу Шермуҳаммад, ул Алишер дурур.

19

Эй ғафс, бўлуб иззат эшиги мадрус,
Бўлсанг не ажаб мазаллат ичра маҳбус,
Ҳар дунға қилиб нисор иззат гуҳарин,
Бисёрг тўкарсен обрўю номус.

20

Мунис, менгадур дамики жонон мунис,
Бахтимдек ўлур сипеҳри гардон мунис,
Чун борди қошимдин эҳтиroz айлаб ёр
Не толеъ эрур манга, не даврон мунис.

21

Эй соқий, олиб кел менга бир соғари нўш,
То сипқорибон они қилай тарки ҳуш,
Жим ақл бериб ҳамиша кўнглумга халал,
Қўймас ани мажнун киби айларга хуруш.

22

Ул навъ совуқ бўлди мушаддад бу қиши,
Тутғоч отиш эл оғзида тил бўлғуси тиш,
Албатта паямбар сўзидек рост билинг,
Ҳар ким деса дўзах ўти муз бўлғон эмиш.

23

Эйким сенга етмушдур улуғлиқ сори ёш,
Ёшлар била тутма сухбату қилма маош,
Гар бу ўгутимни тутмасанг маҳзал ўлуб,
Ерсен бошинга ёшлар элгидин тош.

24

Васл аҳлиға бўлмасун фироқи воқиъ,
Ҳажр аҳлиниг оҳу интизори зойиъ,
Бўлсун ўзи маминуъ тараб базмидин,
Ишқ аҳлиға улки васлдиндур мониъ.

25

Мен кимман айламак иноятни тамаъ
Яъни сендин бирор китобатни тамаъ
Қилмоқ менга мунча басдуур гоҳ-гоҳи,
Мунис бандам деган ҳикоятни тамаъ.

26

Фарёдки, топмадим жаҳон ичра фароғ,
Гаҳ шаҳр ватан бўлуб, гаҳи води-ю тоғ,
Не ёр мени айлади, не дуст сўроғ,
Бал кўнглума солдилар унутмоқ била доғ

Сен дур сочибон сүзунгдин андоқки садаф,
Дахл аҳли қошида йўқ анга қадру хазаф,
Доно ҳаргиз қилмади нодон била баҳс,
Хомуш бўлу хасудға бўлма тараф.

Мунисдуру ихтиёр ила хор ўлмоқ,
Куч бирла мазаллатға сазовор ўлмоқ,
Озодалиғ оромгаҳидин рам этиб,
Ҳар дунға мулозим ила ёр ўлмоқ.

Сендин тамаим эди сарафроз ўлмоқ,
Абнойи замона ичра мумтоз ўлмоқ,
Фарёдки, ҳосил айладим охири кор,
Афқандаву хорлиқға дамсоз ўлмоқ.

Гаҳ ақл ўлдинг, гаҳи жунунлиғ қилдинг,
Фикри шарафу хаёли дунлиғ қилдинг,
Ҳар ишга қўл урдинг забунлиғ қилдинг,
Мунис, охир буқаламунлиғ қилдинг.

Мен зорға базмингиз аро жой беринг,
Инъом била жоми дилосой беринг,
Яъники хуморимни ёзорға ҳар дам,
Лутфи қилибон коса тўла чой беринг.

Эй дўст, тани зорим аро жоним эдинг,
Иқлими муҳаббат уза султоним эдинг,
Хуш келдингу жонимда нишиман қилдинг,
Хуш борки, баси азиз меҳмоним эдинг.

Қўзғолди бу кун жаҳонда ҳар ён тўпалон,
Эл кўнглини айлади паришон тўпалон,
Гўё менинг оҳим елидин топти мадад,
Бўлмоқ бу сифат, йўқса не имкон тўпалон.

Ераб, тилима қаломи хуш жорий құл,
Маңни гүҳарини килким ийсори құл,
Хар сүзки саҳифа узра таҳрир этсам,
Күрган киши күнглини гирифтори құл.

Пур барқмену гияхға тегмас заарим,
Пур раъдмену қулоқға етмас хабарим,
Пур ашкмену этак тар ўлмас мендин,
Пур оҳмену күнгулни бузмас асарим.

То күзни ёрутти чеҳра очиб моҳим,
Чун олди күнгулни сарв қади дилхөҳим,
Шоми ғам ародур аҳтар афшон ашким,
Тоқи фалак остида сутундур оҳим.

Лаълинг ғамидин ўйлаки гирён бўлдим,
Бағрим оқибон бошдин-оёқ қон бўлдим,
Дил жамъ эдим васл аро оғзингни ўпуб,
Зулфинг ҳижронидин паришон бўлдим.

Қелдим сенга жонимни нисор этмак учун,
Олдингда ўлумни ихтиёр этмак учун,
Жисмимни йўлингда хоксор этмак учун,
Яъни ғами ҳажрдин фирор этмак учун.

Бу қушки эрур ер юзи кўзгу музидин,
Бир васфини ақл эта олмас юзидин,
Иссиф кунидин шамман изҳор этсам,
Совуқроқ эрур зоҳиди нодон юзидин.

Ераб, мени мубталойи ҳижрон қилма,
Дарду ғам аро ишимни афғон қилма,
Мен зорни қаҳр бирла гирен қилма,
Ағёри мәхр бирла ҳандон қилма,

41

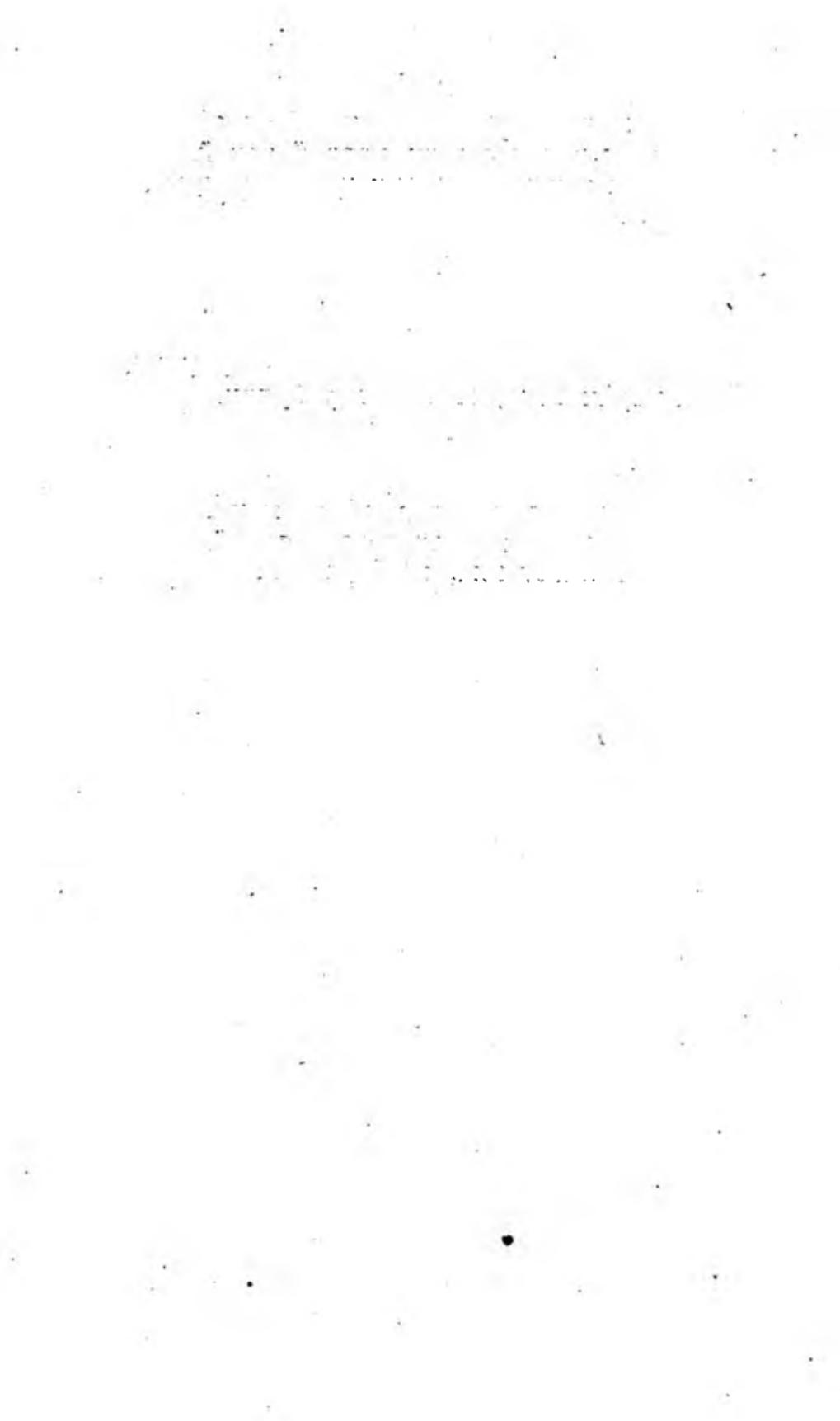
Раҳм этмади ул кофири худрой нетай,
Ҳолимға дами қилмади парвой нетай,
Ўлдурди мени қаҳр илаву қилмади лутф,
Эйвой, нетай, вой нетай, вой нетай!

42

Бу тунки ул ой васли мұяссар бўлди,
Шамъи руҳидин базм мұнаввар бўлди,
Дилкаш сўзи мутриби хуш алҳон бўлубон,
Лаъли суйи бода, оғзи соғар бўлди.

43

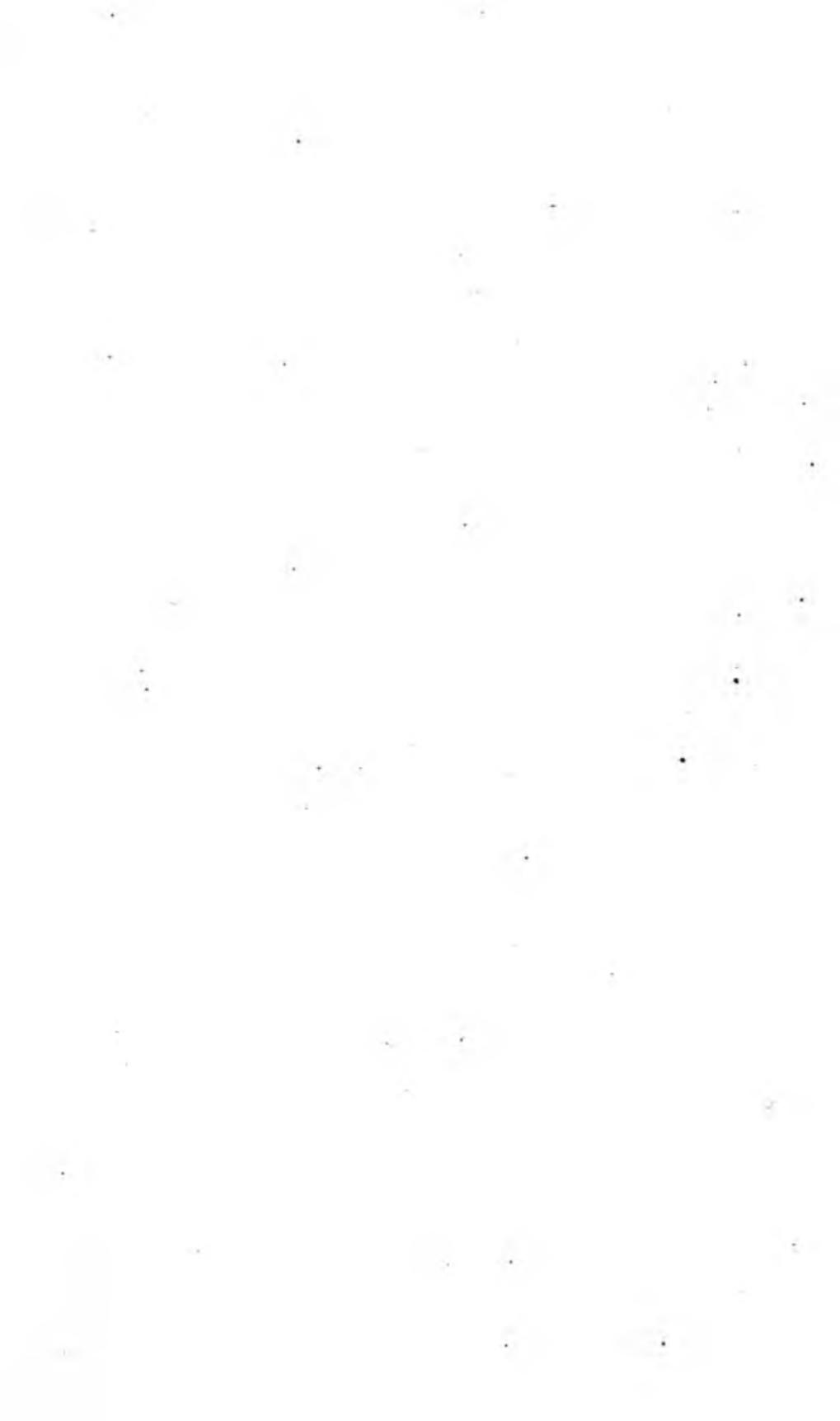
Даври фалак этти ишқ аро зор мени,
Даврон эли таънаси дил афгор мени,
Мазлумға марҳамат агар эрса савоб,
Машмули иноёт қил, эй ёр, мени.

ТУЮГЛАР

1

Юзин очооч мисоли ойина,
 Айлади чарх таънаи ойина,
 Анга дедим вафони ойин қил,
 Деди майл айлабон бу ойина.

2

Ҳар неча ўқингға оғы ёқиб от,
 Қилғуси дағъ ани ғам тарёки бот.,
 Гарчи шомим тийрадур бошим уза,
 Сур дами турноқидин ўт ёқиб от.

3

Мени васлинг йўлиға бир ёндурур,
 Душманим ғам ўтиға бирёндурур,
 Раҳм ушшоқ аро бу хастағаким,
 Бир тарафдур алар, бу бир ёндурур.

4

Дўстлар меҳмонлиғ этса борингиз,
 Сина жон уйига ундан борингиз,
 Эй бало хайли, манга қилманг ғулу,
 Борингиз аҳли жаҳонға борингиз.

5

Англа, кўнглум ишқбоз ори эрур,
 Балки кўнглум ишқ бозори эрур.
 Ошиқ эрсанг шодлиғдин уз тамаъ,
 Зор кўнглум ишқ бозори эрур.

6

Рахши җиммат мен тутуб маҳкам ёлин,
 Ёр изидин ет, карам қил, деб ёлин,
 Йўқу боримни ёқиб кул айлади,
 Ишқ ўтидин кўкка чирмошғон ёлин.

7

Тиф ила не ҳожат ўлтурмак ани,
 Даҳр элин ҳар сори гар боқса қиё,
 Дарду ғам чектим хумор ичра баси,
 Эмди аҳволимға бир боқ соқиё.

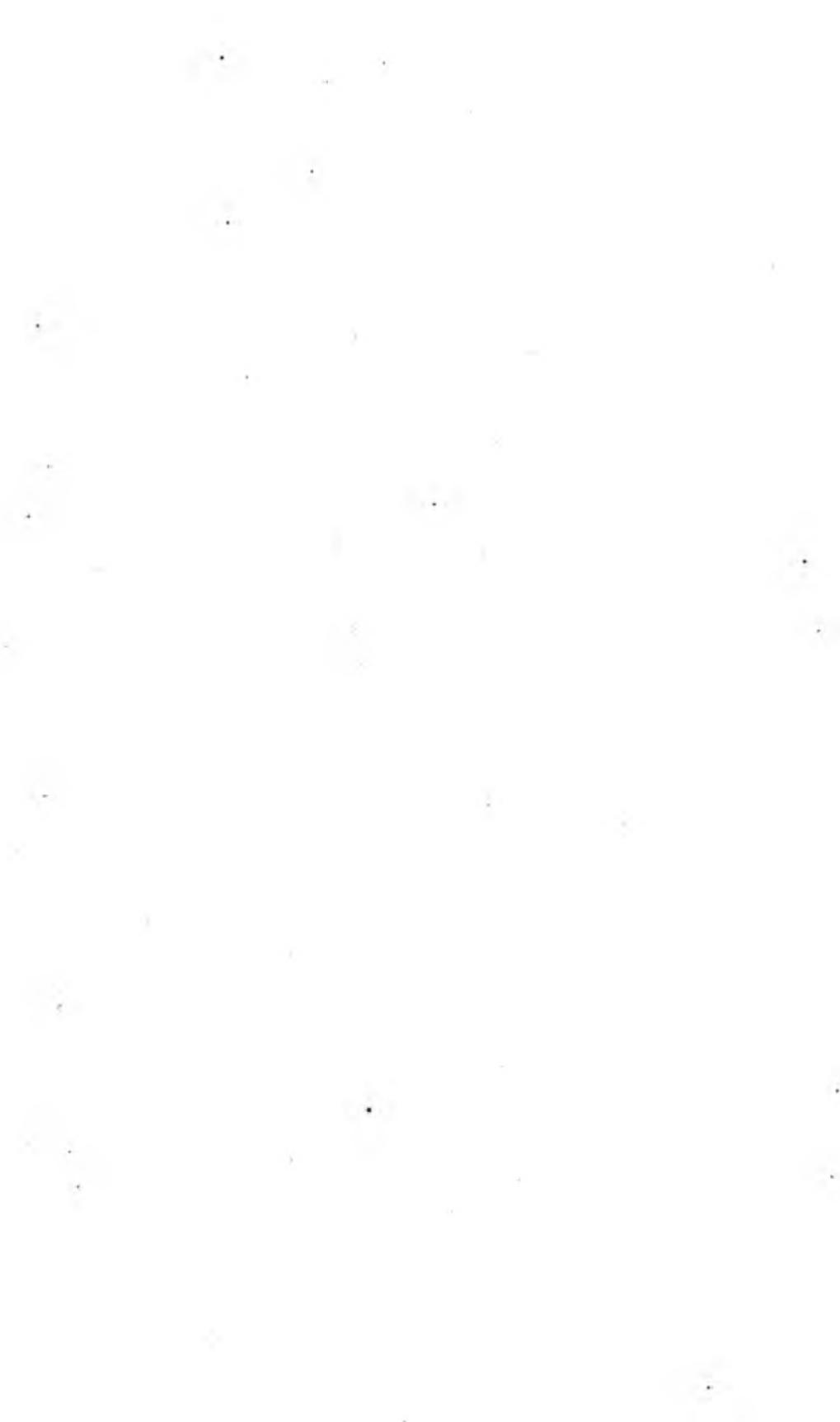
8

Мунисо, тўқмай йигирма етти ёш,
 Ваҳ йигирма етти узра етти ёш,
 Ёш киби машғуллиқ қилмоқ недур,
 Ҳар қачонким суҳбатимга етти ёш.

САВОДИ ТАЪЛИМ

ХУСНИ ХАТ ТАЪЛИМ БЕРГАН УСТОЗИ ҲАҚИДА¹

Мунис, адаб иктизоси бирла,
Сур хома бирор дуоси бирла,
Ким ахтари бурждин эрур ул,
Сайёри раҳи яқин эрур ул.
Мавлойи жамии аҳли идрок,
Фарҳанда жамоли арсаи хок,
Фармонбари ҳукми ҳазрати ҳақ,
Огоҳи рамузи ҳикмати ҳақ.
Ҳар илмда жомиул-фазойил,
Ҳар ҳукмда воқифул-масойил.
Мажмуи улум ичида маълум,
Қозийи баланд рутба махзум.
Муҳри шараф ичра меҳри рахшон,
Онсиз хат ўлуб саводи бутлон.
Ҳам маҳкамаси сипеҳр тимсол,
Ҳам маснад анга бисоти иқбол.
Ҳукми аро расми адл возих,
Адли аро ҳукми шаръ лайиҳ.
Илм ичра адили Ибн Ҳожиб,
Илм аҳлиға эҳтироми вожиб.
Фиқҳ ичра камоли андин афзун,
Ким демак эрур гумондин афзун.
Хаттидин ўлуб хужаста таълим,
Таълим фани хатиға таслим.
Шарманда хати сабз хатлар,
Хол оғати хаттида нуқатлар.
Таълим берур на бир рақамдин,

¹ Сарлавҳалар биз томондан қўйилди (*тўпловчи*).

Хат ёзмоқ шиши ети қаламдин.
Елғиз на буларки, ҳар фазойил,
Рўзисидур ўйлаким хасойил.
Ахлоқи ҳамида вақфи зоти,
Ҳар ҳалқ аро ёзилиб сифоти.
Юз шукрки, толиим бўлуб ром,
Шогирдлиғида топмишам ком.
Хатким менга ҳақ иноятидур,
Ҳазрат карами шарофатидур.
То хат асари варақда пайдо,
То олам аро варақ ҳувайдо.
Бўлсун варақи бақо ҳаёти,
Жовид ёзилсун анда оти.

РИСОЛАНИ ЁЗИШДАН МАҚСЛД

Кўп муддат эрди гуруҳи муштоқ,
Таълим сўманбариға ушшоқ,
Машқ этмак ишида хат битарга,
Таълим вуқуфига етарга
Айлар эди хизматим аро пўй,
Дил реш ўлуб ўйлаким қалам муй,
Мен ҳам нечаким хатим хат эрмас,
Бал қоида мистариға кирмас,
Маъюс эта олмайин аларни,
Ҳирмои аро солмайин аларни,
Билганича суруб қаламни ҳар ён,
Таълим ишин айлар эрдим осон.
Лекин кўнгул ичра эрди бу ком,
Қилсан рақами улуми арқом.
Андин талаб аҳли бўлса маҳзуз,
Таълим фанин қилурда маҳфуз.
То илгима тушти бир рисола
Хат қоидаси ойиға ҳола.
Ҳиммат камарин белимга боғлаб,
Назм айлағали ўзумни чоғлаб,
Бердим қаламим отиға маҳмиз,
Майдони варақ уза суруб тез,
Ёраб, бу отимни ланг қилма,
Гумроҳи раҳи даранг қилма.
Шаҳроҳи мақосидим сори сур,
Сарманзили интиҳоға еткур.

ҚАЛАМ ҲАҚИДА

Әй аҳли қаламлиқ этган исбот,
Лозимдуур айласанг мубохот,
Ким келди қалам хужаста авсоф,
Ҳар нечаки васф ўлур эмас лоф...
Ким дедилар аҳли маъни они,
Жон ўртасида «алиф» ишишони.
Зебо қамишини най шакар бил,
Нўгида анинг шакар самар бил.
Ҳарғидин оқиб шароби маъни,
Эл андин эрур хароби маъни.
Оҳанги саририким равондур,
Гулбонги анодили жинондур.
Шаҳлар ёшурун ишига маҳрам,
Шаҳларға ривож бергучи ҳам.
Илм аҳли насиби андин афзун,
Жаҳл аҳли анинг ғамида маҳзун.
Оlam иши интизоми андин,
Оlam элининг низоми андин.
Ул бўлмаса бўлмағай китобат,
Бу бўлмаса қолмағай ҳикоят...

ХАТ ҲАҚИДА

Хатдур асбаби тароши хома,
Зийнат бахши узори нома.
Сўз маҳзанининг ишишонаси ҳам,
Маъни дурининг хазонаси ҳам.
Ҳар сўзи кўнгулдин ўлди мавжуд,
Хат бўлмаса бўлғай эрди нобуд...
Хат айлар ўз аҳлини мукаррам,
Хаттиға чекиб улусни ҳар дам.
Хатдан мақсад әрур хати хўб,
Таълим қавоиди била жўб.
Анбардин ўлуб анга мураккаб,
Кун олтунидин vale музахҳаб.
Ҳар бир алифи ливоини уммид,
Ҳар бир кашиши ҳаёти жовид.
Ҳар доманаси ҳилоли абру,
Ҳар иуқтаси шоҳвор луълу.

Хар ҳарфки анда жилвагардур,
Авроқ юзига зебу фардур.
Хар сатрки сарвдек чекиб қад,
Шамшод уётиға бериб мад.
Мундоғ хат эрур калиди арзоқ,
Хам котибига очуқдур учмоқ...

ХАТ ІЕЗИШ АСБОБЛАРИ ВА ІЕЗИШГА ТАЙЁРГАРЛИК ҲАҚИДА

Эй хат ҳавасин падид қылғон,
Яхши битимак умид қылғон,
Саъйинг чу битарга бўлди жозим,
Асбобини билмак ўлди лозим,
Ким бўлмаса жамъ борча асбоб,
Ошуфта чу нол кўргасен тоб.
Хар нечаки жусту-жуй қилсанг,
Мақсуд уза гуфту-гўй қилсанг,
Мақсуд иши ғайри воқиъ ўлғай,
Жахдинг талаб ичра зойиъ ўлғай.
Бас билмаги бўйла вожиб,
Тақрири эрур манга муносиб.
Бир-бир қилайин борини таъйин,
Хар қайси ишини доги талқин.
Ҳозир бўлу истимоъ қилғил,
Азми раҳи интифоъ қилғил.
Эйким хати хўб эрур талошинг,
Бўлсун бу сифат қаламтарошинг,
Ким асрү итик нечукки поку,
Найни қалам этсун ўйлаким мў.
Нозик қалам ичра айланурдек,
Қомингча йўнарни қозғонурдек.
Юпқа шақ ойирмоқ ичра марғуб,
Нўги қаламингни ёрғудек жўб.
Гар мундоқ эмас қаламтарошинг,
Йўнмоқ аро танг ўлур маошинг.
Вар яхши йўнулмаса қаламлар.-
Шак йўқки, ёмон тушар рақамлар.
Гар софу латиф эса «қалам қат»,
Яхшидуур этгали қалам қат.
Дандони латифу шохи софий,

Қат қилғали бордур асру қофий.
Рухсат бу дегандин үзра ашъё,
Гар бўлса зарур вақти пайдо.
Бўлсун қаламинг латифу рангин,
Оқу қизилу қарову сангин.
Оқи бўлубон сариғга мойил,
Бўлсун қораси қизилға доҳйл.
Саҳт ўлсуну, пухта барча ақлом,
Яъники бўш ўлмасун яна хом.
Асру қарову оқ ўлмасун қўп,
Бисёр ингичгаву йўғун қўп.
Бўлса сўнгида бўғун нишони,
Қўймаки рақамғадур зиёни.
Ё синса қалам қилиб хасосат,
Пайванд ани этма, бордур офат.
Ё қисқариб ўлса тўрт бармоқ,
Макруҳ дедилар они мутлақ.
Ҳар хомаки йўнмоқ эрсанг, эй ёр,
Бир мартаба даврини ўра тор.
Қўр ул ип узунлигин саросар,
Йўнғил узунин анга баробар.
Мағзинни олурда ков-ков эт,
Арзи сори ков бирла нов эт.
Шақ ур, vale әътидол бирла,
Тадқиқи аро хаёл бирла.
Қат урмоқ анингдек айлагиқ соз,
Берсун қаламу қалам қат овоз.
Шарти қати хўбким қиедур,
Дилкашлиги әътидол ародур.
Чун хома йўнуди имтиҳон қил,
Нуқта қўюб имтиҳон аён қил.
Гар бўлса мураббау музаллаъ,
Ёзғилки, хатинг тушар мурассаъ.
Йўқса яна йўнмоқ ихтиёр эт,
Йўнғоч яна имтиҳон шиор эт.

ХУСНИ ҲАТ ТАЪЛИМИ

Мунис, қаламингни ҳат сари сур,
Қил тарки даранг, илгари сур.
Таълим ниҳонин ошкор эт,
Нуқта била ўлчамақ шиор эт.

Бир-бир бори ҳарфға рақам сур,
Таълимини бошқа-бошқа билгур.

Ул қавмки хатға эрди возиъ,
Бу нұкта алардан үлди воқиъ.
Тули «алиф» уч нұқтадур, аммо,
Ул хома биланкиң қылдинг иншо.
Арзи дөғи сұлси ңұқта бұлғай.
Шешу ками бегумон бузулғай.
Онда ҳаракоту ҳамза пайдо,
Лекин оатариқи рамзу инмо.
Ул шавъки гар бўлур нигун сор
Бўлғай яна ул «алиф» намудор.
Бир нұқтача басдур аввали «бо»,
Лекин танида хилоф пайдо.
Баъзи сўзи олти нұқтача хўб,
Баъзи деди етти нұқтадур хўб.
Устоддин үлди дөғи масмуъ,
Ким тўқузи бордур асру матбуъ.
Лекин бу фақир муддаоси
Олти нұқтау тўқуз ароси.
Бир навъ қадиға хам етушсун,
Андак таниға шикаст тушсун,
«Жийм» аввалидур «ре» нигуни,
Пайвастай «нун» и вожгуни.
Баъзи дедилар бидояти «жим»
Таълим аро икки нұқтау, ним.
Қил доманасини ўйла марқум,
Бўлсун ичи байзавор маълум.
Бир нұқтани «ро» ға муттасил қил,
Куттоб қошида «дол» ани бил.
«Ро» қомати икки нұқта, аммо
Боши бийик эрмас ўйлаким «зо».
«Зо» уч нұқтау лек саркаш,
Қилса бўлур они қушға ўхшаш.
Дандонаи аввали сари «син»
Бир нұқта баробар үлди таъйин.
Иккинчисин айлагил қушода,
Ул навъки нұқтадин зиёда.
Аммо тани «син» дур ўйлаким «нун»
«Нун» зикри эрур бу ерда матъун.

«Шин» маддини етти нүкта бил биғ,
Аммо жақ эрур биайниҳи тиғ.
Қажлық анга ул қадар муқаддар,
Ҳар ён алифи тушар баробар.
Зеҳдек анга чексанг ар хати соғ,
Бўлғай гўё камони наддоғ.
Гар табъинга етмаса малоли,
Мунисдин эшит яна мисоли.
Устида агар чекилса чап «шин»
Бўлғай ичи шакли кишти ойин.
Ул шаклда ёзғил аввали «сад»,
Бўлсун яна «сад» акси бунёд.
Баъзи деди «сад» бошин андоқ,
Ким шаклдадур нечукки чақмоқ.
«То» зикрида деди баъзи устод,
Зебо алифи-ю, аввали «сад».
Бу нүктага мен қилурман инкор,
«Сад» ости эрур сатбар бисёр.
Таълим будур, қилурман иймо
«Ро» фавқида тутса ер нигун «ро».
Тутса алиф устида нишиман
Минган кишидек саманд тавсан.
Бир нүкта «алиф» нинг иттисоли,
То «ре» сўнгиким бор эрди холи.
«Зо» йики бу ерда бўлди мазкур
Дилкашроқ эрур гар ўлса мақсур.
«Айн» аввалининг будур баёни,
«Сад» аввали қилса бўлғай они.
Деди яна устоди моҳир
Айлар ани тўрт нүкта зоҳир.
Баъзи ани қўйла айлади фош:
Бир нүктаи хатти ўйлаким қош.
Ул нүктаи «айн» фа эрур зам,
Қил ташқари кунжин андаки кам.
Кўр ҳалқаи «айн» ҳалқаи «жийм».
Бир шаклда ёзди ахли таълим.
Таълим аро келди ҳайати «фо»,
Бир нүктаи мустадири бир «бо».
Ул нүктаи зикр бўлди авзах,
Ёрим нүкта ила қил мусаттаҳ.
«Қоф» аввали «фо» бошиға монанд,

«Нун» ҳалқасиға валек пайванд.
«Қоф» улдуур, эй ҳабиби дилбанд,
«Бо» аввалидур «алиф» ға пайванд.
Сары «ко» ки «алиф» ягона узра,
Сончилғон ўқи нишона узра.
Эрмас қади түрт нуқтадин кам,
Беш бўлса доги эмастурур ғам.
«Кофи» яна ўзга иавъ эмишдур,
«Бо» ўрниға уч нуқат кашишдур.
Бу «коф»ки зикри топти таъхир,
Машқ ичра муқаддам ўлди таҳрир.
Гар «лом»ни истасанг мураттаб,
«Нун» бирла «алифни» қил мураккаб.
Лекин «алифи» тавил бўлсун,
То түрт нуқат адил бўлсун.
Ҳаллони рамузи фанни таълим,
Бир нуқта ёзибдур афсари «мим».
Аммо икки нуқта гарданидур,
Авжи тул бинойи доманидур.
Баъзи деди бир ўрун «алиф»дур,
Ким түрт нуқтаға муттасифдур.
«Нун» олти нуқтадур, эй қариндош,
Икки оёқ, икки тан, ики бош.
Уч нуқтадур икки лаб ароси,
Ул навъки умқининг биноси.
Қўйсанғ оёқиға афсари «жийм»,
Қилғуси зуҳур пайкари «жийм».
«Вов» аввали нуқта, охири «ро»,
Бордур нуқати мусаллас аммо.
Мунис бу амалғадур баруманд,
«Вов» аввали «фо» бошиға монанд.
Бир нуқтани «ҳо»ға айла ағсар,
Ёз пиш ила ҳалқаи мудаввар.
Қил ҳалқа таҳин сатбар камроқ,
Нуқта сори ҳалқаға бер илсоқ.
«Ло» аввали бир «алиф» таҳи «ро»,
Сўнгра яна бир «алиф» қил иншо.
Қил ўйла «алиф»ларин баробар,
Бўлсун оти ҳар «алиф» саросар.
Яхши назар этки бордур алҳақ,
«Ло» уч «алиф» қатору мулсақ.

«Ё» бошидур уч нуқат муайян,
Бир нуқта доғи бинойи гардан.
«Ё» бўйнидин, эй рақамға мойил,
Қилса бўлур икки «дол» ҳосил.
Бир «доли» нигун бўлур ҳувайдо,
Бўлур яна бири рост пайдо.
«Ё» бошини андоқ айла иншо,
Бўлсун ани айламоқ нигун «ё».
Таълим аро «ёйи акс» эрур бў,
Айлай санга шарҳ мўй бар мў.
Қил бошини «рову» бир нуқат хат,
Бир нуқта vale бошини мунҳат.
Ул нуқтага муттасил кашиш бер,
Килк авжиға чап сори равиш бер,
Тулини тўққуз нуқат хаёл эт,
Таълимимини англа, фавриға ет.
Бўйни хамин айла ул сифат соз,
Ким орқага бўйни элтгай қоз.
Ул нуқтаки бўйниға эрур зам,
«Айн» аввали айласа бўлур ҳам.
Ҳар ҳарфки мунда бўлмади зикр
Таълимимини қил назиридин фикр.
«Син»-«шин»ға агарчи мунда фактур,
Дандонаи мадга муштаракдур.
Ҳарчандки айру бўлди зоҳир,
Таълим аро «сину», «шин» эрур бир.
Айтилмади гарчи баъзи таълим,
Мавқуфи назрдур, этма тадмим.

ХОТИМА

Ераб, бу рисолаким битибмен,
Таълифида жидду жаҳд этибмен.
Элнинг назарида хор қилма,
Тупроқ уза хоксор қилма.
Кўрган кишиларни роғиб айла,
Таҳсилиға балки толиб айла.
Ҳар ким ўқуса ниҳону зоҳир,
Бисёр қилиб шукуфта хотир.
Сол кўнглиға онинг орзуйи,
Ким қилса дуоға жусту-жўйи.

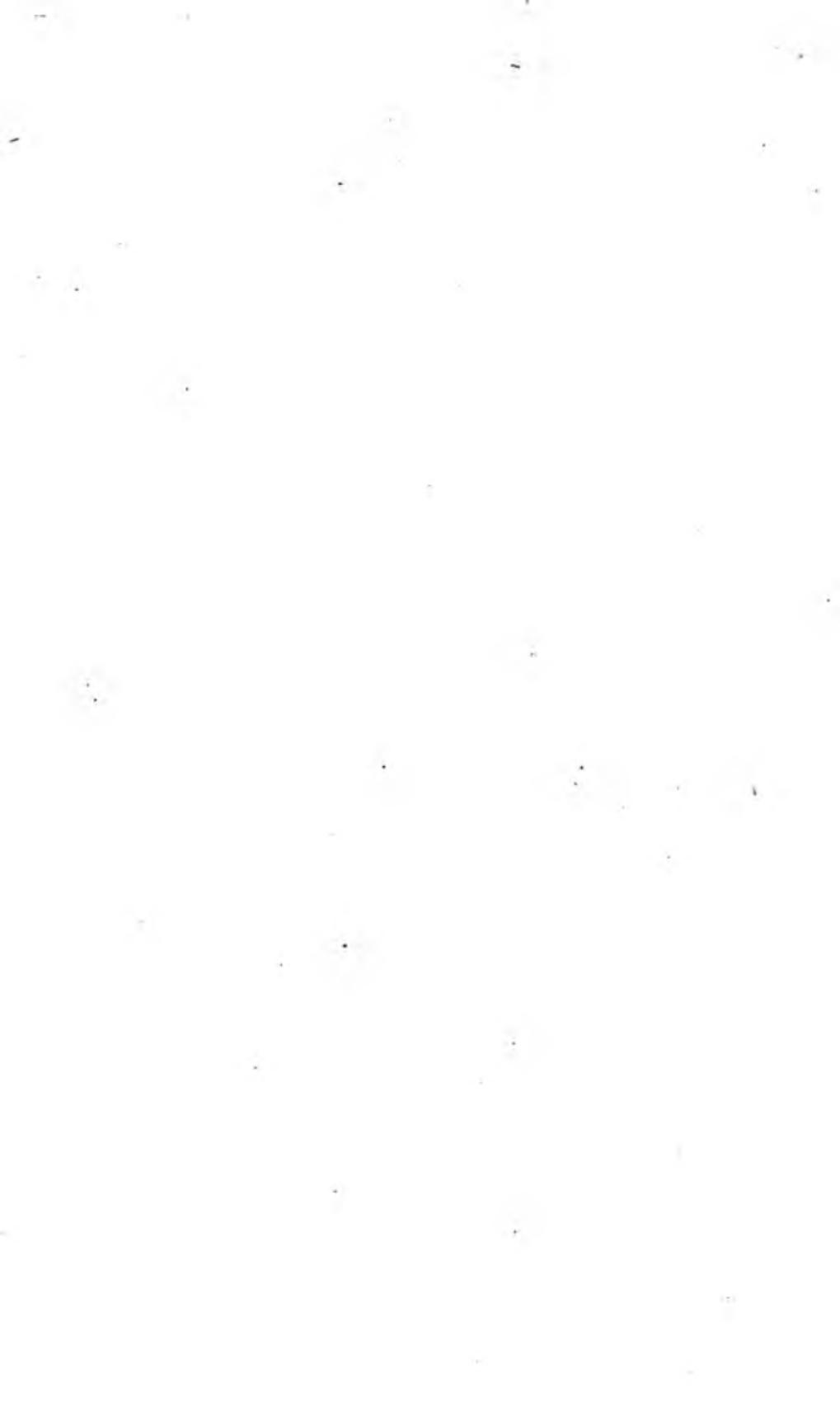
То бўлғай ушул дуо била шод,
Мунис бўлубон аламдин озод,
Бу номаки бўйла топти таңзим,
Ёзилди оти «Саводи таълим».
Тарихи анинг бу навъ адодур,
Хижрат чоғидинки, ғам физодур.
Минг икки юз ўн тўққуз эди йил,
Доғи рамазон учунчиси бил.
Гўёки чаҳоршанба эрди¹,
Итмоми қаламға даст берди.
Соқий, манга соғари карам қил,
Лутфу карамингни дам-бадам қил,
То они ичиб қиласай ҳаловат
Мастона дами топай фароғат.

¹ Ҳижри тарихи бўлган 1219 йил рамазон ойи учунчиси чоршанба куни ҳисобини ҳозирги ҳисобга айлантирилса, 1804 йил 6 декабрь чиқади.

ЛУГАТ

А

Абас — беҳуда, бефойда.
Абвоб — боблар; эшиклар.
Абир безлик — аибар иси гуркираши.
Абнойи замон — замон болалари.
Абр — булут.
Абру — қош.
Абвои — ярамас, безори.
Авзаҳ — равшанроқ, очиқроқ.
Авороқ — варақлар.
Авсоғ — сифатлар, таърифлар, мақтоворлар.
Авқот — вақтлар, күнлар; турмуш.
Адабгоҳ — тарбия уйи, мактаб.
Адалам — йўқлиқ.
Адил — тенг, баравар.
Аёлат — вилоят, территория.
Аёқчи — соқий.
Аёғ — қадаҳ, пиёла.
Ажз — оқизлиқ, занфлик, кучсизлик.
Азми само — кўкка юриш.
Айём — кунлар; давр.
Айтам — етимлар.
Акмал — энг етук.
Алаз — энг лаззатли.
Алам — 1) оғриқ, азоб;
 2) байроқ, туғ.
Алкан — дудуқ, соқов.
Аллоғ — галла савдогарп.

Алохону аломон — талон-торожга учраган, уй-жойсиз қолгай.
Алсина — тиллар.
Алтоғ — лутфлар, юмшоқликлар.
Алҳақ — ҳақиқатан.
Амвот — ўликлар.
Аман — омонлиқ.
Амният — тинчлик.
Амома — салла.
Аморат — амирлик, мансабдорлик.
Амр — иш.
Амри мавҳумий — хаёлий гап.
Амруд — нок.
Амтор — ёмғирлар.
Анбарни соро — тоза ва хуш бўй аибар.
Анвор — нурлар.
Андалиб — булбул.
Андарз — панд-насиҳат; васият.
Андуҳ — ғам, қайғу; А и д ӯҳ и ж р о и — айрилиқ қайғуси.
Анис — улфат, дўст, ўртоқ.
Ано — 1) она; 2) мاشаққат, қийинчилик.
Анодил — булбуллар.
Аномил — панжа учлари.
Аносир — унсурлар.
Анфос — нафаслар.
Анқариб — яқин фурсатла.
Аолий — юқори даражадагилар.

Ап — агар сўзининг қисқаргани.
 Аракрез — тер тўкувчи.
 Арз — 1) арз этиш; 2) кенглик; 3) ер.
 Арзоқ — ризқлар, озиқлар.
 Арозил — пасткашлар.
 Арса — майдон; *арсаи* оғоқ, *арсаи* хок — дунё, ер юзи демак.
 Аргус — келин.
 Арқом — рақамлар, ёзувлар.
 Аргуон — кизил гулли дархат; қизил.
 Асноф — синфлар, турлар.
 Асофил — тубанлар.
 Аспор — сирлар.
 Асру — кўп, жуда.
 Асҳал — энг осон.
 Аторид — Меркурий планетаси.
 Атфол — ёш болалар.
 Афвоож — гуруҳлар, тўдалар.
 Афвоҳ — оғизлар.
 Афганда — ташландиқ.
 Афзо — ортдирувчи, кўпайтирувчи.
 Афзойиш — ортдириш; кўпайтириш.
 Афлок — фалаклар, кўклар.
 Афзун — ортиқ, зиёда.
 Афсан — тоҷ; бирор нарсанинг боши, учи.
 Афсунтароз — сеҳргарлик демак.
 Афсурда — сўлғин.
 Афтону хезон — йиқилиб-турниб.
 Афион — сочувчи (китоб варақларига зар ёки бўёқ пуркашини ҳам афион деийлади).
 Ахгар — чўр, ёлқин.
 Ахз — тортиб олиш.
 Ахзар — яшил.
 Ахтар юлдуз; *ахтари* раҳшандада — порлоқ юлдуз.
 Ашибоҳ — ўҳшашликлар.
 Аиш — кўз ёши; аиш фишион, аишбор — ёш тўкувчи.
 Ашзор — шеърлар.

Аиҳаб — бўз от.
 Аъзон — ёрдамчилар.
 Аъдо — душманлар.
 Аълам — энг билағон.
 Ақвол — сўзлар.
 Ақлом — қаламлар.
 Ақрон — яқинлар.
 Ағёр — ғайрлар, бошқалар.
 Ағол — занжиirlар.
 Аҳбоб — дўстлар.
 Аҳли салоҳ — яхши кишилар.
 Аҳли иродат — муридлар.
 Аҳсан — энг яхши

Б

Бадгу — ёмон сўзли, ҳунук сўзли, туҳматчи.
 Бад меҳр — меҳрсиз.
 Бадҳоҳ — бировга ёмонлик истовчи.
 Базл — бериш, бахшиш.
 Байзавор — тухумдай.
 Байтул-аҳзон — ғамҳона, кулба.
 Байтул-ҳарам — муқаддас уй.
 Бал — балки сўзининг қисқаргани.
 Бар — мева, самара.
 Барз — экин.
 Барш — пок, тоза.
 Барру баҳр — қуруқлик ва дарё.
 Баруманд — баҳраманд.
 Барқ — чақмоқ, яшин.
 Басорат — кўриш, кўра олиш.
 Баякбор — бир карра, бирданига.
 Бақо — боқийлик, доимийлик; бақо сарчашмаси — абадий тириклик булоғи.
 Баҳру бар — дарё ва қуруқлик.
 Бебасар — кўзсиз.
 Бебунёдлиғ — асоссиэзлик.
 Бегарон — чексиз, ҳадсиз, бебаҳо.
 Бедаранг — бетўхтов, тез.
 Бедил — юраксиз.
 Бедод — зулм, жабр-жафо.
 Бедодгар — зулм қилувчи.
 Бедор — ўйроқ.

Белажом — югансиз.
 Бенашыу намо — ўсиб унмаган.
 Бесутун — Фарҳод қазиган тоғ номи.
 Беша — жангала, түқай.
 Бешу кам — ортиқ-кам.
 Бехирадлиғ — ақлсизлик.
 Беҳжат — шодлик.
 Беҳзод — XV асрда яшаган машхур шарқ рассоми.
 Биайниҳи — худди ўзидаи.
 Бидоят — бошланиш.
 Бийм — қўрқув.
 Бинафша фом — гунафша ранг.
 Биниш — кўриш, мушоҳада.
 Бисёр — кўп.
 Бистар — тўшак.
 Бих — томир.
 Боб — эшик.
 Бода — май; бодай сершор — лиқ тўла май.
 Бода ошом — май ичувчи.
 Бода паймо — май тутувчи.
 Бода поло — май сузгич (дока, латта).
 Боди афзоҳ — ел тарқатувчи.
 Боди ҳазон — ҳазон ели, куз шамоли.
 Бодия паймо — чўл кезар.
 Бодпой — учқур от.
 Боз — лочин.
 Бол афишон — қанот қоқувчи.
 Боли малак — фаришта қаноти.
 Бор — 1) юқ; 2) мева, ҳосил; 3) қабул.
 Борвар — мевали, ҳосилли.
 Борон — ёмғир.
 Ботаназзул — тушкун.
 Ботил — йўқ бўлган, йўқ қилинган; сохта, бўзуқ, ярамас.
 Ботинда — ичда.
 Буд — бор, борлик.
 Булажаб — жуда қизиқ.
 Булҳавас — ўта ҳаваскор.
 Буму марз — мамлакат, ер.
 Бурж — чўқи, минора.
 Бурудат — совуқлик.
 Бурқа — парда.
 Бурҳон — далил, ҳужжат.

Бути худроӣ — ўжар ёр.
 Бутун — бати сўзининг кўпчилиги; қоринлар.
 Бухл — баҳиллик.
 Буқаламуниғ — турланувчилик.

В

Вабол — айб, гуноҳ.
 Вайл — дўзах.
 Вале — ва лекин.
 Вараზ — тақводорлик, сақланиш.
 Вард — гул.
 Варта — чуқурлик.
 Васл — етишув.
 Васф — мақтоб.
 Вирд — бирор нарсани тўхтовсиз қайтариқ қилиш; вирди забон — бирон нарсани тўхтовсиз тилга олиш.
 Вобаста — боғлиқ.
 Вожгун — тескари, тўнтарилган.
 Вожиб — лозим, зарур.
 Возиҳ — яратувчи, интиро этувчи.
 Возиҳ — равшан, очиқ.
 Волий — ҳоким, бошлиқ, бошловчи.
 Воло табор — улуғ хонадон.
 Воқифул-масойил — масала-лардан хабардор.
 Вусъат — кенглик.
 Вуқуф — хабардорлик.
 Вуҳуиши — ваҳший, йиртқич ҳайвон.

Г

Гажедум — чиён.
 Газак — май ичини пайтида тоғиладиган емиш (закуска).
 Газоф — ёлғон.
 Гандум — буғдоӣ.
 Ганж — хазина.
 Гардун — осмон, фалак.
 Гарди роҳ — йўл тўзони.
 Гарм рав, гарм тоз — тез юрувчи.
 Гетинамо — дунёни кўрсатувчи, жаҳоннамо.
 Гулу губор — лой ва чанг.

Гирдбод — қуюн.

Гису — аёлларниң узун соч; *гисүйи мушкбор* — хуш ислиң кора соч.

Гом — қадам.

Гудоз — эриш.

Гулбонг — булбул сайраши.

Гулгүң — гул раңг, қызыл.

Гулжабин — гул пешана.

Гулрухсор, *гул үзөр* — гул юз.

Гулфом — гул раңг, қызыл.

Гумроҳ — ўйл адашган.

Гунаш — қүёш, офтоб.

Гунбази хаэр — яшил осмон.

Гуногүн — турли-туман.

Гулқанд — шакарга қориштирилган атиргул.

Гуризон — қочувчи.

Густар — ёювчи, таратувчи.

Густох — адабсиз, тортынмовчи.

Густохона — адабсизлик билан, тортынмай.

Гұхар — гавәр.

Гұхарбор — гавәр сочувчи; күз ёши түкүвчи.

Гүй — түп, копток, шар; *гүй ила чавған* — түп ва эгри учи узун таек.

Гүсола — бузоқ.

Д

Даввор — айланувчи.

Дайжур — тим қоронғи.

Дайр — майхона; монастырь.

Дамсоз — сұхбатдош, дүст, ўртоқ.

Дандона — даңдана, тиш.

Дарахшон — порлоқ, ялтироқ.

Даст рас — құл етар, құли узун.

Дастури аззам — бош вазир.

Даф — чиплірмә.

Даҳли бежо — ўринсіз аралашыш.

Дашном — тақырлаш, ҳақорат.

Даъб — одат, қилиқ.

Даҳр — дүнә.

Дибож дібо — аъло пав ипакли мато.

Дийда — күз.

Дийдавар — күз тутувчи.

Лийнор — олтин ақча.

Дилгир — тутоқтирувчи.

Дил жамълик — күнгил тинчлиги.

Дилжү — күнгил суревчи.

Дилосой — күнгия овловчи.

Дилпазир — күнгилга ёқимли.

Дилситон — күнгил оловучи.

Дилхарош — юракин тымдаловчи, ғашлантирувчи.

Дилхөх — күнгилга ёқимли.

Даро, *дирий* — түя құнғироги.

Дарам — танга.

Лиқкат — нозиклик.

Домана — ҳарфлар остидаги ярим доира.

Домод — күёв.

Домон — этак.

Дофит — дафъ этувчи, йүқотувчи.

Дуд — тутуп.

Лун — паст, тубая.

Дурдаи хүм — май хумининг лойқасп.

Дурж — қиymat баҳо тошлар қутичаси.

Дүррии хүшоб — аъло дур, инжу.

Дүррии шаҳвөр — йирик дур (инжу).

Дурроjx — ёввойи каклик жинсидан бир қуш.

Дурушт — дағал, құпол.

Лур ўлмоқ — узоқлашмоқ.

Дутоҳ — букик.

Душаор — қиайнин.

Е

Еқути музоб — әритилгап әқут.

Ж

Жабинсо — манглай суртувчи.

Жав — арпа.

Жавиан — урушда кийиладиган темир кийим.

Жазб — ўзига тортиш.

Жайб — ёқа.

Жайхүн — Амударёнинг эски номи.

Жалис — бирга бүлүвчи, сұхбатдош.

- Жало** — ватандап ажралиш.
Жаложил — майда құнғироқ-
чалар.
Жалолат — улуғлик, буюклиқ.
Жарас — түя құнғироги.
Жилва перо — жилвали.
Жинон риёзи — жаннат боғи.
Жовид, жовидон, жовидона —
абадий, мангы, доимий.
Жозим — жазм құлувчи.
Жола — дүл.
Жом — қадақ, май пиёласи.
Жомаи әхром — әхром (сақ-
ланиш) түни.
Жоми аласт — азалда дәмак.
Жоми жам — афсонавий Жам-
шид подшо қадақи.
Жомицул-фазойил — барча фа-
зилат да етукликтен үзиде
түплаган.
Жонкоқ — жон койитувчи.
Жонситон — жон олувчи.
Жонфизо — жонлантирувчи, руҳ-
лантирувчи.
Жоруб — супурги.
Жоҳ — даража, мартаба; жоҳ
а ҳли — мансабдорлар, юқо-
ри табақа.
Жоҳид — тиришувчи.
Жуд — сахнилик, бағишло.
Жуз — бошқа бўлак.
Жунун — жиннилик.
Журм — гуноҳ.
Журуҳ — жароҳатлар.
Жуст, жустужүй — қидириш, из-
лаш, ахтариш.
Жій, жүйбөр — ариқ.
Жүш — қайноқ, жүшиш ашик —
кўз ёши қайнаши.
Жұянда — қидирувчи, изловчи.
- 3**
- Забунлиғ** — ожизлик, заифлик,
хорлик.
Забона — алана.
Запрақ — кема.
Зайл — этак.
Замир — ич, құнғил.
Замойир — құнғиллар.
Зан — гумон, шак.
- Занах** — чакак.
Занахдон — бағбақа.
Зарфат — зар билан тұқылған,
кимхоб.
Зард — сарие.
Зарофат — зарифлик, қизиқ-
лик.
Зарпошлиқ — олтын сочувчи-
лик.
Заррот — зарралар.
Зарқ — макр, алдов, риекор-
лик, инфоқ.
Зарҳал — олтын суви югурти-
рилган.
Зағф — заиғлик, күчсизлик.
Заҳроб — заҳар сув.
Зебанда — ярашадиган.
Зебу фар — безак ва шавкат.
Зеру забар — остин-устин.
Зеҳбаст — камон ипини тор-
тиш.
Зийнат ағзо — безовчи, безак-
ни ортдирувчи.
Зикри мосабақ — ўтган нарса-
ни тилга олиш.
Зилол — соя.
Зишт — ҳунук, ёмон.
Зод, зоди роҳила — йўл озиғи.
Зойил — йўқолиш, йўқ бўлиш,
сўниш.
Зойиҳ қилмоқ — нобуд қилмоқ.
йўқотмоқ.
Золи фалак — фалак айёраси.
Зоҳид — тақводор, кишилар-
дан четлашувчи.
Зоҳидваш — ўзини зоҳид қи-
либ кўрсатувчи.
Зул — хорлик.
Зулмгустар — зулм құлувчи.
Зулол — соғ, тоза ва ширин
сув.
Зулғ — соч, кокил; зулғи ан-
бар бор, зулғи анбарин —
хуш исли қора соч.
Зумраи ахёр — яхшилар гуру-
хи.
Зудунун — ҳупарлар эгаси.
Зұҳд — зоҳидлик.
Зұҳра — Венера планетаси (ос-
мон чалғувчиси эмиш.)

И

Ибтило — балога қолиш; мубтало бўлиш.
Игормак — иярмоқ, эргашмоқ.
Идбор шоми — бахтсизлик туни.
Иёдат — бемор ҳолини сўраш учун бориш.
Ижтиоб — тортиниш.
Издиҳом — тўп, тўда, гавжим.
Иззу ало — иззат ва юксалиш.
Иззу иқбол — иззат ва баҳт.
Изофат — ортиш маъносида.
Изтирор — қаттиқ мажбур ҳолда қолиш, чорасизлик, сиқилиш.
Ийд — ҳайит, байрам.
Икром — ҳурмат.
Икроҳ — жирканиш.
Иктисоб — касб этиш, ўзига олиш.
Илзом — мулзам қилиш.
Илсоқ — ёпишириш, тиркаш.
Илтиқо — мулоқот, учрашув.
Илҳон (алҳон) — сайдараш.
Имдод — ёрдам, кўмак.
Имтиёз — ажратиш, фарқ қилиш.
Инбисот — шодлик, хурсандлик, кенглик, очилиш.
Инкисор — синиш.
Иноят — марҳамат.
Инсу жон — инсон ва жин.
Интифоз — манфаатланиш.
Интихоб — танлаш.
Интиҳо — охир.
Инфиол — хижолат, уялиш.
Инқилоб — ўзгариш.
Инҳироф — четлашиш, оғиш.
Ирсол — етказиш; ирсоли руқъа — хатни етказиш.
Иртиқоб — бирор ишга киришиш.
Иртифоз — юксалиш, юқори чиқишиш.
Иртиқа — юқорилашиш, авж олиш.
Ирфон — билиш, таниш, маърифат ҳосил қилиш.
Ириод — йўл кўрсатиш.
Истимоҳ — эшитиш, тинглаш.

Истинкоҳ — никоҳ қилиб олмоқ.
Истифкор — сўроқ.
Истиғно — тортиниш.
Итик — тез, ўткир.
Итлом — тамомланиш, тугалиш.
Иттисол — ёпишиш, боғланиш.
Ифлос — камбағаллик.
Ихроҳ — қувғин, сургун.
Ихтилот — аралашиш.
Ишибоҳ — шубҳа, гумон.
Иъзол фани — морфология-нинг бир бўлими.
Иқтизо — тақоза.
Иқтибос — олиб ўзлаштириш.
Иқомат — туриш, истиқомат.

И

Иифон — узунлик ўлови.

К

Кавокиб — юлдузлар.
Кадар — ғам, ғусса.
Каж ҳаракот — нотўғри уринишлар.
Қалом — сўз, нутқ.
Қаманд — сиртмоқ.
Қал зарфлиғ — кўнгил торлик, дил таңглик.
Қамоҳий — бўлганича, бўлгани каби.
Қанора — чет.
Қасрат — кўплик.
Қатон — дараҳт пўстлоғидан ип қилиб тўқилган мато, бу мато ойдинга чидамас, ойдинда йиртилар эмиш.
Қафорат — қилинган гуноҳни ювиш учун бериладиган нарса.
Қашиш — чўзиш; чўзилиш, тортилиш.
Қаҳқашон — «сомончи тизма юлдузлар.
Қилк — қалам; қилки сунъ — яратиш қалами.
Қинавар — кек сақловчи, душманлик қилувчи; золим.
Қиромий қадр — ҳурматли, ҳурматга сазовор қадрли.

Китмон — бекитиш, ёпиш, сир бекитиш.
Китобат — ёзув.
Кишивар — мамлакат.
Кишиоварз — деҳқон.
Кишт — деҳқончилик.
Кишти ойин — кема шаклида.
Кож — шапалоқ.
Ком — 1) тилак, мақсад;
 2) оғиз, танглай.
Комгор — баҳраманд.
Комёб — мақсадига эришган; фаровон.
Комил иёр — нуқсонсиз, ҳар томони бут, бутун.
Комрон — истагига эришган, давр сурған, бадавлат.
Корзор — жаңг майдони.
Коргоҳ — ишхона.
Косид — ўтмас, касод.
Кофий — етарли.
Кошиона — сарой; уй, хона.
Коҳ — сомон.
Кулола — ӯралган, чирмалган.
Кулфатгоҳ — кулфат ўрни.
Кунд — ўтмас.
Кунжи узлат — чекиниш жойн.
Кинжойши — сифиши, сифадиган.
Куништ — ўтпарастлар ибодатхонаси.
Куттоб — котиблар.
Күфир — кофирилик, исломга қаршилик.
Күшода — очиқ.
Кўй-бакўй — кўчама-кўча.
Кўлок — тўлқин.
Кўс — нофора.
Кўҳ — тоғ.
Кўҳкан — тоғ қазувчи (Фарҳод лақаби).
Кўҳсор — тоғлиқ.

Л

Лагад кўйб — тепкилаш, оёқ ости қилиш.
Лазиз — лаззатли.
Лайлу наҳор — кечакундуз.
Ламаот — ёруғлиқлар, порлашлар.
Лам — йўқ.
Ламъа — ялтираш, порлаш.

Латофат — майинлик, яхшилик, гўзаллик.
Лағъл — қиммат баҳо қизил тош (лаб маъносида ишлатилади).
Лағъли сайёл — қизил май демак.
Ливо — байроқ; **ливойи шиши-ҳор** — шуҳрат байроғи; **ливойи нуҳзат** — кўчиш байроғи.
Лода — аҳмоқ.
Ложувард — зангори рангли тош; зангори, мовий.
Ложурза сипқормоқ — чакра қолдирмай симирмоқ.
Лойиҳ — порлоқ, равшан; кўринувчи.
Лолаи ҳамро — қизил лола.
Лубоб — ўзак, магиз; ҳар бир нарсанинг танланган сорти.
Луъзбат — ўйинчи.
Луъзу — дур, инжу; луъзун лоло — порлоқ инжу.

М

Мавзун — келишган.
Мавло — устоз.
Мавлуд — туғилган.
Мавқуф — тўхтаб турган, тўхтатилган.
Магас — чивин, пашша.
Мад — 1) жўзиш; 2) эски ёзувда «О» устига қўйила-диган «қош».
Мадиҳ — мадҳонлик, мақтов.
Мадоҳил — киримлар.
Мадрус — ёлиқ.
Мадған — кўмпладиган жой, қабр.
Мадҳуи — ҳушсиз.
Мажмаи фазл — илм аҳллари йиғини.
Мазаллат — хорлик.
Мазраъ — экинзор.
Мазҳар — кўринниш жой, кўринниш.
Майгун — май ранг, қизил.
Майкада — майхона.
Маймун — қутлуғ, муборак.
Макс — туриб қолиш.

- Малих** — тузли, төтимли, ёқимли.
Малойик — фаришталар
Малоҳат — тузлилик, тотимлиник, ёқимлилик.
Малул — сиқилган, хафа, малолли.
Мамзуж — аралаш, қотишган.
Мамнүз — ман этилган, тақиқланган.
Мамот — ўлим.
Манзалат — даража, мартаба, қадр, эътибор.
Манзил гузин — жойлашган, ўришган.
Манкуб — накбатда қолган, наҳсада қолган, қийноққа учраган.
Маншур — фармон.
Маоли ҳол — аҳволнинг далолати, аҳвоздан билинишича.
Масоний — маънилар.
Маопи — кун кечириш, турмуш.
Мардуд — рад этилган, номақбул, қувғин.
Мардум, мардумак — кӯз қорачиғи.
Марорат — аччиғлиқ.
Маросила — хат ёзишув.
Марзи — қўринган.
Марқум — ёйилган.
Маргуб — ёқимли.
Масаррат — шодлик, хурсандлик.
Масмүз — эшитилган.
Маснад — тахт; турар жой.
Маснадгоҳ — турар ер.
Масолиҳ — маслаҳатлар; керак яроғ.
Масун — сақланган, муҳофиза қилинган, даҳлсиз.
Масурп — шод, хурсанд.
Масъуд — саодатли, баҳтли.
Матар — ёмғир.
Матбуи омма — умумга ёқадиган.
Матлаҳ — бошланма, шеърнинг бош байти.
Матзун — кераксиз маъносида.
Мафҳум айламак — фахмлаб олмоқ.
- Мафқуд** — йўқолган.
Мафқудул-асар — асари, изи йўқолган.
Махзан — хазина.
Махмур — хумори.
Махоғат — қўрқинч.
Машмул — ҳар томондан қопланган, ўраб олинган.
Машоил — машъаллар.
Машом — бурун, димоғ.
Машшота — аёллар пардозчиши.
Машҳуд — қўрилган, мушоҳада қилинган.
Маъво — жой, ўрин, турар жой.
Маъкус — акслангани, терс, тўнтарилган.
Маъман — тинч жой, бош пана.
Маънус — улфат, ёр.
Маъюб — айбли.
Мақар — турар жой, қарор топадиган жой; мақар айламоқ — қарор топмоқ, жойлашмоқ.
Мақдам — қадам; қадам ўрини, из.
Мақдур — имконли, қўлдан келадиган; қудрат.
Мақол — сўз.
Мақосид — мақсадлар.
Мақсур — қисқа, калта.
Мақтул — ўлдирилган.
Маҳбус — қамалган.
Маҳваси — ойдай.
Маҳжабин — ой юз.
Маҳжур — айрилиқда қолган, ажралиб қолган.
Маҳзал — болаларга майна бўлиш.
Маҳзуз — баҳраманд.
Маҳзун — ғамли, қайғили.
Маҳи нав — янги ой.
Маҳи нахиаб — порлоқ ой.
Маҳитобон — тобланувчи, порлоқ ой.
Маҳи шабгард — тунда айланувчи ой.
Маҳл — вақт, пайт.
Маҳмиз — этик пошинасиға қадаладиган темир тепки, шпора.

- Маҳмил** — юк.
Маҳофил — мажлислар, йиғинлар.
Маҳсус — сезилган.
Маҳтоб — ойдин.
Маҳфил — мажлис, йиғин.
Маҳфуз — эсда сақланган, ёд олинган.
Менг — хол.
Метрох — юксак ўрин маънисида.
Меҳр — қуёш; меҳри мунир, меҳри рахишон — порлоқ қуёш.
Меҳроб — мачит тўридаги усту қайрилма тахмонга ўхшаш (сажда, қилинадиган) жой (севикли қошини шунга ўхшатадигар).
Мидод — сиёҳ, чернила.
Мижга — киприк.
Мижмар — ўт ёкиб хушбўй нарсалар тутатиладиган идиш.
Мизбор — меҳмон кутувчи.
Мино — май шишаси.
Мину — 1)шиша; 2) осмон, кўк; 3) кўкимтири.
Минкор — қуш тумшуғи.
Минҳож — очиқ ва тўғри йўл.
Мирриҳ — Марс планетаси.
Мирзоти авҳом — ваҳмлар кўзгувси.
Мистар — чизғинч.
Мизжар — юз пардаси.
Моҳлиқо — ой юз.
Моҳи симин — кумушдай ой, гўзал.
Муанбар — анбар ҳидли.
Муарро — яланғоч, холи.
Муассир — таъсирлік.
Муаттар — атирли, хушбўй.
Мубаддал этмак — алмаштири моқ.
Мубоҳот — фахрланиш.
Мубрим — қистаб турив олувчи, шилқим.
Мубҳам — англашилмас, тумани, маъноси очилмаган.
Муважжаҳ — мақбул, уйғун; юзи бир томонга қаратилган.
- Мудаввар** — тўғарак.
Муддашӣ — даъвочи, рақиб.
Мудрика — идрок этадиган, ақл.
Мужгон — киприклар.
Мужда — хушхабар.
Мужовир — бирор муқаддас ерда туриб қолувчи.
Музахҳаб — олтинлангани.
Музмар — киритилган, беркитилган.
Музмаҳил — паришон, нобуд; суст.
Музтар — чорасиз, ихтиёрсиз.
Музтариб — изтиробли, ҳаяжонли.
Мукаллаф — таклиф этилган, буюрилган.
Мукаррам — иззатли, обрўли.
Мукнат — қудрат, қўл узунлик.
Мулк — мамлакат.
Мулоқот — учрашув.
Мулсақ — ёпиширилган.
Мултамас — илтимос.
Мултафит — илтифот қилувчи.
Мунаввар — нурли, равшан.
Мунажжим — юлдуз текширувчи, астроном, астролог.
Мунзавий — чекилувчи.
Мунир ахтар — ёруғ юлдуз.
Мунфаил — шарманда.
Мунҳим — немъат берувчи, бокувчи.
Мункатиҳ — кесилган, тамом бўлган.
Мунҳариф — эгилган, оғишган.
Мунҳат — пастлашган, тушкни.
Мураббаҳ — тўрт бурчак.
Мураккаб — сиёҳ, чернила.
Мурассат — зийнатли безакли, чиройли.
Мураттаб — тартибли, ўз ўрнида.
Муршид — пир, йўл кўрсатувчи.
Мусаллат бўлмоқ — устувчиқмоқ, ғолиб келмоқ.
Мусаттаҳ — ёйик.

- Мусаххар** — айламак — қамраб олмоқ, құлға олмоқ.
Мусоҳиб — ҳамсуҳбат.
Мусалсал — занжирдай бир-бирига улашган.
Муставли — ёйилган.
Мустадом — давоми хоҳланган, доимий.
Мустадир — доира шаклидаги, түгарақ.
Мустақоб — қабул бўлиш, ўринлаш.
Мустазод — орттирма.
Мустаманд — ғамли, қайғили, эҳтиёжли, муҳтож.
Мустаҳик — ҳақли, ҳақ қозонган, лойиқ.
Мустаҳсан — яхши ҳисобланган, мақбул.
Муталотим — чайқалган, тўлқин урган.
Мутарашиҳ — сизиб чиқувчи.
Мутлақ инон — боши бўш, ўз бошига қўйиб юборилган.
Мутриб — созанда, чолғувчи.
Муттасил — туташ, кетма-кет.
Муттасиф — бир нарса билан сифатланган.
Муфсид — фасодчи, фитначи.
Мух — бош мағзи, сўнгак мағзи; ҳар бир нарсанинг зудаси.
Мухолағат — қаршилик.
Мухталиф — хилма-хил.
Мухтасар — қисқарган.
Мушавваш — паришон, алғовдалғов.
Мушаддад — шиддатли, қаттиқ.
Мушкбор — мушк ҳиди тарқатувчи.
Мушкин — мушкли, қора.
Мушки тар — тоза ва хушбўй мушк.
Мушобиҳ — ўхшаш, ўхшаган.
Муштариӣ — 1) сотиб олувчи, харидор; 2) Юпитер планетаси.
Музъжизанамо — муъжиза кўрсатувчи,
Мутодлиғ — одатланиш.
- Муқаввас** — қайрилма, эгма.
Муқайяд — боғланган, қайд (банд)ға солинган.
Муқаддар — 1) тақдирдаги, тақдирда аниқланган; 2) тақдирланган.
Муқаффал — қулфлоғлик, боғлиқ.
Муқобала — бир-бирига қарши келиш..
Муғ — май сотувчи демак.
Муғаний — нағмачи, созчи.
Мугбача — майхонада май ташувчи хизматчи.
Муғтакам — ғанимат.
Муҳлик — ҳалокатли.
Муҳтолақ жаҳон — жаҳон маккораси.
Мўй, мўй — қил.
Мўй бар мўй — қилни қирққа ёриб, синчилаб маъносида.
Мўр — чумоли.
Муъжиз — муъжиза.

Н

- Набард** — жанг.
Навозиши — ярлақаш.
Навозишнома — ярлақаш хати.
Навид — хушхабар.
Наврас — тоза етилган.
Нажанд — паст, хор.
Нажиб — асили.
Назир — ўхшаш.
Назорат — қарааш, назар ташлаш.
Назоҳат — поклик, тозалик.
Найистон — қамишзор, тўқай.
Найсон — баҳор ёмғири демак.
Накбат — наҳс; баҳти накбат анжом.— охири баҳтсизлик.
Намудор — кўринувчи.
Нанг — ор-номус.
Наргис — бўтакўз гул.
Нард — шахматга ўхшаш ўйин.
Наррод — нард ўйновчи.
Насрин узор — гул юзли.
Настаран — хушбўй гул номи.
Нафир — фарёд ва нола, ҳайкириқ, карнай.
Нафӣ — рад этиш.
Нафхи руҳ — қиёмат кўпиш.

Нахват — қибр, катталик.
Нахл қад — барваста қад.
Нахчир — ов, овлаш.
Нашта паймо — шавқлантирувчи, кайфлантирувчи.
Наҳб — талон, босқин.
Наҳй этмоқ — манъ этмоқ, тақиқламоқ.
Наҳусат — наҳслик.
Неку хисол — яхши хислатли.
Некхөж — яхшилик истовчи.
Неши занбур — ари найзаси.
Ниам — неъматлар, фаровонликлар.
Нигун сор — тескари, чаппа.
Ниёз — ёлвориши.
Низор — ориқ, озғин.
Нилгун — нил ранг.
Нилуфар — сув ичидаган яшил рангли гул.
Ним бисмил — ярим сўйилган.
Нисор — сочиш.
Нитоқ — камар.
Нишшман — ўтириш жойи.
Нишот — шодлик.
Ниқо — покизалик.
Ниҳон — яширин.
Новак — ўқ.
Новак андоз, новак афган — ўқ отувчи.
Ногувор — мазасиз, bemaza, таъми ёмон.
Нозир — қаровчи.
Ноз маоб — нозланиш; нозланувчи.
Ноком — тилагига эришолмаган, ноумид.
Нол — қамиш қалам ичидаги қилтириқ.
Ноласанж — нола қилувчи.
Номуродлиғ — мақсадига эришолмаслик.
Номусоид — ноқулай.
Нони жавин — арпа ноңи.
Нонадид — кўринмас.
Носиҳ — насиҳатчи, ўгитчи.
Нофа — ипор.
Нофаржом — натижасиз, оқибати ёмон.
Ноҳун — тирноқ.
Ноқис — нуқсонли, камчитикили.

Нокус — қўнғироқ.
Ноҳият — территория.
Нугун — тўнтарилган.
Нужум — юлдузлар.
Нузул — тушиш, иниш.
Нұхзат — кўчиш, йўлга тушиш.
Нұкта — нозик ва чиройли, ихчам сўз.
Нұктадон — сўзга уста, сўз санъаткори.
Нұкта санж — сўз айтубчи, сўзловчи.
Нұму — кўкариш, уннаб чиқини.
Нұқл — майдан кейин ейладиган овқат (закуска).
Нұқтаи мүшкін — қора нұқта; хол.
Нұқуд — нақдлар, маблағлар.
Нұш — ширин, тотли, асал.
Нұшин лаб — ширин лаб

О

Обиҳайвон — тириклик суви.
Ожил — тез.
Озар афшион — олов сочувчи.
Озурда — ранжиган, озор топган.
Ойин — одат.
Ойина кирдор — ойнага ўхшаш.
Ол — қизил.
Олом — аламлар.
Олуда — бўланганд.
Омода — тайёр.
Омол — умиллар, орзувлар.
Ораз — юз, бет, чеҳра.
Ориз ўлмоқ — юз бермоқ, пайдо бўлмоқ.
Орайши — безак.
Ороста — безакли.
Осиб — офат.
Осор — асарлар, белгитар.
Осуда хотир — тинч қўнгил.
Оташ — ўт, олов.
Оташи Намруд — энг қизғин ўт демак.
Оташи сўзон — куйдирувчи ўт.
Офоқ — уфқлар.
Ошиб — ғавғо, тўполон.
Ошифта — паришон
Ошифтагард — паришон (бетартиб) юрувчи.

Ояти мунзал — ингап (түшгап)

оят.

Оғоз — бошлаш.

Оғозу аңжол — бошлаш ва
охирга етказиш.

Оғуш — қучоқ.

Оҳи сард — совуқ оҳ.

П

Паәм — хабар.

Пайкар — гавда, тана.

Пайкон — ўқ.

Паймон — аҳд.

Паймона — катта қадаҳ

Пайро — безатувчи, солувчи.

Пайғом — хабар.

Падид — кўрингап, ошкор.

Падидор — кўринувчи.

Падруд — хайрлашиш, видолашниш.

Паланг — қоплон.

Парафіон — қанот қоқувчи.

Паргола-паргола — парча-парча.

Паргор — циркул.

Пардидар — парда шильтувчи, сир очувчи.

Пари коҳ — сомон парчаси.

Партав — нур, ёлқин, шуъла.

Партав афзо — равшанлантирувчи, нурни ортдирувчи.

Парубол — пар ва қанот, қанот-қуйруқ.

Парҳош — жанг, уруш, ғовға.

Пеша — қасб, ҳунар.

Пешу пас — олд-օրқа.

Печини — ўралиш.

Печтоб — буралиш-тўлғаниш.

Пири дайдар, пири ҳамнор, пири ҳаробот — майҳона бошчиси.

Подаргил — оёқ лойга ботган.

Полаҳанг — тизгин, иўхта.

Помол — оёқ ости.

Порсолиғ — сақланувчилик, тақводорлик.

Посух — жавоб.

Пурған — кўп ҳупарли.

Пўй айламак — юрмоқ.

Пўя — юриш.

Р

Равзан, равзана — туйнук.

Равза — жанинат; боғ; **равзали** ризвон — жанинат боғи

Ражъат — қайгиш.

Раз — ток.

Рамида — ҳурккаи.

Рамл — фол кўриш.

Раммол — рамл (фол) очувчи, фолбини.

Рам қилмоқ — қочмоқ.

Раган — арқон.

Рағғ — кетказиш, йўқ қилиш; кўтариш.

Рахш — от, улов.

Рахшон — ярқироқ, порлоқ.

Рашш — ҳўл.

Рашоқат — хуш қоматлик, танинозлик.

Рашҳа — қатра, томчи.

Раъд — момақалдироқ.

Раънолик — гўзаллик.

Раги — бир ишнинг, нарсанинг акси, хилофи.

Раҳгузор — ўтар йўл; ўткинчи.

Раҳн — гаров.

Раҳнамо, раҳнамун — йўл кўрсатувчи.

Раҳо — озод, бўшатиш, бўшаш.

Раҳрав — йўл юрувчи.

Реса — томир.

Реш — жароҳат, яра.

Ридо — шайхлар сілжисига ташлайдиган оқ чодир.

Риёз — боғ; **риёзи** қоинот — дунё боғи; **риёзи** биҳиштжанинат боғи.

Ризвон — жанинат.

Рикоб — узанги; ён.

Рисолат — элчилик, хабар.

Рифъат — юксалиш.

Ришта — ип.

Риққат — кўнгил юмшоқлиги.

Ромий — отувчи.

Робита — боғловчи.

Роз — сир.

Рострав — тўғри юрувчи.

Роят — байроқ.

Роҳ — 1) йўл; 2) май.

Рукуз — эгилиш, букчайини.
Рукъа — 1) гүн парчаси, 2) қороз парчаси.
Рунуд — риндлар, олифталар.
Руст — маҳкам.
Рустхез — қиёмат.
Русум — одатлар.
Рутаб — тоза хурмо.
Рутба — мартаба.
Руунат — юмшоқлик, сустлик; ўжарлик; ўзини безаш.
Рухсори ол — қизил юз.
Рұзят — күз биләп күриш, мояна.
Рүкабо — рақиблар.
Рүх афзо — руҳлантирувти.
Рухуллоҳ — Исонинг лақаби.
Рўбоҳ — тулки.
Рўзгор — турмуш.
Рўзи нахуст — дастлабки кун, азал.
Рўзу шаб — кундуз ва кечада.
Рўши зард — сариқ юз.
Рўкаш — усти қопланган.
Рўстойи — қишлоқи.

C

Саббоғ — бўёқчи.
Сабий — ёш бола.
Сабиҳ — чиройли, гўзал.
Сабо — майнин шамол.
Сабоҳат — гўзаллик, дилбарлик.
Сабт этмоқ — битмоқ, ёзмоқ.
Сабукбор — енгил юкли, оиласиз.
Сабъаи сайёра — етти планета.
Сабҳа — тасбих.
Савобит — турғун юлдузлар.
Савод — қора; савдибутолон — ботиллик қоралиғи.
Садди роҳ — йўл тўсиги.
Сажжода — жойнамоз.
Сайд — ов.
Сайёд — овчи.
Сайёрни собит алламак — кевзувчини турғун қилмоқ.
Салаф — ўтган, кечган (киши).
Салб алламак — кетказмоқ, маҳв этмоқ.

Саллоҳ — мол сўйиб сотувчи.
Сало — чақириқ.
Салойи ом — умумий чақириқ.
Салотин — сultonлар.
Салсабил — жаннат булоғи.
Салтанат — сultonлик, подшолик.
Саманд — от, улов.
Саманд тавсан — саман от.
Самандар — ўтда пайдо бўлиб ўтда яшовчи ҳайвон (миф).
Самар — мева.
Самум — иссиқ ва заҳарли шамол.
Сангил — тош юрак.
Сангин — тош, тошдан.
Санги фароҳ — катта тош.
Санги хора — қаттиқ тош.
Саноч — чарм ҳалта.
Саомат — хафаланиш, ғуссалик.
Сарафканда — бош эгувчи.
Сарбасар — бошдан-бошга, буткул.
Сарват — бойлик.
Сарвағт — бориб кўриш.
Саргашта — сарсон.
Сард — совуқ.
Сарзаниш — койиш, айлаш, сўкиш.
Сари кўй — маҳалла, кўча.
Сарир — 1) таҳт; 2) хат ёзиш вақтидаги қалам овози.
Сарих — очиқ-оидин, аниқ.
Сарнавишт — пешонага ёзилгани, тақдир.
Сарнагун — боши қўйи, тўнтарилган.
Саробил — кийимлар.
Саропо — бошдан-оёқ.
Сароҳат — очиқ-аниқлик.
Сарпарозлиғ — бош юқорилик.
Сарсар — дайди ел.
Сарфароз — боши баланд, устун.
Саршор — лиқ тўла; сероб.
Сатарвон — туғмас хотин.
Сатбар — тўлик, қуюқ, тифиз.
Сахт рў — сурбет.
Саъблиғ — қийинчилик.
Саъд — яхшилик, саъд ахтар — яхши юлдуз.

- Сақар** — дұзах.
Сақо — соқый, сув берувчи.
Сақф — уй шипи.
Сақбо — май; *сақбойи сабуҳ* — тонготар майи; *сақбойи гулғом* — гул ранг май.
Саҳи — түғри, келишган; *саҳи қад* — түғри, барваста бүйли.
Саҳиқ — түғри, тузук.
Саҳоб — булут.
Себи занахдон — бағбақа түгарағи.
Селоб — сел, сел суви.
Сиेҳ — қора.
Сижанжал — ойна, күзгу.
Сиймбор — кумушдай ёш оқи-зувчи.
Сиймпайкар — оқ бадан.
Сийму зар — кумуш ва олтии.
Сила — мукофот, баҳшиш, эваз.
Силсила жунбон — занжир ши-кирлатувчи.
Синжоб — териси пүстин қилинадиган ҳайвон.
Синеҳр — осмон; *синеҳраи хизро* — яшил осмон.
Сипоҳ, *сипаҳ* — аскар, қүшин.
Сиришк — күз ёши.
Сиришт — табиат, характеристер.
Сиролят — юқиш.
Ситамгар — эзувчи, золим.
Ситамкора — зулм қилувчи.
Сифла — пасткаш, тубан.
Сифланавоз — пасткашни тарбияловчы.
Сияҳ — қора; *сияҳ фом* — қора ранг; *сияҳ чоҳ* — қоронғи чоҳ.
Собит қадам — маҳкам турувчи, барқарор.
Сож — қүш номи.
Созкор — мувофиқ, уйғун.
Соид — юқорига чиқувлычы, юқса түвчи.
Сокин — турғун.
Солиҳ — яхши ишлар қилувчи.
Сомирий — сеҳргар, жодугар маңносыда.
Сотир — яширувчи.
Соҳин — сақлан
- Соя осо** — соя каби.
Соя пүён — соядай юрувчи.
Соғар — май.
Соҳир — сеҳргар.
Субҳ — тонг; *субҳу масо* — эртаю кеч.
Суд — фойда.
Сужуд — саждалар.
Сукун — түхташ, туриб қолиши.
Сулс — учдан бир.
Сүм — туёқ.
Суман — хүш исли оқ гул.
Сунъ наққоши — яратниш рас-соми.
Сур — түй.
Суроҳий — май идиши.
Сурур — шодлик.
Сурх рўй — қизил юз.
Сууд — юқори чиқиш, юксалиш.
Суфраи навол — ҳиммат дасттурхони.
Сухан — сўз.
Суханварлик — сўзга чақонлик, ижодкорлик.
Суорғол — подшо томонидан ўз яқинларига фойдаланиш учун бериладиган мулк.
Сухайл — юлдуз номи.
Сұхон — эгов.
Сўзи дил — юрак ёниши.
Сўзу гудоз — ёниш ва эриш.

Т

- Тааб** — мاشаққат, қийинчиллик.
Тааллул этмоқ — важ күрсатмоқ, баҳона қилмоқ.
Тааллук — боғланиш.
Тааммул — чуқур фикрлаш.
Табаҳкор — ёмон ишлар қилувчи.
Табойищ — табиат, олам.
Табоҳ — бузук, хароб.
Таваллуд — түғилиш.
Тавбих — айбини бўйнига қўйиб койиш.
Тавил — узун.
Таворих — тарихлар.
Тавсан — от, улов.
Тавғ — айланиш, зиёрат; *тавғи ҳарам* — муқаддас, жойни зиёрат қилиш.

- Тавзамон** — эгизак.
Тавқ — бүйин ҳалқаси.
Тажарруд пеша — чекиңувчи,
 ёлғыз яшовчи.
Тазаллум — зулмдан додга ке-
 лиш.
Тазвир — алдов, ҳийла.
Тайш — тентаклик
Такаллум — сўзлаш.
Таку дав, таку тоз — елиб-
 югуриш.
Талаф — нобуд.
Талхом — маъюс, ноумид.
Таманно — орзу.
Тамасхур — масхаралаш.
Тамкин — вазминлик, оғирлик.
Тамсил — мисол ке гирмоқ,
 мисолга келтирмоқ.
Таназзул — пастлашиш, туш-
 кунлик.
Танаъум — фаровон яшиш.
Танг зарф бўлмоқ — сиқилмоқ.
Тангной — тор ер, сиқиқ жой.
Танзим топмоқ — назм билан
 ёзилмоқ.
Таносух — бир киши руҳининг
 иккинчи кишига ўтиши.
Мазҳаби таносух — «тано-
 сух»га ишониш.
Тапши — питирлаш.
Тараб — шодлик.
Тараб ағзой — шодлантирувчи.
Тараҳұм — раҳм қилиш.
Тарвиҳ — роҳат.
Тардид — рад этиш; айланти-
 риш, эҳтимол тутиш.
Тар доман — булғанч, ифлос.
Тариқат — сўғиларнинг тутган
 йўли.
Тароват — ҳўл ва тозалик.
Таррор — ўғри; аччиқ тил.
Тарф — 1) тарафлар; 2) кўз,
 назар.
Тасаллут — устун чиқиш, ғо-
 либлик.
Тасарруф — қўлга олиш, ўз
 ихтиёрига олиш.
Татаббуғ — пайравлик, пяриш,
 изидан бориш.
Тафаҳұс — излаш, қидирлиш,
 текшириш.
- Тахайюл** — хаёлга келтириш.
Ташайлоҳ — қаримсиқлақ, ўзи-
 ни қаридай кўрсатиш.
Ташибұқ — ўхшатиш, ўхшаш.
Ташояни — ташвишлар.
Ташхис — таниш, аниқлаш, аж-
 рата билиш.
Таъдид этмоқ — одоб бермоқ.
 тагбия қилмоқ.
Таъийид — тақидлаш, кувват-
 лаш.
Таълиф — китоб ёзиш.
Таътил этмоқ — тўхтатмоқ.
Таъхир — кечикиш.
Тақрир — айтниш.
Тақсир — камчилик.
Тақсруб — яқинлашиш.
Тағирии қизом — тарғиб ўзга-
 риши.
Тағирии ҳот — аҳвол ўзгариши.
Тағофул — билиб билмаслик-
 ка солиш.
Тағофулкеши — билиб билмас-
 ликка солувчи.
Таҳ — таг, ост.
Таҳайюр — ҳайратлашиш.
Таҳи дарё — дарё ости.
Таҳмил — юклаш.
Таҳният — табрник, қутлагш.
Таҳрик — қимирлаш, ҳаракат-
 ланиш.
Таҳрис — тарғиб этиш, рағбат-
 лантириш, берилтириш.
Таҳсил — ҳосил қилиш, қозо-
 ниш.
Таҳсин — яхши дейниш, мақташ.
Темор — хизмат кўрсатиш, бо-
 қишиш.
Тижорат — савдо гарчиллик.
Тийр — ўқ; **тийри ғамза** — ноз-
 карашма ўқи.
Тийра — қоронғи; **тийра шом** —
 қоронғи кеча.
Тимсол — сурат; подшо фар-
 мони.
Тифл — ёш бола.
Тиги буррон — кескир қилич.
Тобистон — ёз.
Тобу ларз — иситма ва титроқ.
Тожвар — тожли, подшо; **то-
 жи каён** — Эронда ўтган.

- каён династиясининг тожи,
 подшоси
Тойши — тентак
Том — буткул, тұлық
Тор — ип; тола; **тори гису** —
 соч толаси
Тоҳир — пок, тоза
Туби, тубо — жаннат дарахти
Тул — узунлик
Тулуғ — чиқиш (қүёш)
Тунду тез — шиддат ва тезлик
 билан
Тунд ҳу, тунд хўй — ёмон феъл-
 ли, қупол сўзли
Тур — тоғ номи
Турктоz — чопқин, талон
Турра — зулф, кокил, пешона
 сочи
Турфа — қизиқ, ажойиб
Тухми сипанд — исирғи донаси
Туҳма — емиш
Тўй-батўй — қатма-қат
Тўз — тўзон
Тўфон хез — туфон (зўр тўл-
 қин, тошқин) қўзғатувчи
- У**
- Уд** — 1) қора тус ва хуш исли
 ёғоч; 2) чолғу асбоби
Узв — аъзо, орган
Узлат — чекилиш
Узор — юз, чеҳра; **узори ол** —
 қизил юз
Умқ — чуқурлик
Унс — улфат
Ур, ўрён — яланғоч, очиқ
Устувор — мустаҳкам, барқа-
 рор
Ушиюқ — ошиқлар
Укда — тугун
Ўкуш — талай
- Ф**
- Фавқ** — уст
Фазл — етуклиқ, фазилат;
 фазл аҳли — етуқ кишилар,
 олимлар.
Фазойил — фазилатлар.
Фак — бир-бирига ёпишган ик-
 ки нарсани ажратиш; қут-
 қазиш
Фалак сои — осмонга етувчи
- Фалактоz** — фалакка чопувчи,
 кўкка кўтарилиувчи
Фалотун — Афлотун (қадимий
 грек ҳакими)
Фараҳбаҳи — шодлантирувчи
Фард — якка, ёлғиз
Фарзона — донишманд
Фароз — баландлик, баланд ер
Фароғ — тинчлик, бўшаш
Фарогу жамъият — тинчлик ва
 хотиржамлик
Фарруҳ — қутлур
Фарсанг — бир тош (узунлик
 ўлчови)
Фаттон — фитначи, алдовчи
Фатҳ — очиш, фатҳи боб —
 эшик очиш
Фарханда, фарханда фол —
 қутлур, муборак
Фарҳанг — адаб, ақл; ҳунар,
 маърифат, луғат
Фақиҳ — шариат ҳукмини баён
 этувчи
Фасиҳ — ажойиб ва ҳозик сўзли
Фасоҳат — гўзал сўзлилик.
Фасурда — сўлғин
Фиган — ташловчи
Фигор — хаста, жароҳатли
Филжумла — бир қадар
Фирдавс — жаннат; боғ, бўс-
 тон.
Фирифта — алданган
Фирор — қочиш
Фироқ — айрилиқ
Фиқҳ — шариат ҳукмлари баён
 этувчи илм
Фойиз — файз берувчи, рав-
 шанлантирувчи
Фосила — тўсик
Фузало — фозиллар, етук ки-
 шилар, олимлар
Фузун — ортиқ, зиёда
Фулс — пул, чақа пул
Фуруғ — шуъла, порлоқлик
Фурқат — айрилиқ
Фусунсоз — сеҳрчи, алдоқчи
Футуҳ — очилишлар
Фуюзот — файзлар
- Х**
- Хаданг** — ўқ
Хайд — тер

Хайл — тұда, гурух
Хаймаи нилий — күк чодир, осмон
Хайр калом — яхши сүз
Хайрот — яхшиликлар.
Халаф — сұнглай келувчи, язчы
Хам — әгри, букик
Хаммор — майхоначи
Хамушиғ — хомушлық, жимлик, сукут
Хандазан — кулған ҳолда
Харгоҳ — чодир, дуне
Хасм — душман
Хасойил — ҳислатлар
Хасосат — ҳасислик
Хатти амон — омонилк хати, кечириш, ағв этиш ҳақидағи ҳужжат
Хижлат — ҳижолат, уялиш
Хизри роҳ — йұл күрсатувчи, йұл бошловчи маңносида
Хилофат — халифалик, иойблик
Хилъат — кийим-бош, сарпо
Хирад — ақл
Хиромон — чиройлы юрувчи
Хисрав — подшо
Хиссат — ҳасислик, ҳиссат сұли — ҳасислар, пасткашлар
Ховар — шарқ
Хокбұс — ер үпш
Хоки жинон — жапнат тупроғи
Хоки пой — оёқ тупроғи, изи
Хокистар — кул
Хок фарсо — тупроқда судралувчи
Хома — қалам
Хомавор шақ — қамиш қалам учи каби өрілиш
Хон — дастурхон
Хор — тікан
Хора — тош
Хорхор — тинчсизлик, ташвиш; астайдыл исташ
Хотам — узук
Худком — ўжаре
Хұдры — ўзи ўнғап
Хужаста — күтлүғ, муборак
Хүнин — қонли
Хүнәб — қоп ёш
Хүнрез — қоп тұкувчи

Хун фишин — қоп сочувчи
Хұнхора — қоп ичувчи
Хурда бин — майда нарсалардан күрувчи, позик фаҳм
Хүршед — қүёш, офтоб
Хұффош — құршапарғ
Хүш алхон — хуш оғиз, әлемли сайровчи
Хүшоянда — әқимли, хуш келадиган
Хұби — хұблық, яхшилик
Ч
Чарз — қүш номи
Чарх — осмон, күк; чархи да-ний — пасткаш осмон
Чархтарсо — осмонга етувчи
Чатри шоҳий — подшолник саябони
Чашмаи ҳайвон — тириклик булоги
Чашми тар — ёшты күз
Чөхраи ол — қызыл юз
Чобук — чаққон, илдам
Чобуксувор — чавандоз
Чокар — хизматкор
Чок жайб — ёқа йиртиқ
Чоки гирибон — ёқа йиртиғи
Чорқаб — подшоларнинг гул тикилған махсус кийими
Чоши — маза, таъм, завқ
Чогир — май
Чохи занахдон, чохи зақан — бағбақа чуқурчаси
Чуст — чаққон

Ш

Шабгун — қора тусли
Шабистон — тунги ётоқ
Шаби тор — қоронғы кеча
Шабиҳ — ўхшаш
Шабоб — әшлик
Шабрав — тунда юрувчи
Шаккар ағион — шакар сочувчи, ширин сүз
Шаккарин нұкта — ширин сүз
Шакароб — иккі дүст орасында пайдо бўлған озгина ҳафагарчиллик
Шакар рез — ширин сүз демак
Шакархой — шакар шымувчи, ширин сүз

Шакар шикан — қанд синди-
рувчи, ёқимли сўзловчи
Шамим — хуш ис, яхши ҳид;
хуш исли шамол
Шамома — хуш ис, яхши ҳид
Шамиод қомат — барваста, ке-
лишган
Шарар — учқун; *шаарар* аф-
ион — учқун сочувчи
Шариф авқот — яхши вақтлар
Шароби ноб — тиниқ май
Шарор — ўт парчаси, учқин
Шаст — ўқ отувчиларнинг отиш
пайтида бош бармоғига кия-
диган нарсаси; қармоқ
Шақ — ёриқ; *шақ урмоқ* — қа-
лам учини ёрмоқ
Шаҳд гүфтөр — ширин сўз
Шаҳна — шаҳар ҳокими
Шаҳри сиём — рӯза ойи
Шаҳроҳ — катта йўл
Шаҳсувор — моҳир чавандоз
Шеван — нола, афғон, мотам
Шефта — опник, берилган, бе-
хуш, ҳайрон
Шикиб — сабр, тоқат, чидам
Шикоф — ёриқ
Шикор — ов
Шимора — саноқ
Шиноҳ — юзиш, сузиш
Шиоз — нур, шуъла, порлоқлик
Шип — сут
Шиҳоб — ёруғ юлдуз
Шодком — хурсанд
Шодоб — сероб, тоза
Шойiba — шубҳа; чирк, бул-
ғончлик
Шойиста — мақбул
Шомат — шумлик, наҳслик
Шоми идбор — баҳтсиз тун
Шомил — ёйилган
Шоҳкор — дараҳт шоҳлари
Шогил — шуғулланувчи
Шуаро — шонрлар
Шукұфта хотир — күнгил очил-
ган
Ширүҳ — шарҳтар
Шўр — ғавғо, тўполон, ҳовли-
киш
Шўру шар — ғавғо, тўполон,

Шўрида — паришон ҳол, дево-
на, савдои, ошиқ
Шўхшанг, *шухушанг* — ўйчоқи

Э

Эйсор — фидо қилиш, тортиқ
қилиш
Эрин — лаб
Эштидол — ўртача, нормал
Эзжоз — муъжиза
Эҳром — ҳожиларнинг махсус
книими
Эҳтизоз — 1) тебраниш, 2)
шодланиш
Эҳтиroz — сақланиш, четлашиш
Эҳтиром — ҳурмат
Эҳтироқ — куйиш, ёниш

Ю

Юҳийл-изом — сўнгаклар ти-
рилиши, тирилиш

Я

Якрон, якрони — йўрга от
Якрони шабгун — йўрга қора от
Якто — якка, ёлғиз
Яққалам — ёппа, ёппасига
Язс — маъюслик, умидсизлик

Қ

Қавий — қувватли, кучли
Қавоид — қоидалар
Қазо — тақдир, азалий ҳукм
Қалам қат — қамиш қалам
учини қирқинда остига қў-
йиладиган сўнгак
Қамар — ой
Қатил — ўлган
Қатл — ўлдириш
Қатлиом — умумий қирғин
Қатъи тарқи — йўл босиши
Қат қилмоқ — қамиш қалам
учини кесмоқ
Қиём — тик туриш
Қибланамо — компас
Қийр андуд — қурум билан
қопланган
Қирон — бирикиш, икки юл-
дузининг бирикиши
Қитол — жанг, қирғин

Қорун — бой киши номи (ұта кеттән баҳыт бойдан киңе тарзидә ишлатылады)

Қосид — хабар етказувчи, хат ташувчи

Қосир — камчилукли

Қотыл — ўлдирувчи

Қохир — қаҳрли

Қудум — қадамлар

Құлзұм — катта дарә, денгиз

Қурб — яқинлик

F

Ғабғаб — бағбақа

Ғаввос — сув тубига шүнгүвчи

Ғавр — туб

Ғазол, ғазола — оху, кийик

Ғайрат — ўзгалык

Ғалтон — йирик, думалоқ

Ғамгүсөр — ғамхүр

Ғамза — ноз

Ғамин — ғамли

Ғаммоз — қақимчи

Ғам физо — ғамни ортдирувчи

Ғанжыу далол — иозу карашма

Ғани — бой

Ғарбол — ғалвир

Ғоза — юзга суртиладиган қи-
зиллик

Ғофыл — ғафлатда қолган

Ғулу — ғавғо, шовқин-сурон

X

Ҳабиб — дұст, севиқли

Ҳавл — құрқинч; ҳавланғыз —
құрқинчли; ҳавл ғаржом —
охирі құрқинчли

Ҳаводис — ҳодисалар

Ҳадағ — нишон, нишон жой

Ҳадиқа — атрофи ўралған бօғ

Ҳажжис акбар — улуғ хож

Ҳажжож — ўтмишда әнг зөлім
подшо

Ҳажр — айрилиқ, етишолмаслик

Ҳаз — баҳра

Ҳазан — алам, қайғи

Ҳазин — ғамли, қайғулы

Ҳайвон булоги — тириклик (ха-
ёт) булоги (сүви)

Ҳаллож — пахта титувчи

Ҳаллол — ҳал этувчи

Ҳамдаст — шерик, құлни-құлға
берған, күчда баравар

Ҳамзабон — сирдош

Ҳамиға — яхши, мақталған

Ҳамкишилик — маслакдошлиқ

Ҳамоил — жылт, ғилоғ

Ҳамома — қаптар

Ҳамсүш — құчқлашған

Ҳамроғ — сирдош

Ҳамсанг — тошдек оғир демак

Ҳамсар — бириккаш

Ҳаракот — унли товуш белги-
лари

Ҳарос — құрқув

Ҳарза — бехуда

Ҳаросон — құрқувчи, құрққан

Ҳасаб — зот, асллук

Ҳасуә — ҳасадчи, құролмовчи

Ҳашмат — лабдәба

Ҳашр — қиёмат, тирилтириш
куни

Ҳақип — паст, тубан, кичкина

Ҳиддат — тезлік

Ҳижрон ситами — жудолик
алами

Ҳилдият — ҳалоттік

Ҳилол — ярим ой; әгма қошдан
киңе

Ҳирмон — маҳрумлик, ноумид-
лик

Ҳирқат — күйдіриш

Ҳисси босира — қүриш сезгиси

Ҳодисот — ҳодисалар

Ҳодай — йүл құрсатувчи

Ҳозил — ҳазылқаш

Ҳойи 1) құрқинчли; 2) тү-
сік

Ҳола — ой атрофи гардиш боғ-
лаши

Ҳолил — юқ күттарувчи, күта-
рувчи

Ҳомын — сахро, текис ер

Ҳубоб — сув іюндарғы пұфакча

Ҳувайдо — ошкор

Ҳимо — баҳт қуши

Ҳұмоюн — күтлүғ, муборак; бо-
ли ҳұмоюн — күтлүғ қанот

Ҳұмрат — қызыллік

Ҳусул — ҳосніл бўлиш

Ҳүкқа — қутича

МУНДАРИЖА

Мунис Хоразмий — Ю. Юсупов 3

Шеърлар

Манга	17
Шуаро	18
Шеър	20
Сўз	21
Адолат	22
Хос ўлуб жоҳ аҳлиға	23
Ғам бори	24
Абас	25
Бу замон ичра	26
Рўза	27
Рамазон	28
Масаллар	29
Баҳорда	30
Ийд	32
Эй фалак	34
Эрур чарх бераҳм	35
Чароги шола	37

Ғазаллар

Истадинг	41
Нола қилмон	42
Ишқ ғами	43
Арзи ҳусн айлади	44
Фироқинг ичра	45
Жилва қилур	46
Зулму кин ойин саинга	47
Лаҳвашим	48
Жилва айлар дилбарим	49
Шамшод қомат	50
Васл субҳи	51
Эй пари	52

Васл саргаштаси	53
Бинафшазории	54
Шаҳдни	55
Таҳрик топар	56
Эй телба кўиглимиз	57
Айни иноят	58
Заҳри ҳажр	59
Табассум	60
Хабар	61
Мубтало бўлди яна	62
Рагбатим йўқ	63
Мен сани кўргач	64
Йўқтур осойиш	65
Арз бисёр айладим	66
Сўз дегай	67
Ул қуёш	68
Ул пари	69
Кўнгул кирса	70
Олиб кўнглумини	71
Ақлу хирадини	72
Бошимға солди	73
Аҳбоб	74
Ул қуёш	75
Елборсам	76
Фасли гулу	77
Буки кўнглум	78
Эрур менга	79
Чун оразинг	80
Куйди сабру	81
Юзу зулфинг	82
Боқса гар меш зорға	83
Тез этар	84
Эй латофат осмони	85
Офтоб	86
Хўб	87
Чашмаи ҳайвон	88
Қилди кўзум қаро мени	89
Ул шўхки	90
Ёшурди	91
Зулфи юзиға тушди	92
Ўқиким сен отарсен	93
Лабинг ёдида	94
Кел, эй маҳваш	95
Алам чекдинг	96
Майин васл	97
Ул пари	98
Кўзин ёрутгач	99
Ўлтурурлар мени	100
Телбамен	101
Тутти кулбамда манзил	102
Кокулинг доғилди	103

Заҳри ғам	104
Эмас күнгулга оху нола бесабаб	105
Жамолинг	106
Муносиб	107
Чиқса ногаҳ ул пари	108
Мусоҳиб	109
Утдинг	110
Лол қил	111
Сув	112
Бас дурур	113
Шараф авжида	114
Жонима тушди	115
Кўнглум сайд қилдинг	116
Не вусмаға вобастадур	117
Зор айладинг	118
Шоҳмен	119
Қўзинг	120
Қоматингни	121
Маҳвашим	122
Ҳуснинг эрур фард	123
Ҳалқаи зулфи	124
Банд	125
Оташи оҳим	126
Меҳр	127
Кулбам сари келмасму	128
Мақдаминг гарди	129
Очили гул	130
Лазиз	131
Ишқ йўли	132
Ғунчалар очилди	133
Кулбамға кел	134
Бўлмас мұяссар	135
Эй қора кўз	136
Кўз	137
Сафар азми	138
Эй хаёли қоматинг	139
Ҳаргиз	140
Гирён кўз	141
Сенсиз	142
Дўстлар	143
Кирди мардум аро	144
Ҳануз	145
Санамо	146
Танимға солди дарду ғам	147
Файз	148
Эваз	149
Ғараз	150
Оразинг	151
Лола	152
Савсанни озоду	153
Юзингдур ҳусни дилкаш	154

Не сенга	155
Ул ой орази	156
Жонондии узоқ	157
Не гўзалсен	158
Яна ҳижрон балоси	159
Фаҳр айлабон	160
Дарди ишқинг	161
Қўрубон ул жамоли зебони	162
Келди фироқ	163
Хамушлиғ	164
Ишқ аро	165
Дўст дедим	166
Қўнглум қуши	167
Оразинг оч	168
Тилармен	169
Найлай	170
Айлагил	171
Айлармен хаёл	172
Турфа бахти	173
Ендим	174
Ичиб тутса май	175
Жонфизо	176
Ошиқингмен	177
Яхши кунлар	178
Қўнглим	179
Қўнглим эрур шикаста	180
Тиши қадаб бағримга	181
Қиё-қиё боқишинг	182
Шодмон эрур олам	183
Лолаи садбарг	184
Қўйинг туфроғи	185
Малул ўлмиш	186
Қўнглум нечук қутулғай	187
Қўзум	188
Парийсен	189
Бало қўҳсори	190
Парда рухсоринг уза	191
Эй парий	192
Фироқнинг дарди	193
Ғамзан тиғин	194
Очиб кел оразингни	195
То мен улоқиб	196
Саропо доғмен	197
Ваҳки билмон	193
Узоринг	199
Юзуңг	200
Фараҳ топмоқ учун	201
Афшон	202
Оразинг ҳижрони	203
Васлинг аро	204
Тилим очилса	205

Қаро	206
Ашк хүп	207
Истасанг	208
Яқо чок	209
Ошно	210
Ярам қон боғламиш	211
Хок аро	212
«Алиф»дур равом	213
Рух парвар	214
Жамол бурқани оч	215
Ерни күрдүм	216
Доми зулфу	217
Кулбамға құй қадам	218
Бұлдило	219
Мұбітало	220
Хар қачоп	221
Ийд субхидип	222
Маст чиқиң	223
Жононим чиқар	224
Эврулур	225
Хусн буржы	226
Әй гул	227
Меҳри жамолинг	228
Нұру сафо	229
Сипеҳр жамоли үзра	230
Жоним ародур	231
Юзунгда мушкни хол	232
Раҳм қылғыл ҳолима	233
Хилъати гулгүн	234
Чашмаи ҳайвои суви	235
Май тоби	236
Баҳорий либос	237
Дүстдорим	238
Заъфаронзор	239
Қўнглум шарари	240
Баҳрлар	241
Тифиниг қилди кўксум афгор	242
Оҳи дил сўзим	243
Қошларинг	244
Бир гул ғами	245
Қатлим уза	246
Гўшан чашм	247
Шароб ичма	248
Юзунг сабоҳати	249
Сенсиз	250
Боғлади	251
Мен-мен	252
Ниқоби	253
Ут	254
Барқи ҳуснинг	255
Не ҳожат	256

Масти жоми ишқ	257
Эй тоза юз	258
На зебодур	259
Эй қүёш рухсор	260
Дүст	261
Хижрон ғами	262
Эй ҳурваш	263
Ишқ жиссим қуввати	264
Мөхру вафо расми	265
Нигоро	266
Фигон	267
Юзинг күрарда	268
Эй зинда мақол	269
Аё рафиқ	270
Мулоқот	271
Керакмас жон менга	272
Қошиңг ё	273
Нотавон күнглум	274
Жонбахш зулол	275
Күзгу	276
Тез ўлур	277
Ишқ аро	278
Қўймагил қадам густоҳ	279
Жилвангдин айру	280
Фани қатл	281
Эй шўх	282
Кўнглумни асири этти	283
Етушгач	284
Ҳар тараф	285
Тийра ҳол	286
Чаманлар сайри	287
Бормоқдур иш	288
Вафо бўстони	289
Бу на ҳижрон шоми	290
Қўйингда	291
Маҳвашим	292
Яхши кун	293
Ишқ аҳли	294
Юзинг қүёши	295
Соқиё, тут лутғ жоми	296
Юзинг ҳажрида	297
Жон бағишлар	298
Кўз ёрутдим	299

Мустазодлар

(Ортдириналар)

Ишқинг ўтидии ўртанадур жон	303
Ой юзинг ҳажрида	305

Мұхаммаслар (Бешликлар)

Бу кеча саҳни гулистанда	309
Фироқ дашти	311
Ширин сухан	312
Баҳор осо жамоли	314
Ғами ишқ	316
Субҳим дайр аро тутдим ором	318
Фалак шабгун	319
Бир ўлдурун ишқ сўзи	320
Эл сарв кад	322

Мусаддаслар (Олтиликлар)

Не ҳүш жонон эрүрсан	327
Сенга ул замонким эдим ошио	329

Рубоийлар

(Тұрт不可缺少)	331
Түсілар	341
Саводи таълим	345
Лугат	357

На избекском языке

ШЕРМУХАММАЛ МУНИС

ИЗБРАННЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

Гослитиздат УзССР = 1957 = Ташкент

Рассом Г. М. Соколов

Техн. редактор Я. Б. Пинхасов
Корректор М. Мильожанс

222

Босмахонага берилди 13/III 1957 й. Босишига рухсат этилди 15/V 1957 й.
Формаги 81×¹⁶⁸/₁₄₉ 12.0 босма л. 19.68 шартлаи б. л. Нашр. л. 11.4. Тира-
жи 10 000. Р0333. Индекс: н/а. УзССР Даъва Бадий Адабий нашриёни.
Ташкен - Народий ишораи 20. Шартнома № 156-56

500 510 520

УзССР Маданият министрлиги Узглавииздатининг 3-босмахонаси, Тошкент,
Ценинглар кўчаси 15 1952 й.з.каз. № 126 Бахори 5 с. 40 т.

Se. 407.